La furat de cai

Per Petterson

Castigator al premiului independent foreign fiction prize

'Deeply atmospheric... a stunning novel'
Daily Telegraph

VINTAGE

PER PETTERSON

La furat de cai

Traducere de Raluca Iani

EDITURA
UNIVERS

Înainte de a publica primul roman, Per Petterson, scriitor norvegian născut în 1952, a lucrat ca muncitor necalificat, bibliotecar, librar şi traducător. Debutul şi l-a făcut în 1987, cu volumul de povestiri *Aske i munnen, sand i skoa (Cenuşă în gură şi nisip în pantofi),* apreciat ca unul dintre cele mai spectaculoase volume de proză ale deceniului. De atunci a publicat încă cinci romane şi un volum de eseuri, ajungând să fie clasat printre cei mai reprezentativi scriitori norvegieni.

Publicat în 2003, *La furat de cai* a ajuns imediat best-seller în Norvegia, unde a avut un tiraj de peste 140.000 de exemplare şi a rămas mai bine de un an pe lista celor mai bine vândute cărţi, în Marea Britanie, romanul a fost distins cu Independent Foreign Fiction Prize, iar în Norvegia a primit premiul criticii şi premiul pentru cea mai bine vândută carte, fiind desemnat cel mai bun roman al anului. La finele lui 2007, cartea lui Petterson a fost inclusă în topul celor mai bune zece cărţi ale anului, realizat de prestigioasa publicaţie *New York Times Book Review.*

Legăturile de sânge, capacitatea de a face alegeri, moartea, regretele şi consecinţele deciziilor esenţiale sunt doar câteva dintre temele din care Petterson îşi construieşte romanul, jonglând cu cronologia şi ramificând intriga în filoane secundare care amplifică tensiunea poveştii. Izolat într-o cabană din estul Norvegiei, Trond Sander îşi reanalizează trecutul în urma întâlnirii cu singurul om care trăieşte în vecinătatea cabanei în care s-a retras, hotărât să rupă toate legăturile cu lumea. Finalul plasat înaintea poveştii se transformă, astfel, într-un preambul pentru amalgamul de istorii care l-au determinat.

I

1

Început de noiembrie. Este ora nouă. Piţigoii se lovesc de geam. Uneori zboară mai departe, ameţiţi, după ce s-au lovit de fereastră, alteori cad şi rămân pe jos zbătându-se în *zăpada* proaspătă înainte de a-şi lua zborul mai departe. Nu-mi dau seama ce îi atrage aici. Mă uit pe fereastră la pădure. Văd o lumină roşie deasupra copacilor înspre lac. Începe să bată vântul. Se vede forma vântului pe apă.

Acum locuiesc aici, într-o casă micuţă lângă un lac în partea de est a Norvegiei, în lac se varsă un râu. Este un râu mic, cu apă puţină în mijlocul verii, dar primăvara şi toamna curge năvalnic şi *are* păstrăvi în el. Chiar am prins câţiva. Gura de vărsare este la câteva sute de metri de aici. Se zăreşte de la fereastra bucătăriei când mestecenii îşi pierd frunzele. Ca acum, în noiembrie. Pe malul râului este o cabană şi dacă ies afară pe scară văd luminile aprinse. Acolo locuieşte un bărbat care cred că este mai în vârstă decât mine. Aşa pare. Dar asta este, poate, pentru că nu îmi dau seama cum arăt eu, sau poate pentru că viaţa lui a fost mai grea decât a mea. Trebuie să mă gândesc şi la asta. Are un câine, un border collie.

În curte, pe un stâlp, am o tavă în care pun mâncare pentru păsări. Dimineaţa, când se luminează de ziuă, mă aşez la masa din bucătărie cu o cană de cafea şi le văd cum vin dând din aripi. Am numărat opt feluri de păsări care vin la tava cu mâncare. Sunt mai multe specii decât în orice alt loc unde am stat, însă numai piţigoii zboară şi se lovesc de geam. Am locuit în multe părţi. Acum locuiesc aici. Când s-a luminat de ziuă eu eram de mult treaz. Am făcut focul în sobă. M-am mişcat prin casă, am citit ziarul de ieri, am spălat vasele rămase, nu erau prea multe. Am ascultat BBC-ul. Radioul stă pornit aproape toată ziua. Ascult ştirile, nu pot renunţa la acest obicei, deşi nu prea ştiu la ce îmi folosesc. Se spune că nu eşti bătrân la şaizeci şi şapte de ani, nu în zilele noastre, nici eu nu mă simt bătrân, mă simt în putere. Dar când aud ştirile îmi dau seama că nu mai au aceeaşi importanţă în viaţa mea. Nu îmi mai afectează viziunea asupra lumii aşa cum o făceau înainte. Poate că ştirile sunt de vină, modul în care sunt prezentate, sau poate că sunt prea multe. Avantajul postului de radio BBC World Service, care

transmite dimineaţa devreme, este că totul sună diferit, că nu se spune absolut nimic despre Norvegia şi că mă ţine la curent cu situaţia în ţări ca Jamaica, Pakistan, India şi Burma, cu un sport cum ar fi cricket-ul; un sport care nu am văzut niciodată cum se joacă şi nici nu voi vedea vreodată, dacă ar fi după mine. Însă ceea ce am observat este că Anglia, „ţara de origine", ia tot timpul bătaie. Asta înseamnă ceva.

Am şi un câine cu numele Lyra. E greu de spus ce rasă este. Nu are importanţă. Am fost deja la plimbare cu lanterna şi am mers pe poteca pe care obişnuiam noi să mergem de-a lungul lacului acoperit de un strat subţire de gheaţă, până acolo unde stuful uscat şi îngălbenit de toamnă stă ţeapăn de-a lungul malului; zăpada a început să cadă tăcută şi grea din cerul întunecat făcând-o pe Lyra să strănute de plăcere. Acum Lyra stă la gura sobei şi doarme. Ninsoarea s-a oprit. Pe parcursul zilei zăpada se va topi. Mă uit la termometru. Coloana roşie a termometrului urcă o dată cu soarele.

Toată viaţa mi-am dorit să fiu singur într-un loc ca acesta. Chiar şi atunci când o duceam bine, şi asta nu a fost de puţine ori. Am avut noroc. Dar şi atunci, de pildă în mijlocul unei îmbrăţişări, când cineva îmi şoptea la ureche cuvintele pe care voiam să le aud, chiar şi atunci mi se făcea dor deodată să mă aflu departe într-un loc unde era doar linişte. Puteau trece şi ani fără să mă gândesc la acel loc, dar asta nu înseamnă că nu-mi doream să fiu acolo. Dar acum sunt aici şi acest loc este aproape ceea ce îmi imaginasem eu.

Peste mai puţin de două luni se încheie mileniul. Atunci vor fi petreceri şi focuri de artificii în comuna de care aparţin. Nu am de gând să mă duc acolo. Voi sta acasă cu Lyra, voi face poate o plimbare până la lac să văd cât de groasă e gheaţa, cred că vor fi minus zece grade şi o noapte cu lună, aşa că am să fac focul în sobă, am să iau sticla pe care o păstrez în dulap şi am să beau până când o să mă ameţesc. Am să ascult la vechiul picup un disc cu Billie Holiday şi vocea ei aproape şoptită, stinsă şi totuşi magică, tot ca atunci, prin anii cincizeci, când am auzit-o la sala Colosseum din Oslo. Când discul se va termina, am să mă duc la culcare şi am să dorm buştean şi am să mă scol într-un nou mileniu fără să dau vreo importanţă acestui lucru. Mă gândesc cu plăcere la asta.

Până una-alta îmi folosesc timpul ca să pun casa la punct. Sunt multe de făcut, am cumpărat-o ieftin. Ca să fiu sincer, eram dispus să plătesc mai mult ca să cumpăr casa şi terenul, dar nu au fost mulţi care să mă concureze. Acum înţeleg de ce, dar nu face nimic. Oricum, sunt

mulţumit, încerc să fac singur aproape tot, deşi aş putea foarte bine să plătesc un dulgher, sunt departe de a fi lefter, dar asta ar însemna ca totul să fie gata prea repede. Vreau să pun la punct casa pe îndelete. Timpul este important pentru mine acum, îmi spun. Nu că ar trece repede sau încet, însă trebuie să fie *timp,* ceva în care să trăiesc şi să îl umplu cu lucruri materiale şi activităţi care să-l împartă, aşa încât să fie bine organizat şi să nu dispară atunci când nu sunt atent.

Aseară s-a întâmplat ceva. Mă culcasem în camera cea mică de lângă bucătărie, unde îmi făcusem un pat provizoriu sub fereastră şi adormisem, era trecut de miezul nopţii, iar afară era beznă şi frig. Am văzut asta când am ieşit afară să fac pipi în spatele casei. Se mai întâmplă. Mai ales pentru că deocamdată am doar un closet în curte. Oricum nu mă vede nimeni. Pădurea este deasă înspre vest.

M-a trezit un sunet ascuţit, puternic, care se repeta la intervale scurte, apoi se făcea linişte şi începea din nou. M-am ridicat din pat, am întredeschis fereastra şi m-am uitat afară. Prin întuneric zăream lumina galbenă a unei lanterne, ceva mai jos pe drumul dinspre râu. Cel ce avea lanterna făcea, fără îndoială, zgomotele pe care le auzeam, dar nu înţelegeam ce fel de sunet era, cum îl scotea. Asta în caz că era *un bărbat.* Raza de lumină s-a mişcat de colo-colo spre dreapta şi spre stânga fără vreun scop anume şi pentru o fracţiune de secundă am zărit faţa ridată a vecinului meu. Părea că are o ţigară în gură, dar apoi s-a auzit din nou sunetul acela şi am înţeles că era un fluier special pentru câini, deşi eu nu văzusem de fapt niciodată un asemenea fluier. A început să strige câinele, „Poker", striga el, „Poker", căci aşa îl chema pe câine, “Hai, băiatule”, striga el, iar eu m-am vârât înapoi în pat şi am închis ochii, dar ştiam că nu mai puteam adormi la loc.

De fapt, singurul lucru pe care mi-l doream era să dorm. Sunt mai atent la orele de somn, nu mai am nevoie să dorm atât de mult, însă am nevoie de somn în alt mod decât înainte. O noapte pierdută lasă o umbră întunecată multe zile după aceea şi mă face să fiu irascibil şi năuc. Nu am timp pentru aşa ceva. Trebuie să mă pot concentra. Şi totuşi, m-am sculat din nou din pat, m-am ridicat în picioare şi mi-am găsit în întuneric hainele care atârnau pe spătarul scaunului. Mi s-a tăiat răsuflarea când am simţit cât de reci erau. Am mers prin bucătărie şi pe culoar, mi-am luat pe mine scurta de piele, mi-am luat lanterna de pe etajeră şi am ieşit pe scară. Era întuneric beznă. Am deschis uşa din

nou, am întins mâna şi am aprins lumina de afară. Era mai bine. Peretele exterior al casei, vopsit în roşu, trimitea o lumină caldă peste curte.

E în regulă, îmi spun. Pot şi eu să ies să ajut un vecin care îşi caută câinele noaptea, iar peste câteva zile o să mă simt bine din nou. Am aprins lanterna şi am început să cobor drumul din curte spre locul unde el încă stătea pe terenul uşor în pantă şi mişca lanterna astfel încât fasciculul de lumină descria încet un cerc spre marginea pădurii, peste drum, de-a lungul râului şi înapoi la punctul de plecare. „Poker", strigă el, „Poker", şi suflă iar din fluier. Sunetul avea un ton de înaltă frecvenţă supărător în noaptea liniştită, iar faţa şi trupul nu i se vedeau în întuneric.

Nu îl cunoşteam, doar vorbisem cu el de câteva ori trecând pe lângă cabană când mă plimbam cu Lyra dis-de-dimineaţă ca de obicei, şi brusc mi-a venit să mă întorc în casă şi să las totul baltă; cu ce-l puteam *eu* ajuta? Dar acum el sigur văzuse lumina lanternei mele şi era prea târziu şi, oricum, era ceva cu arătarea aceea pe care de-abia o puteam zări singuratică în mijlocul nopţii. Nu ar trebui să umble singur aşa. Nu e bine.

- Alo, am strigat încetişor, din respect pentru liniştea din jur.

S-a întors şi pentru o clipă n-am mai văzut nimic, pentru că el mi-a pus lumina în ochi, şi, când şi-a dat seama, a lăsat lanterna în jos. Am rămas nemişcat câteva secunde ca să mă obişnuiesc din nou cu întunericul şi apoi m-am îndreptat către el. Am stat acolo amândoi, fiecare cu lanterna sa la înălţimea şoldului îndreptată către locurile din preajma noastră şi nimic nu arăta la fel ca ziua. Eu m-am obişnuit cu întunericul. Nu-mi amintesc când mi-a fost frică de întuneric, dar sigur mi-a fost frică în trecut, însă acum îl simt familiar şi sigur şi mai ales transparent, indiferent de câte se ascund acolo. Nu înseamnă nimic. Nimic nu se compară cu libertatea şi supleţea corpului într-un spaţiu fără o înălţime definită, fără o distanţă determinată, pentru că nimic din acestea nu există în întuneric. Doar un spaţiu mare în care te poţi mişca.

- Iar a fugit, a spus vecinul. Poker. Câinele meu. Aşa face câteodată. Dar totdeauna se întoarce. Nu pot să dorm când nu e acasă. Umblă lupi în pădure acum. Şi nici nu îmi vine să închid uşa.

Părea uşor stânjenit. Şi eu aş fi fost îngrijorat dacă Lyra ar fi fugit în felul acesta şi nu ştiu ce aş fi făcut dacă ar fi fost vorba de câinele meu, dacă aş fi plecat singur noaptea ca să-l caut.

- Ştiai că border collie-ul este considerat cel mai inteligent câine din lume? spuse el.

-Am auzit şi eu asta.

- Poker e mai deştept ca mine, şi ştie asta. Vecinul clătină din cap. Mă tem că e pe cale să preia controlul.

- Asta nu e bine, îi spun.

Mi-am dat seama că nu ne prezentasem niciodată aşa cum trebuie, astfel încât am ridicat mâna, am luminat-o cu lanterna ca el să o vadă şi am spus:

- Trond Sander.

Gestul l-a descumpănit. Au trecut câteva secunde până să treacă lanterna în mâna stângă şi mi-a strâns mâna spunând:

- Lars, Lars Haug. Haug, cu g.

- Îmi pare bine, am spus.

Aceste cuvinte au sunat la fel de ciudat şi de nefiresc afară în noaptea întunecată ca atunci când tatăl meu a spus „condoleanţe" la o înmormântare în mijlocul pădurii cu mulţi, mulţi ani în urmă, şi am regretat imediat că am spus aceste trei cuvinte, însă Lars Haug nu a părut să observe aceasta. Poate că s-a gândit că vorbele astea erau fireşti şi că situaţia nu era mai bizară decât oricare alta când doi bărbaţi în toată firea se prezintă în mijlocul naturii.

Era linişte în jurul nostru. Fuseseră zile la rând cu ploaie şi vânt şi freamăt neîntrerupt de pin şi de brad, dar acum era o tăcere adâncă în pădure, nici o umbră nu se mişca şi noi stăteam pe loc privind fix în întuneric şi deodată am fost sigur că cineva *era* în spatele meu. Am simţit brusc un fior rece pe şira spinării şi Lars Haug a avut şi el aceeaşi senzaţie; a îndreptat lanterna către un loc la câţiva metri în spatele meu; eu m-am întors şi l-am văzut acolo pe Poker stând nemişcat. Mai văzusem şi înainte un câine cu aerul acela vinovat şi, aşa cum se întâmplă cu majoritatea dintre noi, părea încurcat, mai ales că stăpânul a început să-i vorbească pe un ton copilăresc ce nu se prea potrivea eu figura ridată şi asprită de soare şi de vânt a unui bărbat care, fără îndoială, mai umblase pe afară şi în alte nopţi de iarnă şi se ocupase de lucruri dificile, lucruri complicate în vânt potrivnic, dând dovadă de forţă, de rezistenţă şi de stabilitate, asta am simţit eu când ne-am strâns mâna.

- Ăăă... pe unde mi-ai umblat, Poker, prostule, nu l-ai ascultat pe tatăl tău, ruşine, băiat rău, ruşine, să *nu* mai faci aşa ceva, şi a făcut un

pas spre câine, iar atunci câinele a început să mârâie din gâtlej şi şi-a dat urechile pe spate.

Lars Haug s-a oprit brusc, a coborât lanterna încât să lumineze drept în jos şi eu de-abia am putut discerne petele albe ale câinelui, pe când cele negre se pierdeau în noapte şi totul se vedea ciudat şi asimetric, în timp ce sunetele joase din gâtlej continuau să vină dintr-un loc incert. Vecinul meu spuse:

-Am mai împuşcat eu un câine şi am jurat atunci că nu am să mai fac aşa ceva vreodată. Dar acum nu sunt sigur.

Nu prea era în apele lui, era uşor de văzut asta, nu ştia ce să facă, şi deodată mi s-a făcut tare milă de el. Era un sentiment care nici eu nu ştiu de unde apăruse, din întuneric, sau poate că se întâmplase ceva într-un alt timp sau era un lucru de mult uitat din propria mea viaţă, care mă făcea să mă simt prost şi oarecum stânjenit. Mi-am dres glasul şi am spus cu o voce asupra căreia nu prea aveam control:

- Ce fel de câine era cel pe care a trebuit să-l împuşti? Deşi cred că asta nu mă interesa, de fapt, dar ceva trebuia să spun pentru a opri tremurul neaşteptat din piept.

- Era un câine-lup, dar nu era al meu. S-a întâmplat la ferma unde am crescut. Mama l-a văzut prima. Câinele alerga la marginea pădurii după nişte căprioare; doi puiandri măricei pe care îi văzusem de la fereastră mai multe zile la rând păscând în lăstărişul de lângă pajiştea dinspre nord. Erau totdeauna împreună, ca şi acum; câinele îi fugărea, alerga în cerc în jurul lor, îi muşca de picioare, iar ei erau tot mai extenuaţi şi nu aveau nici o şansă. Mama nu a mai suportat, l-a sunat pe poliţist şi a întrebat ce să facă. El a spus: „Du-te şi împuşcă-l." Mama a pus receptorul jos şi a spus: „Lars, am o treabă pentru tine, crezi că te descurci?" Nu aveam nici un chef, trebuie să mărturisesc asta, aproape că nu puneam mâna pe puşcă, însă îmi era tare milă de puii de căprioară şi nu puteam să o rog tocmai pe *ea* să o facă şi nu mai era altcineva acasă. Fratele meu mai mare era plecat pe un vas, iar tatăl meu vitreg era în pădure şi tăia copaci pentru un fermier înstărit aşa cum făcea de obicei pe timpul acesta. Aşa că am luat arma şi m-am dus peste pajişte către pădure. Când am ajuns acolo, nici urmă de câine. Am rămas nemişcat şi am ascultat cu atenţie. Asta se întâmpla într-o zi de toamnă, şi în mijlocul zilei aerul era limpede, era atâta linişte încât era aproape neplăcut. M-am întors şi m-am uitat peste pajişte către casă, unde ştiam că mama stătea la fereastră şi urmărea cu atenţie tot ce făceam. Nu

aveam încotro. M-am uitat din nou către pădure, spre potecă, şi cei doi pui de căprioară au apărut deodată alergând spre mine. Am pus un genunchi jos, am ridicat arma şi am sprijinit patul puştii de obraz, dar căprioarele erau atât de înspăimântate încât nu m-au văzut, sau poate că nu aveau destulă putere ca să le mai pese de încă un duşman. Nu au schimbat direcţia în care fugeau, ci au alergat drept spre mine şi au trecut la numai câţiva centimetri de umărul meu, le-am auzit cum răsuflau şi le-am văzut albul strălucitor al ochilor larg deschişi.

Lars Haug s-a întrerupt pentru un moment, a ridicat lanterna şi l-a luminat pe Poker care nu se mişcase de la locul lui din spatele meu. Eu nu m-am întors, dar am auzit câinele mârâind încet. Era un sunet neplăcut, şi bărbatul din faţa mea şi-a muşcat buza şi şi-a trecut mâna stângă peste frunte cu o mişcare nesigură, înainte de a continua:

- Câinele era la treizeci de metri în urma lor. Era ditamai dulăul. Am tras imediat. Sunt sigur că l-am nimerit, dar el nu a schimbat direcţia şi nici nu a încetinit, a fost poate doar o zvâcnire în corp, la naiba, nu sunt sigur, aşa că am tras încă o dată, iar el s-a lăsat pe genunchi, dar s-a ridicat din nou şi a continuat să alerge. Eram disperat şi am tras încă un foc. Era doar la câţiva metri de mine şi s-a prăbuşit alunecând cu picioarele în sus până la vârful cizmei mele. însă nu era mort. Zăcea acolo paralizat şi se uita drept la mine şi mi s-a făcut deodată milă de el, trebuie să spun, aşa că m-am aplecat să-l mai mângâi pentru ultima oară pe gât şi atunci el a mârâit şi a încercat să mă muşte de mână. M-am speriat tare, m-am enervat şi am tras în el încă două gloanţe, drept în cap.

Lars Haug stătea cu faţa ascunsă în umbră şi cu lanterna atârnând în mâna obosită, proiectând un cerc galben pe pământ. Ace de brad. Pietricele. Două conuri de brad. Poker stătea nemişcat şi nu scotea nici un sunet şi m-am întrebat dacă şi câinii îşi pot ţine respiraţia.

- A nabii situaţie. La naiba, am spus.

- Tocmai împlinisem optsprezece ani, spuse el. A trecut mult timp de atunci, dar n-am să uit niciodată.

- Acum înţeleg de ce ai spus că nu vrei să mai împuşti vreodată vreun câine.

- Vom vedea, spuse Lars Haug. Dar acum aş face bine să duc câinele în casă. S-a făcut târziu. Vino, Poker, i-a zis cu o voce tăioasă, autoritară şi porni în jos pe drum.

Când au ajuns la podeţ, s-a oprit şi mi-a făcut semn cu lanterna.

- Mulţumesc pentru companie, a strigat el prin întuneric.

I-am făcut şi eu semn cu lanterna, m-am întors şi am urcat panta domoală spre casă, am deschis uşa şi am intrat în holul luminat. Fără vreun motiv anume, am încuiat uşa după mine, ceea ce nu mai făcusem de când mă mutasem aici. Nu mi-a plăcut că am încuiat uşa, dar am făcut-o. M-am dezbrăcat şi m-am băgat în pat sub plapumă, privind fix în tavan, şi am aşteptat să mă încălzesc. Mă simţeam un pic ridicol. Am închis ochii. La un moment dat, în timp ce dormeam, a început să ningă, şi sunt sigur că am ştiut în somn că vremea s-a înrăutăţit şi că s-a făcut mai frig, şi am simţit că îmi era teamă de iarnă, că îmi era frică de zăpadă dacă ningea prea mult şi că mă pusesem într-o situaţie imposibilă mutându-mă aici. Apoi am visat neliniştit despre o vară şi visul încă îmi era proaspăt în memorie când m-am trezit. Aş fi putut visa despre oricare vară, dar nu s-a întâmplat aşa, a fost o vară cu totul specială şi încă mă gândesc la ea când stau aici la masa de bucătărie şi privesc lumina care se ridică deasupra copacilor înspre lac. Nimic nu era aşa cum mi se păruse în noaptea trecută şi nu văd nici un motiv pentru care am încuiat uşa. Sunt obosit, dar nu chiar atât de obosit cum m-am temut. Simt că rezist până diseară. Mă ridic de la masă, puţin înţepenit, spatele meu nu mai e cum era, iar Lyra îşi ridică capul şi se uită la mine de lângă sobă. Mergem din nou la plimbare? Nu, nu încă. îmi este de ajuns vara aceea care a cam început să mă agaseze. Nu m-am mai gândit la ea de mulţi ani.

2

Urma să ieşim la furat de cai. Aşa mi-a spus el pe când stătea în faţa uşii de la cabana unde locuiam cu tatăl meu în vara aceea. Aveam cincisprezece ani. Era la începutul lunii iulie în anul 1948. Trecuseră trei ani de când nemţii plecaseră din Norvegia, dar nu îmi amintesc să fi vorbit despre asta. în orice caz, nu tata. Nu vorbea niciodată despre război.

Jon venea des pe la noi, când dimineaţa devreme, când seara târziu, şi vroia să ies cu el; mergeam să împuşcăm iepuri, ori să mergem prin pădure în lumina palidă a lunii când era o linişte deplină, tocmai sus în vârful dealului, să pescuim păstrăvi în râu, ori să încercăm să ne ţinem echilibrul pe buştenii galbeni şi alunecoşi care încă mai veneau pe râu în jos pe lângă cabana noastră mult după ce se terminase cu plutăritul. Era periculos, dar eu nu l-am refuzat niciodată şi nici nu i-am spus vreodată tatălui meu ce isprăvi făceam. De la fereastra bucătăriei se zărea o porţiune de râu, dar nu acolo ne făceam noi numerele artistice. Totdeauna începeam mai jos, aproape la un kilometru distanţă, şi uneori buştenii mergeau atât de repede, iar noi ne ţineam atât de mult pe ei încât aveam nevoie de o oră ca să ne întoarcem prin pădure după ce în sfârşit ajungeam din nou la mal, tremurând şi uzi leoarcă.

Jon nu vroia să fie împreună cu nimeni altcineva decât cu mine. Avea doi fraţi mai mici, gemenii Lars şi Odd, dar noi eram de aceeaşi vârstă. Nu ştiu cu cine umbla el tot restul anului când eu eram la Oslo. El nu a vorbit niciodată despre asta şi nici eu nu am pomenit vreodată ce făceam în oraş.

Nu a bătut la uşă, a venit doar încet pe poteca dinspre râu, de acolo de unde îşi lăsa barca lui cea mică, şi a stat în faţa uşii, aşteptând ca eu să îmi dau seama că era acolo. Nu a durat prea mult. Era dis-de-dimineaţă şi încă dormeam, dar am simţit o nelinişte, chiar dacă eram cufundat în vise, ca şi cum trebuia să mă duc la toaletă şi mă chinuiam să mă trezesc înainte de a fi prea târziu, dar când am deschis ochii şi mi-am dat seama că nu *acolo* trebuia să merg, m-am dus direct la uşă, am deschis-o şi am dat cu ochii de el. A zâmbit uşor mijindu-şi ochii, aşa cum făcea el de obicei.

- Vii şi tu? m-a întrebat. Mergem la furat de cai.

Se pare că eram doar *noi* doi, ca de obicei, şi dacă eu nu mergeam s-ar fi dus singur, şi asta nu ar fi fost prea vesel. Mai mult decât atât, era greu să furi cai de unul singur. De fapt, imposibil.

- Stai de mult aici? l-am întrebat.

- Acum am venit.

Aşa spunea mereu şi eu nu ştiam dacă era întotdeauna adevărat. Am rămas în pragul uşii doar în chiloţi şi am privit peste umărul lui. Era un abur de ceaţă deasupra râului, se luminase deja şi era răcoare. Urma să se încălzească în câteva minute, însă acum mi se făcuse piele de găină pe picioare şi pe burtă. Totuşi am rămas acolo şi m-am uitat în jos spre râul care se vedea venind din sus, de după cot, curgând mai departe strălucitor şi molcom prin aburul cetii, îl cunoşteam pe de rost. îl visasem toată iarna.

- Despre ce cai vorbeşti? am întrebat.

- Caii lui Barkald. Sunt liberi pe păşune, lângă pădurea din spatele fermei.

- Ştiu. Hai înăuntru până mă îmbrac.

- Te aştept aici, spuse el.

Nu intra niciodată în casă, poate din cauza tatei. Jon nu vorbea niciodată cu tatăl meu. Nu îi dădea bună ziua. Lăsa privirea în jos când trecea pe lângă el în drum spre magazin. Atunci tata se oprea, se întorcea, se uita după el şi întreba:

- Nu era Jon?

- Ba da, răspundeam eu.

- Ce-i cu el? întreba tata de fiecare dată, uşor stânjenit, şi de fiecare dată răspundeam:

- Nu ştiu.

Şi de fapt nici nu ştiam şi nici nu m-am gândit să întreb. Acum Jon stătea pe treapta de la intrare, care era doar o lespede de piatră, şi privea în jos spre râu, în timp ce eu îmi luam hainele de pe spătarul unuia dintre scaunele de lemn şi le trăgeam pe mine cât puteam de repede. Nu îmi plăcea că stătea afară şi trebuia să mă aştepte, mai ales că uşa rămânea deschisă şi mă putea vedea tot timpul.

E clar că ar fi trebuit să îmi dau seama că acea dimineaţă de iulie era cu totul aparte, era ceva cu ceaţa de peste râu, poate şi cu pâcla de pe deal, cu lumina albă a cerului, ori cu felul în care Jon spunea ce avea de

spus, cu modul în care se mişca ori stătea acolo pe lespedea de la intrare, însă nu aveam decât cincisprezece ani şi singurul lucru pe care *eu* l-am observat a fost că Jon nu avea cu el puşca pe care o căra tot timpul în caz că vreun iepure ne tăia calea, dar asta nu era de mirare, căci la fugărit de cai puşca ne-ar fi încurcat. Că doar nu ne duceam să împuşcăm caii. După câte vedeam eu, el era neschimbat. Cu ochii mijiţi, calm şi concentrat în acelaşi timp, absorbit de ceea ce trebuia să facem, fără să dea vreun semn de nerăbdare. Mie îmi convenea, pentru că nu era nici un secret faptul că în comparaţie cu el, în aproape toate ispràvile noastre, eu eram cam bleg. El se antrenase ani la rândul. Eu eram bun doar la călăritul buştenilor în jos pe râu, căci aveam un simţ natural al echilibrului, ca un talent înnăscut, era Jon de părere, deşi nu acesta era cuvântul pe care l-a folosit.

De la el am învăţat să nu îmi pese de nimic, am învăţat că dacă mă aventuram fără să mă gândesc dinainte cum să mă înfrânez, puteam să ajung să fac lucruri la care nici nu puteam visa.

- O.K. Pe locuri, fiţi gata, start, am spus.

Am coborât împreună pe potecă înspre râu. Era dimineaţa devreme. Soarele s-a ridicat peste deal desfăşurând un evantai de lumină, acoperind totul în jurul nostru cu o culoare nouă. Urmele de ceaţă s-au topit peste apă. Am simţit dintr-o dată căldura prin pulover, am închis ochii şi am mers mai departe fără să mă împiedic deloc, până când am ajuns la malul râului. Acolo am deschis din nou ochii, m-am căţărat pe bolovanii spălaţi de ploi şi m-am aşezat în barcă pe locul din spate. Jon a împins barca şi a sărit în ea, a luat vâslele şi a vâslit cu mişcări scurte, puternice, traversând oblic râul, a lăsat barca un pic în voia curentului, apoi a vâslit din nou până când am ajuns la malul opus, cam la cincizeci de metri mai jos. Exact în locul unde barca nu se mai putea vedea de la cabana noastră.

Am urcat apoi panta, Jon mai întâi şi eu după el, şi am mers de-a lungul gardului de sârmă ghimpată către pajiştea unde iarba se înălţa acoperită de un văl subţire de ceaţă, aşteptând să fie cosită şi pusă la soare ca să se usuce şi să se facă fân. Era ca şi cum am fi mers prin apă până la brâu, fără să întâmpinăm vreo rezistenţă, ca într-un vis. Visam adesea apă, eram prieten cu apa.

Era păşunea lui Barkald şi mai trecusem pe aici de multe ori, în sus printre câmpuri către drumul ce ducea la magazin, ca să cumpărăm reviste sau caramele sau alte lucruri pentru care aveam bani; un ban, doi

bani şi câteodată chiar şi cinci bani sunând în buzunar la fiecare pas pe care îl făceam; alteori mergeam acasă la Jon, în direcţia opusă, şi mama lui mă primea cu atâta respect când intram pe uşă de parcă aş fi fost prinţul moştenitor al Norvegiei sau ceva asemănător, în timp ce tatăl lui se cufunda în ziarul local sau dispărea afară în hambar cu vreo treabă care dintr-o dată nu mai suferea amânare. Era ceva la mijloc, ceva ce eu nu înţelegeam. Dar asta nu mă deranja. Din partea mea, putea foarte bine să stea afară în hambar. Puţin îmi păsa. Oricum eu mă duceam acasă la sfârşitul verii.

Ferma lui Barkald se întindea de cealaltă parte a drumului până sus înspre pădure, în spatele unor câmpuri unde el semăna ovăz şi orz alternativ la fiecare doi ani, iar hambarul era pus pe colţ; lângă pădure avea patru cai care umblau liberi pe un teren mare, pe care îl îngrădise din copac în copac cu două rânduri de sârmă ghimpată. El avea pădurea în proprietate, şi era multă pădure. Era cel mai mare proprietar din regiune. Nici unul dintre noi nu-l puteam suferi, dar nu ştiu exact de ce. Nu ne făcuse nici un rău şi nici nu vorbise urât cu noi, după câte ştiam eu. Însă avea o fermă mare, iar Jon era fiul unui mic fermier. Aproape toată lumea avea ferme mici de-a lungul râului în această vale care se afla doar la câţiva kilometri de graniţa cu Suedia. Cei mai mulţi încă trăiau din ceea ce produceau la fermă şi din laptele pe care îl livrau fabricii de produse lactate sau lucrau ca tăietori de lemne la pădure, când era sezonul, în pădurea lui Barkald, printre altele, precum şi în cea pe care o avea în proprietate o scârbă bogată din Baerum; sute de hectare de pădure către nord şi către vest. După cum vedeam eu, nu prea erau bani. Poate Barkald să fi avut ceva, însă tatăl lui Jon nu avea bani, iar tatăl *meu* nici atât, cel puţin aşa ştiam eu. Cum a reuşit el să strângă destui bani ca să cumpere cabana în care locuiam în acea vară este încă un mister. Ca să fiu sincer, nu prea ştiam ce făcea tata ca să câştige banii necesari traiului zilnic, atât pentru el cât şi pentru mine; lucrurile se schimbau tot timpul, dar era vorba mereu de scule şi de mici maşinării, alteori de multe proiecte şi de lucrat cu creionul în mână, sau de călătorii prin toate locurile posibile din Norvegia unde eu nu fusesem niciodată şi nici nu îmi puteam închipui cum arată; totuşi, el nu era angajat nicăieri. Uneori avea mult de lucru, alteori mai puţin, dar nu asta conta, el făcea rost de suficienţi bani ca să ne ajungă. Când am venit aici pentru prima dată anul trecut, tata s-a învârtit prin jur, s-a uitat peste tot zâmbind şiret, a bătut uşor copacii cu palma şi s-a aşezat la

malul râului pe o piatră mare, cu bărbia în mână, ca şi cum toate îi erau vechi cunoştinţe. Dar nu avea cum să fie aşa.

Am venit împreună cu Jon pe poteca ce traversa pajiştea, apoi am luat-o pe drum în jos, dar acum totul mi se părea diferit, chiar dacă mai trecusem pe aici de atâtea ori. Mergeam la furat de cai şi ştiam că asta se vedea. Eram răufăcători. Acest lucru îşi pune amprenta pe oameni, schimbă ceva în privirea lor, îi face să meargă într-un fel anume, şi nimeni nu putea ascunde asta. Să furi cai era lucrul cel mai rău. Cunoşteam legea de la vest de Pecos, că doar citisem revistele cu cowboys şi, deşi s-ar putea spune că noi eram la est de Pecos, eram atât de mult la est, încât puteai să afirmi exact contrariul, pentru că depindea din ce direcţie priveai lumea. Cu legea aceea nu te jucai. Dacă erai prins, ajungeai să atârni de un copac cu funia de gât; simţeai cânepa aspră pe pielea gâtului, cineva lovea calul la spate şi acesta dispărea de sub picioarele tale. Dădeai din picioare în gol ca să scapi cu viaţă, în timp ce tocmai această viaţă îţi trecea prin faţa ochilor cu imagini din ce în ce mai palide, din care tu dispăreai o dată cu tot ceea ce văzuseşi. Imaginile deveneau tot mai neclare până când la sfârşit se întunecau de tot. Doar cincisprezece ani, era ultimul lucru la care te gândeai. Nu era mult. Şi toate astea pentru un cal. Însă acum era mult prea târziu. Casa lui Barkald, cenuşie şi masivă, se afla la marginea pădurii, părând mai ameninţătoare ca oricând. Ferestrele erau întunecate la această oră matinală, însă se prea poate ca el să fi fost înăuntru uitându-se pe drum şi, văzând felul în care mergeam noi, *să îşi dea seama.*

Dar acum nu ne mai puteam întoarce. Am mers câteva sute de metri pe drumul de pietriş, cu picioarele cam înţepenite, până când casa a dispărut după o cotitură, apoi am luat-o pe o potecă peste altă pajişte, care era tot a lui Barkald, şi am intrat în pădure. La început era întuneric printre trunchiurile înghesuite ale brazilor pe sub care nu creştea nimic, căci lumina nu ajungea niciodată acolo, creştea doar un muşchi verde-închis ca un covor mare, care era moale când călcâi pe el. Noi mergeam unul în spatele celuilalt de-a lungul potecii şi îl simţeam cum se mişcă de fiecare dată când puneam piciorul jos. Jon mergea primul, iar eu îl urmam păşind în urma lui cu tenişii mei cu tălpi tocite. O tot luam spre dreapta ca şi cum am fi urmat un drum în cerc, apoi, încet, s-a luminat tot mai mult, pădurea s-a deschis deasupra noastră şi am văzut strălucind gardul dublu de sârmă ghimpată. Am ajuns la un loc deschis unde toţi copacii fuseseră tăiaţi şi transportaţi, rămăseseră doar nişte

pini şi nişte mesteceni care se ridicau extrem de înalţi şi de singuratici, rămaşi fără nici un adăpost, iar câţiva dintre ei nu rezistaseră vântului de nord şi zăceau răsturnaţi cât erau de lungi, cu rădăcinile în aer. Printre buturugi creştea o iarbă deasă şi suculentă. Puţin mai departe, în spatele unor tufişuri, am văzut caii stând cu spatele şi dând din coadă ca să se apere de muşte şi de tăuni. Am simţit mirosul de balegă, de muşchi umed şi de teren mlăştinos, precum şi mirosul dulce, pătrunzător care învăluia totul; era mai tare decât noi şi decât ceea ce puteam noi pricepe: era mirosul pădurii ce se întindea spre nord şi spre Suedia, spre Finlanda şi mai departe spre Siberia. Te puteai pierde în această pădure şi sute de oameni puteau să meargă în linie, săptămâni de-a rândul, fără să aibă vreo şansă să te găsească, dar să te pierzi pe aici nu era lucrul cel mai rău, mi-am spus eu, însă nu am stat să mă gândesc serios la asta.

Jon s-a aplecat şi s-a strecurat ca un tipar printre cele două sârme ghimpate, împingând cu mâna sârma de jos, în timp ce eu m-am culcat pe pământ şi m-am rostogolit pe sub sârmele ghimpate; amândoi am scăpat fără să ne sfâşiem pantalonii sau puloverele. Ne-am ridicat încet şi ne-am dus prin iarbă către cai.

- Mesteacănul acela, a spus Jon şi a arătat cu degetul, suie-te în el.

Era un mesteacăn mare şi singuratic, nu departe de cai, cu ramuri viguroase, iar ramura cea mai de jos era cam la trei metri de pământ. M-am dus către mesteacăn încet, dar fără să ezit. În timp ce eu mergeam, caii au ridicat capul şi s-au întors spre mine, dar au rămas nemişcaţi, rumegând, fără să ridice nici măcar vreo copită. Jon i-a ocolit şi a ajuns pe partea opusă. Mi-am aruncat tenişii din picioare, am apucat mesteacănul cu amândouă mâinile, m-am sprijinit în scoarţa crăpată, m-am împins mai întâi cu un picior, apoi l-am ridicat şi pe celălalt, am pus talpa pe trunchi şi m-am căţărat încet ca o maimuţă până când am ajuns să apuc creanga cu mâna stângă, apoi m-am aplecat, am apucat-o cu mâna dreaptă şi am lăsat picioarele să alunece de pe trunchiul aspru, am rămas agăţat în mâini o clipă, apoi m-am ridicat şi m-am aşezat pe creangă cu picioarele atârnând. Pe vremea aceea puteam să fac asta cu uşurinţă.

- O.K., am spus. Sunt gata.

Jon s-a aşezat pe vine aproape de cai şi a început să le vorbească cu voce joasă, iar ei stăteau nemişcaţi, cu capetele îndreptate către el, cu urechile ciulite, ascultând vorba ca o şoaptă, în orice caz, de unde stăteam eu în copac nu puteam auzi ce spunea el, dar când eu am spus

„O.K.", el a sărit deodată în sus, a scos un strigăt şi a ridicat braţele, iar caii s-au răsucit şi luat-o la fugă.

Nu prea repede, dar nici prea încet, şi doi au luat-o spre stânga, iar doi au venit chiar spre mesteacănul meu.

- Fii gata, a strigat Jon şi a ridicat trei degete în aer, făcând salutul de cercetaşi.

- Gata oricând, i-am răspuns, m-am răsucit şi m-am aşezat cu burta pe creangă, mi-am ţinut echilibrul cu mâinile şi am întins picioarele în aer, ca o foarfecă.

Am simţit un trepidat în piept care se transmitea prin copac de la copitele care loveau pământul şi un fel de tremur din cu totul alt loc, din interiorul meu, un tremur care venea de la stomac şi care ajungea la şolduri. Dar nu putem face nimic şi nu m-am mai gândit la asta. Eram gata.

Iar caii veneau. Auzeam răsuflarea lor gâfâită, iar copacul trepida tot mai tare şi zgomotul copitelor îmi răsuna în cap.

Cum am văzut botul calului care trecea pe sub mine, m-am lăsat să alunec de pe creangă cu picioarele întinse, uşor depărtate, am dat drumul la mâini şi am aterizat pe spatele calului puţin cam sus, spre gât, lovindu-mă la testicule de am simţit un val de greaţă până în gât. Părea atât de uşor când Zorro făcea asta în filme, însă atunci mi-au dat lacrimile şi mi-a venit să vărs, dar a trebuit să mă agăţ în acelaşi timp de coama calului cu ambele mâini şi m-am aplecat în faţă strângând din buze. Calul dădea furios din cap şi spinarea lui îmi lovea testiculele, apoi celălalt cal a luat-o la goană în galop, iar calul meu a făcut la fel şi am trecut duduind printre buturugi. L-am auzit pe Jon strigând: „Yihaa!" în spatele meu şi am vrut să scot şi eu un strigăt de triumf, dar nu am reuşit, gâtlejul îmi era atât de plin de vomă încât nu puteam respira, şi atunci am deschis gura şi am vomat pe gâtul calului. Acum mirosea puţin a vomă, dar cel mai tare mirosea a cal, şi eu nu mai auzeam vocea lui Jon. Îmi ţiuiau urechile şi zgomotul copitelor părea că se îndepărtează, iar spinarea calului mă lovea în ritmul bătăilor inimii mele şi deodată s-a lăsat o tăcere peste toate în jurul meu şi prin acea tăcere am auzit cântecul păsărilor. Am auzit clar mierla din vârful unui brad şi la fel de clar am auzit ciocârlia de undeva de sus şi multe alte păsări cărora nu le ştiam numele. Era atât de straniu, era ca un film fără sunet căruia i se suprapusese un alt sunet, eram simultan în două locuri diferite şi nu mă durea nimic.

- Yihaa! am răcnit şi mi-am putut auzi bine vocea, însă mi s-a părut că venea dintr-un alt loc, din marele spaţiu unde cântau păsările, un ţipăt de pasăre din interiorul acelei tăceri, şi o clipă m-am simţit fericit. Pieptul mi s-a umflat ca un burduf de acordeon şi de fiecare dată când respiram ieşeau sunete muzicale. Apoi am văzut strălucind ceva în faţa mea printre copaci. Era gardul de sârmă ghimpată. Traversasem în galop pajiştea apropiindu-ne în goană de gard, iar spinarea calului mă lovea din nou peste testicule, dar m-am ţinut bine şi m-am gândit: acum sărim, dar nu am sărit. Amândoi caii s-au oprit brusc în faţa gardului de sârmă ghimpată, iar legile fizicii m-au smuls de pe cal şi m-au trimis bălăbănindu-mă drept prin aer peste gard. Am simţit o durere usturătoare când sârma ghimpată mi-a sfâşiat mâneca puloverului, apoi am aterizat în buruieni şi mi s-a tăiat răsuflarea. Cred că mi-am pierdut cunoştinţa câteva secunde, căci îmi amintesc cum am deschis ochii ca în faţa unui nou început; nimic din ceea ce vedeam nu îmi era cunoscut, creierul mi se golise, nu aveam nici un gând, totul era complet curat şi cerul era albastru imaculat, nu ştiam cum mă cheamă şi nici măcar nu îmi puteam simţi corpul. Zburam fără nume de colo-colo şi vedeam lumea pentru prima oară, şi mi se părea că este nespus de frumoasă, strălucitoare şi transparentă, apoi am auzit un nechezat şi un duduit de copite, şi atunci mi-au venit toate înapoi ca un bumerang zburător ce m-a pocnit în frunte, şi m-am gândit, ce naiba, am paralizat, mi-am privit picioarele goale care se vedeau din buruieni, dar nu simţeam nici o legătură între mine şi ele.

Zăceam tot acolo complet nemişcat, când l-am văzut pe Jon venind spre gard călare, mânând calul cu o frânghie legată în jurul botului. S-a oprit brusc de cealaltă parte a gardului trăgând de frânghie şi calul a venit chiar lângă sârma ghimpată. Jon s-a uitat în jos la mine.

- Stai în buruieni, mi-a spus.

- Am paralizat, am răspuns.

- Nu cred.

- Bine, am spus.

M-am uitat din nou la picioarele mele şi m-am ridicat. Mă durea spatele şi corpul pe o parte, dar nimic nu era rupt pe dinăuntru, îmi curgea sânge din braţ prin puloverul care avea o ruptură mare chiar acolo, dar asta era tot. Am smuls ce mai rămăsese din mânecă şi mi-am bandajat braţul sprijinindu-mă de picior. Mă ustura groaznic. Jon stătea pe cal la fel de calm. Acum am văzut că avea tenişii mei într-o mână.

- Hai, scoală-te.

- Nu cred că pot, am spus eu, mă doare fundul, deşi nu fundul mă durea cel mai tare, şi mi s-a părut că Jon a zâmbit puţin atunci, dar nu eram sigur, pentru că îmi venea soarele în ochi.

S-a lăsat să alunece de pe spinarea calului, a desfăcut frânghia de la botul calului şi cu o mişcare a mâinii l-a împins. Calul a plecat bucuros.

Jon s-a strecurat prin gard în acelaşi mod cum intrase. Sprinten, fără nici o zgârietură. A venit la mine şi a lăsat tenişii să cadă în iarbă.

- Poţi să mergi? m-a întrebat.

- Cred că da.

Mi-am pus tenişii în picioare fără să leg şireturile, ca să nu trebuiască să mă aplec, şi am plecat mai departe prin pădure. Jon primul şi eu după el: mă durea când păşeam, aveam spatele înţepenit, îmi târâm un picior şi îmi ţineam braţul lipit de corp; ne adânceam tot mai mult în pădure şi mă gândeam că s-ar putea să nu fiu în stare să fac tot drumul înapoi. Mi-am amintit de tata, cum mă rugase în urmă cu o săptămână să cosesc iarba din spatele cabanei. Iarba crescuse prea mult şi se culca la pământ transformându-se într-un covor ţeapăn şi uscat prin care nimic nu mai putea creşte. Puteam să iau coasa cea scurtă, a spus el, care era mai uşor de folosit de cineva care nu se pricepea. Am luat coasa din şopron şi m-am apucat de treabă cu toate forţele mele, imitând mişcările pe care văzusem că le făcea tata atunci când cosea şi am lucrat până când am transpirat; m-am descurcat destul de bine, deşi nu eram obişnuit să dau cu coasa. De-a lungul cabanei, pe o suprafaţă mare, creşteau urzici înalte şi dese, pe care le-am ocolit făcând un arc mare. Tata a venit în spatele cabanei şi a rămas în picioare uitându-se la mine. Ţinea capul puţin într-o parte în timp ce îşi freca bărbia cu mâna. Eu mi-am îndreptat spatele şi am aşteptat să spună ceva.

- De ce nu tai urzicile? m-a întrebat el.

M-am uitat în jos la coada scurtă a coasei şi apoi la urzicile înalte.

- Or să mă înţepe şi o să mă doară, am spus.

Atunci el m-a privit zâmbind pe jumătate şi a dat uşor din cap.

- Tu singur hotărăşti când te doare, a spus el, şi dintr-o dată a devenit serios, s-a dus la peretele cabanei, a apucat cu mâinile goale urzicile şi a început calm să le smulgă, una câte una, aruncându-le grămadă, şi nu s-a lăsat până nu le-a smuls pe toate. Pe chipul lui nu se putea ghici nici o urmă de durere, şi acum, mergând aşa pe potecă în spatele lui Jon, mi s-a făcut ruşine amintindu-mi de asta; m-am îndreptat de spate, am ţinut

pasul, am păşit aşa cum păşeam de obicei şi după numai câţiva paşi m-am întrebat de ce nu făcusem asta de la început.

- Unde mergem?

- Vreau să-ţi arăt ceva, a spus Jon, nu e prea departe.

Soarele era acum sus pe cer, era cald printre copaci, mirosea a aer fierbinte şi de peste tot din pădure se auzeau sunete; sunete de aripi care bat aerul, de ramuri care se apleacă şi de crengi care trosnesc, ţipăt de şoim şi ultima suflare a unui iepure, zumzetul uşor al albinei ce se atinge de flori; auzeam furnicile mişunând în iarbă. Poteca pe care mergeam urca la deal, am răsuflat adânc şi m-am gândit că, indiferent cum va fi viaţa mea de acum înainte şi oriunde voi călători, îmi voi aminti mereu de acest loc aşa cum era acum şi îi voi duce dorul. Când m-am întors, m-am uitat în jos printre brazi şi pini şi am văzut râul strălucitor şerpuind în vale, acoperişul de ţiglă roşie de la fabrica de cherestea a lui Barkald spre sud, şi mai multe ferme mici pe parcelele verzi de pe malul râului. Cunoşteam familiile care locuiau acolo şi ştiam câţi locuiau în fiecare casă, şi, chiar dacă nu puteam vedea cabana noastră de pe malul opus al râului, ştiam exact copacii în spatele cărora se ascundea şi m-am întrebat dacă tata încă dormea, sau dacă se sculase şi se uita afară şi se întreba pe unde umblam, fără să fie însă îngrijorat, se întreba dacă urma să vin acasă curând şi dacă să înceapă să pregătească micul dejun; deodată am simţit cât îmi era de foame.

- Uite-l, mi-a spus Jon, acolo.

A arătat înspre un brad mare la marginea potecii. Ne-am oprit.

- E mare, am spus.

- Nu e prea mare, a spus Jon, vino.

S-a dus până la brad şi a început să se urce în el. Nu era greu, crengile de jos erau lungi şi puternice, atârnau grele, erau uşor de apucat şi într-o clipă s-a căţărat câţiva metri, şi eu după el. Urca repede, dar după circa zece metri s-a oprit, s-a aşezat şi m-a aşteptat să ajung lângă el; era destul loc, puteam foarte bine să stăm unul lângă celălalt, fiecare pe ramura sa. A arătat spre un loc puţin mai departe pe ramura pe care stătea, acolo unde aceasta se bifurca. La bifurcaţie atârna un cuib de pasăre, ca o cupă, sau poate ca un cornet de îngheţată. Văzusem multe cuiburi de păsări, dar niciodată nu am văzut unul care să fie atât de mic şi de uşor, construit atât de perfect din fulgi şi muşchi de copac. Nu stătea pe creangă. Aproape că plutea.

- Este auşelul cu cap galben, a şoptit Jon. A doua serie de pui.

S-a aplecat, a întins mâna către cuib şi a înfipt trei degete în deschizătura acoperită de puf şi a scos un ou care era atât de mic, încât am rămas acolo cu ochii aţintiţi la el. A apucat oul ţinându-l cu vârful degetelor şi mi l-a arătat ca să-l pot studia de aproape; m-a luat ameţeala uitându-mă la el şi gândindu-mă că doar peste câteva săptămâni acea bilă micuţă şi un pic ovală se va transforma într-o mică pasăre vie cu aripi ce o vor ajuta să se desprindă de crengile din vârful copacului, pentru ca mai apoi să plonjeze în jos fără să atingă vreodată pământul şi, cu instinct şi cu voinţă, să se avânte în sus şi să învingă forţa gravitaţiei. Am spus cu voce tare:

- La naiba, ce ciudat este să prindă viaţă şi să-şi ia zborul ceva atât de mic, dar poate că nu era suficient ce am spus, pentru că am exprimat mai puţin decât senzaţia eterică, tulburătoare pe care o aveam. Dar în acea clipă s-a întâmplat ceva de neînţeles, căci atunci când mi-am ridicat privirea şi m-am uitat la Jon, acesta avea faţa încordată şi albă ca varul. Dacă era vorba de cele câteva cuvinte pe care eu le-am rostit, sau de oul pe care îl ţinea, nu voi şti niciodată, însă *ceva* îl făcuse să se schimbe brusc la faţă şi să mă privească drept în ochi ca şi cum nu mă mai văzuse niciodată până arunci şi de data asta nu a mai mijit ochii, iar pupilele îi erau mari şi negre. Deodată a deschis mâna şi a lăsat oul să cadă pe lângă copac; l-am urmărit cu privirea şi am văzut cum s-a lovit de una dintre crengile de jos şi s-a zdrobit, s-a împrăştiat în fragmente mici palide care s-au risipit în toate direcţiile, uşor ca fulgii de zăpadă, dispărând încet. Cel puţin aşa îmi amintesc eu, şi nu cred că m-a tulburat ceva mai mult vreodată. Mi-am ridicat din nou privirea spre Jon şi l-am văzut cum s-a aplecat, a întins mâna şi a smuls cuibul dintre crengi, l-a ridicat şi l-a sfărâmat între degete, doar la câţiva centimetri de ochii mei. Am vrut să spun ceva, dar nu am fost în stare să scot nici un cuvânt. Faţa lui Jon era o mască albă ca de cretă, cu gura deschisă din care ieşeau sunete ce îmi dădeau fiori de gheaţă pe spinare, nu auzisem niciodată sunete asemănătoare; sunete din gâtlej precum cele scoase de un animal pe care nu îl văzusem niciodată şi nici nu doream să-l văd vreodată. A deschis mâna din nou, a lovit trunchiul copacului cu palma de au zburat fărâmiţe de scoarţă, apoi a frecat scoarţa copacului până când nu a rămas decât un fel de mâzgă la care nici nu mă puteam uita. Am închis ochii şi i-am ţinut aşa închişi şi când i-am deschis din nou Jon cobora deja. Aluneca din ramură în ramură, mă uitam drept în ciuful lui castaniu, dar el nu a privit în sus nici măcar o

dată. Ultimii metri s-a lăsat doar să cadă şi a aterizat pe pământul tare cu o bufnitură pe care am auzit-o tocmai sus unde stăteam, apoi s-a prăvălit în genunchi ca un sac gol şi s-a dat cu fruntea de pământ, a rămas aşa stând ghemuit un timp care mi s-a părut o veşnicie, şi în tot acest timp eu am rămas încremenit, ţinându-mi răsuflarea. Nu înţelegeam ce se întâmplase, dar am simţit că eu eram de vină. Nu ştiam de ce. În cele din urmă Jon s-a ridicat ţeapăn şi a pornit în jos pe potecă. Am răsuflat adânc şi am inspirat din nou, încet, pieptul mi-a şuierat, am auzit clar, s-a auzit ca un şuier de astmă. Cunoscusem un bărbat care avea astm, locuia vizavi de noi acasă la Oslo. Aşa se auzea când respira. M-am îmbolnăvit de astm, la naiba, aşa se face astmul. Când se întâmplă ceva. Am început să cobor, dar nu aşa de repede ca Jon, era ca şi cum fiecare creangă ar fi fost un reper de care trebuia să mă ţin bine pentru a nu pierde nici un singur lucru care era important şi în tot acest timp *mă gândeam* să respir.

Oare atunci să se fi schimbat vremea? Cred că da. Am ajuns pe potecă, Jon nu se vedea nicăieri, dispăruse pe drumul pe care venisem, şi deodată am auzit copacii foşnind deasupra mea. Am ridicat ochii în sus şi am văzut vârfurile pinilor cum se legănau şi se biciuiau, am văzut brazii înalţi aplecându-se în bătaia vântului şi am simţit pământul vălurindu-se sub picioarele mele. Era ca şi cum stăteam pe apă, m-a luat ameţeala şi m-am uitat în jurul meu după ceva de care să mă ţin, dar totul se clătina. Cerul, care cu puţin timp înainte fusese albastru şi limpede, era acum cenuşiu ca oţelul, şi o lumină galbenă, bolnăvicioasă, se răspândea peste dealul de cealaltă parte a văii. Atunci a fulgerat tare peste deal. Imediat după aceea s-a auzit o bubuitură pe care am simţit-o în tot corpul, temperatura a scăzut brusc, iar braţul mă durea acolo unde mă zgâriase sârma ghimpată. Am început să merg cât puteam de repede, aproape alergând, pe poteca pe care venisem spre poiana unde erau caii. Când am ajuns acolo, m-am uitat peste sârma ghimpată printre pomi, dar nu am văzut nici un cal, şi o clipă m-am gândit să scurtez drumul luând-o peste pajişte, dar în loc de asta am înconjurat-o mergând de-a lungul gardului până am dat de poteca ce ducea la drum. Acolo am cotit la stânga şi am început să alerg în jos. Vântul se oprise, însă era o linişte vibrantă în pădure şi astmul pe care tocmai îl descoperisem mă apăsa pe piept.

M-am oprit pe drum. Am simţit primele picături pe frunte. Puţin mai încolo l-am zărit pe Jon din spate. Nu ajunsese prea departe, nu alergase

şi nu mergea prea repede, dar nici prea încet. Pur şi simplu mergea. M-am gândit să-l strig şi să-l rog să mă aştepte, dar nu eram sigur dacă aveam destul suflu. Mai mult decât atât, era ceva cu spatele acela care mă făcea să mă abţin, aşa că am început să mă ţin după el şi am păstrat aceeaşi distanţă între noi tot drumul, mergând în sus pe lângă ferma lui Barkald, unde ferestrele se vedeau clar luminate acum, în contrast cu cerul întunecat de deasupra. M-am întrebat dacă el stătea acolo înăuntru şi se uita în jos la noi şi îşi dădea seama unde fusesem. M-am uitat în sus spre cer sperând că picăturile pe care le-am simţit au fost şi ultimele, dar deodată a fulgerat din nou înspre deal şi a tunat în aceeaşi secundă. Nu-mi fusese niciodată frică de furtună si nu îmi era frică nici acum, însă ştiam că atunci când fulgerul şi tunetul se succedau atât de rapid, putea să trăsnească oriunde în jurul meu. Aveam o senzaţie cu totul aparte mergând pe drum fără nici un fel de adăpost. Deodată a venit spre mine un perete de ploaie şi după câteva secunde m-am trezit ud leoarcă în spatele peretelui, şi chiar dacă aş fi umblat în pielea goală, tot nu ar fi fost nici o diferenţă. Totul în jurul meu s-a făcut cenuşiu de apă şi de-abia îl mai puteam zări pe Jon, care mergea la o sută de metri înaintea mea. Dar nu aveam nevoie de el ca să-mi arate drumul, ştiam pe unde să merg. Am luat-o pe cărare prin pajiştea lui Barkald şi chiar dacă nu aş fi fost ud dinainte, iarba înaltă tot mi-ar fi făcut pantalonii uzi, grei şi lipicioşi. Dar acum nu mai conta. Mi-am spus că Barkald trebuie să aştepte multe zile până să poată cosi, pentru că iarba trebuia să se usuce. Nu poţi cosi iarba udă. Poate că ne va ruga, pe tata şi pe mine, să-l ajutăm la fân aşa cum ne rugase şi anul trecut. M-am întrebat dacă Jon a luat barca şi a traversat râul fără mine sau dacă mă aştepta la mal. Puteam să mă întorc acasă pe drumul ce ducea la magazin, să trec podul şi să o iau în jos pe malul celălalt prin pădure, dar drumul era lung şi greu. Sau puteam traversa râul înot. Apa era rece acum şi curentul era puternic. Simţeam că îngheţ în hainele ude, că ar fi fost mai bine fără ele. M-am oprit pe cărare şi am început să scot de pe mine puloverul şi cămaşa. Nu era uşor, pentru că se lipeau de corp, dar până la urmă le-am scos şi am făcut un sul pe care l-am luat sub braţ. Totul era atât de ud acum, încât era aproape ridicol, şi ploaia mă lovea în piept şi mă făcea să mă simt ciudat de cald. Mi-am trecut mâna peste piele, dar nu am simţit aproape nimic, atât degetele cât şi pielea îmi erau amorţite şi am simţit că eram obosit şi gata să mă ia somnul şi că ar fi fost tare bine să mă pot culca pe jos doar un pic şi să închid ochii. Am mai făcut câţiva

paşi şi mi-am dat apa de pe faţă cu mâna. Eram puţin ameţit. Ajunsesem la râu şi nu îl auzisem, în faţa mea era Jon, care stătea în barcă. Părul care de obicei îi stătea zburlit în smocuri acum era ud şi îi stătea lipit de cap. S-a uitat la mine prin ploaie în timp ce vâslea şi ţinea spatele bărcii la mal, dar nu a scos nici un cuvânt.

- Hei, am spus, şi am coborât stângaci ultimii metri peste bolovanii alunecoşi. M-am împiedicat o dată, dar nu am căzut, m-am suit în barcă şi m-am aşezat pe banca din spate. Jon a început să vâslească imediat ce m-am suit în barcă şi nu era uşor, vedeam asta, căci trebuia să vâslească contra curentului, şi înaintam greu. Vroia să mă aducă până acasă, deşi era sigur obosit. El locuia ceva mai jos şi am vrut să-i spun că nu era nevoie să mă ducă până acasă, că era suficient să traverseze râul, iar eu puteam să merg ultima bucată de drum singur. Dar nu am spus nimic. Nu am fost în stare.

În sfârşit, am ajuns. Cu o lovitură puternică din vâsle, Jon a întors barca şi a vâslit astfel încât să pot sări direct pe mal. Asta am şi făcut, am sărit pe mal şi am rămas acolo în picioare, uitându-mă la el.

- La revedere, am spus, ne vedem mâine, dar el nu a răspuns.

A ridicat doar vâslele din apă şi a lăsat barca să plutească la vale în timp ce se uita la mine cu o privire fixă pe care mi-am dat seama încă de atunci că nu o voi uita niciodată.

3

Tata şi cu mine veniserăm în urmă cu două săptămâni cu trenul de la Oslo şi apoi mai departe cu autobuzul de la Elverum călătorind ore în şir. Autobuzul oprea după un sistem pe care nu l-am înţeles niciodată, oricum se oprea des şi uneori adormeam în dogoarea soarelui pe scaunul încălzit, şi, când mă sculam din nou şi mă uitam pe fereastră, era ca şi cum nu înaintase nici un milimetru, pentru că locurile semănau leit cu cele pe care le văzusem *înainte* de a adormi: un drum şerpuit cu pietriş, cu ogoare de ambele părţi şi ferme cu case vopsite alb şi hambare vopsite în roşu, unele mici şi altele mari, garduri de sârmă ghimpată până la marginea drumului, în spatele cărora vacile stăteau şi rumegau în soare cu ochii pe jumătate închişi şi aproape toate erau brun-roşcate, iar câteva erau brune sau negre cu pete albe, apoi pădurea din spatele fermelor cu umbre albăstrui care se ridica spre un deal ce nu părea să se schimbe.

Drumul acela a durat aproape toată ziua şi e ciudat că nu mă plictiseam, îmi plăcea să mă uit pe fereastră până când pleoapele se lăsau grele şi calde şi adormeam şi iar mă sculam pentru a mia oară, sau poate chiar mai mult, sau mă întorceam şi mă uitam la tata, care toată călătoria a stat cu nasul într-o carte, ceva despre construcţii de case, utilaje sau motoare, pentru că era nebun după ele. Atunci el ridica privirea şi se uita la mine, dădea din cap şi zâmbea, eu îi zâmbeam la rândul meu, iar el se cufunda din nou în lectură. Apoi adormeam şi visam lucruri calde, lucruri pufoase, şi când m-am sculat, în cele din urmă, era pentru că tata mă zgâlţâia de umăr.

- Hai, şefule, a spus el, iar eu am deschis ochii şi m-am uitat în jur.

Autobuzul oprise la umbra unui stejar bătrân care se afla în faţa magazinului. M-am uitat spre drumul ce ducea către podul de peste râu, unde râul se îngusta şi cădea învolburat într-o mică vâltoare, în timp ce soarele după-amiezii strălucea în apa înspumată. Noi eram ultimii care coboram. Era capătul liniei. Autobuzul nu mergea mai departe, restul drumului trebuia să-l facem pe jos şi m-am gândit că era tipic pentru tata să mă ducă atât de departe şi totuşi să ne aflăm în Norvegia; eu nu l-am întrebat de ce tocmai *aici*, pentru că era ca o încercare, şi eu nu

aveam nimic împotrivă. Aveam încredere în tata.

Ne-am luat rucsacii şi uneltele de pescuit de pe platforma din spatele autobuzului şi am pornit către pod. Pe la mijlocul podului ne-am oprit şi ne-am uitat în jos la apa verde ce curgea într-un curent năvalnic şi, ţinând bine undiţele de bambus, le-am lovit de balustrada cea nouă de lemn a podului, am scuipat în râu şi tata a zis:

- Aşteaptă tu, Iacob!

La toţi peştii le zicea Iacob, indiferent că erau aici, în râul care vine formând un semicerc de peste graniţa cu Suedia şi curge prin această comună şi se întoarce apoi în Suedia la câteva zeci de kilometri spre sud, ori erau în apa sărată a nordului acasă la Oslo şi tata, aplecat cu tot pieptul peste marginea bărcii, zâmbind strâmb către apă şi ridicând în glumă un pumn ameninţător peste adâncuri, le zicea:

- Aşteaptă tu, Iacob, acum venim şi te săltăm.

Îmi amintesc că anul trecut mă uitasem în jos la apa învolburată şi mă întrebasem dacă era posibil în vreun fel sau altul să vezi, sau să simţi, sau să guşti că apa era de fapt suedeză şi că era doar de împrumut pe această parte a graniţei. Atunci eram însă mai mic şi ştiam prea puţin despre lume, şi oricum era un gând trecător. Stăteam pe pod împreună cu tata şi ne uitam unul la celălalt, zâmbeam, şi cel puţin *eu* simţeam în stomac fiori de anticipaţie.

- Cum merge? m-a întrebat el.

- Bine, am spus, şi nu m-am putut abţine să nu râd.

Am urcat prin ploaie cărarea ce venea de la râu. în spatele meu Jon stătea în barcă şi se lăsa dus de curent în jos. M-am întrebat dacă el vorbea tare de unul singur, aşa cum *eu* făceam adesea când eram singur. Descriam cu voce tare ceea ce tocmai făcusem, aduceam argumente pro şi contra şi încheiam spunând că nu avusesem de ales. Dar Jon cu siguranţă nu făcea asta.

Tot corpul îmi era îngheţat, dinţii îmi clănţăneau în gură. Aveam sub braţ puloverul şi cămaşa, dar era prea târziu să le îmbrac din nou. Cerul era mai întunecat decât noaptea[1].

În cabană, tata aprinsese lampa cu petrol care răspândea la ferestre o

---

[1] La această latitudine cerul nu se întunecă complet noaptea, în timpul verii (n.tr.)

lumină gălbuie, caldă, iar pe coş ieşeau vălătuci de fum cenuşiu pe care ploaia îi lovea de acoperiş, iar apa şi fumul curgeau împreună de-a lungul pietrelor gri de pe acoperiş, ca un terci gri. Se vedea ciudat.

Uşa stătea întredeschisă. M-am dus până la intrare şi am simţit mirosul de costiţă prăjită răspândindu-se prin crăpătura uşii. M-am oprit sub streaşină. Eram la adăpost pentru prima dată de când începuse ploaia. Am rămas acolo în picioare un pic, apoi am deschis uşa larg şi am intrat. Tata stătea în faţa sobei cu lemne şi pregătea micul dejun. Stăteam în pragul uşii şi apa curgea de pe mine pe preş. El nu m-a auzit. Nu ştiam cât era ceasul, însă eram sigur că mă aşteptase cu masa cât putuse de mult. Peste cămaşa în carouri avea un pulover vechi, găurit, în care îi plăcea să umble când nu se ducea la serviciu. Era neras. Nu se bărbierise de când venisem. Liber şi bărbos, obişnuia el să spună, şi se freca pe bărbie. Acolo stătea un om care îmi plăcea. Am tuşit şi el s-a întors şi m-a văzut cu capul aplecat. Aşteptam să aud ce va spune.

- Doamne, ud mai eşti, a spus el. Am dat din cap.

- Chiar aşa, am spus, clănţănind din dinţi.

- Stai acolo.

A tras tigaia pe marginea sobei, s-a dus în dormitor şi s-a întors cu un prosop mare.

- Scoate-ţi pantalonii şi pantofii.

Am făcut cum mi-a spus. Nu era uşor. Am rămas în pielea goală pe preş. Mă simţeam din nou copil.

- Vino aici lângă sobă.

M-am dus lângă sobă. El a pus încă două lemne pe foc şi a închis uşiţa sobei. Prin gura de ventilaţie am văzut cum se înteţeşte focul şi am simţit cum vin valuri de căldură din soba de fontă neagră, şi pielea aproape că mă durea. El m-a înfăşurat în prosop şi a început să mă frece, la început mai uşor, apoi din ce în ce mai tare. Simţeam că aproape iau foc, ca atunci când indienii freacă două beţe unul de celălalt pentru a aprinde focul. Eu eram un băţ ţeapăn, uscat, ca să devin apoi o masă incandescentă.

- Ţine puţin aici.

Am ţinut strâns prosopul în jurul umerilor în timp ce el s-a dus din nou în dormitor şi a venit înapoi cu pantaloni curaţi, un pulover gros şi şosete. M-am îmbrăcat încet.

- Ţi-e foame.

- Da, i-am zis şi nu am mai spus nimic multă vreme. M-am aşezat la

masă. Mi-a pus în faţă ochiuri cu costiţă şi pâine de casă coaptă de el în vechiul cuptor, pâine pe care a tăiat-o în felii groase şi le-a uns cu margarina. Am mâncat tot ce mi-a pus în farfurie. S-a aşezat şi el la masă şi a mâncat. Se auzea ploaia cum loveşte în acoperiş şi ploua peste râu, şi peste barca lui Jon, şi pe drumul ce ducea la magazin, şi pe păşunile lui Barkald, ploua în pădure, şi peste caii din poiană, şi peste toate cuiburile de păsări de prin copaci, peste elani şi iepuri şi peste toate acoperişurile din regiune, dar înăuntru, în cabana noastră, era cald şi uscat. Focul trosnea în sobă şi eu am mâncat până când am golit farfuria, iar tata a mâncat zâmbind uşor, ca şi cum ar fi fost o dimineaţă obişnuită, deşi *nu era,* şi mie mi s-a făcut deodată somn, m-am aplecat peste masă, am pus capul pe braţ şi am adormit acolo.

Când m-am sculat eram sub plapumă în patul de jos, care era de fapt locul tatei. Eram îmbrăcat. Soarele strălucea prin fereastra din spate şi atunci mi-am dat seama că era mult trecut de ora douăsprezece. Am dat plapuma la o parte şi am sărit din pat. Eram într-o formă grozavă. Mă cam durea într-o parte, dar nu îmi păsa. M-am dus în camera de zi. Uşa era larg deschisă şi curtea era inundată de soare. Iarba strălucea udă şi cam la un metru de la pământ se formase un strat opac de abur din cauza căldurii, în fereastră zumzăia o muscă. Tata era într-un colţ al camerei în faţa dulapului, scotea cumpărăturile din rucsac şi le punea pe raft. Făcuse drumul până la magazin şi se întorsese în timp ce eu dormeam.

S-a uitat la mine imediat, s-a oprit şi a rămas nemişcat cu rucsacul în mână. Era o linişte deplină şi el era foarte serios.

- Cum te simţi? m-a întrebat.

- Bine, mă simt bine.

- Mă bucur, a spus el, a tăcut şi apoi m-a întrebat:

- De dimineaţă, când ai fost afară, ai fost împreună cu Jon?

- Da.

- Ce aţi făcut?

-Am ieşit la furat de cai.

-*Ce?*

Tata aproape că a sărit în sus.

- Care cai?

- Caii lui Barkald. De fapt, nu i-am furat. Am vrut doar să-i călărim. Noi spunem însă că mergem la furat, ca să pară mai palpitant. I-am zâmbit puţin, dar el nu mi-a răspuns la zâmbet. Eu nu prea am avut noroc, am mai spus, un cal m-a aruncat drept în gardul de sârmă

ghimpată.

Am întins braţul ca să-i arăt rana, dar el a continuat să mă privească drept în faţă.

- Jon ce făcea?

- Jon? Jon, ca de obicei. Nu însă şi la sfârşit. A vrut să-mi arate ouăle dintr-un cuib de auşel cu cap galben de sus dintr-un brad şi deodată a sfărâmat tot cuibul, uite aşa, am spus şi am întins braţul din nou, strângând pumnul ca şi cum aş fi sfărâmat ceva.

Tata a pus ultimele cumpărături în dulap fără să mă scape din ochi, a dat din cap, a închis uşa la dulap şi a început să-şi frece obrazul nebărbierit, iar eu am continuat:

- Apoi Jon a plecat. După aceea a venit furtuna.

Tata a dus rucsacul lângă uşă şi l-a aşezat acolo, a rămas în picioare şi s-a uitat în curte, cu spatele la mine, apoi s-a întors, s-a aşezat la masă şi a spus:

- Vrei să ştii ce vorbeşte lumea la magazin?

Nu mă interesa în mod special să ştiu ce spune lumea la magazin, însă el mi-ar fi povestit oricum.

- Da, am spus.

Cu o zi înainte Jon plecase ca de obicei cu puşca la vânătoare de iepuri. Nu înţeleg de ce îi plăcea atât de mult să împuşte iepuri, însă devenise specialist şi era bun, nimerea unul din doi. Nu era rău, având în vedere că iepurele este un animal atât de mic şi de iute. Nu ştiu însă dacă familia lui mânca toţi iepurii pe care el îi împuşca. Se poate să se fi săturat de ei. În orice caz, venise acasă cu doi iepuri atârnând pe o frânghie, radios ca soarele, pentru că trăsese două focuri în dimineaţa aceea şi amândouă nimeriseră în plin. Era un succes rar chiar şi pentru el. A intrat în casă şi s-a uitat după părinţii lui pentru a le arăta captura, însă maică-sa era plecată la Innbygda în acea zi pentru a vizita nişte cunoscuţi, iar tatăl lui era la pădure. Asta uitase el în viteza plecării, nu a văzut că nu era nimeni acasă şi că el ar fi trebuit să aibă grijă de gemeni. A lăsat puşca la intrare şi a atârnat iepurii de frânghie într-un cui de lemn la cuier, s-a dus în casă să se uite după fraţii lui, însă ei nu erau nicăieri, şi atunci a fugit din nou afară în curte şi i-a căutat în jurul magaziei şi în jurul hambarului, dar nu i-a găsit. A intrat în panică. A fugit în jos la râu şi a mers prin apă pe lângă pontonul pe care îl aveau acolo şi s-a întors uitându-se în sus şi în jos înspre mal, însă tot ce a

văzut a fost o veveriţă într-un brad.

- A naibii veveriţă, a spus.

S-a aplecat şi a dat apa la o parte cu mâinile ca şi cum ar fi vrut să vadă mai bine, dar nu avea nici un sens, apa îi ajungea doar până la genunchi şi era extrem de limpede. S-a îndreptat de spate, şi-a tras respiraţia încercând să gândească şi atunci s-a auzit din casă un foc de armă.

Puşca. Uitase să asigure puşca, nu scosese ultimul glonţ, lucru pe care îl făcea totdeauna când venea acasă. Arma aceea era singurul lucru de preţ pe care îl poseda. Avea grijă de ea, o curăţa şi o îngrijea ca şi cum ar fi fost copilul lui, şi aşa făcea de când o primise cadou de la taică-său în ziua în care împlinise doisprezece ani, cu recomandări stricte pentru felul în care urma să fie folosită, dar mai ales pentru ce *nu* avea voie să fie folosită. El o asigura întotdeauna, scotea glonţul şi o atârna la locul ei sus în cui în debara, însă acum o lăsase la intrare, fiindcă îşi amintise brusc ceea ce uitase: că el avea răspunderea pentru gemenii care erau singuri acasă. Ei aveau doar zece ani.

Jon a ieşit plin de apă din râu şi a alergat puţin de-a lungul malului şi apoi mai departe către casă în linie dreaptă; drumul nu se mai termina, pantalonii erau grei şi uzi până la genunchi, pantofii îi gâlgâiau în picioare şi la fiecare pas pe care îl făcea se auzea un clefăit care îi făcea greaţă. La jumătatea drumului către casă l-a văzut pe tatăl lui alergând din pădure din partea cealaltă. Nu îl văzuse pe tatăl său niciodată alergând, şi imaginea bărbatului mare, greoi, care fugea ocolind copacii cu paşi mari, apăsaţi, şi cu braţele ridicate stângaci până la înălţimea umerilor ca şi cum ar fi alergat prin apă împotriva curentului a fost atât de înspăimântătoare încât Jon s-a oprit şi s-a prăbuşit pe iarbă. Indiferent ce se întâmplase, acum era prea târziu, tatăl său oricum avea să intre primul în casă şi Jon simţea că nu vroia să vadă ce se întâmplase.

Gemenii se jucaseră toată dimineaţa la subsol cu jucării stricate şi cu pantofi vechi. Apoi s-au îmbulzit în sus pe scară râzând şi au ajuns direct în vestiar prin uşa de la pivniţă, şi acolo au văzut iepurii atârnând în cuier şi puşca sprijinită de perete. Era puşca lui Jon, ştiau bine asta, iar Jon, fratele cel mare, era eroul lor, şi dacă aveau aceiaşi eroi pe care îi aveam şi eu la vârsta lor, atunci el era Davy Crockett, Picior de Cerb şi Huckleberry Finn într-una şi aceeaşi persoană. Tot ce făcea Jon

trebuia imitat şi devenea joc.

Lars a ajuns primul, a apucat puşca, s-a răsucit cu ea şi a strigat:

- Ia uită-te la mine!

Apoi a tras. Zgomotul şi reculul puştii l-au trântit la podea şi l-au făcut să scoată un ţipăt. El nu a ochit nimic de fapt, a vrut doar să ţină în mână fantastica puşcă şi să fie *Jon* şi ar fi putut foarte bine să nimerească lada cu lemne, sau fereastra cea mică de lângă uşa de la intrare, sau fotografia bunicului cu barbă lungă, fotografie care era agăţată pe perete deasupra cuierului într-o ramă vopsită galben-deschis, sau becul care atârna acolo gol, fără abajur, şi care nu era stins niciodată, pentru ca cei de afară din întuneric să vadă lumina la fereastră şi să nu se rătăcească. El nu a nimerit însă nimic din toate acestea, ci l-a împuşcat pe Odd de aproape, drept în inimă. Dacă asta s-ar fi întâmplat într-un roman de aventuri în Vestul sălbatic ar fi fost scris în paginile aspre, poroase că numele lui Odd era scris pe acel glonţ sau că fusese scris în stele ori înscris pe una dintre paginile din marea carte a destinului. Că orice ar fi făcut sau ar fi spus cineva, nu ar fi făcut ca liniile ce s-au întâlnit în *acea* clipă arzătoare să ia alte drumuri. Că alte forţe decât cele care stau în puterea oamenilor făcuseră ca ţeava acelei puşti să fie îndreptată exact în acea direcţie. Dar nu era aşa, şi Jon ştia acest lucru, cum stătea prăbuşit acolo în iarbă pe pajişte, uitându-se la tatăl său care ieşea din casă cu fratele lui în braţe, şi singura carte în care era înscris numele lui Odd şi nu se putea şterge era registrul bisericii.

Tata nu ar fi avut cum să-mi povestească toate acestea, nu cu toate detaliile. Cu toate acestea, aşa mi-a rămas în amintire şi nu ştiu dacă am început să completez detaliile imediat sau dacă am făcut asta pe măsură ce au trecut anii. Dar faptele reci ale cazului erau indiscutabile, ceea ce s-a întâmplat s-ar fi întâmplat oricum, şi tata s-a uitat la mine întrebător, peste masă, ca şi cum *eu* aş fi putut spune ceva înţelept despre toate acestea, pentru că poate îi cunoşteam mai bine decât el pe cei care participaseră la dramă, însă tot ce vedeam eu era faţa albă a lui Jon şi ploaia care cădea în apa învolburată a râului când el a plecat şi a lăsat barca să fie purtată de curent către casa unde locuia şi către cei care îl aşteptau acolo.

- Şi asta nu a fost totul, mi-a spus tata.

Cu o zi înainte ca Lars să-l împuşte pe fratele său geamăn Odd, dimineaţa devreme, mama lor a avut ocazia să plece la Innbygda cu maşina care făcea aprovizionarea la magazin, în ziua următoare, ziua în care s-a întâmplat totul, tatăl lor trebuia să o aducă înapoi cu căruţa. Calul lor se numea Bramina şi era o iapă de rasă norvegiană maro închis cu pată albă pe frunte şi cu cizmuliţe albe. Mie mi se părea frumoasă, dar era un pic cam greoaie, şi Jon spunea că avea o uşoară alergie care o făcea să gâfâie, ceea ce era neobişnuit pentru un cal. Cu calul acesta, drumul până la Innbygda şi înapoi dura aproape toată ziua.

Tatăl băieţilor stătea afară în curte cu băiatul mort în braţe. Pe iarbă zăcea prăbuşit fiul lui cel mai mare complet nemişcat, ca şi cum ar fi fost şi el mort. Ştia că trebuia să plece. Aşa promisese. Nu avea nici o altă posibilitate. Dacă vroia să ajungă la timp, trebuia să plece acum. S-a întors şi a intrat în casă. La intrare stătea Lars, ţeapăn şi nemişcat, şi tatăl lui l-a privit, însă nu putea să se gândească la două lucruri importante deodată, aşa că s-a dus în dormitor şi l-a aşezat pe Odd pe pat, a luat un pled şi i-a acoperit corpul micuţ. Şi-a schimbat cămaşa însângerată, şi-a schimbat şi pantalonii şi s-a dus afară să o înhame pe Bramina. A văzut cu coada ochiului că Jon s-a ridicat şi a venit mergând încet spre grajd. Când calul a fost gata înhămat la căruţă, a ajuns şi Jon. Tatăl său s-a întors şi l-a strâns de umăr, mult prea tare, după cum şi-a dat seama în clipa următoare, însă băiatul nu a scos nici un cuvânt.

- Trebuie să ai grijă de Lars până vin eu. *Atâta lucru* eşti în stare, a spus el şi şi-a întors privirea către scara de la intrare, unde Lars ieşise la soare, clipind din ochi din cauza luminii puternice. Tatăl lor şi-a frecat obrazul cu mâna, a închis ochii un moment, şi-a dres glasul, s-a aşezat în căruţă şi a pocnit din bici; căruţa a pornit legănat şi a ieşit pe poartă la drumul mare, a trecut încet pe lângă magazin şi a mers mai departe către Innbygda.

Jon l-a luat pe Lars cu el în barcă şi s-au dus la pescuit pe râu în jos, nu i-a venit nimic altceva în cap, şi au fost plecaţi mult timp. Despre ce au vorbit nu am reuşit niciodată să-mi închipui. Poate că nu au vorbit deloc. Poate că doar au stat pe mal fiecare cu undiţa lui şi au pescuit; au aruncat şi au tras din nou, au aruncat şi au tras din nou, păstrând o distanţă bună între ei, în jurul lor fiind numai pădure şi o linişte adâncă. *Acest* lucru pot să mi-l închipui.

Când s-au întors, s-au dus în hambar cu puţinii peşti pe care îi prinseseră, s-au aşezat şi au aşteptat acolo. Nu au intrat în casă nici

măcar o singură dată. Seara târziu au auzit potcoavele calului pe pietriş şi zgomotul căruţei care venea legănându-se pe drum. S-au uitat unul la celălalt. Ar mai fi rămas încă un pic aşezaţi acolo. Apoi Jon s-a ridicat, s-a ridicat şi Lars, s-au luat de mână pentru prima dată de când gemenii nu mai erau mici şi s-au dus în curte, uitându-se la căruţa care venea spre ei în sus pe drumul fermei, ascultând respiraţia astmatică a Braminei şi cuvintele de îmbărbătare pe care tatăl lor le adresa calului; cuvinte bune, cuvinte blânde, cuvinte pe care niciodată nu l-au auzit să le fi spus vreunui om.

Mama stătea în căruţă în rochia ei albastră cu flori galbene, cu geanta în poală şi, zâmbindu-le, le-a spus:

- M-am întors, sunt din nou acasă, ce bine.

Apoi s-a ridicat, şi-a pus piciorul pe roată şi a sărit jos.

- Unde e Odd? a întrebat ea.

Jon s-a uitat la tatăl său, dar acesta nu i-a întors privirea, se uita fix la peretele hambarului, mestecând ca şi cum ar fi avut gura plină de tutun. Nu îi spusese ce s-a întâmplat. Tot drumul prin pădure, doar ei doi, şi nu îi spusese nimic.

Înmormântarea a avut loc la trei zile după aceea. Tata m-a întrebat dacă să mergem şi noi, iar eu i-am răspuns că da. Era prima înmormântare la care mergeam. Unul dintre fraţii mamei mele fusese împuşcat de nemţi în 1943, când a încercat să fugă de la o secţie de poliţie undeva prin partea de sud a ţării, dar eu nu eram acolo când s-a întâmplat asta şi nici măcar nu ştiu dacă a fost vreo înmormântare.

Îmi amintesc doar de două lucruri de la înmormântarea lui Odd. Unul este că tatăl meu şi tatăl lui Jon nu s-au privit în ochi nici măcar o dată. Tatăl meu i-a strâns mâna şi i-a spus:

- Condoleanţe, un cuvânt care suna complet nelalocul lui şi nimeni altcineva nu l-a folosit în ziua aceea, însă ei nu *s-au uitat* unul la celălalt.

Al doilea lucru de care îmi amintesc este Lars. Când am ieşit din biserică şi stăteam lângă mormântul deschis, el era tot mai neliniştit, şi când preotul era la jumătatea slujbei şi micul sicriu trebuia coborât cu o frânghie în jurul fiecărui mâner, el nu a mai putut suporta, a fugit de lângă mama sa şi a alergat printre morminte până când aproape că a ieşit din cimitir şi a început să alerge în cerc acolo departe, lângă zidul de piatră. Alerga de jur împrejur, cu capul în piept şi privirea în bărbie,

şi cu cât alerga mai mult, cu atât mai încet vorbea preotul. Mai întâi au fost doar câteva persoane din grupul îndoliat care s-au întors spre el, dar apoi au fost tot mai mulţi, şi până la urmă s-au întors toţi să se uite la Lars în loc să privească sicriul în care era fratele lui, şi tot aşa până când un vecin a traversat cimitirul cu calm, s-a proptit în drumul lui, l-a prins pe Lars când trecea şi l-a luat pe sus.

Picioarele lui continuau să alerge prin aer, dar el nu a scos nici un sunet. M-am uitat la Jon şi el s-a uitat la mine, i-am făcut uşor semn cu capul, dar el nu mi-a răspuns, doar m-a privit fix în ochi fără să clipească, îmi amintesc că m-am gândit că niciodată nu vom mai merge la furat de cai împreună şi acest gând m-a întristat mai tare decât tot ce s-a petrecut la cimitir. Asta îmi amintesc. Deci îmi amintesc trei lucruri.

4

Când tata a cumpărat cabana, a cumpărat şi terenul cu pădure pe care se afla aceasta, în cea mai mare parte erau brazi, dar erau şi pini şi ici, colo câte un mesteacăn subţire se înghesuia între trunchiurile întunecate şi toate creşteau împreună, iar pădurea se întindea până jos la malul râului; o cruce de lemn fusese bătută în cuie în mod misterios în pinul care creştea la marginea pădurii între bolovani şi aproape că se pleca peste apa învolburată. Pădurea deasă descria aproape un cerc complet în jurul curţii şi al cabanei care avea o pajişte şi un şopron în spate şi continua până la drumul îngust care mărginea terenul nostru. De fapt, drumul nu era decât o cărare cu puţin pietriş printre trunchiurile de brad cu rădăcini ce creşteau de-a valma; drumul mergea paralel cu râul, la ceva distanţă, pe partea de est a acestuia, şi ajungea tocmai la podul de lemn, unde cotea spre „centru", unde erau biserica şi magazinul. Pe drumul acesta mergeam noi când veneam cu autobuzul la sfârşitul lunii iunie, sau, dacă vreun idiot lăsa barca aiurea, pe malul opus; pe malul de est sau pe cel de vest, depinzând de locul unde ne aflam noi. De obicei idiotul eram eu. Altfel traversam pajiştea lui Barkald de-a lungul gardului şi traversam râul cu barca. Timp de câteva ore dimineaţa, cabana noastră avea umbră din cauza pădurii dese dinspre sud şi cred că din cauza asta tata a hotărât să taie toţi copacii şi să vândă lemnul. Avea nevoie de bani, dar eu nu mi-am dat seama că era o situaţie gravă. După ce am venit aici la râu, de două ori la rând, am înţeles însă că tata avea nevoie de timp şi de linişte ca să facă planuri pentru o viaţă diferită de cea pe care o avusese până atunci şi asta trebuia să o facă într-un alt loc, cu o altă perspectivă decât cea pe care o aveam noi la Oslo, acolo unde locuiam. El spusese că anul acela era un an de răscruce. Faptul că mă luase şi *pe mine* cu el îmi dădea un prestigiu pe care nu-l împărţeam cu sora mea, pentru că ea trebuise să rămână la Oslo împreună cu mama, deşi era cu trei ani mai mare decât mine.

- Nici nu vreau să vin, n-aş face altceva decât să spăl vase în timp ce voi mergeţi la pescuit. Nu sunt proastă, spusese ea, şi avea dreptate.

Am înţeles ce vroia să spună tata, fiindcă de mai multe ori l-am auzit afirmând că nu reuşea să gândească când erau femei prin preajmă, în

ceea ce mă priveşte, eu nu am avut niciodată această problemă. Dimpotrivă.

Mai târziu m-am gândit că poate el nu se referea la *toate* femeile.

Dar el vorbea despre nenorocita aia de umbră pe care o făceau copacii; „a dracului umbră", spunea el, „că doar e vacanţa de vară, ce naiba", şi înjura cum nu o făcea niciodată când era mama de faţă. Ea crescuse la oraş şi pretindea că acolo lumea înjura tot timpul şi acum nu mai vroia să audă aşa ceva. în ceea ce mă priveşte, consideram că a fi un pic la adăpost de soare nu strica în orele fierbinţi, când pădurea zăcea nemişcată în lumina puternică şi se umplea de diferite miresme care mă ameţeau şi îmi făceau somn, de îmi venea să dorm în mijlocul zilei.

Indiferent ce motiv avea, tata se hotărâse. Cea mai mare parte a pădurii urma să fie tăiată, iar buştenii urmau să fie târâţi până la râu şi trimişi pe apă la o fabrică de cherestea în Suedia. M-am întrebat de ce în Suedia, deoarece Barkald avea un joagăr doar la câţiva kilometri mai jos, însă era doar un joagăr de fermă, poate prea mic ca să poată face faţă cantităţii pe care urma să o livrăm noi. Oricum, suedezii nu vroiau să cumpere buştenii la faţa locului, aşa cum era obiceiul, ci plăteau doar pentru cei care ajungeau la fabrică. Nici nu vroiau să-şi asume răspunderea plutăritului. Nu în luna iulie, spuneau ei.

- Poate că nu ar trebui să tăiem aşa de mulţi odată, am sugerat eu, poate câţiva acum şi restul la anul?

- Eu hotărăsc când or să fie tăiaţi copacii mei, a spus tata. Eu nu pusesem în discuţie dacă el hotăra sau nu, dar am lăsat-o baltă. Pentru mine nu însemna nimic. Mă gândeam mai mult dacă o să mă lase să merg şi eu cu pluta şi cine o să mai vină cu noi, pentru că era o muncă grea şi cu siguranţă periculoasă dacă nu ştiai cum s-o faci şi, după câte ştiam eu, tata nu se ocupase vreodată de tăiatul buştenilor, într-adevăr, nu se ocupase, de asta îmi dau seama acum, dar avea atâta încredere în sine încât putea să se apuce de orice şi avea încredere că va merge bine.

Dar mai întâi trebuia să cosim păşunile. Nu a mai plouat după acea furtună şi în două zile iarba s-a uscat; într-o dimineaţă Barkald a apărut în curte cu părul proaspăt ţesălat şi cu mâinile în buzunare şi a întrebat dacă eram gata să ne ocupăm de fân câteva zile. După el, fânul de anul trecut s-ar fi dus pe apa sâmbetei dacă nu am fi fost eu şi tata, şi mai ales eu, cam aşa trebuia să înţeleg din ceea ce spunea el atât de măgulitor, însă eram destul de mare ca să pricep că urmărea să se asigure de ajutor

gratis la munca fânului. De fapt, avea dreptate, lucrasem din greu.

Tata şi-a trecut mâna pe obrazul nebărbierit, a mijit puţin ochii la soare şi s-a uitat dintr-o parte la mine, cum stăteam noi aşezaţi aşa pe scară.

- Ce zici, Trond T ? m-a întrebat.

Al doilea nume de botez al meu este Tobias, dar eu nu îl foloseam niciodată şi T-ul apărea doar când tata făcea pe seriosul şi era un semnal pentru mine că acum era momentul să facem un pic de haz.

- Daaaa, am spus eu, ar fi posibil.

- Şi noi am avea câte ceva de făcut, a spus tata.

- Aşa e, am continuat eu, avem şi noi unele treburi de care trebuie să ne ocupăm, dar poate că reuşim să le amânăm câteva zile, s-ar putea să nu fie o problemă atât de mare.

- Nu e exclus, dar nici uşor nu *e, a* spus tata.

- Într-adevăr, nu e uşor, trebuie să mărturisesc. Totuşi, un schimb în natură ar fi de mare ajutor.

-Ai dreptate, a spus tata, uitându-se la mine curios. Un schimb în natură n-ar fi o idee rea.

- Poate un cal cu harnaşament cu tot, am spus, pentru câteva zile, săptămâna viitoare sau peste două săptămâni.

- Chiar aşa, a spus tata zâmbind, ai pus punctul pe i. Ce spui de asta, Barkald?

Barkald stătea acolo în curte cu o expresie nedumerită pe faţă şi asculta conversaţia noastră sucită, şi a căzut în capcană. Şi-a trecut mâna prin păr şi a spus:

- Da, sigur, se poate. Puteţi să o luaţi pe Brona, a spus el. Vedeam că vroia să întrebe pentru ce ne trebuia calul, dar se simţea cam pe dinafară şi nu vroia cu nici un preţ să se facă de râs.

Barkald a spus că trebuia să cosească ziua următoare după ce se ducea roua şi a rămas să ne întâlnim pe pajiştea de nord, apoi ne-a făcut cu mâna şi era uşor de văzut că era bucuros să plece. S-a dus în jos la râu, s-a suit în barcă, iar tata şi-a pus mâinile în şolduri şi a spus:

- Asta a fost o mişcare de geniu, cum de ţi-a venit ideea?

Habar nu avea el cât de mult m-am gândit la afacerea cu buştenii şi având în vedere că nu l-am auzit să pomenească de vreun cal, m-am băgat eu, pentru că ştiam că nu puteam duce buştenii la râu cărându-i în spate. Dar nu am răspuns, am dat doar din umeri zâmbind. M-a luat de ciuf şi m-a scuturat uşor.

- Nu eşti deloc prost, băiatule, a spus el, iar eu am fost de acord.
Aşa am considerat şi eu întotdeauna: că nu eram deloc prost.

Trecuseră patru zile de la înmormântarea lui Odd şi nu îl văzusem pe Jon de atunci. Era ciudat. Mă trezeam dimineaţa şi speram să-i aud paşii prin curte şi pe scară, speram să aud scârţâitul vâslelor în furci şi zgomotul înfundat pe care barca îl făcea când se lovea de bolovanii de la malul râului, însă în fiecare dimineaţă era linişte, nu se auzeau decât păsările care cântau şi vântul care trecea peste vârfurile copacilor, precum şi sunetul tălăngilor când vacile de la fermele din jurul nostru erau mânate pe coasta verde a dealului din spatele cabanei, unde păşteau toată ziua, până când femeile veneau cântând la păşune, în sus pe drum, să le ia acasă pe la ora cinci. Stăteam în pat lângă fereastra deschisă şi ascultam sunetul metalic, vioi, al tălăngilor, care se schimba o dată cu denivelările terenului şi mă gândeam că nu aş fi vrut să fiu altundeva decât în acea cabană împreună cu tatăl meu, indiferent de ce se întâmplase, şi, de fiecare dată când mă sculam şi Jon nu era acolo în faţa uşii, aveam o senzaţie de uşurare. Atunci mi se făcea ruşine, parcă aveam o durere în gât şi puteau trece câteva ore până când acea durere să dispară cu totul.

Nu l-am văzut nici la râu şi nici cu undiţa pe mal, nu l-am văzut nici în barcă vâslind în sus sau în jos pe râu, iar tata nu întreba dacă fusesem împreună şi nici eu nu îl întrebam pe tata dacă îl văzuse. Aşa stăteau lucrurile. Ne luam micul dejun, ne îmbrăcam în haine de lucru, ne duceam la vechea barcă cu vâsle pe care o cumpărasem o dată cu cabana şi vâsleam pe râu. Era soare. Stăteam pe banca din spate cu ochii închişi spre soare şi spre faţa binecunoscută a tatălui meu în timp ce el vâslea cu mişcări sigure şi mă gândeam cum ar fi să-ţi pierzi viaţa atât de devreme. Să-ţi pierzi viaţa, ca şi cum ai fi avut un ou în mână şi l-ai fi scăpat, ar fi căzut pe pământ şi s-ar fi spart; am ştiut că nu puteai simţi nimic. Când ai murit, ai murit, dar în acea fracţiune de secundă, chiar înainte, dacă înţelegeai atunci că era sfârşitul şi ce simţeai. Era o deschizătură îngustă acolo, ca o uşă întredeschisă în care mă împingeam, căci *vroiam* să intru şi soarele strălucea galben în acea deschizătură prin pleoapele mele, iar eu am alunecat deodată înăuntru şi am rămas acolo, cu siguranţă doar o clipă, dar nu mi-a fost frică deloc, eram doar trist şi mirat cât de tăcut era totul. Când am deschis ochii, acea senzaţie nu a dispărut. M-am uitat peste apă către celălalt mal, care

era încă acolo. Am privit faţa tatălui meu ca de la depărtare, am clipit de câteva ori, am răsuflat adânc şi poate că m-a trecut un fior, căci el a zâmbit întrebător şi a spus:

- Te simţi bine, şefule?

- Sigur, am răspuns eu după un timp.

Dar când am ajuns la mal şi am legat barca, am mers în sus de-a lungul gardului către pajişte şi am simţit în mine ceva; o mică fărâmă, un punct galben strălucitor de care nu ştiam dacă voi mai scăpa vreodată.

Când am ajuns la pajiştea de la nord era deja lume acolo. Barkald stătea cu hăţurile în mână lângă cositoarea mecanică, gata să se suie în ea. Calul îl cunoşteam, mă durea încă între picioare după ce îl călărisem, mai erau şi doi bărbaţi din sat şi o femeie pe care nu o cunoşteam, care nu arăta a ţărancă, poate că era rudă cu cei de la fermă, precum şi nevasta lui Barkald care vorbea cu mama lui Jon. Cele două femei îşi strânseseră părul în vârful capului şi aveau rochii înflorate de bumbac, decolorate de atâta spălat, care se mulau pe corp şi pe picioarele goale încălţate în cizme scurte, iar în mâini ţineau greble cu cozi de două ori mai lungi decât ele. Le auzeam vocile de jos de pe drum prin aerul proaspăt de dimineaţă; mama lui Jon arăta altfel aici pe pajişte decât în casa lor înghesuită şi era aşa o mare diferenţă, încât am observat asta imediat, şi era clar că şi tata remarcase acest lucru. Aproape fără să vrem, am întors capul şi ne-am dat seama din priviri de ceea ce văzuse celălalt. M-am încălzit la faţă şi eram încordat şi în acelaşi timp stânjenit, dar nu ştiam dacă era din cauza gândurilor mele surprinzătoare, sau pentru că tata gândise la fel ca mine. Când a văzut că m-am înroşit la faţă, a râs încetişor, însă fără să râdă de mine, trebuie să recunosc asta. A râs doar. Aproape cu entuziasm. Am traversat pajiştea spre cositoarea mecanică şi i-am salutat pe Barkald şi pe nevasta lui, iar mama lui Jon ne-a strâns mâna şi ne-a mulţumit pentru că venisem la înmormântarea lui Odd. Avea o expresie sobră şi era puţin umflată în jurul ochilor, dar nu părea zdrobită. Era frumos bronzată, avea o rochie albastră, ochi albaştri strălucitori; era doar cu câţiva ani mai tânără decât mama mea. Strălucea toată şi mi s-a părut că o văd clar pentru prima dată; m-am întrebat dacă era din cauza a ceea ce se întâmplase, dacă aşa ceva te putea face să te remarci şi să ai o luminozitate aparte. A trebuit să-mi plec privirea şi să mă uit la iarbă

pentru a evita privirea ei, apoi m-am dus la grămada de stative pentru căpiţele de fân unde se aflau uneltele, am luat o furcă şi m-am sprijinit de ea uitându-mă în gol şi aşteptând ca Barkald să înceapă cositul. Tata a rămas acolo să vorbească puţin cu ea, apoi a venit şi el, a luat o furcă din iarbă dintre sulurile de sârmă, a sprijinit-o în pământ aşteptând la fel ca mine, dar am evitat să ne uităm unul la celălalt, iar Barkald s-a aşezat sus pe cositoarea mecanică, a pocnit din bici, a lăsat cuţitele jos şi a pornit la cosit.

Pajiştea era împărţită în patru zone, după câte căpiţe de fân trebuia să ridicăm, şi Barkald tăia iarba în linie dreaptă pe mijlocul primei zone. La câţiva metri de la marginea pajiştei am bătut oblic în pământ un ţăruş zdravăn cu un baros, am înfăşurat capătul unuia dintre sulurile de sârmă înjurai ţăruşului şi l-am legat bine, iar treaba mea era să ridic sulul de sârmă de cele două mânere lustruite de atâta folosire şi să desfăşor sârma în timp ce o ţineam întinsă, mergând cu spatele în zona pe care Barkald o cosise. Era greu şi doar după câţiva metri au început să mă doară încheieturile mâinilor; umerii mă dureau şi ei, deoarece trebuia să fac trei lucruri deodată cu sulul greu de sârmă şi nu îmi făcusem încă încălzirea. Pe măsură ce sârma se deraia, sulul se făcea tot mai uşor, dar atunci eu eram tot mai obosit şi întâmpinând brusc o asemenea forţă de rezistenţă în toate mişcările mele, m-am enervat şi m-am gândit, ce naiba, nimeni de acolo nu trebuie să vadă că eram un prăpădit de băiat de la oraş, mai ales că mama lui Jon se uita la mine cu ochii ei albaştri strălucitori. Eu eram cel care hotărâm când mă durea şi dacă să se vadă sau nu, deci mi-am ţinut durerea jos în corp, astfel încât să nu se vadă pe faţă şi, cu braţele ridicate, am desfăşurat sârma şi am întins-o până la capătul pajiştei, iar acolo am lăsat jos sulul de sârmă în iarba proaspăt cosită cât de calm am putut, apoi m-am ridicat la fel de calm, mi-am băgat mâinile în buzunare şi mi-am îndreptat umerii. Mă tăiau ca nişte cuţite în ceafă, însă m-am dus încet către ceilalţi. Când am trecut pe lângă tata, el a ridicat mâna ca din întâmplare şi m-a mângâiat pe spate, spunând încet:

- Ai făcut treabă bună.

A fost de ajuns. Durerea a dispărut, iar eu am fost gata imediat pentru ce urma să facem.

Barkald terminase cu prima zonă a pajiştii şi cosise şi o fâşie din următoarea zonă, iar acum stătea lângă cal fumând şi aştepta ca noi să facem restul. El era şeful şi, după tata, aparţinea tipului de om care lucra

bine şezând şi se odihnea în picioare, dacă nu dura prea mult, pentru că atunci trebuia să stea din nou jos. Asta dacă făcuse ceva ca să aibă nevoie să se odihnească, dar eu nu eram prea sigur că avea nevoie. Să conduci calul nu era tocmai obositor. Calul făcuse asta de atât de multe ori înainte, încât putea să facă totul orbeşte, iar acum se plictisea şi vroia să meargă mai departe, dar nu avea voie, pentru că Barkald era un om ordonat şi nu avea de gând să cosească pajiştea dintr-o dată. Mai întâi trebuia cosită prima zonă şi apoi cea de-a doua, deşi soarele strălucea pe un cer fără nori şi promitea să continue aşa. Ne apropiam de miezul zilei şi cămăşile erau ude pe spinare de transpiraţie, iar atunci când ridicam ceva greu, transpiraţia ne curgea de pe frunte. Soarele se afla înspre sud şi nu era aproape nici un pic de umbră pe vale, râul se unduia şi strălucea şi îl auzeam căzând în vâltoare sub podul de lângă *magazin.* Am luat un braţ de ţăruşi şi i-am aşezat la distanţe potrivite de-a lungul sârmei, apoi m-am întors ca să iau mai mulţi, iar tata şi unul dintre bărbaţii din sat au măsurat distanţele şi au făcut găuri cu o rangă la fiecare doi metri în linie dreaptă de o parte şi de alta a sârmei, treizeci şi două de găuri în total; acum tata era în maiou şi maioul alb contrasta cu părul lui negru, cu pielea bronzată şi cu braţele care luceau, el ridica ranga cea mare şi apoi o înfigea cu un sunet înfundat în pământul umed, ca o maşină, tatăl meu, fericit, tatăl meu şi mama lui Jon care venea după el şi înfigea ţăruşii în găuri tot drumul până la sulul de sârmă şi un nou ţăruş trebuia înfipt pentru a susţine stelajul pentru uscat fânul, iar eu nu îmi mai luam ochii de la ei.

La un moment dat ea s-a oprit şi a pus ţăruşul în iarbă, a făcut câţiva paşi într-o parte şi a rămas în picioare, cu spatele la noi, uitându-se jos la râu, în timp ce umerii îi tremurau. Atunci tata şi-a îndreptat spatele şi s-a odihnit ţinând ranga în mâinile sale cu mănuşi de protecţie şi apoi ea s-a întors cu faţa strălucind, udă de lacrimi, tata a zâmbit dând din cap, iar părul i-a căzut pe frunte, a ridicat din nou ranga şi ea a zâmbit la rândul ei sobru, s-a întors, s-a aplecat, a ridicat ţăruşul şi cu o mişcare de răsucire l-a înfipt adânc şi *acolo* a rămas. Apoi au continuat, în acelaşi ritm ca mai înainte.

Nici Jon, nici tatăl lui nu veniseră, deşi eu eram sigur că vor veni şi ei, pentru că fuseseră anul trecut, dar poate că aveau treburile lor, sau pur şi simplu nu au fost în stare. Era ciudat că *ea* a venit, dar după ce am văzut-o cum lucrează, nu m-am mai gândit la asta. Poate că tata avea să-i cheme pe toţi trei când urma să tăiem copacii. Nu era exclus, pentru

că tatăl lui Jon avea multă experienţă, dar în acelaşi timp mă gândeam cum or să se petreacă lucrurile, dacă era să fie ca până acum, că nu se puteau privi în ochi.

Când toţi ţăruşii au fost înfipţi ca nişte ţepi de-a curmezişul pajiştei, trebuia ca cineva să întindă sârma pe ţăruşi la înălţimea coapsei, făcând ochiuri când pe dreapta, când pe stânga, astfel ca sârma să rămână la mijloc. Cei doi bărbaţi din sat s-au apucat de treaba asta; unul era înalt, iar celălalt era scund şi era clar o combinaţie bună, pentru că mai făcuseră treaba asta înainte, deci lucrau repede şi eficient şi sârma stătea întinsă ca o coardă de chitară până la ultimul ţăruş şi era legată strâns în jurul ţăruşului care fusese înfipt în pământ de Barkald la capătul opus. Noi, ceilalţi, am luat câte o greblă şi am mers în formaţie ca un evantai, păstrând o distanţă potrivită între noi şi am început să strângem iarba cu grebla din toate direcţiile spre stelajul pentru fân şi imediat s-a văzut de ce grebla avea coada atât de lungă. Aveam o rază de acţiune atât de mare încât acopeream întreg terenul şi nu rămânea nici un fir de iarbă, dar palmele aveau de suferit mânuind grebla încoace şi încolo de mii de ori şi trebuia să folosim mănuşi ca să nu facem rosături şi băşici după numai o oră. Am luat iarba cosită şi am întins-o pe prima sârmă, unii cu furci, dovedind echilibru şi multă precizie, alţii, ca mine şi ca tata, cu mâinile, neavând prea multă experienţă. Dar a mers bine şi aşa, braţele noastre goale s-au înverzit treptat, iar sârma s-a umplut şi am întins o nouă sârmă şi am umplut-o şi pe aceea, şi încă una, până când am umplut cinci sârme pe înălţime, iar stratul de iarbă de deasupra, care era mai puţin gros, atârna ca un acoperiş în pantă pe fiecare parte, iar atunci când ploua, apa se scurgea şi stelajul cu fân putea să stea acolo cu lunile, iar fânul era la fel de bun până sub stratul exterior. Aşa cum spunea Barkald, dacă totul era făcut corect, fânul era la fel de bun ca şi cum s-ar fi uscat în hambar şi aşa cum vedeam eu, noi nu făceam nimic greşit. Stelajul cu fân arăta ca şi cum ar fi stat acolo dintotdeauna făcând parte din peisaj, luminat de soare, lăsând umbre lungi în spate, şi urma fiecare denivelare de teren ca să ajungă în cele din urmă doar o formă, o formă ancestrală, deşi nu acesta era cuvântul la care mă gândisem atunci şi îmi făcea o mare bucurie doar să o privesc. Chiar şi astăzi simt la fel când văd un stelaj cu fân într-o fotografie dintr-o carte, dar toate acestea au dispărut acum. Nimeni nu mai procedează aşa în această parte a ţării; acum este numai un singur om pe tractor, fân uscat la sol, maşină de întors fânul, maşină de balotat şi pachete de plastic rotunde,

albe, precum şi fân însilozat, urât mirositor. Astfel bucuria se transformă în nostalgia timpului care a trecut, în senzaţia că totul s-a petrecut cu mult timp în urmă şi în sentimentul acut de a fi îmbătrânit.

5

Am trecut cu Lyra pe lângă el de câteva ori şi nu l-am recunoscut la început, aşa că l-am salutat doar dând din cap, căci gândurile mele erau în altă parte, şi de ce nu ar fi fost? Când el era afară lângă cabana sa, aranjând grămezile de lemne de foc sub streaşină, eu treceam pe drum gândindu-mă la cu totul alte lucruri. Nici măcar atunci când şi-a spus numele, nu mi-am dat seama. Dar după ce m-am întors acasă şi m-am dus la culcare noaptea trecută, am început să mă întreb. *Era* ceva cu acel om şi cu figura lui pe care o văzusem la lumina palidă a lanternelor. Dar acum, dintr-o dată, sunt sigur. Lars este Lars, chiar dacă ultima dată când l-am văzut avea numai zece ani, iar acum este trecut de şaizeci, şi dacă acest lucru ar fi apărut într-un roman, m-ar fi deranjat. Am citit destul de mult, mai ales în ultimii ani, dar bineînţeles că şi înainte, am reflectat asupra celor citite şi acest gen de coincidenţe pare artificial în romane, în orice caz în cele moderne, şi mi se par greu de acceptat. Ar merge poate la Dickens, dar atunci când îl citeşti pe Dickens, citeşti o lungă baladă a unei lumi dispărute, unde totul trebuie să se potrivească în cele din urmă, ca într-o ecuaţie, unde echilibrul o dată deranjat trebuie restabilit, astfel încât zeii să poată surâde din nou. Poate o consolare, sau un protest la adresa unei lumi care a luat-o razna, dar acum lucrurile stau altfel, universul meu nu este aşa şi eu nu m-am împăcat niciodată cu cei care cred că vieţile noastre sunt guvernate de soartă.

Se plâng, se spală pe mâini de răspundere şi doresc să fie compătimiţi. Eu sunt de părere că noi înşine ne făurim viaţa, în orice caz pe a mea, eu mi-am făurit-o, atât cât valorează ea, şi îmi asum răspunderea în întregime, însă dintre toate locurile în care aş fi putut să mă stabilesc, a trebuit să ajung tocmai aici.

Nu că asta ar schimba ceva. Nu schimbă în nici un fel planurile mele pentru acest loc, nu schimbă cu nimic sentimentul pe care îl am faţă de aceste locuri, totul este neschimbat; sunt sigur că el nu *m-a* recunoscut şi aşa am de gând să las lucrurile să continue. Dar este clar: *ceva* tot s-a schimbat.

Planurile mele pentru acest loc sunt foarte simple. Va fi ultimul loc

unde voi sta. Cât va dura aceasta, nu vreau să mă gândesc prea mult. Aici iei fiecare zi aşa cum este şi primul lucru de care trebuie să mă ocup acum este cum să mă descurc la iarnă dacă va fi multă zăpadă. Drumul până la cabana lui Lars nu are mai mult de două sute de metri şi mai sunt încă cincizeci de metri până la drumul naţional. Cu spatele meu, nu este posibil să dau zăpada cu lopata tot drumul. Nu ar fi fost posibil nici dacă aş fi avut spatele sănătos. Nu aş mai fi avut timp de nimic altceva.

Este important ca drumul să fie curăţat şi să ai o baterie bună la maşină dacă se face foarte frig. Sunt şase kilometri până în centrul comunei unde se află magazinul universal. De asemenea este important să ai suficiente lemne de foc. Am două radiatoare electrice în casă, dar sunt vechi şi mai mult folosesc curent decât să dea căldură. Aş putea cumpăra radiatoare moderne cu ulei, pe roţi, care se bagă direct în priză şi le poţi trage prin casă pe unde ai nevoie, dar m-am gândit că mă pot lipsi de căldura pe care nu o pot produce singur. Când m-am mutat aici am găsit, din fericire, în magazie o stivă mare de lemne de mesteacăn, dar nu ajung nici pe departe şi sunt atât de uscate, încât se consumă repede. Aşa că acum câteva zile am tăiat un brad uscat cu drujba pe care am cumpărat-o şi proiectul meu acum este să tai bradul în bucăţi ceva mai mici şi să le sparg la dimensiuni potrivite, apoi să stivuiesc totul peste lemnele vechi înainte de a fi prea târziu. Luasem destul de mult din grămada de lemne de mesteacăn.

Drujba este un model Jonsered. Nu că aş crede că Jonsered este marca cea mai bună, dar pe aici doar asta se foloseşte şi cel de la care am cumpărat-o, la atelierul mecanic din sat, mi-a spus că, dacă ar fi fost altă marcă, nici nu s-ar fi atins de ea în cazul în care aş fi venit la ei cu vreun lanţ rupt şi aş fi avut nevoie de o reparaţie. Ferăstrăul nu este nou, dar lanţul a fost schimbat cu unul nou-nouţ, iar vânzătorul mi s-a părut foarte hotărât. Pe aici lumea foloseşte Jonsered. Şi Volvo. Nu am văzut niciodată atât de multe maşini Volvo într-un singur loc; de la cele mai noi modele de lux până la bătrânele Volvo Amazon, care erau şi cele mai multe, în 1999 am văzut şi un Volvo PV în faţa poştei. Asta ar trebui să îmi spună ceva despre locul acesta, însă nu sunt sigur ce anume, poate altceva decât faptul că suntem aproape de Suedia şi de piese de schimb ieftine. Sau poate nimic altceva.

Mă urc în maşină şi pornesc, în jos pe drum, peste râu, pe lângă

cabana lui Lars şi ies pe drumul naţional prin pădure. Pe partea dreaptă văd lacul sclipind printre copaci până când deodată rămâne în spatele meu şi apoi ajung la un câmp întins, cu ogoare galbene de mult secerate, de o parte şi de alta a drumului. Stoluri mari de ciori zboară peste câmp. Zboară fără zgomot în lumina soarelui. Joagărul este de cealaltă parte a câmpului, lângă un râu care este mai mare decât cel pe care îl văd eu de la mine din casă, dar care se varsă în acelaşi lac. Pe vremuri era folosit pentru buşteni şi plutărit, de aceea era joagărul acolo, dar a trecut mult timp de atunci şi joagărul ar putea fi amplasat oriunde, pentru că astăzi tot transportul buştenilor se face pe şosele; nu e de glumă să te întâlneşti cu un camion cu remorcă bine încărcat într-o curbă pe un drum de ţară îngust. Conduc ca grecii şi folosesc claxonul în loc de frână. Doar cu câteva săptămâni în urmă m-a scos unul de pe şosea, un trailer uriaş care a trecut duduind pe lângă mine, depăşind bine linia de mijloc a drumului, iar eu nu am apucat decât să rotesc volanul şi poate să închid o clipă ochii, pentru că am crezut că voi muri, dar nu s-a întâmplat nimic altceva decât că geamul de la semnalizatorul de pe partea dreaptă s-a sfărâmat de o buturugă, însă eu am rămas acolo mult timp, cu fruntea sprijinită de volan. Tocmai se întunecase, motorul se oprise, însă luminile erau aprinse, şi când am ridicat capul de pe volan am văzut un râs în lumina farurilor traversând drumul, doar la cincisprezece metri în faţa maşinii. Nu mai văzusem vreodată un râs, dar am ştiut imediat ce era. Seara se lăsase tăcută în jurul nostru. Râsul nu s-a întors nici spre dreapta, nici spre stânga, a mers mai departe, călcând moale, economic, încrezător în forţele lui. Nu-mi pot aminti să mă fi simţit vreodată mai viu decât atunci când am scos maşina din şanţ şi am plecat mai departe. Simţeam cât sunt de încordat şi cum tremura carnea pe mine.

Ziua următoare am povestit despre râs la magazin. A fost un câine, au spus ei. Nimeni nu m-a crezut. Nimeni dintre cei cu care am vorbit în ziua aceea nu văzuseră vreodată un râs, deci cum puteam eu, care nu locuiam aici decât de o lună, să fiu binecuvântat cu aşa ceva? Dacă aş fi fost unul dintre ei, poate că aş fi gândit şi eu la fel, dar eu ştiu ce am văzut, am imaginea acelei feline undeva în mine, mi-o pot aminti oricând doresc şi sper ca într-o zi, sau la fel de bine într-o noapte, să o văd din nou. Ar fi grozav.

Parchez în faţa benzinăriei Statoil. Trebuie să mă ocup de semnalizatorul acela. Nu am făcut rost de un geam nou şi nici nu am

schimbat becul, ci am condus aşa. Începe să fie puţin cam prea întuneric pentru aşa ceva, mai mult decât atât, nici nu e voie să conduci fără semnalizator, aşa că intru şi vorbesc cu lucrătorul de la atelier. Se uită pe geamul de la uşa glisantă şi îmi spune că va schimba becul imediat şi că va comanda un geam nou de la un depozit de piese uzate.

- Nu are nici un rost să cheltuieşti bani pe piese noi la o maşină veche, spune el.

Este adevărat. Maşina este un Nissan Combi vechi de zece ani şi aş putea să-mi cumpăr o maşină mai nouă, aş avea bani, dar am hotărât că am cheltuit destul de mult cumpărând cabana. De fapt, plănuiam să-mi iau o maşină cu tracţiune integrală, s-ar fi potrivit bine aici, dar mi-am zis că o maşină 4 x 4 ar fi însemnat să trişez un pic şi să arăt a proaspăt îmbogăţit, aşa că am rămas cu maşina asta care are tracţiune pe spate ca toate celelalte maşini pe care le-am avut. Am trecut deja pe la mecanic cu o parte din probleme, un generator uzat printre altele, iar el mi-a spus acelaşi lucru de fiecare dată şi l-a comandat de la acelaşi depozit. Costă puţin în comparaţie cu o piesă nouă şi în plus cred că el cere prea puţini bani. Dar fluieră când lucrează şi are în atelier radioul pus pe „Programul de Ştiri", iar politica preţului scăzut este vădit intenţionată. Este atât de prietenos şi de amabil, încât mă derutează. Mă aşteptasem, de fapt, la puţină ostilitate, mai ales că nu conduc un Volvo. Poate s-o fi mutat şi el aici de curând.

Îmi las maşina la benzinărie, trec pe lângă biserică şi traversez intersecţia de la magazin pe diagonală. Este neobişnuit. Am observat că pe aici toţi folosesc maşina indiferent de distanţă. Sunt o sută de metri până la magazinul universal, însă eu sunt singurul care merge pe jos de-a lungul parcării. Mă simt vulnerabil şi mă bucur să intru în magazin.

Salut pe toată lumea, acum s-au obişnuit cu mine şi au înţeles că am venit ca să locuiesc aici şi că nu sunt unul dintre cei care vin aici la cabane în vacanţele de vară şi de Paşte, conducând maşini mari, ca să pescuiască ziua, iar seara să joace pocher şi să bea whisky cu sifon. Nu a durat mult şi au început, în coada de la casă, să-mi pună cu grijă întrebări şi acum ştiu cu toţii cine sunt şi unde locuiesc. Ştiu ce am lucrat, câţi ani am, ştiu că soţia mea a murit acum trei ani într-un accident din care eu însumi de-abia am scăpat cu viaţă, ştiu că ea a fost a doua nevastă a mea, că am doi copii mari dintr-o căsătorie anterioară şi că şi ei au copii la rândul lor. Le-am spus toate acestea: că atunci când

a murit soţia mea nu am mai vrut să lucrez, că m-am pensionat, că am început să caut un loc deosebit unde să mă mut şi că am fost foarte mulţumit când am găsit casa unde locuiesc acum. Le place să audă asta, deşi toţi spun că aş fi putut întreba pe oricine de aici şi mi-ar fi spus în ce stare era casa, că erau mulţi care doreau locul acela deoarece avea o poziţie atât de bună, însă nimeni nu s-a încumetat să se apuce de treabă şi să o facă locuibilă. Mai bine că nu am ştiut, spuneam eu atunci, pentru că nu aş fi cumpărat-o şi nu aş fi avut cum să descopăr că era posibil să locuieşti acolo dacă nu erai prea pretenţios de la început şi dacă luai totul încetul cu încetul. Pentru mine se potriveşte, spuneam eu, am timp destul, nu plec nicăieri.

Oamenilor le place să le vorbeşti despre tine, câte puţin, pe un ton modest, confidenţial şi au senzaţia că te cunosc, dar nu este aşa, ei ştiu câte ceva *despre* tine, pentru că ceea ce află sunt fapte, nu sentimentele tale şi nici opiniile pe care le ai, sau modul în care ceea ce ţi s-a întâmplat şi hotărârile pe care le-ai luat te-au făcut să fii cel care eşti. Ceea ce fac ei este să completeze cu propriile lor sentimente, opinii şi presupuneri şi să-ţi creeze o nouă viaţă care are prea puţin de-a face cu viaţa ta, şi astfel eşti în siguranţă. Nimeni nu te poate atinge, decât dacă tu însuţi vrei asta. Nu trebuie decât să fii politicos, să zâmbeşti şi să te fereşti de gânduri paranoice, pentru că ei vorbesc despre tine orice ai face, asta nu poate fi evitat, şi tu ai face acelaşi lucru în locul lor.

Nu am multe de cumpărat, doar o pâine şi ceva mezeluri. Termin repede. Mă frapează cât de gol este coşul meu de cumpărături, nu am nevoie de multe lucruri de când sunt singur. Cuprins deodată de o melancolie fără sens, plătesc şi simt ochii fetei de la casă aţintiţi asupra mea în timp ce îmi caut banii, ea nu vede decât un bărbat văduv; oamenii ăştia nu pricep nimic, însă nu are nici o importanţă.

- Poftim, spune ea cu o voce liniştită, catifelată, şi îmi dă restul.

- Mulţumesc, îi răspund.

La naiba, îmi vine să plâng, şi ies repede din magazin cu punga de cumpărături; mă întorc la staţia de benzină. Am noroc, îmi spun. Oamenii ăştia nu pricep nimic.

Cred că mecanicul tocmai îmi schimbă becul de la semnalizator. Pun punga de cumpărături pe scaunul din dreapta, trec printre pompe şi intru în benzinărie. Soţia lui stă în spatele tejghelei şi îmi zâmbeşte.

- Bună, spune ea.

- Bună ziua, îi răspund eu, îmi înlocuieşte becul de la semnalizator.

Cât costă?

- Nu prea mult. Poate să mai aştepte. Vrei o cafea? Olav face o scurtă pauză, spune ea, şi arată cu degetul către uşa deschisă de la camera din spatele magazinului.

Nu pot să o refuz. Ezit puţin, mă duc către uşa deschisă şi arunc o privire înăuntru. Mecanicul, pe care îl cheamă Olav, stă pe un scaun în faţa ecranului de calculator pe care apar lungi şiruri de cifre luminoase. După câte văd eu, nici una dintre ele nu apare cu roşu. Are o ceaşcă cu cafea aburindă într-o mână şi o napolitană în mâna cealaltă. Este cu siguranţă cu vreo douăzeci de ani mai tânăr ca mine, dar nu mai sunt surprins să descopăr că oameni în toată firea sunt mult mai tineri ca mine.

- Stai jos şi odihneşte-te un pic, spune el, turnând cafea într-o cană de plastic.

O pune pe masă în faţa unui scaun liber, îmi face semn să mă aşez şi se lasă pe spate în scaunul lui. Dacă se scoală la fel de devreme ca mine, ceea ce cred că face, a avut o zi lungă şi este, sigur, obosit. Mă aşez în scaun.

- Ei, cum merg lucrurile acolo sus la Belvedere? spune el. Cum merge treaba?

Casa mea se numeşte Belvedere pentru că de acolo se vede lacul.

-Am fost şi eu acolo de două ori să văd casa, spune el, şi m-am gândit dacă să fac o ofertă sau nu. Este loc destul să repari maşini acolo, însă era atât de mult de lucru la casă, încât m-am abţinut, îmi place să şurubăresc, nu să fac tâmplărie, dar poate că la tine este invers.

Ne uităm amândoi la mâinile mele. Nu par mâini de meseriaş.

- Nu tocmai, îi spun. Nu sunt prea priceput nici la una, nici la alta, însă cu timpul am să aranjez casa. E posibil să am nevoie de ceva ajutor mai încolo.

Ceea ce fac eu, dar nu am spus nimănui asta, este să închid ochii de fiecare dată când am de meşterit ceva în afară de treburile zilnice şi atunci îmi închipui cum ar fi făcut tata, sau cum l-am văzut eu meşterind, şi atunci îi imit *mişcările* până când intru în ritmul potrivit, iar lucrarea se dezvăluie devenind vizibilă. Aşa am făcut de când mă ştiu, ca şi cum secretul ar sta în postura corpului relativ la ceea ce este de făcut, având un anumit echilibru la început, ca atunci când trebuie să nimereşti pragul la săritura în lungime şi imediat înainte să faci un calcul calm cum să procedezi, luând în considerare mecanica interioară

specifică oricărei acţiuni; mai întâi prima mişcare, iar apoi cea de-a doua, într-o interdependenţă intrinsecă fiecărei lucrări, da, ca şi cum lucrarea ar exista deja în forma finală şi ceea ce face corpul atunci când se mişcă nu este altceva decât să dea un văl la o parte, astfel încât totul să poată deveni vizibil pentru cel care observă. Cel care observă sunt *eu,* iar cel pe care îl privesc şi căruia îi observ mişcările este un bărbat de patruzeci de ani, aşa cum era tatăl meu când l-am văzut ultima oară, arunci când eu aveam cincisprezece ani şi el a dispărut din viaţa mea pentru totdeauna. Pentru mine el nu va fi niciodată mai bătrân.

Îmi este greu să-i explic totul acestui mecanic prietenos, aşa că spun doar:

-Am avut un tată priceput. Am învăţat multe de la el.

- Taţii sunt buni. Tatăl meu a fost profesor. La Oslo. El m-a învăţat să citesc cărţi, dar cam atât. Nu era priceput, nimeni nu poate să spună că era. Dar era un om bun. Întotdeauna puteam sta de vorbă. A murit acum două săptămâni.

- Nu am ştiut asta, spun. Îmi pare rău.

- De unde puteai să ştii? A fost bolnav multă vreme, într-un fel a fost bine că s-a terminat. Dar îi simt lipsa.

Rămâne tăcut pe scaun şi pot vedea că îi este dor de tatăl său, simplu şi firesc, iar eu mi-aş dori ca totul să fie atât de simplu; să-ţi fie dor de tatăl tău şi gata.

Mă ridic de pe scaun.

- Trebuie să plec, spun. Mă aşteaptă casa. Am multe de făcut. Vine iarna.

- Bine, spune el zâmbind. Să-mi spui dacă ai nevoie de ceva. Doar suntem aici.

- Ar fi ceva, de fapt. Drumul până la casă. Este destul de lung. Când dă zăpada, nu va fi uşor să-l curăţ cu lopata. Şi tractor nu am.

- Sigur. Poţi suna la numărul ăsta, spune mecanicul Olav notând un nume şi un număr de telefon pe un bileţel galben, dintre cei care au tractor, el este cel mai apropiat de tine. Îşi curăţă singur drumul, şi atunci poate curăţa şi drumul tău. Are o fermă şi nu face nimic altceva dimineaţa decât să meargă pe drum în sus şi în jos cu tractorul. Cred că o să fie bine, dar o să vrea ceva pentru osteneală. Probabil vreo cincizeci de coroane de fiecare dată.

- E convenabil. N-am nimic împotrivă să plătesc banii ăştia. Mulţumesc pentru ajutor şi pentru cafea.

Mă întorc în magazin şi plătesc pentru becul de semnalizator, iar soţia mecanicului îmi zâmbeşte şi îmi spune la revedere; ies din magazin, mă aşez în maşină şi mă duc acasă. Bileţelul galben pe care l-am lipit în portofel a făcut ca viitorul imediat să fie mult mai puţin complicat. Răsuflu uşurat, mă simt bine şi mă gândesc: oare atât de puţin să fie necesar? Acum poate să vină iarna.

Ajuns acasă la Belvedere, parchez maşina în faţa copacului din curte, un mesteacăn bătrân cam găunos, care sigur va cădea dacă nu mă ocup repede de el, mă duc în bucătărie cu punga de cumpărături, pun apă de cafea şi dau drumul la aparatul de făcut cafea filtru. Aduc din magazie drujba, o pilă mică rotundă şi o pereche de antifoane pe care le-am primit când am cumpărat drujba. Aduc benzină şi ulei din garaj şi le pun pe toate la soare pe lespedea de piatră din faţa uşii, un soare care încălzeşte doar un pic, deşi suntem în mijlocul zilei. Mă întorc înăuntru, iau un termos şi stau în faţa bufetului de bucătărie aşteptând să fie gata cafeaua. Apoi umplu termosul cu cafea aburindă, mă îmbrac cu haine groase de lucru, ies din nou afară, mă aşez pe piatra de la intrare şi încep să pilesc ferăstrăul drujbei cât pot eu de încet şi de metodic, până când muchia fiecărui dinte din lanţ este ascuţită şi străluceşte. Nu ştiu de unde am învăţat să fac asta. Probabil că am văzut într-un film. Un film documentar despre marile păduri sau un film artistic făcut într-un cadru cu păduri. Poţi învăţa multe dintr-un film dacă ai memorie bună, poţi vedea cum lucrează oamenii şi cum au procedat dintotdeauna, dar în filmele moderne nu prea se vede multă muncă, ci numai idei. Idei superficiale şi ceva pe care ei îl numesc umor, astăzi totul trebuie să aibă haz. Numai că eu detest ca cineva să mă distreze, nu am timp pentru asta.

În orice caz, nu am învăţat să pilesc ferăstrăul drujbei de la tata, nu l-am văzut făcând asta şi nu îl pot imita oricât de mult încerc să-mi amintesc. Ferăstrăul cu motor pentru o singură persoană nu ajunsese încă în pădurile norvegiene în anul 1948. Erau doar nişte maşini grele şi era nevoie de cinci oameni să le care, sau trebuiau transportate cu calul şi nimeni nu şi le putea permite. Aşa că atunci când tata a trebuit să taie pădurea de pe pământul nostru, a procedat aşa cum s-a procedat dintotdeauna pe aceste meleaguri; mai mulţi oameni la joagăr sau cu toporişti, aer curat, un cal obişnuit cu lucrul, un lanţ pentru târât buştenii la râu, unde fusese ridicată o stivă de trunchiuri care aşteptau uscându-se pe mal, cu semnul proprietarului cioplit pe fiecare buştean;

când copacii erau doborâţi, trebuiau curăţaţi de crengi şi de scoarţă pe cât de bine era posibil, apoi rostogoliţi şi împinşi în apă cu căngi de oţel de câte un om plasat la fiecare capăt al grămezii şi un strigăt de rămas bun răsuna peste râu în cuvinte atât de vechi încât nimeni nu le mai ştia înţelesul, un pleoscăit surd şi apoi mai departe pe firul apei, câştigând viteză şi, în cele din urmă, drum bun!

Mă ridic de pe lespedea de la intrare cu ferăstrăul proaspăt ascuţit în mână şi îl aşez pe o parte, deschid cele două capacele, pun benzină, completez uleiul şi înşurubez la loc cele două capacele. O chem pe Lyra cu un fluierat, iar ea vine imediat în fugă din spatele casei unde săpa cu zel, plec cu termosul la subraţ către marginea pădurii acolo unde un molid uscat este căzut în iarbă, lung, greu şi aproape alb, fără nici o urmă din scoarţa care îi acoperise cândva tot trunchiul. Motorul ferăstrăului porneşte la a doua încercare, potrivesc şocul şi las drujba să meargă în gol; un zgomot strident străbate pădurea, îmi pun antifoanele şi las lama fierăstrăului să pătrundă în lemn. Rumeguşul îmi împroaşcă pantalonii, tot corpul îmi vibrează.

6

Era un miros de lemn proaspăt tăiat. Se răspândea dinspre cărare până la râu împânzind aerul, aluneca de-a lungul apei şi pătrundea peste tot, mă făcea buimac şi mă amorţea. Eram înconjurat de acest miros. Eu miroseam a răşină, hainele *miroseau,* părul şi pielea îmi miroseau a răşină când mă băgăm în pat noaptea şi mă culcam. Adormeam cu el, mă sculam cu el îl simţeam toată ziua. *Eram* pădure. Îmi făceam drum, afundat până la genunchi în crengi de brad, şi tăiam ramurile cu toporişca aşa cum îmi arătase tata, aproape de trunchi, astfel încât să nu rămână nici un ciot care să împiedice unealta de curăţat scoarţa sau să agațe şi să rănească picioarele celui care ar putea fi nevoit să alerge pe buşteni când se îngrădeau şi blocau râul. Mişcăm toporişca la stânga şi la dreapta într-un ritm hipnotic. Era o muncă grea şi îmi părea că loviturile îmi erau returnate din toate direcţiile, că nimic nu ceda, nu îmi păsa de asta, obosisem, dar nu simţeam asta şi nu mă mai puteam opri. Ceilalţi au trebuit să mă ţină, m-au luat de umeri, m-au aşezat pe o buturugă şi au spus că trebuia să stau acolo şi să mă odihnesc puţin, dar m-am murdărit de răşină pe fund şi nu aveam astâmpăr, aşa că m-am ridicat de pe buturugă cu un sunet de pânză care se sfâşie şi am luat toporișca. Soarele ardea şi tata a râs. Eram ca un om beat. Acolo era tatăl lui Jon, iar mama lui Jon venea şi ea din când în când cu părul ei blond-deschis ce contrasta cu verdele întunecat al brazilor, venind de la barcă cu un coş cu mâncare, şi mai era şi un bărbat pe care îl chema Franz, scris cu z. Avea braţe puternice şi o stea tatuată pe braţul stâng în partea de jos, locuia într-o casă mică chiar lângă pod, vedea râul curgând în fiecare zi a anului şi ştia tot ce era de ştiut despre ce se întâmpla pe râu. Mai eram eu cu tata şi mai era şi Brona. Jon nu era cu noi, au spus că plecase la Innbygda cu autobuzul după câteva zile de la înmormântare, dar nu au spus ce treabă avea el la Innbygda şi nici eu nu am întrebat. Atunci mă gândeam doar dacă îl voi mai vedea vreodată.

Începeam dimineaţa imediat după ora şapte şi o ţineam aşa până seara când ne prăbuşeam în pat şi dormeam duşi până ne trezea lumina şi o luam de la început. O vreme părea că nu se mai termină copacii, căci poţi merge pe o potecă zicând că ai în jurul tău o pădure mică şi

frumoasă, dar când e să tai fiecare copac cu joagărul, poţi să-ţi pierzi lesne curajul şi să ai impresia că nu o să mai termini niciodată. Dar când te apuci de treabă şi toţi intră în ritmul potrivit, începutul şi sfârşitul nu mai au nici o semnificaţie, nu acolo şi nu atunci, şi singurul lucru important este să continui până când totul se unifică într-un puls care are viaţa sa proprie, faci pauză atunci când trebuie şi te apuci din nou de lucru, mănânci destul, dar niciodată prea mult, bei destul, dar niciodată prea mult, şi dormi bine când vine vremea de dormit; noaptea opt ore, iar ziua cel puţin o oră.

Eu dormeam ziua, la fel făcea şi tata şi tatăl lui Jon şi Franz, doar mama lui Jon nu dormea. Când venea ora de pauză, noi ne întindeam în iarbă, fiecare sub un alt copac, şi închideam ochii, dar ea se ducea la barcă şi vâslea până acasă la Lars ca să aibă grijă de el, iar când ne trezeam, de cele mai multe ori ea se întorsese deja, sau auzeam clipocitul vâslelor la râu şi ştiam că este pe drum. De multe ori aducea cu ea lucruri de care aveam nevoie, unelte pe care i le cerusem, sau un coş cu mâncare proaspăt pregătită, sau ceva bun din cuptor care ne plăcea la toţi, şi nu înţelegeam cum se descurca, pentru că ea lucra la fel de greu ca un bărbat. De fiecare dată când îl vedeam pe tata întins, cu ochii pe jumătate închişi privind la ea cum venea spre noi, o priveam şi eu, nu mă puteam abţine, şi deoarece *noi* ne uitam la ea, se uita la ea şi tatăl lui Jon într-un alt fel decât îl văzusem că făcea el de obicei, dar poate că nu era prea ciudat. Nu cred însă că toţi vedeam acelaşi lucru, pentru că ceea ce vedea *el* îl surprindea şi îl făcea să se simtă stânjenit. Dar ce vedeam *eu* mă făcea să-mi doresc să tai cel mai mare brad, să-l privesc cum se înclină şi se prăbuşeşte cu zgomot şi cu o izbitură care răsuna cu ecouri pe vale, să-i tai crengile în timp record şi să-l curăţ singur de scoarţă fără să mă opresc, chiar dacă *acest lucru* era cel mai greu de făcut, să-l târăsc la malul râului cu mâinile goale şi cu spinarea mea, fără ca vreun om sau vreun cal să mă ajute şi să-i dau drumul pe apă, cu puterile pe care dintr-o dată ştiam că le posed, iar stropii de apă să se înalţe cât o casă din Oslo.

Nu am idee la ce se gândea tatăl meu, dar şi el punea mai mult suflet atunci când mama lui Jon era acolo şi ea era cu noi deseori, astfel că pe măsură ce treceau zilele eram amândoi tot mai obosiţi, dar şi mai pricepuţi, însă el glumea şi râdea, iar eu făceam la fel. Eram în al nouălea cer fără să ştim de ce, cel puţin eu nu ştiam, iar Franz era şi el în toane bune, cu muşchii săi reliefaţi şi cu vocea sa răsunătoare, arunca

vorbe de duh în stânga şi în dreapta, în timp ce învârtea toporul, chiar şi atunci când odată a fost neatent şi de-abia a apucat să se ferească de un brad în cădere şi o creangă i-a dat jos căciula de pe cap. El a lăsat toporul din mână, s-a învârtit cu mâinile întinse în lateral ca un dansator şi, cu un zâmbet larg, a strigat:

- Sângele meu este unit cu soarta şi primesc tot ce mi se întâmplă cu braţele deschise!

Şi mi s-a părut că-l văd clar în faţa ochilor cum stătea sub un copac care cădea, greu şi mustind de o sevă ameţitoare, îl oprea cu mâinile goale, iar sângele ţâşnea strălucitor şi roşu din steaua roşie de pe braţ. Tata s-a scărpinat pe bărbie şi a dat din cap, dar nu a putut să nu zâmbească.

- Tatăl tău se cam aventurează, mi-a spus Franz într-o pauză.

Stăteam pe o piatră la malul râului, îmi frecam umerii care mă dureau şi mă uitam la apă, iar el a apărut deodată lângă mine şi a spus:

- Tatăl tău se cam aventurează când vrea să taie copacii în miezul verii şi să-i trimită imediat în jos pe râu. Sunt plini de sevă, poate ai observat şi tu asta.

Observasem şi eu asta, fără nici o îndoială, seva făcea lucrul mai dificil, căci fiecare buştean avea o greutate aproape dublă faţă de cât ar fi avut în alt anotimp, şi bătrâna Brona nu reuşea să tragă atât de mulţi buşteni deodată cum ar fi făcut în mod normal.

- S-ar putea să se dea la fund. Nici nivelul apei nu e prea grozav şi probabil că va mai coborî. Nu spun mai mult. Dacă vrea el să o facem acum, o facem acum. Nu am nimic împotrivă. Aici tatăl tău e şeful.

Şi chiar *era*. De fapt, nu îl mai văzusem într-o astfel de situaţie, împreună cu bărbaţi în toată firea când era o muncă de făcut şi el avea o autoritate care îi făcea pe ceilalţi să aştepte ca el să spună cum vroia să fie făcută treaba şi ei făceau ce spunea el, ca şi cum ar fi fost cel mai natural lucru din lume, deşi erau mai pricepuţi şi cu siguranţă că aveau mai multă experienţă. Nu mi-am dat seama până în acel moment că mai erau şi alţii în afară de mine care trebuiau să îl asculte şi acceptau acest lucru, însă era cu totul altceva şi era mai mult decât o relaţie între tată şi fiu.

Lângă râu, stiva de buşteni se făcea tot mai mare şi mai mare, până când nu am mai putut pune buşteni deasupra şi am început să facem o

stivă nouă. Brona cobora din partea dinspre deal a pădurii noastre şi întorcea în loc lângă râu, acolo unde eram noi, lanţurile zornăiau, soarele sclipea în apă, iapa era brună şi încălzită, cu pete mari de sudoare pe corp şi mirosea puternic, aşa cum numai un cal poate mirosi, ceva ce nu am simţit niciodată la oraş. Mie mi se părea că mirosea frumos, şi, când stătea nemişcată cu capul în jos după un transport, îmi sprijineam fruntea de pieptul ei şi simţeam părul aspru care mi se freca de piele şi respiram adânc aerul de *acolo* şi nici măcar nu era nevoie să o conducă nimeni sau să meargă în urma ei, căci, după câteva drumuri, ea ştia bine ce are de făcut. Totuşi, tatăl lui Jon mergea cu ea şi o ţinea cu hăţurile atârnând, iar tata aştepta la râu cu o cange de oţel lungă ca o lance dintr-un tablou cu un turnir de pe vremea cavalerilor din Anglia medievală, împreună împingeau buştenii în stivă cât de sus era posibil şi la început era uşor, pentru ca apoi să devină tot mai greu, dar ei nu se lăsau, şi după un timp era uşor de văzut că începuseră să se ia la întrecere. Când unul era pe cale să renunţe şi spunea că nu se poate mai sus, celălalt vroia să continue.

- Acum! a strigat tatăl lui Jon şi au înfipt căngile fiecare la capătul buşteanului, iar tata a strigat:

- Ridică!

Tatăl lui Jon i-a răspuns:

- Trage, împinge, la naiba!

De-abia îşi putea controla vocea, şi eu am înţeles dintr-odată că el nu făcea decât să pună la încercare autoritatea tatălui meu; au apucat cu cangea, au împins şi au mişcat încolo şi încoace de curgea transpiraţia pe ei, cămăşile li s-au udat pe spinare şi venele li s-au încordat pe frunte, pe gât şi pe braţe, groase şi albastre ca fluviile de pe harta lumii: Rio Grande, Brahmaputra, Yangtze. Până la urmă nu a mai fost posibil, nu ajungeau mai sus şi nici nu avea vreun rost, că doar puteam începe o nouă stivă, oricum ar fi fost ultima, pentru că lucrasem o săptămână şi acum eram la sfârşit şi buştenii galbeni pe care îi tăiasem, îi curăţasem de scoarţă şi îi stivuisem la mal mă impresionau atât de mult încât aproape că nu-mi venea să cred că şi eu participasem la aceasta, însă ei nu cedau. Vroiau să ridice încă un buştean şi apoi încă unul, în orice caz unul dintre ei vroia asta, dar cel care vroia părea că se schimbă tot timpul, îi rostogoleau în sus pe doi buşteni puşi de-a curmezişul care stăteau înclinaţi, sprijiniţi de stivă, iar panta era atât de abruptă încât ar fi trebuit să folosească funii, să stea în vârful stivei cu funiile legate

undeva acolo sus şi petrecute pe după buştean în două bucle ca un scripete, astfel încât greutatea să se înjumătăţească atunci când îl ridicau sus. Franz îmi arătase cum trebuia făcut. Dar ei nu procedau aşa, ei se foloseau numai de căngi, câte unul de fiecare parte, şi era atât de dificil acum, încât începuse să devină periculos, pentru că nu aveau stabilitate şi era practic imposibil să se poată coordona.

De fapt, venise momentul să luăm o pauză. L-am auzit pe Franz strigând de undeva de sus, de lângă drum, cu o voce care vroia să pară disperată:

- Cafea, repede! Simt că mor!

Pe mine mă dureau braţele şi stăteam privind la cei doi bărbaţi care nu se mai opreau şi icneau tare pe căldura aceea şi nu vroiau să renunţe. Mama lui Jon a venit şi ea jos să ia barca pentru a se duce acasă la Lars, dar s-a oprit lângă mine să privească şi ea.

Eram conştient de prezenţa ei, de pielea ei fierbinte sub rochia albastră, decolorată, şi pentru că nu s-a dus imediat jos la barcă şi nu s-a aşezat ridicând vâslele aşa cum făcea de obicei, am fost sigur că urma să se întâmple ceva, că era un semn, şi m-am gândit că ar trebui să-l strig pe tata şi să-I rog să oprească toată prostia asta în care se băgase. Dar nu eram sigur că o să-i convină, deşi el asculta de obicei ce-i spuneam eu şi respecta părerile mele dacă aveam de spus ceva rezonabil, ceea ce se întâmpla deseori. M-am întors şi m-am uitat la mama lui Jon, care nu avea *nici o legătură* cu Jon acum, sau poate că tocmai asta era, în ea erau de fapt două persoane diferite, iar eu şi ea eram la fel de înalţi şi cu părul la fel de blond după mai multe săptămâni în soarele arzător de vară, însă faţa ei care tocmai se deschisese, da, aproape complet, s-a închis acum, doar ochii aveau o expresie visătoare ca şi cum ea nu ar fi fost acolo uitându-se la acelaşi lucru la care mă uitam şi eu, ci ar fi văzut altceva, ceva mult mai mare de care eu nu aveam nici o idee, dar am înţeles că nici ea nu vroia să spună ceva ca să-i oprească pe cei doi, că din punctul ei de vedere cei doi puteau să meargă până în pânzele albe şi să regleze o dată pentru totdeauna o socoteală de care *eu* nu ştiam nimic şi poate că ea asta vroia de fapt. Asta m-a cam speriat. Dar în loc să las ca acest lucru să mă îndepărteze, m-am lăsat implicat, unde să fi plecat? Nu aveam altundeva unde să mă duc, cel puţin nu eu singur, şi am făcut un pas mai aproape şi am ajuns chiar lângă ea, astfel încât şoldul meu s-a atins uşor de şoldul ei. Nici nu cred că ea a observat, dar *eu* am simţit ca un şoc electric în corp, iar cei doi bărbaţi

suiţi sus pe stivă au observat aceasta şi s-au uitat în jos la noi şi o clipă au ieşit din rol. Atunci eu am făcut un gest care m-a surprins până şi pe mine. Am luat-o pe după umeri şi am tras-o spre mine şi singura cu care am mai făcut asta înainte a fost mama, dar ea nu era mama mea. Era mama lui Jon, mirosea a soare şi a răşină, aşa cum miroseam şi *eu*, dar mai era ceva care m-a făcut să ameţesc, aşa cum pădurea mă ameţea şi aproape că mă făcea să plâng şi eu nu vroiam ca ea să fie mama cuiva, fie el viu sau mort. Şi mai ciudat era faptul că ea nu s-a mişcat, ci a lăsat braţul meu să rămână acolo şi s-a sprijinit uşor de umărul meu, iar eu nu am înţeles ce vroia, nici măcar ce vroiam eu însumi, dar am ţinut-o şi mai strâns, speriat, dar fericit; se poate să fi fost doar pentru că eu eram cel mai aproape, cu un braţ de care ea avea nevoie, sau poate pentru că eram fiul cuiva şi pentru prima oară în viaţa mea nu am dorit să fiu fiul nimănui. Nici al mamei mele la Oslo, nici al bărbatului care stătea acolo pe stiva de buşteni şi părea atât de uimit de ceea ce vedea, încât, deşi tocmai ridicau un buştean, s-a îndreptat de spate lăsând cangea să-i alunece un pic din mâini, dar a fost de ajuns, iar tatăl lui Jon care părea la fel de surprins, a încercat să ţină buşteanul. Dar nu a reuşit şi buşteanul s-a învârtit ca o elice lovindu-i piciorul înainte de a se rostogoli pe diagonală peste margine şi *am auzit* osul rupându-se ca o creangă uscată, înainte ca el să cadă jos pe o parte a stivei de buşteni cu umărul înainte şi să aterizeze pe pământ cu o bufnitură. Nici nu am apucat să-mi dau seama ce se întâmplă şi totul s-a şi terminat. Nu am făcut nimic altceva decât să privesc. Tata a rămas singur în vârful stivei de buşteni pierzându-şi echilibrul, rotind cangea într-o mână, iar râul curgea în spatele lui şi cerul albastru era aproape alb de arşiţă. Tată lui Jon zăcea pe pământ şi gemea groaznic, iar soţia lui, pe care o ţinusem atât de strâns şi de afectuos pe după umeri, s-a trezit din transa în care era, s-a smuls şi a fugit la soţul ei. S-a lăsat în genunchi, s-a aplecat deasupra lui şi i-a pus capul în poală, dar nu a scos nici un cuvânt, doar a dat din cap, ca şi cum el s-ar fi purtat ca un băiat neastâmpărat pentru a şapte sute cincizecea oară, iar ea era pe cale să se dea bătută, în orice caz aşa mi se părea de acolo de unde stăteam eu. Şi pentru prima oară am simţit o răbufnire amară faţă de tatăl meu, pentru că distrusese acea clipă unică din viaţa mea şi deodată am fost copleşit cu totul, la limita furiei, mâinile îmi tremurau şi am început să am frisoane în miezul acelei zile fierbinţi de vară şi nici măcar nu-mi amintesc dacă îmi era milă de tatăl lui Jon, care avea cu siguranţă dureri mari în piciorul pe

care şi-l rupsese şi în umărul pe care căzuse. Apoi el a început să urle. Urlete disperate de durere ale unui bărbat în toată firea, pentru că tocmai îşi pierduse unul dintre fii şi un altul plecase de acasă, poate pentru totdeauna, ce ştia el, şi pentru că acum totul părea atât de lipsit de speranţă. Nu era greu de înţeles. Dar nu cred să-mi fi fost milă de el atunci, pentru că eram atât de preocupat de ale mele încât eram cât pe ce să plesnesc şi soţia lui dădea doar din cap, iar în spatele meu l-am auzit pe Franz alergând în jos pe cărare cu paşi grei. Până şi Brona şi-a scuturat coama şi a tras de oişte. De acum încolo nimic nu va mai fi cum a fost, m-am gândit eu.

Fusese apăsător de cald mai multe zile la rând şi în ziua aceea era groaznic de cald. Era ceva în aer, cum se spune, aerul era saturat de umiditate şi transpiraţia curgea mai tare ca de obicei, iar în cursul după-amiezii a început să se înnoreze fără ca temperatura să coboare. Până să se însereze, cerul se întunecase complet. Dar arunci îl dusesem deja pe tatăl lui Jon peste râu cu barca şi mai departe fusese dus la doctor în Innbygda cu una dintre cele două maşini din zonă, maşina lui Barkald, evident, şi el însuşi s-a aşezat la volan şi a condus tot drumul. Mama lui Jon a trebuit să rămână acasă cu Lars, el nu putea să stea atât de mult timp singur şi m-am gândit că îi era greu şi se simţea tare singură să fie doar cu băiatul şi să aştepte, fără să aibă o persoană adultă cu care să vorbească. Cei doi din maşină nu prea aveau ce să-şi spună unul altuia pe drum, nu îmi este prea greu să-mi închipui.

Când a fulgerat prima oară eram împreună cu tata în cabană, la masă, şi ne uitam pe fereastră. Tocmai terminasem de mâncat fără să scoatem un cuvânt şi ar fi trebuit să fie încă lumină, eram încă în luna iulie, însă era întuneric ca într-o seară de octombrie şi deodată a fulgerat şi am văzut copacii care mai rămăseseră după tăiat şi stivele de buşteni de la mal, am văzut apa râului, vedeam chiar şi celălalt mal. Imediat după aceea a venit un bubuit care a zguduit cabana.

- La dracu', am spus.

Tata era la fereastră, s-a întors către mine şi m-a privit întrebător.

- Ce-ai spus? m-a întrebat.

- La *dracu'*, am repetat. El a dat din cap şi a oftat.

- Da, da, ar fi bine să te gândeşti la ceremonia de confirmare, a spus el, aşa să faci.

Atunci a început să plouă, mai încet la început, dar după câteva

minute ploaia lovea în acoperiş atât de tare, încât cu greu puteam auzi ce gândeam, stând acolo la masă. Tata a lăsat capul pe spate şi a ridicat faţa în sus ca şi cum ar fi putut vedea apa prin tavan, prin bârne şi prin ţiglele de pe acoperiş, sperând că poate or să-i cadă pe frunte stropi de apă. În orice caz, a închis ochii şi ar fi fost bine pentru amândoi, după acea zi, să ne cadă nişte apă rece pe faţă. Probabil că şi el s-a gândit la acelaşi lucru, pentru că s-a ridicat de la masă şi a spus:

- Vrei să faci un duş?

- Nu am nimic împotrivă.

Ne-a apucat graba pe amândoi, am sărit în picioare, am început să ne scoatem hainele în viteză aruncându-le cu piciorul în dreapta şi în stânga, iar tata a alergat în pielea goală până la laviţă şi a pus săpun într-o găleată cu apă.

Arăta la fel de ciudat ca şi mine: ars de soare de la cap până în talie şi alb ca varul de la talie în jos, s-a frecat pe tot corpul, pe unde ajungea, cu săpun, şi până la urmă s-a acoperit cu vârtejuri de spumă, apoi a aruncat cu săpun pe mine, iar eu am făcut la fel, cât de repede am fost în stare.

- Cine ajunge primul afară, a strigat el şi s-a repezit spre uşă.

Am fugit după el ca un jucător de fotbal american pentru a-i tăia calea ca să-l dezechilibrez, şi el m-a apucat de umăr ca să mă ţină pe loc, însă eram atât de alunecos încât nu a putut să mă ţină. A început să râdă şi a strigat:

- Al naibii țipar alunecos!

El putea vorbi aşa, pentru că fusese confirmat cu mulţi ani în urmă.

Am ajuns amândoi odată, unul lângă altul, corp lângă corp şi am trecut prin deschizătura îngustă a uşii, fiecare încercând să fie primul care să iasă afară, ne-am oprit în pragul uşii sub streaşină şi am privit apa izbind pământul peste tot în jurul nostru. Era o privelişte impresionantă, care aproape că te intimida, şi pentru un moment am rămas acolo privind fix. Apoi tata a respirat adânc, voit exagerat, şi a strigat:

- Acum sau niciodată, apoi a sărit până în mijlocul curţii şi a început să danseze gol-puşcă, cu braţele ridicate şi apa stropindu-l pe umeri.

Am alergat şi eu după el în ploaia torenţială, ţopăind, dansând şi cântând *Norvegia în roşu, alb şi albastru* şi m-am dus unde stătea el. Atunci a început să cânte şi el şi imediat trupurile noastre au fost clătite de săpun, dar s-a dus şi căldura, iar pielea s-a făcut netedă şi

strălucitoare ca pielea de focă şi probabil la fel de rece.

- Îngheţ, am spus eu.

- Şi eu, a strigat el către mine, dar mai putem sta un pic.

- O.K., am strigat şi m-am lovit pe burtă cu palmele şi m-am bătut pe coapse pentru a-mi încălzi pielea amorţită până când mi-a venit ideea să stau în mâini, căci eram bun la asta, şi i-am strigat:

- Hai şi tu, şi m-am aplecat, mi-am făcut vânt şi m-am aşezat în mâini, iar el a trebuit să facă la fel.

Am mers în mâini pe iarba udă în timp ce ploaia ne bătea pe fund într-un fel atât de ciudat şi de rece ca gheaţa, încât a trebuit să ne ridicăm în picioare după scurt timp, dar nimeni nu a avut vreodată un fund mai curat decât al nostru. Am fugit înapoi în casă şi ne-am şters cu două prosoape mari, ne-am masat pielea cu materialul aspru pentru a ne pune sângele în mişcare şi a ne încălzi, iar tata şi-a lăsat capul într-o parte, m-a privit şi a spus:

- Acum eşti şi tu bărbat.

- Nu chiar, i-am răspuns, pentru că ştiam că în jurul meu se întâmplau lucruri pe care eu nu le înţelegeam, dar pe care adulţii le înţelegeau, însă nu mai aveam mult acum, eram aproape.

- Nu, poate că nu încă, a spus el.

Şi-a trecut mâna prin părul ud şi, cu prosopul legat în jurul şoldurilor, s-a dus la sobă, a sfâşiat un ziar vechi în fâşii, le-a răsucit şi le-a pus în vatră, a aranjat apoi trei surcele peste hârtie şi a aprins focul. Apoi a închis uşa sobei, dar a lăsat deschisă uşiţa cenuşarului pentru a avea un tiraj mai bun, iar lemnul vechi şi uscat a început să trosnească imediat. El a rămas lângă sobă cu braţele ridicate, pe jumătate aplecat peste plăcile negre de fontă şi a lăsat căldura ce se ridica să-i încălzească pieptul şi abdomenul. Eu am rămas unde eram. Mă uitam la spatele lui. Ştiam că va spune ceva. Era tatăl meu şi îl cunoşteam bine.

- Ceea ce s-a întâmplat astăzi, a spus el cu spatele încă întors la mine, nu a avut nici un sens. După felul în care lucram, era clar că se va termina rău. Ar fi trebuit să opresc totul mult mai devreme. Era în puterea mea să o fac, nu în a lui. Înţelegi? Suntem oameni în toată firea. A fost vina mea pentru ceea ce s-a întâmplat.

Nu am spus nimic. Nu ştiam dacă se referea la mine sau la tatăl lui Jon când a spus că suntem oameni în toată firea. Cred totuşi că s-a referit la el şi la tatăl lui Jon.

- Este de neiertat.

Poate că aşa era, îmi dădeam seama de asta, dar nu îmi plăcea ca el să-şi asume întreaga vină fără alte comentarii, consideram că era discutabil, şi dacă *el* era vinovat, atunci şi eu aveam partea mea de vină şi chiar dacă era groaznic să fii responsabil pentru că s-a întâmplat aşa ceva, el mă minimaliza dacă mă lăsa la o parte. Am simţit cum mă cuprinde din nou amărăciunea, dar mai puţin de data aceasta. S-a întors spre mine şi am citit pe faţa lui că ştia la ce mă gândesc, dar nu exista nici un mod în care să poată fi comentată această întâmplare pentru a face ca totul să fie mai uşor pentru noi. Era prea complicat, nu mă mai puteam gândi la asta, oricum nu în acea seară. Simţeam cum mi se lasă umerii, pleoapele mi se îngreunau şi am ridicat mâinile să mă frec la ochi.

- Eşti obosit, a spus el.

- Da.

Chiar *eram* obosit. Corpul îmi era obosit, capul îmi era obosit şi pielea era lipsită de vlagă şi nu vroiam altceva decât să mă bag în pat sub plapumă şi să adorm, să dorm până când nu mai puteam. A întins braţul şi m-a ciufulit puţin, apoi a luat o cutie de chibrituri de pe policioara de deasupra sobei şi s-a dus să aprindă lampa cu petrol agăţată deasupra mesei, a stins chibritul, a deschis uşa sobei şi l-a aruncat în foc. În lumina gălbuie a lămpii păream poate şi mai stranii cu trupurile noastre bronzate pe jumătate. El a zâmbit şi a spus:

- Du-te tu primul la culcare. Vin şi eu după tine.

Însă nu a venit. Când m-am sculat noaptea şi am simţit că trebuie să ies afară să fac pipi, el nu se vedea nicăieri. Am mers buimac de somn prin camera de zi, dar el nu era acolo, am deschis uşa de la intrare şi m-am uitat afară, ploaia se oprise, dar el nu era nici în curte şi când m-am întors în casă, patul lui făcut ca la armată era neatins şi arăta exact aşa cum arătase cu o zi înainte.

7

Am curăţat de crengi molidul cel uscat şi l-am tăiat cu drujba în butuci de lungime potrivită, cam jumătate din dimensiunea unui butuc pe care se taie lemnele; am adus butucii cu roaba câte trei odată şi i-am răsturnat făcând o grămadă pe locul din faţa magaziei de lemne şi acum stau lipite de perete şi stivuite sub streaşină, în formă de piramidă bidimensională înaltă de aproape un metru. Mâine încep să le sparg. A mers bine *până* acum, sunt mulţumit de mine însumi, dar astăzi spatele meu nu suportă mai mult. De altfel, a trecut de ora cinci, soarele a apus în direcţia în care trebuie să fie vestul, ori sud-vestul, înserarea se lasă pornind de la marginea pădurii, acolo unde eu tocmai am terminat de lucrat, şi este un moment potrivit să întrerup lucrul. Şterg cu o cârpă rumeguşul şi petele de benzină şi de ulei de pe ferăstrău până când acesta rămâne aproape curat şi îl pun pe o bancă în magazia de lemne, închid uşa şi traversez curtea cu termosul gol la subraţ. Mă aşez pe lespedea de la intrare, îmi trag cizmele umede din picioare, îmi scutur amândouă cizmele de aşchii de lemn şi îmi perii pantalonii, îmi perii ciorapii, îi lovesc cu mănuşile de lucru şi culeg ultimele aşchii cu degetele. S-a strâns o grămăjoară frumoasă de aşchii pe pietriş. Lyra stă şi se uită la mine cu un con de brad în gură, îi iese din gură ca un trabuc gros, neaprins şi vrea ca eu să-l arunc, astfel încât ea să fugă după el şi să-l aducă, dar o dată ce am început acest joc, ea ar vrea să-l continue la nesfârşit, însă eu nu mai am putere.

- *Sorry,* spun, altă dată.

O bat uşor cu mâna pe capul auriu, o mângâi pe gât şi o trag uşor de ureche, ceea ce îi place grozav. Lasă conul de brad, se duce sus şi se aşează pe preşul de la uşă.

Îmi las cizmele la intrare în faţa uşii cu călcâiele înspre perete şi trec în ciorapi prin hol către bucătărie. Acolo clătesc termosul cu apă fierbinte de la robinet şi îl las pe bufetul de bucătărie ca să se usuce şi să fie gata de folosit. Sunt două săptămâni de când am instalat boilerul. Aici nu a fost instalat niciodată un boiler. Doar o chiuvetă pe perete, cu un robinet pentru apă rece deasupra. Am sunat un instalator care cunoştea bine casa unde locuiam şi el a spus că, pentru a reuşi, trebuie

să sap un şanţ de doi metri până la conducta de apă, pe partea exterioară a peretelui, pentru ca el să poată schimba unghiul conductei şi direcţia ţevii către bucătărie, pe sub fundaţie. Trebuia să o fac foarte repede înainte să dea îngheţul. Instalatorul nu a vrut să sape, mi-a spus că nu era muncitor cu sapa. Nu m-a deranjat, însă era greu, am dat doar de stâncă şi de pietre până jos. Unele pietre erau foarte mari. Se pare că locuiesc pe o spinare de morenă[2].

Acum am o chiuvetă de bucătărie ca toată lumea. Mă uit în oglinda de deasupra chiuvetei. Figura aceea nu este diferită de cea pe care mă aşteptam să o văd la şaizeci şi şapte de ani împliniţi. Până una-alta, ţin pasul cu mine însumi. Dacă îmi place ceea ce văd, asta este altceva. Dar nu are nici o importanţă. Nu voi veni în contact cu mulţi oameni şi nu am decât această oglindă. Ca să fiu sincer, nu am nimic împotriva chipului din oglindă, îl accept şi mă recunosc.

Radioul este aprins. Se vorbeşte despre sărbătorea sfârşitului de mileniu care urmează să aibă loc. Se vorbeşte despre dificultăţile care se vor ivi cu siguranţă la trecerea în sistemele informaţionale, de la certitudinea anilor '97, '98, '99 la incertitudinea anului 00, când nimeni nu ştie ce se poate întâmpla, dar trebuie să ne asigurăm împotriva unor eventuale catastrofe, iar industria norvegiană este surprinzător de lentă în a lua măsuri de siguranţă. Nu mă pricep la toate acestea şi nici nu mă interesează. Singurul lucru de care sunt sigur este că o grămadă de firme de consultanţă, care ştiu la fel de puţin ca mine ce se va întâmpla, vor să facă bani. Ceea ce vor face cu siguranţă, şi au şi făcut deja.

Scot cratiţa cea mai mică, spăl câţiva cartofi şi îi pun în ea, o umplu cu apă şi o pun pe sobă. Simt că îmi este foame, tăiatul molidului uscat mi-a făcut poftă de mâncare. Nu prea am avut poftă de mâncare mai multe zile. Cartofii i-am cumpărat la magazin, anul viitor vreau să am cartofii mei în fosta grădină de zarzavat din spatele şopronului. Acum este plină de buruieni şi trebuie săpată din nou, dar am să o fac şi pe asta. Trebuie doar să nu te grăbeşti.

Este bine să acorzi importanţa cuvenită cinei chiar şi atunci când eşti singur. Este uşor de neglijat, având în vedere că este atât de plicticos să faci de mâncare doar pentru o singură persoană. Voi avea cartofi, sos şi

---

[2] Depozit de materiale aluvionare, situat la marginea unui gheţar alpin (n.tr.)

legume, şerveţel, un pahar curat şi o lumânare aprinsă pe masă şi nici vorbă să mă aşez pe scaun în haine de lucru. Aşa că atunci când cartofii sunt pe foc, mă duc în dormitor şi îmi schimb pantalonii, iau pe mine o cămaşă albă, curată, mă întorc în bucătărie şi pun masa înainte de a pune unt în tigaie şi de a prăji peştele pe care eu însumi l-am pescuit din lac.

Afară a venit ora albastră. Totul se strânge mai aproape; şopronul, marginea pădurii, lacul printre copaci, este ca şi cum acel aer colorat uneşte totul şi individualitatea se pierde. Este un gând frumos, dar nu sunt sigur că este adevărat. E mai bine să fii independent, dar pentru moment lumea albastră îmi aduce o consolare pe care nu sunt sigur că o doresc, de care nu am nevoie şi, cu toate acestea, o accept. Mă aşez la masă mulţumit şi încep să mănânc.

Bate cineva la uşă. E normal să bată cineva la uşă pentru că nu am sonerie, însă nimeni nu mi-a bătut la uşă de când m-am mutat aici şi, de câte ori a venit cineva, am auzit maşina înainte şi am ieşit pe scară să-i întâmpin. Dar acum nu am auzit nici o maşină şi nici nu am văzut lumina de la faruri. Mă scol de la masă, deşi tocmai începusem să mănânc, uşor enervat, mă duc la intrare şi deschid uşa. Pe scară este Lars şi în spatele lui, în curte, stă Poker, liniştit şi ascultător. Lumina de afară pare aproape artificială, ca în filmele pe care le-am văzut: albastră, teatrală, fără ca sursa de lumină să fie vizibilă, dar fiecare lucru este de sine stătător şi totuşi se vede prin acelaşi filtru, sau parcă totul ar fi făcut din aceeaşi substanţă. Până şi câinele este albastru, nu se mişcă; o statuetă de lut.

- Bună seara, spun, deşi de fapt este încă după-amiază, dar din cauza acestei lumini albastre nu este posibil să spui altceva.

Lars pare cam jenat stând acolo, sau este altceva, ceva cu figura lui, ceva care se regăseşte şi la câine; o tensiune în corp care le este comună, nici unul dintre ei nu se uită la mine, aşteaptă tăcuţi până când, în cele din urmă, el spune:

- Bună seara, apoi tace şi nu mai spune nimic, nimic despre ceea ce doreşte şi eu nu ştiu ce să fac ca să-l ajut.

- Tocmai m-am aşezat la masă, dar nu face nimic, intră un pic.

Deschid uşa larg, invitându-l să intre şi sunt sigur că va refuza, că va spune ce are de spus acolo pe scară, numai să reuşească să formuleze cuvintele cu care se chinuie. Dar el se hotărăşte şi mai face un pas spre uşă, se întoarce spre Poker şi îi spune:

- Acolo să stai! şi arată cu degetul spre treaptă.

Poker se duce pe treaptă şi se aşează acolo, iar eu mă dau la o parte şi îl las pe Lars să intre. Intru primul în bucătărie, mă aşez la masă, iar lumânările pâlpâie când el intră după mine şi închide uşa.

- Ţi-e foame? Am destulă mâncare pentru doi, îi spun, ceea ce este cât se poate de adevărat, fac totdeauna prea multă mâncare, îmi supraestimez pofta de mâncare, a doua porţie rămâne întotdeauna pentru Lyra, care ştie asta şi este foarte încântată când mă aşez să mănânc.

Se întinde lângă sobă, mă urmăreşte cu privirea şi aşteaptă. Acum s-a ridicat de la locul ei, stă şi dă din coadă adulmecând pantalonii lui Lars. Ar avea nevoie să fie spălaţi, fără nici o îndoială.

- Ia loc, îi spun, şi nu aştept răspuns, mă duc şi scot o farfurie din dulapul din colţ, pun la masă tacâmuri, şerveţel şi un pahar.

Torn bere în pahare. Dacă am avea şi nişte zăpadă la geam, ar fi ca de Crăciun. Se aşează şi văd că aruncă o privire stânjenită la cămaşa mea albă, curată. Pentru mine nu contează cum este el îmbrăcat, regulile pe care eu le urmez sunt valabile doar pentru mine, însă înţeleg că nu i-am uşurat sarcina cu nimic, indiferent ce avea el de spus. Mă aşez şi îl rog să se servească. El ia o bucată de peşte, doi cartofi şi sos, iar eu nu îndrăznesc să mă uit la Lyra, deoarece asta ar fi fost porţia *ei*. începem să mâncăm.

- E bun, spune Lars, tu l-ai prins?

- Sigur, spun, jos la gura râului.

- Poate să fie mult peşte acolo. Mai ales biban, spune el, dar şi ştiucă chiar pe lângă papură şi uneori păstrăv dacă eşti norocos.

Dau din cap afirmativ şi mănânc liniştit mai departe aşteptând să ajungă la ce are de spus. Nu că ar avea nevoie să vină aici cu treabă ca să ia cina cu mine. Dar în cele din urmă bea din paharul cu bere, se şterge la gură cu şerveţelul, îşi pune mâinile în poală, îşi drege glasul şi spune:

- Ştiu cine eşti.

Mă opresc din mestecat. Mă gândesc la faţa mea aşa cum se vedea în oglindă, ştie el oare cine este acea persoană? Numai eu ştiu asta. Sau poate că îşi aminteşte de fotografia cea mare din ziarele de acum trei ani, cu mine stând în mijlocul drumului, în ploaia rece ca gheaţa, cu apa şi sângele şiroindu-mi din păr şi de pe frunte pe cămaşă şi cravată, cu privirea sticloasă şi dezorientată, surprinsă de aparatul de fotografiat,

iar în spatele meu, de abia vizibil, Audi-ul albastru cu partea din spate ridicată în aer şi botul afundat în grohotiş. Peretele muntelui, ud şi întunecat, ambulanţa cu uşile din spate deschise şi targa pe care era soţia mea, maşina de poliţie cu luminile albastre, pătura albastră de pe umerii mei, un camion mare cât un tanc pus de-a curmezişul benzii galbene ce desparte sensurile de mers şi ploaie, ploaie pe asfaltul rece şi lucios unde totul se oglindea şi se vedea dublu, aşa cum am văzut eu totul dublu în săptămânile care au urmat. Toate ziarele au publicat acea fotografie, încadrată perfect de un fotograf profesionist care se afla într-una dintre maşinile care stăteau în coada ce s-a format la jumătate de oră după accident. Avea o sarcină de serviciu plicticoasă şi în loc de asta a luat un premiu pentru fotografia pe care a făcut-o pe ploaie. Nori gri apăsători, balustrada de protecţie zdrobită, oile albe pe dealul din spate. Totul într-o fracţiune de secundă. „Uită-te aici la mine!" a strigat el.

Dar nu asta vrea să spună Lars. Poate că a văzut fotografia, este posibil, dar nu asta vrea să spună. M-a recunoscut, aşa cum şi eu l-am recunoscut. Au trecut mai mult de cincizeci de ani de atunci, eram copii, el avea zece ani, iar eu aveam cincisprezece şi eram încă speriat de tot ce se întâmpla în jurul meu şi eu nu înţelegeam, deşi ştiam că nu sunt departe de a înţelege şi dacă aş fi întins mâna cât puteam eu de mult, aş fi putut atinge şi simţi cum stăteau lucrurile. Cel puţin aşa aveam eu impresia şi îmi amintesc că am fugit din dormitor cu hainele în mână în acea noapte de vară a anului 1948 cuprins brusc de panică, pentru că am înţeles că ceea ce *spunea* tata nu era unul şi acelaşi lucru cu felul în care stăteau lucrurile de fapt şi asta făcea ca lumea să fie fluidă şi să nu am nici un punct de sprijin. S-a deschis acolo un spaţiu obscur prin care eu nu puteam pătrunde cu privirea până în partea cealaltă, iar afară în noapte, la un kilometru în jos pe râu, Lars era poate treaz şi singur în patul său şi încerca să rămână ancorat în lumea *lui,* în timp ce împuşcătura care nu înţelegea de unde venise încă umplea fiecare metru cub de aer din casa aceea mică şi făcea ca el să nu audă nimic altceva în afară de acea împuşcătură când oamenii vorbeau cu el, indiferent ce spuneau, şi era singurul lucru pe care urma să îl audă mult, mult timp.

Acum stă la masă drept în faţa mea, după mai bine de cincizeci de ani, şi ştie cine sunt, iar eu nu am nimic de spus referitor la asta. Căci nu este nici o învinuire, deşi cam aşa pare dintr-un motiv sau altul şi nu

este o întrebare, aşa că nu trebuie să răspund. Dar dacă nu spun nimic se va face foarte linişte şi va fi extrem de neplăcut.

- Da, spun şi mă uit drept la el. Şi eu ştiu cine eşti. El dă din cap.

- Mi-am dat seama.

Dă din nou din cap, ia furculiţa şi cuţitul şi începe să mănânce şi văd că este mulţumit. Asta vroia el să spună. Nimic mai mult, nimic altceva. Asta şi o confirmare pe care acum a primit-o. Tot restul cinei mă simt puţin neliniştit, prizonier al unei situaţii pe care nu eu am creat-o. Mâncăm fără să schimbăm multe cuvinte, ne aplecăm doar puţin şi ne uităm pe fereastră în curte unde întunericul tăcut se lasă repede şi dăm din cap, fiind de acord că anotimpul în care suntem este exact ceea ce este; cu siguranţă că se întunecă repede, da, şi aşa mai departe, ca şi cum asta ar fi vreo noutate, însă Lars pare mulţumit, termină tot ce are în farfurie şi spune aproape vesel:

- Mulţumesc pentru masă. A fost grozav să mănânc o cină adevărată.

Este gata să plece şi când pleacă merge uşor fără lanternă pe drum în jos în timp ce doar *eu* mă simt mai greu, iar Poker merge după el spre pod şi spre cabana lor cea mică şi încet, încet, dispar în întuneric. Rămân o vreme pe treaptă şi ascult zgomotul paşilor pe pietriş cum dispare treptat şi mai stau puţin până aud prin întuneric sunetul slab al uşii pe care o închide Lars şi văd lumina prin fereastră acolo jos, în cabana de lângă râu. Mă întorc şi mă uit împrejur, dar lumina de la cabana lui Lars este singura pe care o văd. Începe să bată vântul, însă rămân unde eram, privind în întuneric, iar vântul se înteţeşte, se aude un freamăt dinspre marginea pădurii, îmi este frig doar în cămaşă, deodată simt că îngheţ şi că îmi clănţăne dinţii şi până la urmă renunţ, intru în casă şi închid uşa.

Strâng masa la bucătărie şi pentru prima dată în casa aceasta sunt două farfurii pe masă. Mă simt invadat, asta e, şi nu de oricine.

Asta e. Iau castronul câinelui din cămară, îl umplu cu biscuiţi pentru câini, îl aduc în bucătărie şi îl pun pe locul din faţa sobei cu lemne. Lyra se uită la mine, nu asta aştepta ea, adulmecă mâncarea şi începe să mănânce, înghite greu, demonstrativ fiecare bucăţică, se întoarce şi mă priveşte din nou, lung, cu *acei* ochi, oftează şi continuă ca şi cum ar fi golit o cupă cu otravă. Câine răsfăţat.

În timp ce Lyra mănâncă, mă duc în dormitor, îmi scot cămaşa albă, o pun pe un umeraş, îmi trag pe cap cămaşa cadrilată de fiecare zi şi un pulover, mă duc la intrare, iau din cui jacheta de piele şi mă îmbrac cu

ea. Găsesc lanterna, o fluier pe Lyra, ies pe treaptă în papuci şi mă încalţ în cizme. Bate un vânt puternic acum. Pornesc în jos pe drum. Lyra merge în faţă şi eu la câţiva metri în urma ei. De-abia îi zăresc blana de culoare deschisă, dar atât timp cât o zăresc, ea este ca un indicator de direcţie şi nu aprind lanterna, ci doar las ca ochii să mi se obişnuiască cu întunericul şi nu îi mai forţez să caute o lumină care a dispărut de mult.

Când ajung la pod, mă opresc pentru un moment în locul unde începe balustrada şi mă uit către cabana lui Lars. Ferestrele sunt luminate, îi văd umerii în chenarul galben de lumină şi capul fără nici un fir de păr cărunt şi televizorul care se află în partea cealaltă a camerei. Se uită la ştiri. Nici nu îmi aduc aminte de când nu am mai văzut ştirile la televizor. Nu am adus televizor aici şi în serile lungi regret uneori, dar m-am gândit că atunci când eşti singur, poţi uşor să nu te mai dezlipeşti de imaginile pâlpâinde şi de scaunul în care stai până noaptea târziu şi aşa trece timpul şi îi laşi pe alţii să se mişte. Nu vreau asta. Îmi ajunge propria mea companie.

Ieşim de pe drum şi o luăm pe poteca pe care obişnuim să mergem în jos de-a lungul pârâului, însă nu pot auzi apa care curge, deoarece vântul murmură şi agită tufişurile şi copacii din jur, aşa că aprind lanterna ca să văd pe unde merg şi să nu ajung în apă, pentru că nu aud unde curge. Ajunşi jos la lac, urmez marginea păpurişului până când ajung la locul unde este banca pe care am lucrat-o şi am tras-o până aici, ca să am un loc unde să mă aşez şi să privesc viaţa de la gura râului, să văd dacă sare peştele şi să mă uit la raţele şi la lebedele care îşi fac cuiburi aici în golfurile mici de la gura râului. Bineînţeles că asta nu se întâmplă acum, dar ele încă vin aici dimineaţa cu puii pe care îi au de astă-primăvară, puii de lebede care sunt acum la fel de mari ca părinţii lor, doar că sunt gri şi pare ciudat, e ca şi cum ar fi două specii diferite înotând în linie dreaptă, identici în toate mişcările, fiind şi ei convinşi că sunt identici, în timp ce toată lumea poate vedea că nu sunt. Pot să stau aici doar ca să las gândurile să cutreiere, în timp Lyra face ce obişnuieşte ea să facă după un ritual bine stabilit.

Găsesc banca şi mă aşez pe ea, dar nu este nimic de care să te bucuri sau la care să te uiţi acum, aşa că închid lanterna şi rămân aşezat în întuneric ascultând vântul cum trece foşnind prin papură. Simt cât sunt de obosit după ziua de astăzi, am lucrat mai mult decât obişnuiam, închid ochii şi mă gândesc că nu trebuie să adorm, doar să stau aici puţin. Totuşi adorm şi mă trezesc îngheţat, este un vânt asurzitor, şi

primul lucru la care mă gândesc este că mi-aş fi dorit ca Lars să nu fi spus ceea ce a spus, căci mă leagă de un trecut pe care îl vroiam lăsat în urmă, dând la o parte peste cincizeci de ani cu o uşurinţă aproape indecentă.

Mă ridic înţepenit de pe bancă, o fluier pe Lyra şi nu prea reuşesc aşa bine cu buzele amorţite, dar ea stătea deja lipită de bancă şi scânceşte încetişor în timp ce îşi lipeşte botul de genunchiul meu. Aprind lanterna. Vântul bate infernal, un haos total se vede în lumina lanternei atunci când o mişc, papura este culcată la orizontală pe lac, apa are valuri albe înspumate şi se aude un sunet aspru peste vârfurile golaşe ale copacilor care se îndoaie biciuite înspre sud. Mă aplec spre Lyra şi o mângâi pe cap.

- *Good dog,* spun eu în engleză şi sună cam prosteşte, o replică dintr-un film pe care l-am văzut odată, poate *Lassie* din cinematograful de altădată, nu m-ar mira, sau am visat ceva ce nu mai îmi amintesc şi replica asta mi-a rămas în minte, în orice caz nu a fost Dickens, nu îmi pot aminti de nici un *“good dog"* în cărţile lui şi oricum era o replică stupidă. Mă îndrept şi trag fermoarul de la canadiană până sub bărbie.

- Hai, îi spun Lyrei, hai să mergem acasă.

Ea sare în picioare bucuroasă şi se repede pe potecă cu coada în sus şi eu o urmez, nu chiar aşa de sprinten, cu gulerul de la canadiană ridicat peste urechi, ţinând strâns lanterna în mână.

8

Îmi amintesc bine de noaptea aceea la cabană, când tatăl meu a spus că vine la culcare, dar nu a venit. Eu am ieşit din dormitor în camera de zi şi m-am îmbrăcat repede în faţa sobei. M-am aplecat deasupra ei, era încă fierbinte. Am ascultat în noapte de jur-împrejur, dar nu puteam auzi altceva decât propria mea respiraţie care era mult prea rapidă şi ciudat de greoaie şi de hârâită, într-o cameră care părea nemăsurat de mare, deşi ştiam precis câţi paşi erau din perete în perete. M-am forţat să-mi domolesc respiraţia, să trag adânc aer în piept şi să îi dau drumul cu grijă în timp ce mă gândeam: până în această noapte am avut o viaţă bună, niciodată nu am fost singur cu adevărat şi chiar dacă tatăl meu fusese plecat perioade lungi, am acceptat aceasta cu o încredere ce a fost distrusă într-o singură zi de iulie.

A trecut mult timp de la acea zi fierbinte, când am deschis uşa şi m-am dus în curte încălţat cu cizmele mele lungi. Nu era nimeni acolo şi era aproape răcoare, dar nu mai era întuneric, era o noapte de vară şi deasupra mea norii se spărgeau şi se împrăştiau pe măsură ce treceau în viteză pe cer, iar o lumină palidă ce pâlpâia se lăsa în jos, astfel că puteam desluşi cu uşurinţă cărarea ce ducea la râu. Apa curgea mai repede acum după ploaia torenţială, urcând mai sus peste bolovanii împrăştiaţi de-a lungul malului, se umfla şi se mişca cu o strălucire palidă de argint, o vedeam de la distanţă, iar sunetul râului curgând era singurul sunet pe care îl auzeam.

Barca nu era la locul ei. Am făcut câţiva paşi în apă şi am rămas acolo încercând să aud zgomotul vâslelor, dar nu puteam auzi decât apa curgând pe lângă cizmele mele şi nu vedeam nimic nici în susul şi nici în josul râului. Stivele de buşteni erau tot acolo şi mirosul lor era puternic în aerul umed, era acolo şi pinul cu trunchiul deformat care avea pe el crucea bătută în cuie, erau acolo şi pajiştile de partea cealaltă a râului, întinzându-se până la drum, numai norii de pe cer se mişcau în lumina care pâlpâia. Aveam o senzaţie ciudată stând acolo singur în noapte, aproape ca senzaţia de lumină sau de sunet trecând prin corpul meu, de lună catifelată sau de sunet de clopote, cu apa curgând pe lângă cizmele mele şi totul era atât de mare şi de tăcut în jurul meu, dar nu

m-am simţit pierdut, ci m-am simţit unic. Eram perfect calm acum, eram centrul lumii mele. Fără îndoială că râul mă făcea să mă simt astfel, puteam să intru în apă până la gât şi să rămân nemişcat, să simt curentul apei izbindu-mi corpul şi trăgând de el, eu tot rămâneam persoana care fusesem, eu eram tot centrul lumii mele. M-am întors să privesc spre cabană. Ferestrele erau întunecate. Nu vroiam să intru în cabană din nou, nu era nici un pic de căldură acolo, cele două camere pustii şi abandonate cu aşternuturi umede şi soba stinsă şi cu siguranţă că acum era mai rece decât aici afară şi deci nu aveam ce să caut în cabană. Aşa că m-am suit înapoi pe mal şi am început să merg.

Am ajuns printre buturugile proaspăt tăiate la cărarea îngustă cu pietriş din spatele proprietăţii noastre şi am luat drumul printre copaci înspre sud, în loc să merg spre nord aşa cum făceam noi de obicei, către pod şi magazin; nu era greu de urmat poteca acum, deoarece nu erau nori şi noaptea era luminoasă din nou ca şi cum ar fi fost cernută făină albă peste tot, un filtru pe care îl vedeam clar şi chiar l-aş fi putut atinge dacă vroiam, şi totuşi nu puteam. Dar am încercat. Mi-am răsfirat degetele în timp ce mergeam printre trunchiurile întunecate, ca printr-un coridor cu stâlpi de ambele părţi şi mi-am lăsat mâinile să alunece încet prin aer, mai întâi în sus, apoi în jos prin pulberea de lumină, dar nu am simţit nimic, căci totul era aşa cum fusese dintotdeauna, ca în orice noapte obişnuită. Dar viaţa şi-a schimbat greutatea de la un punct la altul, de pe un picior pe celălalt, ca un uriaş tăcut în umbra vastă a crestei de munte, iar eu eram altă persoană decât cea care începuse acea zi şi nici măcar nu ştiam dacă trebuia să-mi pară rău de asta.

Nu ştiam şi eram prea mic ca să privesc înapoi, aşa că am continuat să merg pe cărare. Auzeam râul acolo jos dincolo de copaci şi nu peste mult timp am auzit zgomotele de la cea mai apropiată fermă de lapte, situată la sud faţă de cabana noastră. Erau vacile din grajd, în spatele pereţilor de lemn, rumegând sau stând pe paie, mişcându-se în întuneric dintr-o parte în alta şi deodată s-a făcut linişte pentru ca apoi să înceapă din nou. De pe drum auzeam sunetul înăbuşit al tălăngilor şi m-am întrebat cât de târziu era, dacă se va lumina de zi curând, sau dacă puteam merge pe potecă la grajd, să mă strecor înăuntru şi să stau un pic ca să văd dacă era cu adevărat cald înainte de a merge mai departe. Asta am şi făcut. Am luat-o pe cărarea pe care mergeau de obicei vacile, pe lângă casa fermei unde era linişte şi, după cum vedeam eu, nimeni nu se

uita afară pe fereastră, am deschis uşa şi am intrat în grajdul întunecat. Mirosea tare acolo, dar mirosea bine şi era la fel de cald cum îmi imaginasem. Am găsit un scaun de muls vacile pe aleea dintre şanţurile de scurgere şi m-am aşezat pe el lipit de perete lângă uşa pe care o închisesem, am închis ochii ascultând respiratul liniştit al vacilor din fiecare staul şi maxilarele lor rumegând la fel de liniştit, iar sunetul tălăngilor, scârţâitul scândurilor şi murmurul nopţii peste acoperiş, care nu era sunetul vântului, ci murmurul a tot ceea ce era în noapte, m-au copleşit. Şi atunci am adormit.

M-am trezit simţind că cineva mă mângâia pe obraz. Am crezut că este mama. Credeam că sunt mic. Am o mamă, mi-am spus, uitasem asta. Atunci mi-am amintit cum arăta, trăsătură cu trăsătură până când mi-am descris-o aproape în întregime, era cea pe care o văzusem întotdeauna, dar chipul la care mă uitam eu acum nu era faţa ei şi pentru un moment am simţit că pluteam între două lumi pe jumătate treaz, pentru că era mulgătoarea de la ferma de lapte cea care stătea acolo, ceea ce însemna că era cinci de dimineaţă. O văzusem de multe ori şi am şi vorbit cu ea. Îmi plăcea de ea. Avea vocea ca sunetul cristalin al unui flaut de argint când se ducea la drum şi chema vacile acasă, aşa spunea tata, ridicându-şi mâinile şi ţinându-le de o parte a gurii şi demonstra mişcându-şi degetele şi ţinând buzele ţuguiate. Eu nu ştiam ce fel de sunet are un flaut de argint, căci după câte ştiam eu, nu auzisem niciodată un astfel de flaut, dar ea a zâmbit, s-a uitat în jos spre mine şi a spus:

- Bună dimineaţa, băiete, ceea ce mi-a sunat foarte bine la ureche.

- Am adormit, am spus eu. Era atât de bine şi de cald aici. M-am ridicat, mi-am îndreptat spatele şi m-am frecat la ochi.

-Ai nevoie de scăunel.

- Nu, nu, stai acolo unde eşti, eu mai am unul, totul e-n regulă, a spus ea dând din cap.

A plecat apoi pe alea centrală cu câte o găleată strălucitoare în fiecare mână, a luat celălalt scăunel, s-a aşezat pe el lângă prima vacă şi a început să spele ugerul rozaliu cu mişcări blânde şi experte. Ea strânsese deja bălegarul şi presărase toată podeaua cu rumeguş astfel încât arăta curat şi plăcut, iar vacile bălţate stăteau în picioare în două şiruri: pe fiecare parte câte patru vaci pline de lapte şi de nerăbdare. Ea a tras cealaltă găleată la ea şi a luat la muls ugerul cu blândeţe, iar

laptele alb a ţâşnit lovind metalul şi totul părea atât de uşor, încercasem şi eu de câteva ori, dar nu reuşisem să scot nici o picătură.

Stăteam cu spatele lipit de perete şi o priveam în lumina lămpii pe care o agăţase de un cârlig în staul; basmaua înnodată îi acoperea părul, lumina aurie îi cădea pe faţă, privirea ei rezervată şi zâmbetul discret, braţele dezgolite, genunchii netezi cu pielea mată i se iveau de sub fustă de o parte şi de alta a găleţii şi nu m-am putut abţine, am simţit brusc cum pantalonii devin mai strâmţi, atât de strâmţi încât a trebuit să trag aer în piept şi nu îmi aminteam ca vreodată să mă fi gândit la ea în acest fel. M-am ţinut bine de scaun cu ambele mâini şi am simţit că o trădez pe cea la care de fapt mă gândeam şi că dacă m-aş mişca chiar şi un centimetru acum, cea mai mică frecare ar strica totul, ea ar vedea totul şi poate chiar ar auzi suspinul meu neputincios ce se chinuia să-mi iasă afară din piept şi atunci ar înţelege cât de jalnic eram, iar asta nu puteam suporta. Deci a trebuit să mă gândesc la alte lucruri pentru a reduce presiunea şi în primul rând m-am gândit la caii pe care i-am văzut alergând pe drum prin sat, mulţi cai în multe culori, tropăind cu copitele pe drumul uscat cu pietriş, ridicând praful în vârtejuri ca nişte draperii galbene suspendate în aerul cald între case şi biserică, dar asta nu m-a ajutat cu nimic, pentru că era ceva în fierbinţeala acelor cai şi a gâturilor încovoiate, a respiraţiei ritmice când alergau vijelios şi toate lucrurile acelea despre cai, greu de explicat, dar care *ştiam* că există, aşa că în loc de asta m-am gândit la Bunnefjord. Bunnefjord de acasă şi prima baie în apa mării gri-verzui în ciuda vântului şi a vremii în prima zi de mai. Cât de rece era apa atunci şi cum mi se tăia respiraţia şi icneam când săream de pe stâncile de la Katten şi mă izbeam de apa strălucitoare. Dar nu puteam sări în apă decât unul câte unul deoarece celălalt trebuia să stea la marginea apei pe post de salvamar, cu o frânghie în mână în cazul în care cel din apă ar fi avut cârcei. Nu aveam decât şapte ani când eu şi sora mea am hotărât să facem asta în fiecare an, nu pentru că era plăcut, ci pentru că trebuia să facem ceva care presupunea un efort suplimentar, ceva care să fie destul de dureros, iar acest efort părea destul de dureros la vremea aceea, în urmă cu trei săptămâni soldaţii germani ajunseseră în Oslo, mărşăluind pe bulevardul Karl Johan într-o coloană ce nu se mai sfârşea, în acea zi era frig şi linişte pe străzile oraşului şi numai tropăitul sacadat al cizmelor militare, ca nişte plesnituri de bici, intra printre coloanele clădirii unde se află Aula Universităţii, lovea pereţii şi era reflectat ca un ecou pe pavajul din

Piaţa Universităţii. Dintr-o dată s-au auzit avioanele de vânătoare Messerschmitt zburând la joasă altitudine peste oraş, venind dinspre fiord, dinspre Marea Nordului şi dinspre Germania şi toată lumea stătea şi privea în tăcere, tata nu spunea nimic, eu nu spuneam nimic şi nimeni din toată mulţimea aceea nu spunea nimic. M-am uitat la tata şi el s-a uitat la mine şi a dat din cap încet, iar eu am făcut la fel. M-a luat de mână şi m-a scos afară din mulţimea de pe trotuar şi am luat-o în josul străzii către Stortinget şi către Gara de Est ca să vedem dacă autobuzul de Moss mai mergea, sau dacă trenul ce mergea spre sud mai circula, sau poate că totul era oprit în acea zi, cu excepţia trupelor germane care dintr-odată se aflau peste tot. Nu îmi amintesc cum am ajuns *în* oraş, dacă am venit cu trenul, cu autobuzul sau cu maşina cuiva, dar am reuşit să ajungem acasă, cel mai probabil că am mers pe jos.

Nu mult după aceasta tata a plecat pentru prima dată, iar eu şi sora mea am început să facem baie în fiordul rece, cu inima zbătându-se în piept şi cu frânghia pregătită.

Gândul la primăvara anului 1940, la tatăl meu aşa cum era el în *acele* zile reci, la apa rece a fiordului de la Katten la Ingierstrand, care erau plajele unde mergem noi, m-a ajutat să mă răcoresc şi curând am putut să las scăunelul din grajd şi să mă ridic. Mulgătoarea s-a mutat în staulul următor şi şedea acolo cu fruntea lipită de burta vacii, fredonând ceva ca pentru sine şi, după câte vedeam eu, nu se gândea la altceva decât la acea vacă. Am aranjat scăunelul lângă perete şi tocmai ieşeam pe uşă pe cărare înspre drum, când am auzit vocea ei în spatele meu:

- Nu vrei şi tu un pic de lapte?

Nu ştiu de ce m-am înroşit la faţă, m-am întors şi am spus:

Ba da, mi-ar face plăcere, deşi de multă vreme încercam să evit laptele proaspăt. Mi se întorcea stomacul pe dos doar când îl vedeam în pahar sau în cană şi mă gândeam cât e de cald şi de gros, dar dormisem în grajdul ei şi mă gândisem la ea într-un fel de are ea nu ştia şi cu siguranţă că nu i-ar fi plăcut, deci nu vedeam cum puteam refuza. M-am dus la ea şi am luat polonicul plin ochi pe care mi l-a dat şi l-am băut pe nerăsuflate.

M-am şters la gură şi am aşteptat până când am fost sigur că laptele a ajuns în stomac şi atunci am spus:

- Mulţumesc. Acum trebuie să plec. Tata mă aşteaptă cu micul dejun.

- Chiar aşa de dimineaţă?

S-a uitat cu calm la mine ca şi când ar fi înţeles cu adevărat cine eram şi ce vroiam, ceea ce nici eu însumi nu prea ştiam, am dat din cap un pic cam prea energic, m-am întors călcâie şi am mers printre staule şi apoi afară pe uşă. Aproape ajunsesem la drum când am vomitat totul pe pământ. Am smuls câţiva pumni de iarbă înaltă şi am acoperit vărsătura albă astfel încât ea să nu o vadă atunci când avea să vină în sus pe cărare cu vacile, după ce termina cu mulsul. Poate că s-ar fi simţit prost.

Am urmat drumul până când acesta s-a îngustat şi a rămas numai o potecă care cotea în jos către râu prin iarba înaltă, udă de rouă, pe un teren plat şi se termina cu un ponton aproape ascuns în papură, într-un braţ al râului pe părea de est. Am mers pe ponton până la capăt şi m-am aşezat cu picioarele atârnând peste margine, iar cizmele mele aproape că atingeau apa. Se luminase bine de zi, soarele se ridica din spatele dealului şi prin papură vedeam până pe partea cealaltă a râului la ferma unde locuia Jon, sau poate *locuise* Jon, nu mai ştiam care era situaţia. Aveau şi ei un ponton şi lângă ponton erau trei bărci cu vâsle, cea pe care o folosea Jon de obicei şi cea în care o văzusem venind pe mama lui atunci când tăiasem lemnele. Prima era albastră şi cealaltă era roşie, iar a treia era verde. Şi era de obicei lângă cabana noastră dacă nu cumva vreun idiot o lăsase pe celălalt mal şi idiotul ăla eram eu. Acum barca era aici. Pe ponton era o bancă de lemn şi pe bancă stătea mama lui Jon, iar lângă ea stătea tata. Era proaspăt bărbierit, iar ea era îmbrăcată cu rochia albastră cu flori galbene pe care o purta când se ducea la Innbygda. Avea jacheta lui pe spate şi braţul lui pe umărul pe care îl ţinuse braţul *meu* cu mai puţin de o zi în urmă, însă *el* făcea ceva ce eu nu făcusem. O săruta şi eu vedeam că ea plânge, dar nu plângea pentru că el o săruta, oricum el ar fi sărutat-o şi ea ar fi plâns oricum.

Este posibil ca mie să-mi fi lipsit un anumit tip de fantezie pe vremea aceea şi este posibil ca încă să-mi lipsească, însă ceea ce am văzut petrecându-se pe banca de pe celălalt mal al râului m-a luat atât de pe neaşteptate, încât am rămas nemişcat, uitându-mă cu gura căscată, nici rece, nici cald, nici măcar călduţ, ci cu capul golit de orice gând şi dacă cineva m-ar fi văzut atunci, ar fi putut crede că fugisem de la o casă de copii handicapaţi.

Puteam să mă gândesc că greşesc, că de fapt nu vedeam destul de bine ce se întâmpla, pentru că distanţa până la celălalt mal era prea mare

şi că ceea ce eu vedeam, chiar dacă nu prea clar, era un bărbat consolând o femeie care tocmai îşi pierduse un copil şi care avea bărbatul la spital la zeci de kilometri distanţă şi se simţea singură şi neajutorată. Dar în acest caz era o oră cam ciudată şi eu nu eram nici pe Mississippi, nici pe Dunăre, nici pe Rin, nici măcar fluviul nostru Glomma, ci pe acest râu nu foarte mare care venea curgând în semicerc de la graniţa cu Suedia, în jos pe vale şi înapoi în Suedia la câteva zeci de kilometri mai spre sud, astfel încât se putea discuta dacă apa era mai mult suedeză decât norvegiană şi, când gustai din ea, poate că avea gust suedez dacă aşa ceva ar fi fost posibil. Şi râul nici măcar nu era în porţiunea lui cea mai iată, acolo unde stăteam eu pe ponton, iar *ei* stăteau pe partea opusă.

Deci nu greşeam. Se sărutau ca şi cum era ultimul lucru pe care îl făceau în viaţă şi eu nu puteam să privesc, şi totuşi mă uitam şi încercam să mă gândesc la mama mea aşa cum un fiu cu siguranţă ar trebui să facă atunci când descoperă aşa ceva, însă eu nu am reuşit să mă gândesc la mama. Imaginea ei se îndepărta şi se destrăma şi nu avea nimic de-a face cu ce vedeam eu, iar eu am rămas pustiit din nou, stând şi privind ţintă până când am simţit că nu mai pot sta acolo. M-am ridicat încet la adăpostul papurii şi am călcat cu grijă peste scândurile pontonului, am luat-o în sus pe potecă şi când m-am întors şi m-am uitat în spate, se ridicaseră şi ei de pe bancă şi mergeau spre casă, mână în mână.

Nu am mai privit înapoi, am mers doar peste câmp prin iarba înaltă şi am ajuns la cotitura unde poteca se făcea drum şi am mers mai departe pe lângă ferma cu grajdul în care dormisem. Părea că a trecut mult timp de atunci. Lumina se schimbase şi aerul era diferit, iar soarele era peste deal. Era cald şi bine. Aveam ceva în gât care mă deranja, mă ustura şi mă durea într-un fel ciudat, părea că vrea să urce, dar dacă înghiţeam tare, îl puteam ţine acolo jos. Auzeam vacile mergând sus pe colină către muntele Furu, care nu era de fapt un munte, ci doar o înălţime cu pădure în vârf. Se auzea sunet de tălăngi din dreapta şi din stânga şi cu siguranţă alte cirezi de la alte ferme în drum spre iarba suculentă. Când am ajuns la locul unde tăiasem copacii şi poteca mergea în jos spre cabana noastră, am rămas nemişcat, ascultând. Deoarece nu mai erau copaci, aveam vederea liberă către râu şi ştiam că pot auzi o barcă venind pe râu în sus. Dar nu se auzea nici un sunet din partea aceea. Cabana părea mai prietenoasă în această lumină şi puteam foarte bine

să cobor acolo să intru în camera de zi, să iau pâinea din cutia de pâine şi să-mi ung cu unt o felie de pâine, pentru că acum îmi era foame, însă în loc de asta am continuat să merg pe drum în sus către pod şi magazin. A durat douăzeci de minute. Casa lui Franz se afla pe o stâncă la câţiva metri de râu, chiar în faţa podului. De pe drum vedeam uşa deschisă şi soarele care lumina în vestiar.

Se auzea muzică de la radio. Fără să mă gândesc, am luat-o pe aleea cu pietriş de la intrare, am mers până la scară, am urcat cele trei trepte şi am strigat la uşă:

- Bună ziua! Aici se serveşte oare micul dejun?

- Bună ziua! Cum să nu, al naibii să fiu, s-a auzit răspunsul din casă.

9

Vântul a bătut cu putere toată noaptea. Mă trezesc de mai multe ori şi aud vântul şuierând de-a lungul pereţilor şi mai mult decât atât; vântul ia în stăpânire casa, astfel încât lemnăria veche geme, se aud sunete de peste tot, sunete stridente, şuierate, aproape ameninţătoare venind dinspre pădure, un zăngănit metalic şi un zgomot puternic venind, cred, dinspre magazie şi sunt cam îngrijorat aşa cum stau în întuneric cu ochii în tavan, dar este cald sub plapumă şi nu am nici o intenţie să mă scol acum. Mă întreb dacă ţiglele de pe acoperiş vor rezista, sau dacă vor fi luate de vânt în curând, vor zbura prin curte în vârtejuri şi îmi vor lovi maşina. Hotărăsc că nu se va întâmpla asta şi adorm la loc.

Când mă scol din nou, vântul bate şi mai tare, dacă aşa ceva este posibil, însă acum este mai mult ca un vârtej acolo unde vântul este brăzdat şi despicat de vârful acoperişului, nu se mai aude nici un zăngănit, nici o lovitură, ci se aude mai mult ca un bubuit în adâncul unei nave, în apropiere de locul unde este motorul, pentru că totul se clatină acum în întuneric şi se mişcă încolo şi încoace, iar casa are catarge, are lumini de navigaţie şi tot ce-i trebuie, lasă în urmă o dâră de spumă şi îmi place, îmi place să călătoresc pe mare şi poate că totuşi nu m-am trezit de-a binelea.

*

Este şapte şi jumătate când în cele din urmă deschid ochii. Pentru mine este târziu, mult prea târziu. Este numai o urmă de lumină gri la fereastră şi totul este ciudat de liniştit acum de partea cealaltă a geamului. Stau întins fără să mă mişc şi ascult. Nici un scârţâit dinspre lumea de afară, numai zgomotul făcut de labele şi de ghearele Lyrei mergând prin bucătărie către castronelul ei cu apă. Universul aproape că a explodat de zgomote, iar acum este gol. Tot ce a rămas este un câine răbdător. Aud bine cum Lyra bea apă şi apoi scoate încet un scâncet discret care anunţă că ar vrea să iasă afară şi să facă ceva ce nu poate să facă în casă. Dacă nu mă deranjează prea tare.

Simt că am spatele înţepenit şi mă întorc pe burtă, mă împing peste

marginea patului, ajung cu genunchii pe podea şi de acolo mă ridic încet în poziţie verticală. Merg bine, dar am febră musculară după efortul de ieri. Mă duc în bucătărie desculţ, trec pe lângă câine către vestiar.

- Vino, Lyra, îi spun, şi ea mă urmează încet.

Deschid uşa şi îi dau drumul afară în semiîntuneric. Apoi mă întorc şi mă îmbrac, deschid lada cu lemne unde din fericire sunt lemne destule şi aprind focul în sobă cât pot eu de sistematic. Nu reuşesc niciodată de la prima încercare, aşa cum reuşea tata, dar dacă nu te grăbeşti, până la urmă se aprinde. Sora mea nu a reuşit niciodată să aprindă focul. Avea la îndemână lemne uscate, ziare şi o sobă cu tiraj bun, dar se aprindea numai hârtia. „Cum poţi aprinde un foc? Poţi să mă lămureşti?" spunea ea. Îmi este dor de sora mea. A murit şi ea acum trei ani. De cancer. Nu s-a mai putut face nimic, căci s-a dus prea târziu la tratament. Ea şi soţia mea au fost bune prietene până la sfârşit. Deseori stăteau seara şi vorbeau la telefon, puneau lumea la cale. Uneori mă bârfeau pe mine şi râdeau să se prăpădească de „băiatul cu pantaloni galbeni", aşa cum îmi ziceau. Totdeauna ai fost băiatul cu pantaloni galbeni, nu poţi nega asta, spuneau ele şi râdeau. Cred că sora mea a folosit această expresie pentru prima dată. Nu mă deranja, niciodată nu au spus-o cu răutate, aveau doar simţul umorului şi vroiau să mă tachineze, în ceea ce mă priveşte, eu am fost întotdeauna ceva mai serios, dar şi asta poate fi la un moment dat prea mult. Şi aveau dreptate, am avut noroc. Am mai spus asta.

Amândouă au murit în cursul aceleiaşi luni şi după ce ele au dispărut, nu am mai fost de fapt interesat să vorbesc cu prea multă lume. Nu prea ştiu despre ce să vorbesc cu oamenii. Este unul dintre motivele pentru care locuiesc aici. Un alt motiv este pădurea. A fost parte din viaţa mea cu mulţi ani în urmă într-un fel absolut unic şi apoi a dispărut mult, mult timp şi când deodată s-a făcut complet linişte în jurul meu, mi-am dat seama cât îmi lipsea. Curând nu m-am mai putut gândi la altceva şi dacă nu a fost să mor şi *eu* acolo pe loc, atunci în apropierea unei păduri trebuia să ajung. Aşa am simţit atunci şi nimic mai mult. La fel simt şi acum.

Deschid radioul. Sunt la mijlocul programului de ştiri al postului P2. Plouă cu grenade ruseşti peste Groznîi. Iar au început. Dar nu vor învinge niciodată, nu pe termen lung, e de la sine înţeles. Şi Tolstoi a înţeles acest lucru când a scris romanul *Hagi Murat,* şi cartea asta a fost

scrisă acum o sută de ani. De fapt este de neînţeles că statele mari nu înţeleg această lecţie, că ele vor fi cele ce se vor dezmembra în cele din urmă. Dar este clar că întreaga Cecenie poate fi distrusă. Este ceva mai uşor astăzi decât acum o sută de ani.

Din cuptor se aude un sfârâit plăcut. Deschid cutia de pâine şi tai câteva felii, pun apă de cafea şi o aud pe Lyra afară cum latră o dată scurt şi ascuţit. Este felul ei de a suna la uşă şi este uşor de deosebit de alte sunete pe care le scoate, îi dau drumul în casă din nou. Se duce şi se întinde lângă sobă unde căldura se răspândeşte încet. Aşez masa pentru micul dejun şi pregătesc castronul pentru Lyra, însă ea trebuie să aştepte la rând. Eu sunt şeful. Eu mănânc mai întâi.

Se luminează de zi, acolo lângă pădure. Mă întind şi mă uit pe fereastră şi rămân uluit de ceea ce văd în lumina dimineţii. Copacul meu din curte, mesteacănul cel mare şi bătrân, a fost răsturnat de vântul puternic şi zace imens şi aproape ireal între magazie şi maşină; cu crengile din vârf aproape până la fereastra bucătăriei, cu alte crengi peste portbagajul maşinii, iar celelalte crengi au smuls streaşina de pe magazie şi au îndoit-o formând un V mare care atârnă şi blochează uşa de la magazia de lemne. Bine că am umplut lada de lemne din casă.

Asta explică zgomotul de azi noapte. Mă scol instinctiv şi vreau să ies afară, dar nu are nici un rost. Mesteacănul nu pleacă nicăieri. Aşa că mă aşez din nou la masă şi îmi continui masa, mă uit pe fereastră în timp ce încerc să-mi fac un plan cum să reuşesc să îndepărtez uriaşul care s-a întins să se odihnească în curtea mea. Mai întâi trebuie să degajez maşina, e clar, şi apoi să o mut. Mai întâi crengile de pe maşină, apoi cele din faţa magaziei, ca să văd dacă pot să intru acolo. Am nevoie de lemne şi îmi trebuie şi maşina. Trebuie din nou să ascut lanţul de la drujbă, sunt nevoit, după cât de mult am folosit-o ieri, şi trebuie să controlez pentru că nu mai ţin minte, poate că mai am nevoie de benzină şi de ulei, şi în acest caz trebuie să merg cu maşina să cumpăr, dar, după cât se vede, maşina e blocată. Simt un fel de panică şi nu înţeleg de ce. Nu este o situaţie disperată. Sunt aici de bună voie. Am destulă mâncare în frigider şi apă la robinet, pot să merg cât doresc, sunt sprinten şi am tot timpul la dispoziţie. Sau poate că nu. Nu îmi pare să fie aşa. Nu îmi pare să fie aşa deloc. Deodată mă simt constrâns. Pot să mor în orice clipă, asta este problema, dar lucrul acesta l-am ştiut de cel puţin trei ani şi al naibii să fiu dacă mi-a păsat şi nici acum nu-mi pasă. Mă uit la mesteacăn. Umple aproape toată curtea şi este atât de mare încât

acoperă totul. Mă scol repede de la masă, mă duc în dormitor şi mă întind pe pat îmbrăcat, ceea ce este contrar regulilor pe care încerc să le respect, mă uit fix la tavan, totul mi se învârte în cap ca roata unei rulete, şi bila sare de la roşu la negru, apoi din nou la roşu şi în sfârşit se opreşte într-un compartiment şi bineînţeles că este compartimentul pentru anul 1948, sau mai precis ziua în care vara a luat sfârşit. Stăteam sub stejarul din faţa magazinului şi mă uitam în sus şi vedeam lumina învârtindu-se în raze schimbătoare printre frunzele care se mişcau după cum bătea vântul şi vedeam numai pete scânteietoare care mă făceau să clipesc des şi să-mi dea lacrimile şi am închis ochii simţind căldura roşie pe pleoape. Auzeam râul în spatele meu aşa cum îl auzisem în fiecare zi de două luni încoace şi m-am gândit cum va fi acum, când nu îl voi mai auzi. Era cald sub stejar. Eram obosit. Mă sculasem devreme în acea dimineaţă, am mâncat micul dejun fără să spun nimic, apoi am mers de la cabană în sus pe drumul de pietriş înspre pod şi am trecut pe lângă casa lui Franz, unde soarele strălucea prin uşa deschisă într-o dungă de lumină peste preşul de la intrare şi oblic pe unul din pereţi, însă el nu se vedea nicăieri şi mi-a părut rău.

Autobuzul stătea în soare şi vibra cu motorul diesel pornit. Trebuia să plec din sat, să mă duc acasă şi să iau lungul drum până la Oslo, schimbând trenul la Elverum. Tata stătea chiar în spatele meu în piaţa din faţa magazinului cu mâna pe capul meu, mi-a ciufulit uşor părul, s-a aplecat şi mi-a spus:

- O să fie bine. Ştii unde să cobori în gara din Elverum, de pe ce peron pleacă trenul, *la ce oră* pleacă, apoi a continuat tot aşa cu şi mai multe amănunte ca şi cum tot ceea ce spunea avea vreo importanţă, ca şi cum eu la cincisprezece ani nu aş fi reuşit să mă descurc singur în acea călătorie, fără instrucţiuni.

În realitate mă simţeam mult mai în vârstă, dar nu ştiam cum să arăt acest lucru şi chiar dacă aş fi ştiut, era un lucru pe care el nu ar fi fost capabil să-l accepte.

- A fost vară deosebită, a spus el, nu încape nici o îndoială.

Era tot în spate şi îşi ţinea mâna pe capul meu, dar nu mă mai ciufulea, ţinea doar mâna apăsat încât aproape mă durea, dar nu cred că îşi dădea seama, iar eu nu i-am spus nimic. S-a aplecat din nou spre mine şi a spus:

- Aşa e viaţa. Aşa înveţi, când se întâmplă ceva. Mai ales la vârsta ta. Trebuie doar să accepţi ce s-a întâmplat, să te gândeşti la asta şi să nu

uiţi, dar mai ales să nu devii cinic. Ai voie să gândeşti, înţelegi?

- Da, am spus cu glas tare.

- Înţelegi, a repetat el, iar eu am spus da din nou şi am dat din cap afirmativ şi atunci el şi-a dat seama cât de tare mă apăsa pe cap şi şi-a tras mâna cu un râs uşor pe care eu nu ştiam cum să-l interpretez, căci nu îi vedeam chipul. Am auzit ce mi-a spus, dar nu eram sigur că am înţeles. Cum aş fi putut? Şi nu am înţeles de ce el a folosit chiar *acele* cuvinte, dar m-am gândit la asta de mii de ori de atunci, pentru că imediat după aceea el m-a răsucit luându-mă de umăr, şi-a trecut mâna prin părul meu încă o dată şi m-a privit cu ochii pe jumătate închişi, cu zâmbetul acela în colţul gurii care îmi plăcea atât de mult şi a spus:

- Acum te sui în autobuz şi după aceea schimbi şi iei trenul la Elverum şi te duci acasă la Oslo, iar eu termin ce am de făcut aici şi când sunt gata vin şi eu. În regulă?

- Da, am spus. Este în regulă.

Dar am simţit ceva rece în capul pieptului, pentru că *nu* era în regulă. Mai auzisem eu cuvintele acestea şi înainte, iar marea întrebare pe care mi-am pus-o tot mereu în perioada care a urmat este dacă s-a întâmplat ceva care nu a depins de el, sau dacă el ştia deja că nu va mai veni acasă niciodată. A fost ultima dată când l-am văzut.

Bineînţeles că m-am suit în autobuz, m-am aşezat cu rucsacul în braţe şi m-am întors pentru a mă uita pe fereastră la magazin şi la podul de peste râu, la tatăl meu care stătea acolo înalt, brunet şi slab în umbra mişcătoare a stejarului şi la cerul imens care nu fusese niciodată atât de albastru ca în acea vară a anului 1948 exact deasupra acestui sat, apoi autobuzul a pornit şi s-a mişcat într-un semicerc larg către drum. Mi-am lipit nasul de geam şi am privit prin norul de praf care se ridica încet afară, ascunzându-l pe tata într-un vârtej cenuşiu şi maro, iar eu am făcut tot ceea ce *trebuie* să facă cineva într-o situaţie ca aceasta, într-o scenă ca acesta: m-am ridicat repede şi am fugit pe culoarul dintre scaune până la scaunele din spate, m-am suit cu genunchii pe ele, mi-am pus mâinile pe geam şi am rămas cu privirea aţintită la drum până când magazinul şi stejarul şi tatăl meu au dispărut după cotitură. Toate acestea ca şi când ar fi fost o scenă mult repetată din filmul pe care toţi l-am văzut, unde acest rămas bun care poate schimba destinele este evenimentul crucial, iar viaţa personajului principal este schimbată pentru totdeauna şi porneşte în direcţii noi şi neaşteptate care nu sunt întotdeauna prea plăcute, dar toţi spectatorii din sală ştiu foarte bine

cum se vor desfăşura lucrurile. Unii îşi pun mâna la gură, alţii îşi folosesc din plin batistele, căci lacrimile le curg pe obraji, unii încearcă în zadar să scape de nodul ce li s-a pus în gât, înghiţind în sec, uitându-se cu ochii pe jumătate deschişi la ecranul care dispare într-o masă de culori, iar alţii sunt atât de furioşi încât aproape că se ridică să plece din sală deoarece şi lor li s-a întâmplat ceva asemănător în viaţă, ceva ce nu au putut ierta, iar unul dintre *aceştia* se ridică de la locul său în întunericul sălii şi strigă: „Nenorocitule!" către silueta bărbatului de sub stejar, care este acum arătat cu spatele şi o face atât pentru el cât şi pentru mine, iar eu îi mulţumesc pentru sprijin.

Dar fapt este că *eu* nu ştiam în acea zi cum vor decurge lucrurile. Nimeni nu îmi spusese nimic! Nu aveam de unde să ştiu ce era în spatele scenei la care tocmai participasem. Nu am făcut altceva decât să mă reped de la locul meu la geamul din spate şi înapoi, simţind brusc o nelinişte neclară în tot corpul, mă aşezam şi mă ridicam din nou, mergeam încolo şi încoace pe culoarul dintre scaune, mă aşezam pe un alt scaun, dar mă ridicam şi de acolo şi am ţinut-o aşa tot timpul cât am fost singur în autobuz. Am văzut ochii şoferului cum mă urmăreau în oglindă în timp ce conducea pe drumul şerpuit, neasfaltat şi era evident că îl enervam, dar nu se putea abţine să nu mă privească deşi nu a spus un cuvânt. Două familii s-au suit într-o staţie pe la jumătatea drumului către Innbygda, unde râul cotea şi apoi dispărea în pădure către Suedia. Aveau copii şi câini, şi bagaje, iar o femeie avea o găină care tot cotcodăcea într-o cuşcă, iar eu m-am forţat să stau liniştit pe locul meu şi în cele din urmă am adormit cu capul lipit de fereastra care zdrăngănea lovindu-mă şi cu sunetul motorului diesel în urechi.

Deschid ochii, îmi simt capul greu pe pernă. Adormisem. Mi-am ridicat mâna şi m-am uitat la ceas. Numai o jumătate de oră, ceea ce este neobişnuit. La urma urmei, de-abia mă sculasem, ba chiar mă sculasem târziu. Eram oare chiar *atât* de obosit?

Afară este lumină. Mă ridic repede şi în acelaşi timp îmi dau picioarele jos peste marginea patului şi dintr-o dată simt cum ameţesc şi că tot plutesc înainte fără să mă pot opri, văd scântei de lumină în spatele ochilor şi cad pe podea pe unul din umeri. Mă aud cum scot un geamăt tare şi ciudat de străin atunci când lovesc podeaua. Rămân întins pe jos. Şi mă doare. La naiba. Respir cu grijă, fără să mă forţez. Nu este uşor. Sunt prea tânăr ca să mor. Am doar şaizeci şi şapte de ani,

sunt în formă. Merg la plimbare cu Lyra de trei ori pe zi, mănânc sănătos şi nu mai fumez de douăzeci de ani. Ar trebui să conteze, în orice caz, nu aş vrea să mor aşa, întins pe podea. Ar trebui să fac o mişcare acum, dar nu îndrăznesc, pentru că poate nu reuşesc, şi atunci ce mă fac? Nu am nici măcar telefon. Am amânat această decizie, vroiam să nu fiu accesibil. Dar e clar, atunci nici eu nu îi pot contacta pe alţii, este de la sine înţeles. Mai ales în acest moment.

Închid ochii şi rămân nemişcat. Simt podeaua rece pe obraz. Miroase a praf. O aud pe Lyra respirând lângă soba din bucătărie. De mult ar fi trebuit să ieşim la plimbare, dar ea este răbdătoare şi nu mă sâcâie. Mi s-a făcut puţin greaţă. Este poate un simptom care ar trebui să-mi spună ceva. Nu îmi spune nimic. Pur şi simplu îmi este greaţă. Atunci mă enervez, ţin ochii strâns închişi şi îmi concentrez privirea spre interior, mă rostogolesc până când genunchii ajung sub mine şi, cu o mână pe tocul uşii, mă ridic cu grijă, îmi tremură genunchii, dar reuşesc. Ţin ochii strâns închişi până când orice urmă de ameţeală dispare, apoi îi deschid şi mă uit drept în jos la Lyra, care stă în faţa mea pe podeaua bucătăriei, uitându-se atent în ochii mei cu ochii ei inteligenţi.

- *Good dog!* spun fără să-mi fie ruşine. Acum ieşim afară.

Asta şi facem. Mă duc în vestiar, picioarele încă îmi tremură puţin, îmi pun jacheta şi o închid fără prea multă dificultate, ies în pragul uşii cu Lyra la călcâiele mele şi îmi pun cizmele. Cu mare atenţie îmi ascult corpul pentru a afla dacă ceva s-a deranjat în maşinăria bine reglată care este corpul uman, fie el şi bătrân, dar nu este uşor să fii sigur. Cu excepţia unei senzaţii de greaţă şi a unui umăr care mă doare, totul pare normal. Poate un pic mai aiurit ca de obicei, dar asta nu este atât de ciudat acum că sunt pe picioare după ce am fost *knock out* şi numărat la podea.

Încerc să nu mă uit la mesteacăn, ceea ce este dificil, pentru că nu sunt multe alte locuri unde să-mi fixez privirea indiferent unde mă întorc, dar mijesc ochii şi merg pe lângă peretele casei evitând ramurile cele mai lungi, trebuie să dau la o parte o ramură şi apoi încă una şi să mă strecor pe aleea de la intrare cu spatele spre curte. Pornesc pe drum în jos către râu şi către cabana lui Lars, cu Lyra într-un dans galben înaintea mea pe drum. O iau pe poteca de lângă pod şi merg de-a lungul apei până când mă opresc şi rămân stând pe mal aproape de gura râului. Noiembrie, şi pot vedea banca unde am stat ieri seară în întuneric şi în vânt şi două lebede palide pe apa cenuşie a golfului, copacii dezgoliţi ce

se profilează pe cerul cu un soare palid de dimineaţă, iar spre sud, pădurea de brazi verde închis de pe cealaltă parte a lacului prin ceaţa lăptoasă. O linişte cu totul neobişnuită, ca dimineţile de duminică atunci când eram mic, sau ca în Vinerea Mare. Un pocnet de degete ca un foc de armă. O aud pe Lyra respirând în spatele meu, soarele galben mă deranjează la ochi şi deodată nu îmi mai pot ţine în frâu greaţa, rămân pe potecă în picioare, aplecat, şi vomit în iarba ofilită. Deschid ochii din nou. Lyra stă şi se uită la mine, apoi vine adulmecând ceea ce am scos eu din mine.

- Nu, spun eu pe un ton dur, nu veni aici, iar ea se întoarce brusc şi aleargă mai departe pe potecă, se opreşte şi se uită înapoi cu limba scoasă.

- Bine, mormăi eu, bine. Mergem mai departe. Pornesc din nou. Greaţa s-a mai potolit şi dacă nu mă forţez pot să încerc să merg în jurul lacului. Dar dacă nu sunt în stare? Nu sunt sigur. Mă şterg la gură cu batista, îmi şterg transpiraţia de pe frunte, mă duc până unde începe papura şi mă prăbuşesc pe bancă. Aşa că iar stau jos aici. O lebădă vine şi aterizează, în curând va fi gheaţă pe lac.

Închid ochii. Deodată îmi amintesc un vis pe care l-am avut azi noapte. Este ciudat, nu eram conştient de visul acela când m-am trezit, dar acum este foarte clar. Eram în dormitor cu prima mea nevastă, nu era dormitorul nostru, nu aveam nici patruzeci de ani, sunt sigur de asta, îmi simţeam trupul tânăr. Tocmai făcusem dragoste, am făcut-o cât am putut de bine şi de obicei era mai mult decât bine, în orice caz aşa credeam eu. Ea era întinsă în pat, iar eu stăteam în picioare lângă comodă, îmi vedeam în oglindă tot corpul în afară de cap şi arătam bine în vis, mai bine decât în realitate. Ea a dat plapuma la o parte şi era goală sub plapumă, arăta şi ea bine, chiar foarte bine, de fapt aproape că-mi era străină şi nu prea semăna cu aceea cu care fusesem împreună. S-a uitat la mine cu acea privire de care totdeauna m-am temut şi a spus:

- Tu nu eşti decât unul dintre mulţi.

S-a ridicat în capul oaselor, era goală şi grea în felul acela pe care îl cunoşteam, m-a umplut de dezgust până la gât şi în acelaşi timp de spaimă şi am strigat:

-Nu, pe viaţa *mea* că nu, şi am început să plâng, pentru că ştiam că această zi avea să vină odată şi odată şi am înţeles că de ce mă temeam eu mai mult pe lume era să fiu cel din tabloul lui Magritte, care se priveşte pe sine în oglindă şi îşi vede propria ceafă la nesfârşit.

II

10

Stăteam cu Franz în bucătăria micuţei sale case construite pe stânca de lângă râu. Prin fereastră soarele lumina alb masa unde stăteam, fiecare aveam în faţă o farfurie albă şi o cană albă cu cafea neagră cu caimac, care fusese turnată din ceainicul bine lustruit ce stătea pe soba care era totdeauna aprinsă, atât vara cât şi iarna, numai că vara ţinea geamul deschis, spunea el. Bucătăria era vopsită în acel albastru folosit de obicei pe aici, căci se spunea că alungă muştele, ceea ce era probabil adevărat, iar toată mobila de bucătărie era făcută de el. Mă simţeam bine în acea cameră. Am luat carafa cu lapte şi mi-am turnat un pic în cană. Laptele a făcut cafeaua mai mată, mai deschisă la culoare şi nu chiar atât de tare. Am închis ochii pe jumătate şi am privit apa cum curgea pe sub fereastră. Scânteia şi strălucea ca mii de stele, aşa cum strălucea toamna câteodată Calea Lactee ca o cascadă înspumată, şerpuind prin noapte într-un şuvoi neîntrerupt, şi puteai sta acolo întins lângă fiord în întunericul vast cu spatele lipit de stânca netedă, uitându-te în sus până când te dureau ochii, simţind greutatea universului în toată imensitatea sa cum te apasă pe piept, până când de-abia mai puteai respira, sau dimpotrivă, puteai fi atras în sus dispărând ca un fulg de fiinţă umană în vidul fără margini, fără să te mai poţi întoarce vreodată. Numai când *te gândeai* la asta şi te făcea să dispari un pic.

M-am întors şi am văzut steaua cea roşie pe care Franz o avea pe braţ. Strălucea în lumina soarelui şi se unduia ca steaua din mijlocul unui steag de fiecare dată când el îşi mişca degetele sau îşi încleşta pumnul. Deseori făcea aceasta. Probabil că era comunist. Mulţi muncitori forestieri erau, şi pe bună dreptate, spunea tata.

Iată ce mi-a povestit Franz.

Era în 1942. Tatăl meu venise din nord prin pădure căutând un loc aproape de graniţă unde să se adăpostească, când trecea în Suedia cu acte, cu scrisori şi câteodată cu filme pentru mişcarea de Rezistenţă, pentru ca mai apoi să se întoarcă de îndată ce misiunea sa era

îndeplinită şi urmele sale şterse, un loc pe care să-l poată folosi de mai multe ori. Nu se grăbea. La vremea aceea nu era urmărit, sau se purta ca şi cum nu ar fi fost. Nu încerca să se ascundă şi era deschis şi prietenos cu toţi cei pe care îi întâlnea. Avea nevoie de un loc unde să poată gândi, spunea el, şi dintr-un motiv sau altul nimeni nu punea la îndoială această explicaţie. El venea de *acolo.* Ai fost *acolo* ? întrebau ei în rarele ocazii când cineva se întorcea acasă venind din capitală. Acolo oamenii erau diferiţi. Toţi ştiau asta. Era deci normal. El avea nevoie de un loc unde să poată gândi. Alţi oameni puteau gândi acolo unde se întâmpla să se afle. Nu era nimic de discutat.

Numai Franz ştia de fapt pentru ce tata avea nevoie de acel loc. Cei doi ştiau unul de celălalt, dar nu s-au întâlnit decât în ziua când tatăl meu a urcat treptele şi a bătut la uşa lui Franz, spunând cuvintele dinainte stabilite:

- Vii şi tu? Mergem la furat de cai.

M-am întors spre Franz uitându-mă ţintă la el şi am spus:

- Ce zici că *a spus!*

- A spus: „Mergem la furat de cai". Nu ştiu cine s-a gândit la asta. Poate chiar tatăl tău. Oricum, nu eu. Dar eu ştiam ce urma să spună. Primisem mesajul prin cineva care venise cu autobuzul de la Innbygda.

- Aha, am spus.

- Mi-a plăcut imediat de el, a spus Franz.

Şi cui nu i-ar fi plăcut? Bărbaţii îl simpatizau, femeile îl simpatizau şi nu cunoşteam pe nimeni căruia să nu-i placă de tata, poate doar cu excepţia tatălui lui Jon, dar acolo era altceva la mijloc şi îmi închipui că, în condiţii diferite, de fapt nu ar fi avut nimic unul contra celuilalt şi ar fi putut deveni prieteni cu uşurinţă. Curios este faptul că nu era aşa cum am văzut atâţia oameni de atâtea ori în viaţă; cineva care este simpatizat de atât de multă lume poate fi moale şi un pic lipsit de personalitate, făcând tot posibilul să nu-i provoace pe cei din jur. Tatăl meu nu era deloc aşa. Este adevărat că zâmbea şi râdea mult, dar făcea aceasta deoarece era firesc pentru el şi nu pentru a satisface nevoia de armonie a cuiva, în orice caz, nu a mea, căci *mie* îmi plăcea foarte mult de el, deşi uneori mă făcea să mă simt stânjenit, dar asta se întâmpla pentru că nu îl cunoşteam aşa cum un băiat ar trebui să-şi cunoască tatăl, în ultimii ani fusese deseori plecat şi când nemţii ne-au ocupat ţara, puteau trece luni fără să-l văd şi când în cele din urmă venea acasă pentru o vreme şi mergea pe stradă ca orice alt om, el era totuşi diferit într-un fel pe care

cu greu îl puteam defini. Dar de fiecare dată când venea acasă era puţin schimbat şi trebuia să mă concentrez foarte tare ca să mi-l pot aminti.

Totuşi, nu am pus niciodată la îndoială faptul că atât eu, cât şi sora mea ocupam un loc special în inima sa, deşi poate că locul meu era şi mai special decât al ei, deoarece eu eram băiat şi el era bărbat şi nici nu îmi puteam închipui altceva decât că se gândea la mine mult şi des când nu eram împreună. Ca atunci când a venit în acest sat în anul 1942, iar eu eram acasă acolo unde locuiam lângă fiordul Oslo, mergeam la şcoală în fiecare zi şi stăteam şi visam la călătoriile pe care urma să le facem împreună de îndată ce nemţii vor fi pierdut războiul şi vor fi alungaţi pentru totdeauna, în timp ce, aşa după cum spunea, el căuta un loc unde să poată gândi, un loc pe care să-l folosească drept ascunzătoare şi bază de plecare pentru incursiunile sale în Suedia cu documente şi uneori cu filme pentru mişcarea de Rezistenţă.

Chiar Franz i-a arătat tatălui meu cabana ce rămăsese părăsită după un faliment de dinainte de război şi care stătuse nelocuită timp de patru ani. Barkald intervenise atunci şi cumpărase ferma la un preţ de nimic, desigur, deci el era de fapt proprietarul cabanei. De fapt, nu îi folosea la nimic. O lăsase în paragină, grajdul se prăbuşise deja, dar oricum nu erau vaci ce trebuiau adăpostite. Tatălui meu i-a plăcut imediat locul, mai ales că era pe malul de est al râului şi erau de mers doar douăzeci de minute până la cel mai apropiat pod şi nici nu mai era vreo altă clădire în spatele fermelor, nici măcar vreun refugiu, până hăt departe de cealaltă parte a graniţei cu Suedia. Dar asta nu era tot. Franz era de părere că tatălui meu îi plăcea să stea acolo, îi plăcea să facă ce era de făcut pentru ca totul să pară legitim, lucruri care trebuiau oricum făcute: să taie iarba, să strângă dărâmăturile grajdului şi să le ardă, să aranjeze ţiglele, să cureţe tufişurile de pe malului râului, să repare acoperişul şi streaşina şi să înlocuiască geamurile sparte. A chituit soba. A curăţat coşul. A făcut două scaune noi. Toate acestea nu erau o problemă pentru el, dar acasă la Oslo nu avea nici timpul necesar şi nici libertatea să o facă în cele trei camere plus bucătărie pe care le închiriam la etajul al doilea al unei clădiri mari cu vedere către Oslofjord şi către Bunnefjord, clădire care avea trei etaje şi se afla în cartierul Nielsenbakken în apropiere de staţia Ljan.

Nu intenţiona să stea prea mult acolo, ci doar atât cât să-i obişnuiască pe oameni să-l vadă pe malul celălalt al râului, urcându-se pe acoperiş sau făcând câte ceva prin curte, sau stând pe una dintre

pietrele de lângă râu ca să se gândească, aşa cum zicea el, deoarece trebuia să fie aproape de apă pentru a gândi. Şi acest lucru era, desigur, un pic ciudat, dar nici aici nu era nimic de discutat, căci oamenii îl vedeau când traversa pajiştea lui Barkald cu o traistă goală pe umăr ducându-se la magazin cam pe la vremea când venea autobuzul de la Innbygda sau de la Elverum, sau îl vedeau întorcându-se acasă cu provizii şi poate cu alte lucruri. Dar de fiecare dată când se ducea în Suedia pentru a duce ce avea de dus persoanei care îl aştepta şi se întorcea peste graniţă la adăpostul nopţii, el mai găsea câte ceva de făcut sau de reparat înainte de a se întoarce la Oslo. Astfel mai stătea un pic ca să taie iarba încă o dată sau ca să zidească coşul înainte de a pleca, pentru că se crăpase de sus până jos şi se putea prăbuşi, iar ţiglele puteau să zboare şi să lovească în cap pe cineva, şi în acest fel şi-a construit în câţiva ani o viaţă alternativă de care noi, cei care eram familia sa de la Oslo, nu ştiam nimic. Nu gândeam în felul acesta atunci când stăteam cu Franz în bucătăria lui, iar el îmi povestea despre tatăl meu care se instalase în ferma dărăpănată a lui Barkald cu nici cinci ani în urmă, pentru a camufla ultima verigă a uneia dintre liniile de curier pentru Suedia în cel de al doilea an de război al Norvegiei şi a iniţiat astfel ceea ce numeau ei „traficul". Au trecut mulţi ani până când mi-am dat seama că aşa trebuia să fie viaţa pentru el. El petrecea la fel de mult timp în satul de lângă râu ca împreună cu noi la Oslo, lângă Bunnefjord. Dar noi nu ştiam şi nici nu trebuia să ştim că nu se ducea decât într-un singur loc şi nici *unde* era locul acela. Niciodată nu am ştiut pe unde umbla. El pleca şi apoi se întorcea acasă după o săptămână sau după o lună şi noi ne obişnuisem să trăim fără el, de la o zi la alta, de la o săptămână la alta. Însă eu mă gândeam la el tot timpul.

Tot ce spunea Franz era nou pentru mine şi nu aveam nici un motiv să pun la îndoială vorbele lui. De ce îmi vorbea *el* despre acele vremuri, când tata nu-mi spusese nimic niciodată, era o întrebare la care reflectam în timp ce el povestea, dar nu ştiam dacă puteam să-l întreb aceasta şi să capăt un răspuns cu care să pot trăi, pentru că el cu siguranţă credea că eu ştiam deja totul şi doar mă amuzam ascultând o altă versiune. De asemenea, mă întrebam de ce prietenul meu Jon, sau mama lui, sau tatăl lui, sau omul de la magazin cu care vorbeam atât de des, sau Barkald, sau mai ştiu eu cine naibii altcineva, nu îmi spuseseră nimic, nu-mi spuseseră că tatăl meu fusese atât de des în acest sat doar

cu patru ani în urmă încât putea fi considerat ca un locuitor al satului, chiar dacă stătuse pe celălalt mal al râului, unde erau situate fermele. Dar nu am întrebat asta.

O patrulă germană era staţionată permanent la ferma cea mai apropiată de biserică şi de magazin. Tocmai rechiziţionaseră casa fermei şi au evacuat întreaga familie în anexă unde era deja aglomerat de dinainte şi deseori, dar nu totdeauna, stătea o santinelă pe cărarea de pietriş din faţa podului de peste râu. Purta un automat trecut peste umăr şi îşi vâra o ţigară în gură când nici unul dintre ai lui nu se uita. Câteodată se aşeza pe o piatră cu automatul pe jos în faţa lui, îşi scotea casca de pe cap şi se scărpina bine în părul teşit, fumând şi uitându-se fix în jos între genunchi şi între bocancii lustruiţi până când ţigara îl ardea la degete şi de-abia mai reuşea să se ridice de acolo, în spatele lui râul cădea într-o cataractă şi, după câte putea să-şi dea el seama, apa nu îşi schimba niciodată sunetul, iar ei se plictiseau aici, căci nu se întâmpla nimic, războiul era prin alte părţi. Dar oricum era mai bine decât pe frontul de Est.

Când tata s-a hotărât să folosească această rută peste pod, pe lângă casa lui Franz şi în jos pe poteca îngustă cu pietriş pe partea de est a râului, el se oprea mai întâi să stea de vorbă cu santinela germană, pentru că vorbea bine limba germană, mulţi *vorbeau* limba germană la vremea respectivă, pentru că era o limbă pe care trebuia să o înveţi la şcoală, fie că vroiai sau nu, până prin anii şaptezeci. Nu era de fiecare dată acelaşi soldat, dar semănau atât de mult încât puţini îi puteau deosebi; oricum, nu pe mulţi îi interesa şi mai degrabă încercau să se poarte ca şi când nemţii n-ar fi existat, iar germana pe care lumea o ştia de la şcoală era brusc uitată, însă tatăl meu a aflat curând de unde venea fiecare dintre ei, dacă aveau neveste în Germania, dacă le plăcea fotbalul sau atletismul, sau poate înotul, şi dacă le era dor de părinţi. Erau cu zece, cincisprezece ani mai tineri decât tata şi uneori chiar mai mult, şi el le vorbea cu respect, ceea ce nu mulţi făceau. Franz îl vedea de la fereastră cum stătea în faţa omului, sau mai bine zis a băiatului în uniformă gri verzuie, cum îşi ofereau ţigări unul altuia, iar unul îi aprindea ţigara celuilalt depinzând de cine făcea cinste şi ţineau chibritul în căuşul mâinii chiar şi atunci când nu era vânt, îşi aplecau trupurile într-un arc intim deasupra micii flăcări şi, dacă era seară, feţele lor erau luminate de o strălucire galbenă şi stăteau acolo pe pietriş

în aerul liniştit, vorbind şi fumând ţigările până la capăt şi fiecare îşi călca chiştocul sub bocanc, iar atunci tatăl meu ridica mâna şi spunea „Gute Nacht" şi i se răspundea cu un „Gute Nacht" recunoscător. Trecea peste pod zâmbind ca pentru sine şi continua în jos pe drumul spre cabană cu sacul său gri ponosit la spinare şi cu ceea ce avea în sac. El ştia că dacă ar face vreo mişcare neaşteptată, cum ar fi să se întoarcă brusc sau să o ia la fugă, atunci neamţul acela simpatic cu siguranţă că ar lua iute ca fulgerul automatul de pe umăr şi ar striga „Halt!", iar dacă el nu se oprea, o ploaie de gloanţe s-ar fi abătut asupra lui şi poate că l-ar fi omorât.

Alteori el mergea de-a lungul drumului principal cu un sac ceva mai plin, o lua peste pajişti de-a lungul gardului lui Barkald şi traversa râul cu barca. Făcea cu mâna celor pe care îi vedea, fie ei germani sau norvegieni, şi nimeni nu îl oprea. Toţi ştiau cine era: era omul care repara cabana lui Barkald, ei îl întrebaseră pe Barkald, iar acesta le confirmase aceasta şi chiar fuseseră la cabană de trei ori şi găsiseră o grămadă de unelte şi două cărţi de Hamsun, *Pan* şi *Foamea,* pe care puteau foarte bine să le accepte, dar nu au găsit niciodată ceva suspect. El era omul care la intervale regulate pleca cu autobuzul pentru o vreme, căci avea mai multe proiecte asemănătoare şi nu era nimic suspect cu certificatul său de reşedinţă de frontieră şi nici cu alte documente.

Tatăl meu a păstrat linia în funcţiune timp de doi ani, atât vara cât şi iarna, iar când *el* nu era la cabană, altcineva din sat făcea drumul peste frontieră dacă era necesar; uneori l-a făcut Franz sau mama lui Jon când putea pleca, dar era foarte periculos, pentru că toţi de pe acolo se cunoşteau şi cunoşteau rutina celorlalţi şi orice schimbare era observată şi notată pentru a fi folosită ulterior în jurnalul în care toţi notăm despre viaţa celorlalţi. Apoi el se întorcea şi cei ce nu trebuiau să ştie nimic despre acest trafic nu aflaseră nimic. *Eu,* printre alţii, şi mama mea şi sora mea. Câteodată ridica el însuşi „poşta" direct de la autobuz, sau de la magazin, atât înainte, cât şi după ora de închidere, alteori mama lui Jon o ridica şi o lua cu ea când vâslea în sus pe râu ducându-i mâncare, pentru că Barkald deseori îi cerea să gătească pentru el, căci muncitorul trebuia şi el hrănit, sau aşa trebuia să pară, ca şi cum tata nu s-ar fi descurcat singur cu maşina de gătit şi ar fi avut nevoie de ajutorul unei femei.

Mi se părea un pic ciudat ca tata să aibă nevoie de ajutor la asta, când de fapt el se descurca cu cele mai multe lucruri. De fapt, gătea la fel de bine ca şi mama atunci când era nevoie, ştiam asta, pentru că am văzut şi am gustat de nenumărate ori, numai că el era puţin mai leneş la astfel de lucruri, căci atunci când eram numai noi doi, mâncăm ceea ce noi numeam „mâncare simplă de ţară". De cele mai multe ori, ochiuri. Nu aveam nimic împotrivă. Când era mama la bucătărie primeam ceea ce ea numea „mâncare adevărată". Asta dacă aveam bani, ceea ce nu se întâmpla întotdeauna.

Dar mama lui Jon vâslea în sus pe râu o dată sau de două ori pe săptămână, cu mâncare sau fără mâncare, cu „poştă" sau fără „poştă", ca să fie un fel de bucătăreasă pentru tata, aşa încât el să se poată bucura de o masă adevărată şi să nu se îmbolnăvească, să evite dieta neechilibrată pe care o au în general bărbaţii care locuiesc singuri şi astfel să fie în stare să facă munca pe care o avea de făcut, în orice caz, asta spunea Barkald când se ducea la magazin.

Tata lui Jon nu se băga. Nu avea nimic împotrivă, el nu a spus niciodată vreun cuvânt care să fi fost auzit de cineva, oricum Franz nu a auzit, dar el nu vroia să aibă nimic de-a face cu „traficul". De fiecare dată când trebuia să se întâmple ceva, el se uita în altă parte, se făcea că nu vede când soţia lui se ducea la râu cu coşul în mână şi se urca în barca vopsită în roşu pentru a vâsli către tatăl meu. S-a făcut că nu vede chiar şi atunci când un necunoscut care purta o pălărie de oraş pe cap şi ţinea strâns cu ambele mâini un geamantan legat cu sfoară a fost condus în tăcere pe înserat în hambarul lui pentru a aştepta să se facă întuneric, stând singur pe o căruţă, derutat şi mut, îmbrăcat în hainele sale nepotrivite. Şi atunci când acelaşi om a fost luat cu barca în sus pe râu noaptea, fără nici un sunet, traversând mai întâi curtea, ca să ajungă mai apoi la debarcader unde nu s-a rostit nici un cuvânt şi nici vreo lumină nu a fost aprinsă, el nu a avut nimic de spus nici atunci şi nici mai târziu, chiar dacă acest om a fost primul dintr-o serie, căci acum nu numai „poşta" trecea prin sat în drum spre Suedia.

Era toamnă târziu şi era zăpadă, dar apa nu era îngheţată nicăieri şi încă se putea merge cu barca pe râu. Şi asta era un lucru bun, deoarece într-o dimineaţă devreme, înainte de cântatul cocoşului, aşa cum spunea Franz, un bărbat în costum a fost lăsat în întuneric pe drumul

principal şi a mers cu sacul la spinare prin zăpadă pe drumul de fermă până în curtea lui Jon şi a familiei sale. Omul avea pantofi de vară cu tălpi subţiri şi era pe jumătate îngheţat în pantalonii lui largi, iar picioarele îi tremurau atât de tare încât pantalonii i se vălureau de la şolduri până jos la pantofii subţiri, când mama lui Jon a ieşit în pragul uşii cu un şal pe spate şi cu o pătură sub braţ. A fost o privelişte ciudată, i-a spus ea lui Franz când s-a întors acasă din Suedia în mai 1945, aproape ca un număr de circ. Ea i-a dat pătura şi l-a condus în hambar unde trebuia să stea ascuns în fân vreo douăsprezece ore, în orele cu lumină ale zilei până când se lasă întunericul, deoarece se întuneca pe la ora cinci şi fusese cam cinci de dimineaţă când el venise pe drum în sus.

Dar el nu a putut suporta aşteptarea. A înnebunit acolo înăuntru, povestea mama lui Jon, pe la ora două a luat-o razna şi a început să facă urât. A început să strige cele mai ciudate lucruri, a luat o rangă de fier şi a început să lovească în stânga şi în dreapta de au zburat aşchii de lemn din stâlpii hambarului şi câţiva ţăruşi de la carul de fân care stătea acolo au fost retezaţi. Putea fi auzit cu uşurinţă din curte şi poate că l-au auzit până în sus pe râu, pentru că nu era vânt şi aerul purta urletele sale peste apă, sau l-au auzit până jos la drum unde nemţii treceau cu maşina de cel puţin două, trei ori pe zi, încercând să fie cât se poate de vigilenţi. Apoi animalele din grajdul de alături au început să se agite. Bramina necheza şi dădea cu copitele în pereţii staulului, iar vacile mugeau în staulele lor de parcă ar fi venit primăvara şi ar fi vrut să iasă afară la păscut. Trebuiau să acţioneze fără întârziere.

Trebuia să plece din hambar. Trebuia trimis în sus pe râu fără întârziere. Dar era lumină afară şi se putea vedea de departe, căci copacii goi şi zăpada de pe jos făcea ca totul să se vadă clar şi de-a lungul primei porţiuni se vedea râul de pe drum. Oricum trebuia să plece. Jon nu venise încă de la şcoală şi gemenii se jucau în bucătărie. Îi auzea cum râdeau şi se tăvăleau pe podea făcându-se că se luptă, aşa cum făceau de obicei. Ea s-a îmbrăcat în tăcere cu haine groase, cu căciulă şi mănuşi de lână şi a coborât scările, apoi a traversat curtea până la hambar, în timp ce soţul ei s-a trezit şi s-a sculat de pe divan şi, s-ar putea să exagerez, nu sunt sigur de asta, dar sunt totuşi convins că o creatură ciudată ca o fantomă a intrat în casă, s-a dus la el şchiopătând şi l-a împins în cealaltă cameră unde atârna un bec gol fără abajur care nu era stins niciodată, astfel ca să lumineze prin fereastra mică şi să-i ajute

pe cei de afară să găsească drumul prin întunericul nopţii; tot acolo atârna deasupra cuierului într-o ramă aurie fotografia tatălui său cu barbă lungă, iar el a rămas acolo derutat, doar în ciorapi, şi se uita din pragul uşii care se deschidea în afară, căci uşa trebuia să se deschidă în afară aşa încât zăpada să nu intre când era viscol, dar *acum* el nu a mai reuşit să se facă că nu vede, ci a rămas uitându-se fix după ea. Ea l-a simţit că stătea acolo în spatele ei, ceea ce a surprins-o într-un mod prevestitor de rău, dar nu s-a întors, ci doar a tras zăvorul şi a deschis uşa cea mare a hambarului, a intrat şi a rămas acolo o veşnicie. El a stat acolo în continuare uitându-se fix. În cele din urmă a ieşit cu străinul după ea, fiind încălţată cu bocanci călduroşi şi având jacheta pe ea, iar el îmbrăcat în costum, cu pantofii lui de vară şi purtând pe spate sacul gri. Sub costum avea acum un pulover primit de la ea, ceea ce făcea ca haina de la costum să fie prea strâmtă şi încreţită, şi nu arăta deloc elegant. Nu mai avea nici o armă, şi ea îl ducea practic de mână, acum fiind umil şi fără vlagă, poate epuizat după accesul de furie la care nu se aşteptase. La jumătatea curţii, când să treacă de casă spre debarcader, ea s-a întors dintr-o dată şi s-a uitat înapoi. Urmele paşilor erau vizibile în zăpadă, mai întâi urmele străinului în sus până la aleea fermei, apoi urmele ei pornind din casă, iar apoi ambele rânduri de urme pornind de la hambar până în locul unde stăteau acum. Urmele lăsate de pantofii subţiri de oraş atrăgeau atenţia căci nu semănau cu nici o altă urmă pe care o puteai vedea prin aceste locuri la vremea asta a anului şi ea s-a uitat în jos pe pământ, gândindu-se intens, muşcându-şi buzele, în timp ce omul nu mai vroia să stea acolo, şi a început să o tragă de mânecă.

- Haide, trebuie să mergem, spuse el cu o voce înceată şi piţigăiată, vorbind ca un copil răsfăţat.

Ea s-a uitat la soţul ei care stătea tot acolo în uşa de la intrare. Era un om voinic, astupa uşa cu totul, astfel încât nici un pic de lumină nu trecea de el.

- Trebuie să calci pe urmele lui, spuse ea. Nu ai încotro. Ceva în expresia lui s-a împietrit când femeia a rostit acele cuvinte, dar ea nu a observat asta, pentru că bărbatul în costum îşi pierduse răbdarea, nu o mai ţinea de braţ şi pornise deja spre ponton. Ea s-a grăbit să pornească după el şi au dispărut după casă.

Tatăl lui Jon a rămas acolo în ciorapi privind în curte. Era linişte şi a auzit cum se suiau în barcă, cum vâslele au fost puse în furci, iar apoi s-a auzit sunetul înăbuşit când au atins apa prima dată, iar apoi

scârţâitul ritmic al fierului pe lemn când soţia sa a început să vâslească cu acele braţe puternice pe care el le cunoştea atât de bine după nenumăratele îmbrăţişări din nopţile şi anii pe care îi lăsaseră în urmă. Şi din nou ea se ducea în susul râului ca să-l viziteze pe omul din Oslo care locuia acolo la cabană. De fiecare dată când se întâmpla vreun necaz, ea trebuia să se ducă acolo, de fiecare dată când trebuia să se întâmple ceva important, ea trebuia să se ducă din nou acolo şi acum avea cu ea un amărât care tremura în barcă, venit probabil din acelaşi oraş, şi era în mijlocul zilei, când lumina strălucea pe zăpadă, iar el a aruncat o ultimă privire în curte şi a luat o hotărâre pe care urma să o regrete, a închis uşa, a intrat în camera de zi şi s-a aşezat acolo. Gemenii se jucau încă în bucătărie, îi auzea desluşit prin perete. Ei credeau că totul era neschimbat.

11

Stau pe bancă timp îndelungat şi mă uit la lac. Lyra aleargă prin jur. Nu înţeleg ce se întâmplă. Ceva alunecă din mine. Nu mai îmi este greaţă, gândurile mi s-au limpezit. Simt că plutesc. Este ca şi cum aş fi mântuit. De naufragiu, de gânduri negre, de duhuri rele. Un exorcist a fost aici şi apoi a plecat luând cu el toată mizeria. Respir liber. Există totuşi un viitor pentru mine. Mă gândesc la muzică. Probabil că-mi voi cumpăra un CD-player.

Urc panta venind dinspre pod cu Lyra după mine şi îl văd pe Lars în curte. Ţine o drujbă într-o mână, cealaltă mână fiind încleştată pe una dintre crengile mesteacănului. Trage de copac, dar acesta nu se clinteşte, după cât pot eu să văd. Doar crengile se îndoaie. Soarele străluceşte mai tare acum, luminându-ne feţele cu o lumină mai puternică. Lars are pe cap o şapcă pe care a tras-o bine peste ochi şi, când aude că vin, se întoarce şi aproape că trebuie să lase capul pe spate ca să poată vedea pe sub cozoroc şi să-mi întâlnească privirea. Poker şi Lyra aleargă unul după altul în jurul casei atât cât au loc cu mesteacănul căzut de-a curmezişul curţii, prefăcându-se că se luptă şi mârâie, latră ascuţit, se tăvălesc în iarbă în spatele magaziei şi se distrează de minune.

Lars zâmbeşte şi trage de creangă din nou.

- Îl tăiem?

- Cu multă plăcere, spun, şi zâmbesc cât pot eu de entuziast.

Şi chiar sunt entuziast. Mă simt uşurat. S-ar putea chiar să-mi placă Lars. Nu am fost prea sigur la început, dar s-ar putea întâmpla ca lucrurile să meargă în această direcţie. Nu m-ar mira.

- Atunci trebuie să te rog să tai tu creanga aceea, îi spun şi îi arăt cu degetul creanga care a dărâmat streaşină şi care blochează uşa magaziei, pentru că am ferăstrăul înăuntru.

- În regulă, se rezolvă, spune el şi trage şocul de la drujbă, care este marca Husqvarna şi nu Jonsered, iar asta este şi ea o uşurare într-un mod oarecum hazliu, ca şi cum făceam ceva care nu prea aveam voie să facem, dar ştiam că era foarte distractiv; el ambalează motorul în gol de

câteva ori şi împinge şocul la loc şi trage cu putere de sfoara de pornire şi în timp ce trage, lasă ferăstrăul în jos, iar acesta porneşte cu un zgomot plăcut şi în câteva secunde creanga era tăiată şi împărţită în patru. Uşa este liberă. Este o privelişte îmbucurătoare. Trag la o parte streaşină care se mişcă şi intru să-mi iau ferăstrăul care stă tot pe banca unde l-am pus ultima dată şi iau şi canistra galbenă cu benzina pentru motorul în doi timpi al drujbei. Nu mai e multă. Pun ferăstrăul culcat în iarbă, mă aşez pe vine, desfac buşonul de la canistra de benzină, torn până se umple de tot şi canistra rămâne goală.

- Am câteva canistre cu benzină în şopron, spune Lars, aşa că putem lucra până când terminăm. Nu are rost să ne întrerupem şi să mergem cu maşina până în sat când avem o treabă de făcut.

- Da, nu are nici un rost, spun, şi nici eu nu am poftă acum să mă duc până în sat. Nu am nevoie de nimic de la magazin şi nici nu era cazul să fac exces de politeţe. Pornesc drujbă mea Jonsered, porneşte, din fericire, de la prima încercare şi ne năpustim asupra mesteacănului, Lars şi cu mine, fiecare dintr-o parte; doi bărbaţi puţin înţepeniţi, între şaizeci şi şaptezeci de ani, cu antifoane pe cap contra zgomotului intens al celor două drujbe atunci când se afundă în copac, ne aplecăm peste ele şi ţinem braţele departe de corp pentru a ne asigura că lanţul periculos este o prelungire a voinţei noastre şi nu invers, şi tăiem mai întâi crengile, retezându-le chiar de lângă trunchi, şi le împărţim în bucăţi potrivite şi dăm la o parte tot ce nu se poate folosi ca lemne de foc şi strâng toate aceste deşeuri într-o grămadă separată pe care o voi putea aprinde ca să fac un foc de tabără în nopţile întunecate de noiembrie.

Îmi place să-l văd pe Lars cum lucrează. Nu lucrează repede, dar munceşte sistematic şi se mişcă mai elegant pe lângă trunchiul mesteacănului cu drujba cea grea în mâini decât pe drum împreună cu Poker. Felul lui de a lucra mă influenţează şi este aşa ca de obicei pentru mine: mai întâi mişcarea şi apoi logica mişcării, pentru că după o vreme devine clar că modul în care el se apleacă şi se mişcă şi uneori se răsuceşte şi se sprijină este logic faţă de linia difuză de echilibru între greutatea corpului şi forţa de reacţie de la lanţul drujbei când se înfige în trunchi şi totul este pentru a imprima drujbei cea mai uşoară cale, cu cel mai mic pericol posibil pentru corpul uman, aşa vulnerabil cum este el; până acum puternic şi invincibil, iar apoi o lovitură şi deodată se face bucăţele ca un obiect de porţelan şi totul se termină şi este distrus pentru

totdeauna şi nu ştiu dacă şi Lars gândeşte la fel, în timp ce mânuieşte drujba cu atâta naturaleţe. Nu cred, însă *eu* mă tot gândesc, nu reuşesc să-mi iau gândul de la asta o dată ce mi-a trecut prin cap şi faptul acesta nu mă prea ajută să lucrez repede. Dar nu are importanţă, sunt obişnuit, dar sunt sigur că mama lui avea şi ea gânduri asemănătoare pe când vâslea din răsputeri pe râu în sus atunci, în acea toamnă târzie a anului 1944, în timp ce Lars se tăvălea în joacă pe podeaua bucătăriei prefăcându-se că se luptă cu fratele lui geamăn Odd şi nu ştia nimic din ceea ce se întâmpla în jurul lui, sau la ceea ce putea duce, nu ştia că peste trei ani îi va curma viaţa cu un foc de armă aceluiaşi Odd, sfărâmându-i corpul în bucăţele, şi asta cu puşca fratelui său mai mare, Jon. Nimeni nu avea cum să ştie acest lucru, afară era încă zi, cu o lumină cenuşie metalică peste câmpurile acoperite de zăpadă, iar pe râu mama sa încerca să facă astfel încât acest drum să pară la fel cu nenumărate alte drumuri făcute în sus către cabană.

Parcă o văd.

Mănuşile albastre ţinând strâns vâslele, cizmele proptite în chila bărcii, răsuflarea sa icnită ca un abur alb şi străinul la picioarele ei, întins pe rundul bărcii, încălţat cu pantofi de vară, ţinând strâns sacul gri pe care nu-l lăsa din mână, la fel de îngheţat în pantalonii lui subţiri. Tremura îngrozitor, făcea un zgomot în barcă ca un motor în doi timpi de un model necunoscut, ea nu mai văzuse aşa ceva în viaţa ei şi îi era groază ca noul ei motor să nu se audă de pe mal.

Parcă o văd.

Motocicleta germană cu ataş mergând fără grabă pe drumul principal proaspăt curăţat de zăpadă coteşte şi intră în curtea tocmai acelei ferme, fără nici un motiv anume, şi nimeni nu a înţeles vreodată ce vroia de fapt cel care conducea. Poate că doar se simţea singur şi vroia să stea de vorbă cu cineva, sau poate vroia să aprindă o ţigară şi când să o aprindă a văzut că ultimul chibrit fusese folosit, aşa că s-a dus să împrumute o cutie de chibrituri şi să stea împreună cu cineva când fuma uitându-se la peisaj şi la râu, dar atunci ar fi vrut să fie unul dintre cei doi oameni din două ţări diferite înfrăţindu-se la o ţigară nevinovată, departe de ororile războiului, sau poate că era un alt motiv pe care nu-l putea nimeni ghici nici arunci şi nici mai târziu. Oricare ar fi fost motivul, el a oprit motocicleta în curte, s-a dat jos de pe ea şi s-a dus fără grabă către casă. Dar nu a ajuns acolo. S-a oprit brusc şi s-a uitat în jos, apoi a început să umble încoace şi încolo, apoi s-a învârtit în cerc,

s-a lăsat pe vine şi în cele din urmă a trecut pe lângă casă către râu şi în jos la debarcader. Ce s-a întâmplat de fapt acolo a fost că s-a aprins lumina în vastul întuneric al minţii sale. Fisa a picat în maşinărie acolo unde trebuia şi s-a putut auzi un „clic". Acum înţelegea totul. Era în criză de timp. A alergat înapoi la motocicletă şi s-a aruncat pe ea, a apăsat cu putere pedala de pornire, dar al naibii motor nu vroia să pornească, şi atunci a mai încercat o dată şi încă o dată şi deodată a pornit ca din puşcă, iar el s-a aplecat peste ghidon şi a trecut în viteză pe drumul fermei şi apoi a derapat cotind pe drumul principal cu ataşul gol zdrăngănind în curbă, ridicând un nor de zăpadă. Chiar în acea curbă a apărut Jon care venea acasă de la şcoală cu ghiozdanul la subţioară, a auzit motocicleta şi de-abia a avut timp să se arunce în şanţ ca să nu fie călcat şi poate schilodit pe viaţă. Când a căzut, catarama de la ghiozdan s-a rupt şi cărţile i s-au împrăştiat în toate direcţiile. Dar soldatului puţin îi păsa, a accelerat şi mai tare şi a dispărut către intersecţie acolo unde era magazinul şi biserica şi podul de peste râu.

Parcă îl văd.

Jon în şanţ strângându-şi cărţile din *zăpadă,* în timp ce mama lui era încă pe râu cu omul în costum care stătea lipit de fundul bărcii. Este greu să vâsleşti împotriva curentului cu doi oameni în barcă, chiar dacă la vremea aceasta din an curentul nu e prea puternic, aşa că înaintau greu. Mai este o bucată bună până la cabana unde tatăl meu stă aplecat peste o masă în magazie şi meştereşte ceva, neavând habar că ea venea acolo. Omul din barcă tremură şi vorbeşte singur, apoi plânge un pic şi bombăne din nou, iar femeia care trage la rame îl roagă frumos să facă linişte, dar el strânge la piept sacul şi este pierdut în lumea lui.

Franz era în bucătărie acasă la el, cu fereastra deschisă deoarece făcuse focul mare în sobă când s-a întors acasă de la pădure şi acum era atât de cald în cameră încât a trebuit să aerisească. Era încă lumină, iar el stătea acolo şi fuma şi încerca să-şi dea seama de ce nu se însurase până acum. El se gândea la asta în fiecare an cum venea frigul şi o ţinea aşa până de Crăciun şi puţin după aceea, dar după Anul Nou renunţa. Motivul nu era lipsa ofertelor, dar când stătea acolo fumând lângă fereastra deschisă, nu-şi mai putea aminti care era motivul şi atunci i se părea absurd să locuiască singur. A auzit motocicleta venind pe drum în mare viteză pe partea cealaltă a râului. Podul era la cincizeci de metri de casa lui, iar pe partea cealaltă, la încă douăzeci de metri mai încolo,

stătea un soldat de pază, îmbrăcat cu o manta gri-verzuie, cu automatul pe umăr, era înfrigurat şi se plictisea. Şi *el* a auzit motocicleta, s-a întors către zgomotul care creştea în intensitate şi a făcut câţiva paşi în acea direcţie. Acum Franz vedea numai casca motociclistului apărând de după un tufiş de acolo, apoi a apărut toată motocicleta cu soldatul aplecat peste ghidon pentru a reduce rezistenţa aerului; avea de parcurs doar câteva sute de metri până la intersecţie. Toată ziua fusese înnorat şi ceaţă, iar acum, chiar înainte de apus, soarele a apărut deodată către sud-vest aruncând o lumină aurie ce cobora pieziş peste vale, luminând râul şi tot ce era pe el, trimiţând în ochii lui Franz un fascicul de lumină puternică ce l-a trezit din gândurile sale despre o posibilă căsătorie şi lunga linie de candidate blonde sau brunete care, după părerea lui, stăteau la coadă, dar deodată şi-a dat seama ce se întâmpla pe drum. A aruncat ţigara pe fereastră, s-a întors, a fugit la intrare şi în acelaşi timp şi-a scos cuţitul de la centură, s-a lăsat în genunchi şi a rulat preşul. Era o mică deschizătură în podea în care a înfipt lama cuţitului şi a forţat până când patru scânduri din podea care erau unite s-au ridicat, iar el le-a pus la o parte şi a băgat mâna jos în spaţiul de dedesubt. Ştiuse dintotdeauna că ziua aceasta va veni. Era pregătit. Nu avea voie să ezite şi nu a ezitat nici o secundă. Din spaţiul îngust a luat un detonator, a controlat rapid dacă firele erau la locul lor şi nu se încurcaseră, l-a aşezat bine între genunchi, a respirat adânc în timp ce ţinea strâns mânerul şi apoi l-a apăsat. Casa s-a zguduit şi geamurile au zăngănit, el a răsuflat uşurat şi a pus detonatorul la loc în micul său locaş, a pus la loc scândurile în deschizătura pătrată şi le-a îndesat la locul lor cu pumnul, apoi a pus preşul deasupra, ca totul să arate ca mai înainte. S-a ridicat, a alergat la fereastră şi s-a uitat afară. Podul era distrus şi părţi din lemnărie încă se învârteau prin aer ca filmate cu încetinitorul, coborând în liniştea bruscă de după explozie, iar câteva scânduri s-au lovit de bolovanii de la mal într-un mod ciudat, fără nici un fel de sunet, în timp ce altele au căzut în apă şi au fost luate de curent, iar Franz vedea totul ca prin sticlă, deşi fereastra era deschisă.

De cealaltă parte a podului distrus soldatul zăcea trântit în zăpadă cu faţa în jos, la ceva distanţă de locul unde îl văzuse Franz ultima oară. Motocicleta nu a ajuns la timp şi acum a micşorat viteza şi a mers aproape ezitând până la corpul întins în zăpadă şi s-a oprit. Motociclistul a coborât, şi-a scos casca de pe cap şi pus-o sub braţ, ca şi cum trebuia să se ducă la o înmormântare, apoi a mers pe jos ultimii

metri până la soldat şi s-a aplecat deasupra lui. O pală de vânt i-a trecut prin păr. Era doar un copil. S-a lăsat în genunchi în faţa celui care putea foarte bine să fi fost cel mai bun prieten al lui, dar atunci soldatul s-a ridicat în patru labe, viu şi nevătămat. A rămas aşa în timp ce era clar că voma, apoi s-a ridicat în picioare sprijinindu-se în automat, iar motociclistul s-a ridicat şi el în picioare, s-a aplecat şi i-a spus ceva, dar soldatul a clătinat din cap şi a făcut semn spre ureche. Nu auzea nimic. Amândoi s-au întors şi s-au uitat la podul care nu mai era acolo, apoi s-au repezit la motocicletă, soldatul s-a urcat în ataş, motociclistul pe locul său, a pornit motorul din nou, au întors şi au plecat. Nu au plecat spre ferma unde erau cantonaţi împreună cu restul patrulei, ci înapoi pe drumul pe care tocmai venise motociclistul şi a accelerat cât de mult a îndrăznit, motocicleta trăgea mai greu acum cu un pasager în ataş, totuşi a prins viteză şi când au trecut prin faţa casei lui Barkald, câteva minute mai târziu, mergea foarte repede. Nu mult după aceea au luat o curbă strânsă şi amândoi s-au aplecat tare într-o parte ca şi când ar fi fost într-o barcă cu pânze şi ar fi întors într-un vânt puternic fără să-şi piardă echilibrul. Ataşul motocicletei s-a ridicat de la pământ pentru un moment şi ei au luat-o pe câmpul acoperit de zăpadă, mergând drept către gard şi către poarta pe care nu s-au mai obosit să o deschidă, ci doar au trecut prin ea cu o lovitură care a făcut ca bucăţi de scândură să zboare în toate direcţiile şi să-i lovească în căşti, dar ei nu s-au oprit, deşi de-abia aveau loc printre stâlpii porţii. Apoi au luat-o pe câmp, pe lângă gardul de sârmă ghimpată, cu stâlpii gardului trecând pe lângă ei, iar motocicleta hurducăia şi era aruncată dintr-o parte într-alta din cauza denivelărilor, continuându-şi drumul în jos spre râu pe poteca pe care tata obişnuia să meargă atunci când se ducea la magazin ca să ia „poşta" şi pe unde şi eu obişnuiam să merg, la numai patru ani după aceea, împreună cu prietenul meu Jon care într-o zi a dispărut din viaţa mea, deoarece unul din fraţii săi l-a împuşcat *mortal* pe celălalt cu o armă pe care el, Jon, uitase să o asigure. Era în mijlocul verii atunci, el trebuia să aibă grijă de fraţii lui, dar într-o clipă totul s-a schimbat, totul a fost distrus.

De partea cealaltă a râului mama lui Jon a tras barca la mal lângă barca pe care o folosea tata de obicei şi a sărit pe mal pentru a trage barca în sus ca să nu o ia apa şi să nu o ducă pe celălalt mal unde nu ar fi fost tocmai bine să ajungă, iar omul în costum s-a ridicat nerăbdător şi a

încercat prosteşte să sară din barcă înainte ca ea să termine. Nu a reuşit. A căzut în faţă când ea smucit de prora bărcii şi s-a lovit cu capul de bancă, deoarece nu s-a sprijinit în mâini, căci ţinea strâns sacul pe care îl avea cu el. Ea a fost cât pe ce să izbucnească în plâns.

- Ce dracu', nu poţi face *nimic* ca lumea! a strigat ea care nu înjurase în viaţa ei, deşi ştia că este o greşeală să strige, dar nu s-a putut abţine, l-a apucat zdravăn de haină şi l-a tras ca pe un sac gol jos din barcă.

Când s-a îndreptat, a văzut şi a auzit motocicleta ce venea peste câmp pe partea cealaltă a râului, iar tata a venit şi el în fugă din şopronul de lângă cabană, deoarece auzise şi el motocicleta şi şi-a dat seama că ceva nu este în regulă. El îi vedea pe toţi la capătul potecii lângă apă, pe mama lui Jon cu căciulă şi mănuşi, pe străinul în costum stând în patru labe lângă barcă şi motocicleta care tocmai se oprise înainte de ultima pantă acoperită cu pietriş şi bolovani de la marginea râului.

- Ridică-te în picioare! a strigat mama lui Jon în urechea omului în costum, iar el se străduia să se ridice în timp ce ea îl trăgea de haină şi băiatul în uniformă germană a strigat în timp ce alerga pe pantă în jos cu soldatul după el:

- *Halt!*

Să fie oare adevărat că a strigat implorând şi un „vă rog" în germană? Franz aşa susţinea, era sigur de asta: *„Bitte, bitte"*, aşa a strigat tânărul soldat, în orice caz, ei s-au oprit la malul apei căci nu vroiau să intre în apă. Era prea rece, era prea adâncă, iar dacă ar fi trecut înot, un timp ar fi fost ţinte neputincioase şi cu siguranţă ar fi ajuns pe malul celălalt mult mai jos din cauza curentului care nu era prea puternic în acea perioadă a anului, dar era oricum destul de puternic, în vârful pantei, în spatele lor, motocicleta pufăia ca un animal gâfâind, ei şi-au luat automatele de pe umăr, iar tata a strigat:

- Luaţi-o la goană! şi a început să fugă şi el *în jos* către râu, printre copacii pe care nimeni nu îi tăiase încă.

El fugea în zig-zag adăpostindu-se în spatele trunchiurilor groase şi exact atunci soldaţii de pe partea cealaltă au început să tragă. La început focuri de avertisment pe deasupra capetelor celor care urcau panta mult prea încet şi auzeau gloanţele lovind trunchiurile copacilor, făcând să sară aşchii din ei şi un zgomot cu totul special pe care ea şi-l va aminti mereu, avea să povestească mama lui Jon. Nimic nu o înspăimântase vreodată atât de tare ca acel sunet, era ca şi cum brazii ar fi gemut, iar apoi nemţii au tras şi l-au nimerit imediat pe bărbatul în costum. Haina

lui de culoare închisă era o ţintă vizibilă pe fundalul malului acoperit de zăpadă, el şi-a pierdut sacul, s-a prăbuşit în zăpadă şi a spus mai mult pentru el însuşi şi atât de încet încât mama lui Jon abia a putut să audă ce a spus:

-Aahh, ştiam eu.

Apoi a început să alunece în josul pantei către barcă, pe lângă bradul strâmb care era aplecat peste râu şi nu s-a oprit până când unul dintre pantofii de vară a ajuns în apă. L-au nimerit încă o dată şi atunci el nu a mai spus nimic.

Tata se oprise chiar în capătul potecii la adăpostul unui brad şi a strigat:

- Ia-i sacul şi vino aici!

Mama lui Jon a apucat sacul gri şi a luat-o la fugă în zigzag aplecată de mijloc, iar cei doi soldaţi nu au mai tras chiar atât de intens, poate pentru că era prima dată în viaţa lor când omorâseră pe cineva, sau poate pentru că era vorba de o femeie, împuşcăturile care au urmat erau oricum mai mult pentru a-i speria şi mama lui Jon a urcat poteca în pantă şi s-a dus împreună cu tata până sus la cabană. Acolo s-au repezit înăuntru şi au luat ce era mai important, precum şi documentele pe care tata le ascunsese. Au văzut pe fereastră două maşini venind peste câmp dinspre drum în mare viteză şi nişte soldaţi care au sărit jos şi au alergat spre râu. Tata a îndesat tot ce aveau nevoie în sacul omului în costum şi l-a înfăşurat într-un cearceaf alb. Apoi au ieşit pe fereastra din spatele cabanei şi au fugit în Suedia, aproape mână în mână, cu lenjeria de iarnă a tatălui meu trasă peste haine.

Soarele se mutase pe cer, nu mai era atât de multă lumină în bucătăria albastră şi cafeaua din cana mea se răcise.

- De ce îmi povesteşti tu despre toate aceste lucruri, când tatăl meu nu mi-a vorbit niciodată despre ele? l-am întrebat.

- Pentru că el m-a rugat să o fac, a spus Franz. Când se va ivi *ocazia*. Şi *ocazia s-a* ivit acum.

12

Vremea s-a răcit treptat în timp ce eu şi Lars eram ocupaţi cu mesteacănul, soarele a apus şi a început să bată vântul. Un strat de nori gri pluteşte pe cer ca o plapumă, iar ultima fâşie albastră este împinsă înspre creasta dealului de la est şi în cele din urmă dispare. Facem o pauză, ne îndreptăm spinările înţepenite şi încercăm să pretindem că nu ne doare. Fără prea mult succes, pentru că eu trebuie să-mi sprijin coloana vertebrală cu o mână ca să pot sta oarecum drept, şi pentru o clipă evităm să ne uităm unul la celălalt. Apoi Lars îşi răsuceşte o ţigară şi o aprinde, se sprijină de uşa magaziei şi fumează liniştit, îmi aduc aminte cât de bine era să fumez o ţigară după o repriză de muncă fizică, în compania celui sau celor cu care am muncit împreună şi pentru prima dată după mulţi ani, îi duc dorul. Mă uit la grămada de lemne pe locul unde se prăbuşise mesteacănul. Lars se uită şi el la grămada de lemne.

- Nu-i rău, spuse el cu calm şi zâmbi. Suntem pe jumătate gata.

Lyra şi Poker au obosit şi ei. Stau întinşi unul lângă celălalt în pragul uşii şi gâfâie. Drujbele sunt oprite. Este linişte deplină. Atunci începe să ningă. E ora unu după-amiază. Mă uit în sus spre cer.

- La naiba, spun eu cu voce tare. El îmi urmăreşte privirea şi spune:

- Nu se aşterne, e prea devreme, pământul nu e suficient de rece.

- Probabil că ai dreptate, am spus eu, totuşi sunt îngrijorat. Nu prea ştiu de ce.

- Ţi-e teamă că ai să rămâi înzăpezit?

- Da, am spus eu şi am simţit că mă înroşesc la faţă. Mi-e teamă şi de asta.

- Atunci ar trebui să aranjezi cu cineva să-ţi dea zăpada. *Eu* aşa am procedat. Åslien, un fermier ce locuieşte mai sus pe drum. El vine întotdeauna, la orice oră din zi sau din noapte, şi curăţă zăpada pentru mine de câţiva ani încoace. Nu îi ia mult timp, o dată ce a ieşit la treabă. Trebuie numai să vină în sus cu plugul pe drumul nostru şi apoi încă o dată în jos. Cel mult un sfert de oră, nu îi ia mai mult de atât.

- Bine, spun eu, dregându-mi puţin vocea, şi continui: el este, l-am sunat ieri de la chioşcul de lângă magazin. A spus că nu e nici o problemă, şaptezeci şi cinci de coroane de fiecare dată când iese la

curăţat zăpada. Tu tot atât îl plăteşti?

- Da, a spus Lars, tot atât îl plătesc şi eu. Deci nu ai probleme. Iarna asta eşti asigurat. Dar acum lasă să vină jos tot ce e acolo sus, a spus el aproape prevestitor de rău, lăsându-se pe spate şi privind în sus spre cer, zâmbind cu un aer nepăsător.

- Ce facem, continuăm? spuse el.

Simt că atitudinea sa este contagioasă, *am* poftă să mă apuc din nou de lucru. Asta mă surprinde şi mă îngrijorează în acelaşi timp, faptul că aş putea depinde de altcineva să-mi dea putere ca să mă apuc de o treabă atât de simplă şi de necesară. Nu că nu aş avea timp. Ceva în mine se schimbă, *eu* mă schimb, nu mai sunt cel pe care îl cunosc bine şi pe care mă pot baza orbeşte, supranumit „băiatul cu pantaloni galbeni" de cei care ţineau la el, cel care scotea o grămadă de monede strălucitoare ori de câte ori îşi băga mâna în buzunar, ci sunt o altă persoană, pe care o cunosc mai puţin, şi care nu are habar ce lucruri nefolositoare are prin buzunare şi mă întreb de câtă vreme s-a produs această schimbare. Poate de trei ani.

- Da, desigur, am spus. Hai să ne apucăm de lucru.

După aceea îl invit înăuntru, simt că îi datorez asta după tot efortul pe care l-a depus. Ninge destul de tare, dar nu se aşterne. Oricum, nu încă. Am făcut nişte stive mari sprijinite de peretele magaziei, lângă lemnele pe care le tăiasem deja din bradul uscat, iar curtea este măturată şi curăţată, a rămas numai rădăcina uriaşă pe care ne-am hotărât să o scoatem mâine legând-o cu lanţuri de maşină. Lanţurile se află în garajul lui Lars. Astăzi am făcut destul, suntem obosiţi, destul de flămânzi şi însetaţi de o cafea. Mă întreb cât de înţelept a fost să muncesc aşa din greu, considerând felul în care mi-am început ziua, dar mă simt bine, într-adevăr mă simt bine, sunt obosit într-un mod plăcut, cu excepţia spatelui, dar nici acesta nu-i mai rău ca de obicei şi oricum nu-l puteam lăsa pe Lars să-mi cureţe de unul singur curtea.

Pun o măsură de cafea în filtru şi torn apă rece în aparatul de cafea, îl pornesc, iar apoi tai nişte felii de pâine şi le pun în coşul de pâine, iau din frigider unt şi mezeluri şi le pun pe farfurii, umplu o carafă mică, galbenă, cu lapte pentru cafea şi pun totul pe masă cu căni, pahare şi cuţite pentru două persoane.

Lars stă pe lada de lemne lângă sobă. Pare tânăr stând acolo în ciorapi şi, de fapt, toţi arată tineri stând acolo cu picioarele de-abia

atingând podeaua. Spre deosebire de mine, el are părul uscat deoarece a avut şapca pe cap. Nu a scos o vorbă de când a intrat în casă, a stat doar cu privirea aţintită în podea părând dus pe gânduri şi nici eu nu am spus nimic şi m-am bucurat, pentru că acum nu mai sunt obişnuit să fac conversaţie.

- Să aprind eu focul? mă întreabă el.

- Da, aprinde-l, răspund eu.

Este adevărat că se face rece aici şi în acelaşi timp sunt un pic surprins că el ia iniţiativa în casa mea şi că *are o părere* pe care o spune cu voce tare despre cum mă simt eu; eu nu aş fi făcut asta niciodată, dar el a cerat totuşi permisiunea mai întâi, aşa că bănuiesc că totul este în regulă. Lars se dă jos de pe lada de lemne, ridică capacul şi ia trei lemne de foc şi câteva pagini din ziarul *Dagbladet* de săptămâna trecută pe care îl ţin în lada de lemne în acest scop şi în scurt timp focul se aprinde, mult mai rapid decât îl fac eu de obicei, pentru că Lars a aprins focul toată viaţa lui. Atunci aparatul de făcut cafea filtru de pe bufetul de bucătărie începe să sfârâie şi să bolborosească: buna, bătrâna mea cafetieră pe care o am de atâţia ani, şi câteva clipe mai târziu mă duc şi torn cafeaua într-un termos. Stau acolo un minut cu termosul în mână, încercând să mă gândesc la cea cu care obişnuisem să-mi beau cafeaua în fiecare dimineaţă timp de atâţia ani, dar ea îmi scapă, nu reuşesc să-i văd chipul. Mă uit însă pe fereastră la curtea acum curăţată, unde nu mai sunt decât grămăjoare aurii de rumeguş pe lângă rădăcina uriaşă, iar fulgii grei de zăpadă coboară în tăcere şi se aştern pe pământ doar câteva secunde, pentru ca mai apoi să dispară în mod misterios. Dacă va continua toată noaptea aşa, cu siguranţă că spre dimineaţă se va pune zăpadă.

Mi-am luat oare micul dejun azi-dimineaţă? Nu-mi pot aminti, pare că a trecut atât de mult timp. S-au întâmplat multe de atunci. Acum îmi este însă foame. Mă întorc de la fereastră spre Lars, fac un gest spre masă şi spun:

- Poftă bună, masa e gata.

- Mulţumesc, spune el închizând lada de lemne, apoi ne aşezăm, un pic timizi, şi începem să mâncăm.

Nu spunem nimic timp de câteva minute. Mâncarea este surprinzător de gustoasă şi trebuie să mă duc şi să verific în cutia de pâine să văd dacă pâinea pe care am cumpărat-o este diferită de cea pe care o iau de obicei de la magazin, dar văd că este tot cea pe care o cumpăr de obicei.

Mă aşez din nou la masă şi continui să mănânc şi trebuie să mărturisesc că îmi face plăcere, încerc să nu mă grăbesc, iar Lars continuă să mănânce cu ochii în farfurie. Nu mă deranjează, fiindcă nu am nevoie de conversaţie, dar atunci el ridică privirea şi spune:

- Eu trebuia, de fapt, să preiau ferma.

- Care fermă? îl întreb eu, deşi nu poate fi vorba decât de o singură fermă.

Dar gândurile mele erau departe şi mă întreb dacă aşa ajungem după ce am trăit singuri multă vreme, dacă începem să vorbim tare în timp ce gândim, dacă diferenţa între a vorbi şi a nu vorbi se estompează treptat, dacă acea conversaţie interioară fără de sfârşit pe care o purtăm cu noi înşine se contopeşte cu cea pe care o avem cu puţinii oameni cu care încă ne vedem, dacă atunci când trăieşti singur prea mult timp, linia care le desparte devine neclară şi nici nu îţi mai dai seama când treci peste acea linie. Oare aşa arată viitorul meu?

- Ferma de acasă. Cea din sat, bineînţeles.

Trebuie să fie sute de mii de sate în Norvegia, chiar noi suntem într-unul dintre ele, dar e clar, ştiu despre care fermă este vorba.

- Te întrebi probabil de ce locuiesc aici şi nu în satul în care m-am născut? spune el.

De fapt, nu mă întrebasem, nu în felul în care se gândise el, dar poate că ar fi trebuit să o fac. Ceea ce mă întreb *eu* este cum de am ajuns în acelaşi loc după toţi aceşti ani. Cum este posibil aşa ceva?

- Da, se poate spune că m-am întrebat, spun eu.

- Eu ar fi trebuit să o preiau, eram singurul rămas acasă. Jon era pe mare, Odd a murit, eu lucrasem zi de zi la ferma aceea toată viaţa mea, nu am plecat nici măcar o singură zi în vacanţă, aşa cum pleacă oamenii acum. Tata nu s-a mai întors niciodată, s-a îmbolnăvit. Nimeni nu ştia ce are. Şi-a rupt piciorul, şi-a rupt şi ceva la umăr şi a fost internat la spitalul din Innbygda, atunci în 1948, îţi aminteşti acel an, eu eram doar un copil atunci. Tata nu s-a mai întors acasă niciodată. Apoi au trecut anii şi într-o bună zi Jon a venit acasă de pe mare. Nu l-am recunoscut. Pentru mine era ca şi cum nu ar mai fi existat nici unul dintre ei. Nu mă mai gândeam la ei. Dar într-o bună zi Jon a apărut pe drum venind de la staţia de autobuz, a intrat pe uşă şi a spus că era gata să preia ferma. Avea douăzeci şi patru de ani. A spus că era dreptul său. Mama nu a ridicat nici o obiecţie şi nu a intervenit pentru mine, dar îmi aduc aminte de expresia ei de atunci, îmi aduc aminte că nu mă putea privi în ochi.

Eu nu lucrasem vreodată altceva şi nu ştiam decât asta. Jon spunea că se săturase de mers pe mare, că a văzuse tot ce era de văzut. Se poate. De-a lungul anilor trimisese câteva cărţi poştale de prin Port Said şi alte asemenea locuri, Aden, Karachi, Madras, ştii tu, locuri de care nu ştii nimic şi nici unde se află, până nu te uiţi într-un atlas şcolar. Unul dintre vapoare se chema M/S *Tijuka*, îmi amintesc bine plicurile, aveau numele vasului tipărit pe ele şi era un nume cum eu nu mai văzusem până atunci. După părerea mea Jon nu părea să se simtă bine. Era slab şi cam molâu, nu putea să aibă grijă de fermă, după cum vedeam eu. Arăta ca un drogat, ca aceia pe care îi vezi acum pe străzile din Oslo, era nervos şi arţăgos. Dar nu puteam face nimic. Era dreptul lui.

Apoi Lars a rămas tăcut. Fusese un discurs lung pentru cât vorbea el de obicei. A început să mănânce din nou, nu a ţinut pasul cu mine, dar şi lui îi plăcea mâncarea, îi torn cafea în cană şi îi ofer lapte, iar el ia carafa cea mică, galbenă şi îşi pune puţin lapte peste cafea, rămâne tăcut în continuare până termină de mâncat, iar când farfuria este goală, întreabă dacă poate să fumeze în casă.

- Bineînţeles că poţi fuma aici, îi spun.

Rulează o ţigară din pachetul roşu cu tutun şi foiţe de ţigară, o aprinde, trage un fum şi rămâne uitându-se fix la ţigara care ardea, şi atunci eu îl întreb:

- Şi tu ce ai făcut?

Lars îşi ridică privirea de la ţigară, pune ţigara în gură şi trage adânc din ea şi în timp ce dă fumul încet afară din piept, face o grimasă ca şi când ar fi vrut să se ascundă în spatele unei măşti de bufon şi totul este atât de neaşteptat încât sunt luat prin surprindere şi rămân acolo cu gura căscată, nu l-am mai văzut aşa niciodată. De fapt este o scenă cu adevărat comică; ca un clovn de circ care poate face lumea să plângă imediat după ce toţi se prăpădeau de râs, sau ca Chaplin prins într-o dilemă îngrozitoare, sau ca vreun alt erou din vechile filme mute, poate cel care se uită tot timpul cruciş, şi Lars chiar are o faţă ca de cauciuc, dar nu e nimic de râs în asta. El îşi strânge gura până când arată ca o linie, îşi ţine ochii strâns închişi, apoi parcă îşi răsuceşte faţa cu patruzeci şi cinci de grade către dreapta şi în jos, trecând de ureche, sau cel puţin aşa părea, iar trăsăturile feţei, cu care de-abia începusem să mă familiarizez, sunt strânse până ajung numai riduri, iar el rămâne în acea poziţie o vreme, apoi deschide ochii şi lasă ca fiecare trăsătură a feţei să revină la normal, în timp ce fumul continuă să iasă printre buze, iar eu

nu am nici cea mai mică idee la ce fel de spectacol am fost martor. El respiră adânc, iar ochii îi sunt umezi când se uită drept la mine şi-mi spune:

-Am plecat, în ziua în care am împlinit douăzeci de ani. Nu am mai trecut pe acasă de atunci. Nici măcar pentru cinci minute.

Se face linişte în bucătărie, Lars tace şi nici eu nu zic nimic. Apoi spun:

- A naibii situaţie.

- Nu am mai văzut-o pe mama de când aveam douăzeci de ani, spune el.

- Mai este încă în viaţă? îl întreb.

- Nu ştiu, răspunde Lars. Nu am încercat să aflu.

Mă uit afară pe fereastră. Nu sunt sigur dacă vreau să ştiu toate acestea. Simt cum o oboseală uriaşă se aşterne peste mine, mă acoperă şi mă trage în jos. Îl întreb numai pentru că simt că *trebuie* să o fac, deoarece e clar că pentru Lars este important să-mi spună toate acestea şi desigur că într-un fel mă interesează, ar trebui să ştiu, totuşi nu sunt sigur dacă vreau cu adevărat să aflu. Ocupă un spaţiu prea mare. Îmi este greu să mă concentrez, căci întâlnirea mea cu Lars m-a dezechilibrat, a făcut ca planul meu de a sta aici să devină neclar, aproape neimportant în clipa în care nu mă concentrez, trebuie să mărturisesc asta. Starea mea sufletească se schimbă de la o extremă la alta în câteva ore, ca un lift care coboară de la pod la pivniţă şi acum zilele mele nu mai sunt aşa cum mi-am imaginat eu că vor fi. Cel mai mic lucru, dacă nu merge bine, eu îl amplific la dimensiuni catastrofale. Nu că mesteacănul acela ar fi fost ceva neînsemnat, nu asta vreau să spun, sau că lucrurile nu s-ar fi terminat cu bine până la urmă, pentru că m-am descurcat foarte bine, cu ajutorul lui Lars, dar aş fi vrut de fapt să fiu singur. Să-mi rezolv singur problemele, una câte una, cu o gândire clară şi cu unelte bune, poate aşa cum făcea tata atunci la cabană; lua câte o problemă şi o evalua, lua uneltele de care avea nevoie şi le aşeza într-o ordine bine stabilită, începea de la un capăt şi continua până la celălalt gândindu-se, folosindu-şi mâinile şi bucurându-se de ceea ce lucra şi în acelaşi fel doresc şi eu să mă bucur de ceea ce fac; să rezolv problemele zilnice care pot fi destul de dificile, dar au limite clare, un început şi un sfârşit pe care le pot prevedea, iar seara să fiu obosit, dar nu epuizat, să mă scol odihnit dimineaţa, să-mi fac cafeaua, să aprind soba şi să mă uit afară la lumina roşie care vine peste pădure către lac,

să mă îmbrac şi să o pornesc pe cărări cu Lyra, iar apoi să continui treburile pe care am hotărât să le fac în acea zi. Asta îmi doresc, ştiu că o pot face, ştiu că am *în* mine capacitatea de a mă descurca singur, că nu este nimic de care să-mi fie frică. Am văzut atât de multe lucruri şi am luat parte la atâtea evenimente în viaţa mea şi nu intru în detalii acum, dar am fost şi norocos, am fost „băiatul cu pantaloni galbeni", însă acum ar fi bine să mă pot bucura de ceva odihnă.

Dar acum este vorba de Lars, pe care nu pot să nu-l simpatizez, Lars care se ridică de la masă şi îşi potriveşte şapca mişcând-o într-o parte şi în alta până când îi găseşte locul, afară s-a înserat acum şi în orice caz nu mai este soare, iar el îmi mulţumeşte stângaci şi formal pentru masă, ca şi când tocmai terminasem masa de Crăciun, iar el era musafirul care şi-ar fi dorit să fie la o sută de kilometri depărtare. Probabil că se simte mai bine afară, cu toporul sau cu ferăstrăul în mână, decât aici în casa mea. Nu am nimic împotrivă, înţeleg asta. Şi eu m-aş fi simţit la fel, dacă eu aş fi fost musafirul şi aş fi fost acasă la el.

Mă duc în vestiar, îi deschid uşa lui Lars şi îl conduc până afară pe scară unde Poker stă şi aşteaptă. Când îi spun noapte bună şi îi mulţumesc pentru ajutor, el îmi răspunde că am făcut treabă bună cu mesteacănul acela şi că ne ocupăm de rădăcină mâine cu lanţurile pe care o să le aducă. Apoi câinele se bagă între noi, se aşează, priveşte fix la stăpânul său şi începe să mârâie, dar Lars se întoarce cu spatele fără să arunce nici măcar o privire în jos, trece pe lângă Poker, coboară cele două trepte, apoi traversează curtea şi coboară panta către cabana unde locuieşte. Poker rămâne nedumerit, cu limba atârnând şi se uită în sus la mine, care mă sprijineam de uşă aşteptând, fără să rostesc vreo comandă care să-l elibereze, apoi îşi lasă brusc capul în jos şi se strecoară pe urmele lui Lars fără chef şi cu paşi aproape târşâiţi, şi dacă eu aş fi în locul *lui* acum, mi-aş schimba rapid atitudinea.

În curte s-a aşternut un strat subţire de zăpadă. Nu am observat când a început să se aşeze, dar temperatura a coborât, ninge în continuare şi nu cred să se oprească. Intru în casă, închid uşa în urma mea şi aprind lumina de afară. Lars şi-a uitat aici mănuşile de protecţie, sunt acolo unde le-a pus pe etajera pentru pantofi, le iau şi deschid uşa, sunt gata să-l strig, dar nu are rost să o fac, pentru că el le poate lua mâine, că doar nu se va mai apuca acum de vreo treabă la care să aibă nevoie de ele.

Lars. Care zice că nu s-a gândit la fratele lui în anii în care Jon era pe mare, dar îşi aduce aminte oraşele şi porturile pe care acesta le vizitase,

îşi aduce aminte ce era tipărit pe plicurile pe care le-a primit şi numele vapoarelor pe care Jon se îmbarcase şi care urmărea cu degetul pe atlasul şcolar rutele pe care le urmaseră navele. Deja slab şi cu umerii lăsaţi, Jon stă pe punte aproape de prora vasului M/S Tijuka ţinându-se bine de balustradă, privind sfidător, cu ochii pe jumătate închişi, coasta de care se apropiau. Veneau de la Marsilia, iar degetul lui Lars a urmărit vasul trecând pe lângă Sicilia şi pe lângă vârful de cizmă al Italiei, apoi în diagonală pe lângă insulele Greciei, iar la sud-est de Creta este ceva nou în aer, ceva care are o consistenţă diferită faţă de numai cu o zi în urmă, dar Jon nu îşi dă încă seama că acest nou element din aer este Africa. Apoi Lars îl urmează înspre Port Said, la extremitatea Mării Mediterane unde ei vor descărca şi apoi vor încărca din nou vasul înainte de a-şi continua drumul încet prin Canalul de Suez, având deşertul de ambele părţi pe lungi porţiuni şi o lumină galbenă stranie de la miliardele de fire de nisip ce strălucesc în soare, apoi de-a lungul Mării Roşii mai întâi către Djibouti în căldura arzătoare şi apoi mai departe către Aden pe malul opus al strâmtorii ce separă o lume de alta, tot timpul pe urmele tânărului poet Rimbaud care a navigat pe aici cu aproape şaptezeci de ani în urmă, pentru a deveni o altă persoană decât cea care fusese înainte şi pentru a lăsa în urma sa totul, ca unul ce se cufundă în deşert urmându-şi drumul spre uitare şi mai apoi către moarte şi *eu* ştiu aceasta, pentru că am citit într-o carte. Dar Lars nu ştie asta, stând cu atlasul în faţă la masa de bucătărie în casa de lângă râu şi nici *Jon* nu ştie, dar în Port Said el vede pentru prima dată palmieri africani sub cerul apăsător de un albastru violent. El vede acoperişurile plate ale oraşului şi vede bazarele şi pieţele de pe fiecare stradă tocmai până la docuri şi de-a lungul cheiului unde este amarată M/S Tijuka. Nu există altceva decât bazare în acel oraş şi voci care strigă în toate limbile şi vor să-ţi vândă ceva, care vor ca tu să cobori pasarela, tocmai *tu* care stai acolo sus cu mâinile ţinând atât de strâns balustrada şi ochii ca nişte linii subţiri, să cobori şi să cumperi ceva ce trebuie neapărat să ai dacă îţi cunoşti interesul, căci îţi va schimba viaţa şi ţi-o va face atât de fericită încât nici nu o vei mai recunoaşte şi este *special price for you today* şi este asurzitor şi ameţitor, sunt ţambale şi tobe şi mirosuri care aproape că îl fac să leşine; un amestec de legume răscoapte şi carne de origine necunoscută de care el nici nu avea habar că există pe această lume. Mai sunt şi condimentele şi ierburile şi un miros de la un foc care de-abia se zăreşte la capătul cheiului, iar el nu ştie ce ard ei acolo, dar

este un miros pătrunzător şi el nu vrea să părăsească nava. Îşi face de lucru cu marfa pe care o descarcă şi munceşte cu toată forţa sa de om tânăr, dar *nu* coboară pasarela. Nici când este liber şi nici în alt cart şi când întunericul se lasă brusc, el rămâne acolo pe punte privind cum viaţa continuă într-un tempo mai domol, într-un amestec de lumini electrice şi de flăcări şi totul pare mai ispititor acum decât în lumina stridentă a zilei, dar în acelaşi timp este şi înfricoşător, cu umbre mişcătoare şi alei înguste. El are cincisprezece ani şi nu coboară de pe vas în Port Said, nici în Aden şi nici în Djibouti.

Mă trezesc noaptea şi mă ridic în pat să mă uit pe fereastră în întunericul de afară. Ninge în continuare şi bate un vânt puternic spulberând zăpada şi aruncând fulgii de zăpadă în fereastră. Acolo unde drumul coboară către râu, nu este decât o pătură albă uriaşă, fără margini. Mă târăsc jos din pat, mă duc în bucătărie şi aprind lampa mică de deasupra maşinii de gătit. Lyra îşi ridică ochii de acolo de unde stă întinsă la locul ei de lângă soba cea neagră, dar nu e nimic în neregulă cu ceasul ei intern, ea ştie că nu ieşim afară acum la două noaptea. Mă duc la baie, sau mai bine spus la nişa de lângă culoar, unde ţin un lighean, o carafa mare cu apă şi o găleată pe podea pentru zilele când vremea este atât de rea încât nu îmi vine să mă duc în spatele casei. Apoi iau pe mine un pulover şi încalţ o pereche de ciorapi şi mă aşez la masa de bucătărie cu un păhărel de rachiu şi cu ultimele pagini din *A Tale of Two Cities* a lui Dickens. Viaţa lui Sydney Carton se apropie de sfârşit, curge mult sânge în jurul lui, printr-un văl roşu vede ghilotina lucrând ritmic, capetele cad în coş până când acesta se umple şi este schimbat cu un altul când nu mai e loc, iar femeile din tribune numără: nouăsprezece, douăzeci, douăzeci şi unu, douăzeci şi doi, iar el o sărută pe femeia care stă la coadă înaintea sa şi îşi ia rămas bun şi îi spune că se vor întâlni pe tărâmul unde nu există nici timp şi nici durere ca aici, iar în curând el a rămas singurul şi spune atât pentru sine cât şi pentru întreaga lume: „This is a far, far better thing than I have ever done". Nu este greu să-i dai dreptate într-o astfel de situaţie. Bietul Sydney Carton. Pot spune că este o lectură cu adevărat amuzantă. Zâmbesc uşor, iau cartea cu mine în camera de zi şi o pun pe raft la locul său între celelalte cărţi de Dickens, mă întorc în bucătărie şi trag o duşcă pe nerăsuflate, închid lumina de deasupra aragazului şi mă duc în dormitor unde mă culc. Adorm instantaneu. La cinci de dimineaţă mă scoală zgomotul

unui tractor şi scrijelitul plugului de zăpadă pe drum în sus către casa mea. Îi văd luminile prin fereastră şi îmi dau seama imediat ce este, mă întorc pe partea cealaltă şi adorm din nou, fără să mai am timp de gânduri negre.

13

Valea părea diferită după dimineaţa pe care am petrecut-o cu Franz. Pădurea era altfel, câmpurile erau altfel, poate doar râul era neschimbat, deşi oarecum diferit şi aşa îmi apărea şi tata când mă gândeam la ceea ce mi-a povestit Franz despre el, mai ales după ce l-am văzut pe debarcaderul din faţa casei lui Jon. Nu ştiam dacă acum era mai depărtat de mine sau mai apropiat, dacă era mai uşor sau mai greu de înţeles, dar sigur era diferit şi eu nu puteam vorbi cu el despre asta, pentru că nu *el* deschisese acea uşă şi atunci eu nu aveam nici un drept să intru şi nici nu ştiam dacă doream asta.

Acum îmi dau seama că el nu avea răbdare. Nu că ar fi fost impulsiv, era aşa cum fusese de când venisem aici cu autobuzul şi deşi este adevărat că simţeam o mare diferenţă când mă gândeam la el, nu puteam *vedea* nici o diferenţă. Dar acum el nu vroia să mai aştepte. Vroia să trimită buştenii. Indiferent de ce făcusem în timpul zilei, dacă fusesem la magazin sau vâslisem în sus pe râu până la cataractele de lângă pod pentru a pescui din barcă când ne întorceam, sau dacă făcusem tâmplărie în curte, sau dacă ne dusesem în locul unde tăiasem copacii şi cu mănuşi în mână făcusem ordine în haosul de crengi şi ridicasem o grămadă pentru un foc de tabără pe care să-l aprindem mai târziu când vremea o va permite, căci el nu vroia să lăsăm mizerie după noi, da, el tot se ducea la cele două stive de buşteni de lângă râu cel puţin de două ori în fiecare seară să-i împingă şi să-i înghesuie, să calculeze unghiul şi distanţa până la apă, să vadă dacă buştenii vor ateriza corect în apă, pentru ca apoi să facă socoteala încă o dată. După părerea mea, de fapt nu era necesar; pentru că se vedea că trunchiurile se vor rostogoli drept în râu şi nu se vor împiedica de nici un obstacol pe parcurs, lucru pe care îl ştia şi el. Dar nu se putea ţine departe de stivele de buşteni. Câteodată stătea acolo timp îndelungat doar ca să miroasă lemnul, da, chiar îşi lipea nasul de lemnul curăţat de scoarţă unde răşina încă mai strălucea şi inspira adânc, iar eu nu ştiam dacă o făcea pentru că îi făcea plăcere, ceea ce eu aşa cred, sau dacă nasul lui putea citi nişte informaţii ascunse acolo în interiorul lemnului, informaţii la care noi, muritorii de rând, nu aveam acces. Dacă acea informaţie era bună sau

rea, eu nu aveam de unde să ştiu, dar lucrul acesta oricum nu îl făcea mai puţin nerăbdător. Apoi a plouat tare timp de două zile, iar în seara următoare el s-a dus pe drum în sus la Franz ca să vorbească cu el şi a rămas acolo mult timp. Când s-a întors, eu stăteam în patul de sus citind la lumina unei mici lămpi cu petrol, pentru că serile erau mai întunecate acum; el a venit în cameră, s-a aplecat deasupra patului meu şi a spus:

- Mâine ne încercăm norocul. Trimitem buştenii pe râu în jos.

Am ghicit din vocea sa că Franz nu era de aceeaşi părere. Am pus semnul de carte la pagina la care m-am oprit din citit, m-am aplecat peste marginea patului şi, cu un braţ atârnând, am lăsat cartea să cadă pe scaunul de lângă pat şi am spus:

- Bine. Mă bucur.

Era adevărat, mă bucuram. Mă bucuram de munca fizică, de presiunea pe braţele mele, de rezistenţa pe care o opuneau buştenii, pentru ca în cele din urmă să simt cum cedează.

- E bine, a spus tata. Franz vine mâine să ne ajute. Acum culcă-te ca să prinzi puteri pentru mâine. E de la sine înţeles că nu va fi o joacă de copil, pentru că vom fi numai noi trei şi avem mulţi buşteni. Acum trebuie să mă duc jos la râu şi să mă gândesc un pic. Mă întorc într-o oră.

- E-n regulă, am spus eu.

Se ducea jos la râu să stea pe o piatră cu privirea în gol, eram obişnuit cu asta, aşa că nu mă îndoiam de spusele lui, căci deseori el se ducea să stea pe piatra aceea.

- Să sting eu lumina? a întrebat el, iar eu am răspuns „da, mulţumesc", şi el s-a aplecat şi a pus mâna în spatele sticlei de lampă, a suflat în lampă şi flacăra s-a stins, încât a rămas numai o dungă mică, roşie lângă fitil, care apoi a dispărut şi *aceasta* şi s-a făcut întuneric, dar nu întuneric beznă. Vedeam pe fereastră marginea cenuşie a pădurii şi cerul cenuşiu de deasupra, iar tata a spus „Noapte bună, Trond, pe mâine", iar eu am răspuns „Noapte bună, pe mâine" şi el a plecat, iar eu m-am întors cu faţa la perete, înainte să adorm mi-am lipit fruntea de peretele de scânduri nefinisate şi am tras pe nări aroma discretă de pădure care încă mai persista acolo.

În noaptea aceea m-am sculat o dată. M-am dat jos din pat cu grijă, am ieşit şi m-am dus în spatele cabanei. Stăteam acolo în picioarele goale, numai în chiloţi, cu vântul trecând la înălţime peste mine printre

copaci şi cu norii plumburii pe care mi-i imaginam saturaţi de ploaie şi gata să plesnească şi atunci am închis ochii şi mi-am întors faţa către cer, dar nu am simţit nimic căzând de acolo. Era doar aerul răcoros care-mi atingea faţa şi mirosul de răşină şi de lemn, mirosul pământului şi o pasăre al cărei nume nu-l ştiam, ţopăind într-un tufiş, foindu-se şi ciripind, emiţând un torent neîntrerupt de sunete piţigăiate din frunzişul des, la câţiva metri de picioarele mele. Acolo în noapte era un sunet ciudat, singuratic şi nu ştiam ce să cred, dacă pasărea era cea care se simţea singură, sau dacă eu mă simţeam singur.

Când m-am întors în casă, tata era în pat, dormind, aşa cum promisese. Am rămas acolo în semiîntuneric uitându-mă la capul de pe pernă: la părul lui de culoare închisă, la barba lui scurtă, la ochii închişi şi la figura lui închisă într-un vis, care era în cu totul alt loc şi nu în acea cabană cu mine. Nu aveam cum să ajung la el acum. Respiraţia lui era calmă şi liniştită ca şi când nu ar fi avut nici o grijă pe lumea aceasta şi poate că nici nu avea şi nici eu nu ar trebui să am, dar eram neliniştit şi nu ştiam ce să cred despre unele lucruri, iar dacă respiraţia lui era uşoară, a mea nu era. Am deschis larg gura şi am tras aer cu putere de trei, patru ori înainte ca pieptul să mi se umple şi probabil că arătam ciudat stând acolo şi gâfâind în acea cameră cufundată pe jumătate în întuneric, apoi m-am urcat pe lângă tata şi m-am vârât în patul meu sub plapumă. Nu am adormit imediat, ci am rămas acolo cu ochii în tavan studiind nervurile pe care de-abia le puteam distinge şi toate nodurile din lemn care păreau că se mişcă înainte şi înapoi ca nişte creaturi mici cu picioare invizibile şi mi-am simţit corpul încordat la început, apoi mai relaxat după câteva minute, sau poate după câteva ore. Greu de spus, pentru că nu aveam nici o percepţie a timpului care trece şi nici a camerei în care eram, căci totul se mişca încet în jurul meu, ca spiţele de la o roată uriaşă de care *eu* eram legat cu gâtul la butuc şi cu picioarele pe circumferinţă. Am ameţit şi am deschis ochii mari ca să nu mi se facă greaţă.

Când m-am sculat era deja dimineaţă şi lumina cădea pe pervazul ferestrei, căci dormisem prea mult şi mă simţeam obosit, epuizat chiar, şi nu aveam deloc chef să mă scol.

Uşa dinspre camera de zi era deschisă, ca şi uşa de afară şi, dacă mă ridicam într-un cot, vedeam razele de soare cum cădeau oblic prin deschizătura uşii pe podeaua lustruită, în cabană mirosea a mâncare şi îi

auzeam pe tata şi pe Franz vorbind în curte. Conversaţia lor se desfăşura pe un ton scăzut, calm, aproape leneş, vorbind cu pauze între cuvinte, şi dacă ei nu fuseseră de acord cu o zi înainte, acum nu se putea observa aceasta, dar poate că Franz înţelesese cât de importantă era această lucrare pentru tata şi că trebuiau să-şi asume riscul şi erau de acord că la asta erau ei buni: la operaţiuni riscante, deşi *eu* nu prea înţelegeam de ce buştenii nu puteau să aştepte încă o lună sau două sau chiar până la primăvară. Oricum ei stăteau acolo în curte la soare şi făceau fără grabă un plan, după cum auzeam eu, plănuiau ce aveau de făcut în cursul zilei, cum poate că mai făcuseră de atâtea ori înainte atunci când eu nu ştiam nimic despre ceea ce făceau ei.

M-am rezemat de pernă şi am încercat să înţeleg ce mă făcea să mă simt atât de greoi şi de epuizat, dar nu mi-a venit nimic în minte; nici fraze şi nici imagini, doar o pată de culoare violet în spatele pleoapelor şi o senzaţie de durere şi de uscăciune în gât, apoi m-am gândit la buştenii stivuiţi lângă râu care aveau să fie puşi în mişcare cât de curând şi voiam să iau parte la asta. Vroiam să văd avalanşa de lemne prăbuşindu-se în apă unul după altul şi să privesc malul râului cum se goleşte, dar mirosul de mâncare care venea din bucătărie m-a făcut să simt deodată un gol în stomac şi am strigat prin uşă:

- Voi aţi mâncat de dimineaţă?

Cei doi bărbaţi de afară au început să râdă, iar Franz mi-a răspuns:

- Nu, doar stăm aici şi pierdem vremea şi te aşteptăm.

- Săracii de voi, am răspuns, vin imediat dacă e vorba de mâncare, hotărând că de fapt eram în toane bune şi mă simţeam uşor ca un fulg.

Mi-am adunat forţele într-o clipă şi am sărit jos din patul suprapus aşa cum făceam de obicei, ţinându-mă cu mâinile de marginea patului, luându-mi avânt cu fundul şi picioarele deodată, dintr-o singură mişcare până jos pe podea, unde am aterizat în poziţie de telemark[3].

Dar de data aceasta picioarele nu au reuşit să-mi oprească avântul şi genunchiul drept s-a izbit de podea, iar eu am căzut pe o parte. Genunchiul mă durea atât de rău, că eram pe punctul de a ţipa. Cei doi de afară au auzit probabil zgomotul, pentru că tata a strigat:

- Ce faci, ai păţit ceva?

---

[3] Stil de coborât pe schiuri cu un genunchi îndoit, specific norvegian (n.tr.).

Dar, din fericire, a rămas acolo cu Franz. Am strâns din ochi şi am spus:

- Nu, n-am păţit nimic, deşi nu era aşa.

Am reuşit să mă aşez pe scaunul de lângă pat şi am stat acolo ţinându-mă de genunchi cu ambele mâini. Nu părea să fie ceva rupt când apăsam pe genunchi, dar durerea era aproape de nesuportat şi mă simţeam ameţit şi zăpăcit de cap şi mi-era greu să-mi trag pantalonii, deoarece trebuia să ţin piciorul drept întins şi tocmai eram pe punctul de a renunţa şi de a mă sui înapoi în pat, dacă aşa ceva ar fi fost posibil, în cele din urmă, am reuşit să-mi pun pantalonii şi apoi restul de haine şi m-am dus şchiopătând în camera de zi unde m-am aşezat ţinând piciorul drept sub masă înainte ca tata şi Franz să termine de vorbit şi să intre în casă.

Când am terminat de mâncat micul dejun era târziu şi cei doi bărbaţi au început să spele vasele imediat, deoarece tata vroia să aibă totul curat când venea acasă obosit, spunea el, să nu găsească vase murdare şi dezordine; nu am înţeles de ce m-au lăsat să stau acolo, deşi în mod normal era datoria mea să ajut la spălatul vaselor atunci când sora mea nu era cu noi. În orice caz, nu mă deranja faptul că m-au lăsat în pace.

Stăteau cu spatele la masă vorbind şi glumind, zdrăngăneau cănile şi paharele, iar Franz fredona un cântec pe care îl învăţase de la tatăl lui despre un jder care stătea în vârful unui copac. Dar tata ştia şi el acest cântec de la tatăl lui şi amândoi răcneau la unison, fluturând cârpele de bucătărie şi peria de spălat vase în ritmul cântecului, iar eu am *văzut* în faţa ochilor cum jderul se bălăbănea neputincios în vârful unui brad; am profitat de ocazie şi mi-am lăsat capul pe masă, căci îl simţeam atât de greu şi nu mai puteam să-l ţin sus şi s-ar putea să fi aţipit câteva momente acolo unde stăteam. Dar atunci tata a spus:

- Acum nu mai putem să ne prostim şi să ne pierdem timpul pe aici, trebuie să mergem, nu-i aşa, Trond?

L-am auzit limpede şi am răspuns cu gura plină de salivă:

- Da, aşa e, mi-am ridicat capul, m-am şters la gură şi deodată nu m-am mai simţit atât de rău.

Am mers după ei prin curte către şopron încercând să şchiopătez cât mai puţin posibil, am luat o cange şi mi-am pus pe umăr un colac de funie, iar tata a luat şi el o cange, două topoare şi un cuţit cu teacă, în timp ce Franz a luat o rangă şi un ferăstrău ascuţit de curând. Toate

acestea le ţineam în şopron unde mai erau şi alte unelte: mai multe ferăstraie şi ciocane, două coase şi clame de tâmplărie, două rindele, dalte de diferite dimensiuni şi tot felul de cleşti care atârnau de cuiele bătute la rând în perete şi mai erau şi colţare şi multe alte unelte al căror scop nu-l cunoşteam, în acel şopron tata avea un atelier bine echipat şi el ţinea la acele unelte şi le ascuţea şi le lustruia, le impregna cu diferite uleiuri astfel ca ele să miroasă bine şi să reziste multă vreme şi fiecare lucru avea locul lui anume unde era atârnat sau unde stătea, totdeauna gata de a fi folosit.

Tata a închis uşa de la şopron şi a tras zăvorul, apoi am pornit toţi trei unul după altul, tata mergând primul iar eu cel din urmă, ducând uneltele sub braţ sau pe umăr şi am luat-o pe poteca ce ducea în jos la râu, acolo unde erau cele două stive de buşteni. Soarele strălucea şi scânteia în apa râului care se umflase după câteva zile de ploaie torenţială şi putea să fie o imagine perfectă a acelui sezon de vară şi a ceea ce făcusem împreună, dacă eu nu aş fi şchiopătat rău şi asta pentru că undeva în mine, credeam eu, nu departe de sălaşul sufletului, era ceva obosit şi uzat care făcea ca picioarele mele să fie prea slabe pentru a căra greutatea pe care ar fi putut în mod normal să o poarte.

Când am ajuns la malul râului, am aşezat uneltele pe bolovanii de acolo, iar tata şi Franz au dat un ocol primei stive, s-au oprit unul lângă altul cu spatele la râul umflat şi scânteietor şi aplecând capul într-o parte, cu mâinile în şolduri, studiau buştenii stivuiţi, rezemaţi de două bârne verticale solide. Bârnele erau fixate cu două prăjini oblice înfipte bine în pământ, ideea fiind că atunci când trăgeai prăjinile, bârnele cădeau în faţă către râu, iar stiva de buşteni aluneca şi toţi buştenii se rostogoleau pe bârne ca pe şine şi mai departe în apă, dacă distanţa şi înclinaţia erau corecte. Atât tata, cât şi Franz spuneau că totul era bine. Apoi s-au lăsat în genunchi şi au dat la o parte pietrele şi nisipul din jurul prăjinilor înclinate pentru a le trage mai uşor. Când au terminat de săpat, au luat funiile şi fiecare a legat o funie de prăjina lui şi apoi s-au îndepărtat de stiva de buşteni cu capătul funiei în mână pentru că nu vroiau să se afle în calea buştenilor atunci când aceştia porneau la vale. Treaba aceasta se putea face în mai multe moduri, dar această variantă era patentul lui Franz. El spunea că nu a reuşit niciodată să rostogolească dintr-o dată toţi buştenii în apă şi credea că nu vor reuşi nici de data aceasta, pentru că trebuia să fie o anumită pantă, prin urmare o greutate mare, şi ar fi fost nevoie de bârne şi prăjini al naibii

de lungi, plus un dram de noroc ca să reuşească, şi chiar şi atunci era destul de riscant. Franz spunea că cel care doreşte să-i fie bine trebuie din când în când să-şi asume un risc mare. Au încordat funiile, fiecare de partea sa, s-au proptit bine pe picioare şi au început să numere tare împreună: cinci, patru, trei, doi, unu, acum! şi au tras cu toată puterea până când funiile au trosnit şi venele li s-au umflat pe frunte la amândoi şi s-au înroşit la faţă. Nu s-a întâmplat nimic. Prăjinile au rămas la locul lor. Franz a numărat încă o dată şi a strigat: Acum! Şi au tras din nou şi au icnit în acelaşi timp şi nimic nu s-a schimbat cu excepţia trăsăturilor celor doi bărbaţi care scrâşneau din dinţi şi îşi mijeau ochii până când ajungeau ca două linii. Dar nu le-a ajutat la nimic, orice strâmbături ar fi făcut, sau oricât de tare ar fi tras. Prăjinile nu se clinteau de la locul lor.

- La naiba, a spus tata.

- La dracu', a spus Franz.

- Va trebui să le tăiem cu toporul, a spus tata.

- E riscant, a răspuns Franz, ne putem trezi cu grămada de lemne în cap.

- Ştiu, a spus tata.

S-au dus şi au luat fiecare câte un topor din grămada de scule, s-au întors la stiva de lemne şi s-au năpustit la prăjinile oblice cu braţele şi cu trupurile plesnind de ciudă că planul lor nu a mers de prima dată, pentru că aşa se obişnuiseră, iar Franz a strigat din nou „La dracu'" şi apoi a spus:

- Hai să le tăiem amândoi odată.

- Aşa facem, a spus tata şi ei şi-au schimbat ritmul şi s-au sincronizat, iar sunetul loviturilor de topor se auzea ca o singură lovitură de fiecare dată.

Puteam vedea că le place să facă asta, pentru că Franz a început deodată să zâmbească şi a râs, iar tata a zâmbit şi el, iar eu îmi doream să fiu ca ei, să am un prieten ca Franz cu care să-mi sincronizez loviturile de topor, cu care să fac planuri şi să-mi folosesc forţele, să râd şi să tai copaci lângă un râu exact ca acesta, care era totdeauna la fel şi totuşi nou, ca acum, dar singurul meu prieten posibil dispăruse şi nimeni nu mai vorbea despre el. Bineînţeles că îl aveam pe tata, dar nu era acelaşi lucru. El era un bărbat ce avea o viaţă secretă în spatele celei pe care *eu* o cunoşteam şi poate că mai avea încă una şi mai ascunsă, şi nu ştiam dacă mai puteam avea încredere în el.

Acum el a accelerat ritmul, iar Franz a făcut şi el la fel şi atunci tata a

început şi el să râdă şi să lovească cu toporul cu forţe sporite şi am auzit un trosnet din locul unde a lovit toporul. El a strigat:

- Fugi! şi s-a întors pe călcâie şi a sărit într-o parte. Franz a râs tare şi a făcut la fel. Proptelele s-au rupt aproape simultan. S-au frânt, iar bârnele de susţinere au căzut perfect în faţă aşa cum fusese planul şi atunci stiva s-a prăvălit cu un zgomot ca de la sute de clopote grele ce sunau peste apă şi prin pădure şi cel puţin jumătate dintre buşteni s-au rostogolit aproape sărind în râu. Apa clocotea, era un haos impresionant de buşteni şi de apă, iar eu eram bucuros că eram acolo şi îl vedeam. Dar mai rămăseseră mulţi buşteni şi toţi trebuiau să plece pe apă. Ne-am pus pe lucru toţi trei cu cângile şi am târât şi am împins şi am tras, iar uneori a trebuit să folosim ranga pentru a despărţi buştenii ce se blocaseră şi alteori am folosit funia pentru a-i elibera când erau îngrămădiţi şi au cedat unul câte unul. I-am rostogolit în râu lucrând câte doi, ajutându-ne de căngi, şi buştenii au căzut împroşcând apă, apoi au fost luaţi de curent şi duşi încet, cu demnitate, *în* jos pe vale către Suedia.

Nu peste mult timp am început să obosesc. Acea senzaţie specială pe care o aşteptam, care mă va înălţa şi mă va îmbăta şi îmi va da puteri suplimentare să muncesc, să mă balansez uşor din manevră în manevră, nu a ajuns să-mi cuprindă muşchii de la picioare, nici cei de la braţe sau de altundeva, aşa cum sperasem eu. În loc de asta, mă simţeam greoi şi epuizat şi trebuia să mă concentrez cu grijă asupra fiecărui lucru pe care îl aveam de făcut, pentru ca ceilalţi să nu vadă starea în care mă aflam. Genunchiul mă durea şi m-am simţit uşurat când, în cele din urmă, tata a spus că a venit vremea unei pauze. Majoritatea buştenilor erau plecaţi pe apă, mai rămăseseră numai câteva lemne mai mici, dar mai era încă o stivă. M-am căţărat până la pinul unde Franz bătuse în cuie o cruce de lemn într-o noapte de iama a anului 1944 pentru că un bărbat din Oslo cu pantaloni prea subţiri şi prea largi fusese ucis acolo de gloanţe nemţeşti, şi m-am întins jos în iarbă sub cruce, cu capul pe una dintre rădăcinile mai mari, şi am adormit imediat.

Când m-am trezit, mama lui Jon stătea în genunchi lângă mine, cu soarele în spatele capului şi cu mâna în părul meu; purta rochia de bumbac cu flori albastre şi, cu o expresie serioasă, m-a întrebat dacă îmi era foame. Pentru un moment am fost omul cu pantaloni largi care nu murise, ci îşi revenise şi se uita în sus la ea care încă mai stătea acolo,

dar apoi el s-a îndepărtat încet şi a dispărut. Am clipit din ochi şi am simţit cum mă înroşesc la faţă şi imediat mi-am dat seama că pe ea o visasem, nu îmi aduceam aminte cum, dar fusese o căldură străină, intensă, în acel vis, deşi nu puteam recunoaşte aceasta acum când ea mă privea în ochi. Am dat din cap, am încercat să zâmbesc şi am început să mă ridic într-o mână.

- Vin imediat, am spus.

- Bine, hai, vino, mâncarea e gata, a spus ea şi a zâmbit atât de neaşteptat încât a trebuit să mă uit în altă parte, peste apa ce curgea în spatele ei, şi pe malul celălalt am văzut doi dintre caii lui Barkald care stăteau dând din copite în spatele gardului din partea de sus a pajiştii, privind spre noi cu urechile ciulite ca doi cai fantomă care ne avertizau de dezastrele ce vor veni.

Ea s-a ridicat în picioare dintr-o singură mişcare fluentă ca şi când ar fi fost cel mai uşor lucru din lume şi s-a dus la focul ce trosnea, foc pe care îl aprinsese tata sau Franz pe locul unde fusese prima stivă de buşteni. Din acel loc venea un miros de slănină prăjită şi de cafea, un miros de fum, de lemn proaspăt tăiat şi de iarbă, de pietre încinse la soare, şi mai era şi un miros cu totul special pe care nu îl mai simţisem în altă parte, ci numai lângă acest râu, şi nu ştiam de unde venea, dar care poate era o combinaţie a tot ce se găsea în acest loc; un numitor comun, o sumă, şi dacă aş pleca din acest loc şi nu m-aş mai întoarce, nu l-aş mai întâlni vreodată.

Un pic mai încolo, aproape de foc, stătea Lars pe o piatră lângă apă. Ţinea în mână o legătură de crengi pe care le rupea la lungimi egale şi le punea într-o stivă jos lângă râu pe o mică pantă cu iarbă de lângă piatră, iar în faţa stivei înfipsese două nuiele ascuţite pe post de bârne. Toate crengile erau rezemate de cele două nuiele. Arăta foarte bine în miniatură, ca o adevărată stivă de buşteni. M-am dus la el şi m-am aşezat pe vine. Piciorul meu era mult mai bine acum după ce mă odihnisem, aşa că poate nu voi rămâne şchiop.

- Stiva asta arată foarte bine, am spus eu.

- Nu sunt decât câteva beţe, a spus el cu o voce scăzută şi serioasă, fără să se întoarcă.

- Daaa..., aşa e, am spus eu. Dar arată bine. Ca o adevărată miniatură.

- Nu ştiu ce este o miniatură, a spus Lars încet.

Am stat să mă gândesc. Nici eu nu ştiam cu adevărat ce înseamnă, dar am spus:

- Este ceva foarte mic care seamănă cu ceva care este mare. Numai că e mic. Înţelegi?
- Ţţss. Nu sunt decât câteva beţe.
- O.K., bine, am spus. Nu sunt decât câteva beţe. Nu vii şi tu la masă?
El a dat din cap.
- Nu, a spus el în şoaptă, nu vreau să vin la masă.
El a zis „să vin la masă" la fel ca mine, în loc să spună doar „să mănânc" cum ar fi fost normal.
- Nu vii? Bine, cum vrei. Nu te obligă nimeni.
M-am ridicat cu grijă lăsându-mi greutatea mai mult pe piciorul stâng.
- În orice caz, *mie* îmi este foame, am spus eu, întorcându-mă şi făcând doi paşi, iar atunci l-am auzit spunând:
— Eu l-am împuşcat pe fratele meu. M-am întors şi am făcut doi paşi înapoi. Gura îmi era uscată. Am spus aproape în şoaptă:
- Ştiu. Dar nu a fost vina ta. Tu nu ştiai că arma era încărcată.
- Nu, spuse el. Nu ştiam asta.
- A fost un accident.
- Da. A fost un accident.
- Eşti sigur că nu vrei să mănânci ceva?
- Da, spuse el. Rămân aici.
- E în regulă, am spus eu, poţi veni şi tu mai târziu, când o să ţi se facă foame, şi m-am uitat la părul şi la figura lui, la naiba, el nu avea decât zece ani şi nu mai avea nimic de spus.
M-am dus până la focul de tabără unde tata stătea relaxat cu spatele la râu lângă mama lui Jon, pe un buştean care rămăsese acolo. Nu stăteau atât de apropiaţi ca în acea dimineaţă pe debarcader, dar destul de aproape unul de celălalt, şi spinările lor păreau atât de relaxate şi aproape sfidătoare, ceea ce deodată m-a enervat cumplit. Franz stătea singur pe o buturugă în faţa lor, cu o farfurie de metal în mână, i-am văzut faţa bărboasă prin foc şi prin fumul transparent; ei începuseră deja să mănânce.
- Vino încoace, Trond, şi stai aici, a spus Franz cu o voce puţin încordată şi a bătut cu palma o buturugă aflată lângă buturuga *sa,* acum trebuie să mănânci. Mai e mult de lucru. Trebuie să mâncăm, ca să prindem puteri.
Dar eu nu m-am aşezat pe buturuga aceea. Am făcut ceva despre

care atunci am crezut şi încă mai cred şi acum că este nemaiauzit, pentru că m-am dus iute în spatele tatei şi al mamei lui Jon, am păşit peste buşteanul pe care stăteau şi m-am înghesuit între ei. Nu prea era loc, aşa că i-am împins tare pe amândoi, frecându-mă de ei, dar mai ales de corpul ei, care era moale în comparaţie cu mişcările mele colţuroase şi neprietenoase şi mi-a părut rău că o fac, dar am făcut-o, iar ea s-a tras mai la o parte, însă tata a rămas acolo, ţeapăn ca o scândură.

- Ăsta e un loc bun de stat jos, am spus eu.

- Chiar crezi asta? a spus tata.

- Desigur, am răspuns eu. Într-o atât de bună companie.

M-am uitat drept în ochii lui Franz şi mi-am ţinut privirea acolo, iar el şi-a mutat privirea şi până la urmă a rămas cu ochii ţintă în farfurie, strâmbându-şi gura într-o grimasă ciudată, aproape fără să mestece. Mi-am luat o farfurie şi o furculiţă şi m-am aplecat să-mi pun mâncare din tigaia care era frumos aranjată pe o piatră lângă foc.

- Arată grozav, am spus eu râzând şi mi-am dat seama că vocea mea avea un ton strident, mult mai tare decât aş fi vrut.

14

Mă mişc greu dinspre vis către lumină şi *văd* lumină deasupra mea. E ca şi cum ai fi sub apă; suprafaţa albastră scânteietoare acolo sus, atât de apropiată şi totuşi de neatins, pentru că nimic nu se mişcă rapid în straturile colorate în violet aici jos şi eu am mai fost în acest loc şi mai înainte, dar acum nu ştiu dacă voi ajunge sus la timp. îmi întind mâinile cât pot de mult, ameţit de epuizare, şi deodată simt pe palme aer rece şi mă folosesc de picioare pentru a mă ridica şi faţa mea pătrunde prin stratul transparent de sus şi pot să deschid gura pentru a trage aer în piept. Deschid ochii şi atunci nu mai este lumină, ci e la fel de întuneric ca acolo jos în adâncuri. Dezamăgirea îmi lasă un gust amar în gură, nu aici vroiam să ajung. Inspir adânc şi închid buzele strâns, sunt pe punctul să mă scufund la loc, când îmi dau seama că de fapt sunt sub plapumă în patul meu, în această cameră de lângă bucătărie, că este dimineaţa devreme şi întuneric beznă şi că nu trebuie să mai îmi ţin răsuflarea. Dau drumul la aer şi râd în pernă uşurat şi apoi încep să plâng înainte să-mi dau seama de ce. Asta este ceva nou, nu îmi pot aminti de când nu am mai plâns, durează puţin şi mă gândesc: dacă într-o dimineaţă nu ajung la suprafaţă, asta înseamnă oare că mor?

Dar nu de asta plâng. Aş putea să mă duc afară şi să mă culc în zăpadă până când frigul mă amorţeşte pentru a ajunge cât mai aproape cu putinţă de moarte şi a vedea cum *este*. Puteam cu uşurinţă să mă pregătesc. Dar nu de moarte mă tem eu. Mă întorc către noptieră şi mă uit la cadranul luminos al ceasului. Arată ora şase. Este ora la care mă scol de obicei. Trebuie să mă mişc. Dau plapuma la o parte şi mă ridic din pat. De data aceasta nu mă mai supără spatele, stau la marginea patului cu picioarele pe un preş pe care l-am pus pe podea, astfel ca socul pe care îl suferă tălpile mele să nu fie atât de mare în sezonul rece. Ar trebui să pun izolaţie şi o nouă duşumea. Poate la primăvară, dacă mai am bani. Bineînţeles că o să am bani. Oare când voi înceta să mai îmi fac griji pentru asta? Aprind lampa de lângă pat. Bâjbâi după pantalonii de pe spătarul scaunului, pun mâna pe ei şi îi apuc, dar apoi mă opresc. Nu ştiu. Nu sunt gata, se pare. Sunt lucruri pe care trebuie să le fac. Câteva scânduri de la intrare trebuie înlocuite înainte să cadă

cineva prin podea şi să-şi rupă piciorul, şi asta am să fac azi. Am cumpărat scânduri tratate cu o soluţie specială ca să nu putrezească şi cuie de trei ţoli care sunt exact ce-mi trebuie, cele de patru ţoli cred că sunt prea mari, iar apoi trebuie sparte lemnele pe care le-am tăiat din bradul uscat şi făcute lemne de foc, asta a rămas de făcut, şi este de la sine înţeles că nu trebuie amânat prea mult, acum că iarna bate la uşă. Asta am de făcut astăzi, iar mai târziu va veni Lars şi vom trage rădăcina cea mare cu lanţuri şi cu o maşină. Cred că o să ne distrăm cu asta. Privesc pe fereastră. A încetat să ningă. Pot vedea contururile neclare ale malului de zăpadă de la marginea drumului. Poate că azi nu va fi uşor de lucrat afară.

Las pantalonii din mână şi mă întind din nou în pat. Era ceva supărător în acel vis. Ştiu că pot afla ce, dacă mă străduiesc, sunt bun la asta, să reconstitui un vis, sau mai bine zis eram bun, dar nu sunt sigur că vreau să o fac. Era un vis erotic aşa cum am deseori, recunosc asta, la urma urmei, aceste vise nu sunt rezervate adolescenţilor. Mama lui Jon îmi apăruse în acel vis aşa cum arăta ea în acea vară a anului 1948, iar eu eram aşa cum sunt acum la şaizeci şi şapte de ani, peste cincizeci de ani mai târziu, şi poate că era şi tata în acel vis pe undeva, într-un fundal, sau în umbră, mi se pare că era şi simt crampe în burtă numai când mă gândesc la acest vis. Cred că trebuie să-i dau pace, să îl las să cadă şi să se scufunde acolo jos printre altele pe care le-am visat şi de care nu îndrăznesc să mă ating. Am lăsat în urmă acea parte din viaţa mea, când puteam folosi visurile la ceva. Nu am să mai schimb nimic, am să rămân aici. Dacă mă descurc. Acesta este planul meu.

Aşa că mă scol. Şase şi un sfert. Lyra se ridică de la locul său de lângă sobă şi se duce la uşa bucătăriei şi aşteaptă, îşi întoarce capul şi se uită la mine şi în acea privire este o încredere pe care nu ştiu dacă o merit. Dar poate că nu asta este important, să o merit sau nu, poate că doar *există* acea încredere, indiferent de cine eşti şi de ce ai făcut şi nu trebuie pusă nici într-un taler, nici în celălalt al balanţei. Acesta este un gând frumos. *Good dog*, Lyra, gândesc eu, *good dog*. Deschid uşa şi îi dau drumul în hol şi apoi pe scară. Aprind lumina de afară de la întrerupătorul din hol, ies şi eu şi rămân acolo privind. Lyra sare drept în zăpada peste care cade o lumină galbenă, zăpadă aşternută în troiene cu excepţia locurilor unde Åslien a curăţat-o atât de bine făcând un cerc mare, trecând la numai câţiva centimetri de maşina mea şi împingând rădăcina cea mare încoace şi încolo cu plugul, probabil pentru că era tot

timpul în drum şi în cele din urmă punând-o acolo unde este acum; accesibilă şi gata de a fi transportată. El a făcut până şi o potecă de-a lungul casei unde ies eu de obicei să fac pipi la marginea pădurii atunci când nu vreau să mai folosesc closetul din curte. Poate că vroia să-mi sugereze să las maşina acolo pe viitor ca să nu stea în calea tractorului, sau poate că şi el se folosea de toaleta în aer liber.

O las pe Lyra în curte de una singură ca să adulmece lumea cea nouă, albă, deschid uşa, intru în casă şi fac focul în sobă. Azi nu am avut probleme cu aprinderea focului şi curând acesta trosneşte cu un sunet vioi şi reconfortant în spatele plăcilor negre de fontă şi nu aprind lumina din tavan imediat, ci las camera în semiîntuneric astfel ca flăcările galben-roşiatice din sobă să arunce o lumină tremurândă pe pereţi şi pe podea. Priveliştea aceasta îmi taie răsuflarea şi mă linişteşte aşa cum sigur i-a liniştit pe oameni de mii de ani; lasă lupii să urle, aici lângă foc sunt în siguranţă.

Aşez masa pentru micul dejun fără să aprind lumina. Apoi o las pe Lyra să intre în casă la căldură ca să se poată întinde lângă sobă înainte să ieşim la plimbare împreună. Mă aşez la masă şi mă uit pe fereastră. Am stins din nou lumina de afară astfel ca numai suprafaţa lucrurilor să strălucească, dar este încă prea devreme pentru lumina zilei; apare numai o geană de lumină roz pe deasupra copacilor înspre lac, dâre vagi asemănătoare urmelor lăsate de un creion colorat cu mina prea dură, dar din cauza zăpezii totul se reliefează mai bine ca mai înainte; o linie clară între cer şi pământ, şi *asta* e o noutate toamna aceasta, încep să mănânc fără să mă grăbesc, fără să mă mai gândesc la acel vis şi, când am terminat de mâncat, strâng masa, mă duc în vestiar, îmi pun cizmele lungi, vechea jachetă călduroasă şi o căciulă cu urechi, mănuşi şi rulatul de lână pe care l-am purtat la gât cel puţin douăzeci de ani, pe care o femeie mi l-a tricotat când eram singur, divorţat, iar acum nu-mi pot aminti numele ei, dar îmi pot aminti mâinile ei din vremea când eram împreună: nu stăteau o clipă. Dar *altfel* ea era liniştită şi discretă în felul său; numai ţăcănitul andrelelor se putea auzi prin tăcere şi totul era prea calm pentru mine, de aceea relaţia noastră s-a răcit treptat până când a dispărut cu totul.

Lyra dă din coadă în faţa uşii, gata de plimbare, iar eu iau lanterna de pe raft şi deşurubez capacul, schimb bateriile vechi cu unele noi care erau pregătite pe acelaşi raft şi apoi plecăm. Eu merg în faţă şi ea mă urmează când i se spune. Eu sunt şeful, fără îndoială, dar ea este fericită

să aştepte, pentru că şi ea ştie sistemul nostru şi zâmbeşte aşa cum numai un câine poate zâmbi şi sare în sus mai mult de un metru şi direct în curte peste toate treptele când eu îi spun cu voce joasă: Haide! Aproape că aterizează la mine în braţe. A rămas încă pui în sufletul ei.

Aprind lanterna şi începem să ne plimbăm în jos pe panta unde Åslien a curăţat zăpada şi a făcut troiene frumoase într-o curbă elegantă până la podul de peste micul râu, până la cabana lui Lars de pe malul celălalt şi cu siguranţă până la şosea, printre molizi. Apoi ne oprim, iar eu îmi îndrept lanterna spre cărarea pe care mergem noi de obicei de-a lungul pârâului până la lac. Acum s-a aşternut multă zăpadă acolo şi nu ştiu dacă am chef să mă avânt pe drumul acela. Totuşi, nu este decât o singură direcţie pe care pot să o aleg şi aceea este drept înainte. Nu am mai fost cu Lyra pe acolo niciodată; ultimul segment de drum până la şosea şi apoi mai departe pe asfalt, dar atunci ar trebui să o pun pe Lyra în lesă din cauza maşinilor şi asta nu prea ne convine nici unuia dintre noi. La fel de bine aş fi putut să stau în oraş şi să mă târăsc în sus şi în jos pe aceleaşi străzi triste pe care am mers timp de trei ani gândindu-mă că acum trebuie să se sfârşească, că acum trebuie să se întâmple ceva, altfel eram terminat. Mă gândesc: de ce nu trebuie *eu* să mă obosesc, ce este atât de important în viaţa mea pentru care trebuie să-mi cruţ puterile? Mă caţăr peste dâmbul de zăpadă şi peste primele troiene şi încep să umblu cu lanterna în mână; în câteva locuri vântul a spulberat zăpada de pe potecă şi suprafaţa este solidă şi e plăcut de mers pe acolo, dar în alte locuri zăpada este troienită şi am fost inspirat să-mi pun cizmele lungi, ridic piciorul sus şi îl împing înainte, mai întâi dreptul şi îl las să se afunde, apoi stângul şi îl las să se afunde, şi repet mereu această mişcare, înaintând astfel prin cele mai dificile locuri. Cerul se înseninează deasupra mea şi se pot vedea câteva stele cam palide acum către sfârşitul nopţii, dar deocamdată ninsoarea s-a oprit. Când se va lumina bine de ziuă, soarele va străluci, dar nu atât de vibrant şi de fierbinte ca în acea zi de care îmi amintesc acum, o zi de la sfârşitul lunii iunie în anul 1945 când sora mea şi cu mine stăteam la fereastra primului etaj cu vedere spre fiordul Oslo, spre peninsula Nesodden şi spre Bunnefjord şi era vară şi o lumină ameţitoare peste apă, iar bărcile isterice mergeau în zig-zag dintr-un ţărm în altul, navigând cu toate pânzele sus în Norvegia de curând eliberată şi cei ce erau la bord schimbau volta cu entuziasm, fără să obosească deloc şi cântau şi nu le era ruşine, şi le era, desigur, foarte bine. Dar eu mă

săturasem deja de toate astea, eram plictisit de atâta aşteptare, îi văzusem pe acei oameni de atâtea ori, în piaţeta Studenterlunden din oraş, la cabana Ostmarksetra, la plaja Ingierstrand şi la Fagerstrand când ne-am dus acolo cu o barcă împrumutată şi multe alte locuri unde ei strigau şi chiuiau şi nu vroiau să admită că petrecerea s-a sfârşit. De aceea nu ne uitam la fiord în acea zi, din acea direcţie nu venea nimic ce merita aşteptat. Ceea ce făceam noi în acea zi, eu şi cu sora mea, era să ne uităm în josul drumului pe care tata venea acasă din Suedia la sfârşitul războiului, urcând agale panta abruptă de la Nielsenbakken dinspre staţia Ljan, mult întârziat, cu multă precauţie, într-un costum gri, uzat şi cu un sac gri la spinare în care se zărea ceva ca o undiţă; el nu îşi târa piciorul, nu şchiopăta, nu se vedea să fi fost rănit, totuşi mergea încet, ca în interiorul unei linişti vaste, în interiorul unui vid, şi de ce stăteam noi acolo la fereastră şi nu ne dusesem jos în staţie mult înainte ca trenul să vină, sau de ce nu eram afară pe drum să-l întâmpinăm, nu îmi pot aminti acum. Poate că eram doar timizi, în orice caz ştiu că *eu* eram, totdeauna am fost timid. Mama stătea în uşă, la intrare, muşcându-şi buzele şi răsucea batista udă leoarcă în mână fără astâmpăr. Ea se foia ca şi când ar fi avut nevoie să meargă la toaletă şi în cele din urmă nu s-a mai putut abţine şi s-a smuls din pragul uşii, a fugit în jos pe drum sub privirile oamenilor care se uitau din grădinile învecinate şi s-a aruncat în braţele tatei. Bineînţeles că era de aşteptat ca ea să facă asta, era încă tânără pe atunci şi sprintenă, dar eu mi-o amintesc aşa cum a ajuns mai târziu. Plină de amărăciune, tristă, ceva mai corpolentă.

Tata probabil că se aşteptase la o astfel de primire, sunt sigur de asta. Nu-l văzusem de opt luni şi nu auzisem nici un cuvânt de la el până în urmă cu două zile, deci ştiam că va veni. Sora mea a fugit în jos tropăind pe scări şi apoi pe drum unde a copiat fiecare mişcare pe care o făcuse mama, spre ruşinea mea, care veneam încet în urma lor; nu îmi era uşor să mă dezlănţui, căci eu nu eram aşa. M-am oprit lângă cutia poştală, m-am sprijinit de ea şi am privit la ele stând în mijlocul drumului, atârnate de gâtul tatei. Peste umerii lor am zărit privirea lui; la început nedumerită şi neajutorată, apoi ochii lui m-au căutat, iar ochii mei l-au căutat şi ei. Am dat uşor din cap. El mi-a răspuns la fel mi-a zâmbit discret, un zâmbet care era numai pentru mine, un zâmbet secret, şi mi-am dat seama că de acum înainte eram noi doi, că aveam un pact. Şi oricât de mult fusese el plecat, l-am simţit mai apropiat în

acea zi decât înainte de începutul războiului. Aveam doisprezece ani şi într-o clipă viaţa mea şi-a schimbat punctul de sprijin, de la ea la *el* şi a luat un nou curs. Dar poate că eu eram prea nerăbdător.

Îmi fac drum până la banca acoperită de zăpadă de la marginea lacului, sau mai bine zis a Lacului Lebedei, căci aşa îl numesc eu în gând, aşa cum ar face-o un copil, iar Lacul Lebedei se deschide în faţa mea fără gheaţă, negru în lumina lanternei. Nu a îngheţat încă, nu fusese *chiar atât* de frig. Şi nici nu se putea zări vreo lebădă acum. Probabil că stau toată noaptea în papura deasă de pe mal, cu gâturile lor lungi ca nişte bucle albe acoperite cu pene şi cu capetele sub aripă, parcă le şi văd, şi, atunci când se luminează, ies pe lac pentru a căuta de mâncare în apa mică de-a lungul malului, atâta timp cât apa nu îngheaţă. Ce fac ele când se lasă îngheţul, la asta nu m-am gândit, de ce nu zboară spre sud către lacurile care nu îngheaţă, vor rămâne oare aici până la primăvară? Stau lebedele peste iarnă în Norvegia? Trebuie să mă interesez.

Dau zăpada la o parte cu braţul, făcând mişcări circulare, ample, iar apoi curăţ cu mănuşile ce a mai rămas, îmi trag bine jacheta în jos peste fund şi mă aşez. Lyra pufneşte cu nasul în zăpadă şi se zbenguie fericită de colo până colo şi într-un loc se trânteşte pe jos şi se tăvăleşte de câteva ori înainte şi înapoi cu picioarele în sus, răsucindu-se şi frecându-şi spatele în zăpadă cu multă bucurie, absorbind în blană mirosul de la ceva ce fusese aici mai înainte. Poate o vulpe, în acest caz, Lyra va trebui să fie spălată când ajungem acasă, pentru că nu e prima dată când se întâmplă asta şi ştiu cum va mirosi în bucătărie. Dar acum este încă întuneric şi pot sta aici lângă Lacul Lebedei gândindu-mă la ce vreau să mă gândesc.

15

Urc dealul înapoi către casa mea. Lumina zilei se desfăşoară în nuanţe de roşu şi galben, temperatura creşte, simt asta pe obraz şi este posibil ca mare parte din zăpadă să se topească, poate chiar în cursul acestei zilei. Indiferent de părerile mele anterioare, acum sunt dezamăgit.

În curte, o maşină este parcată lângă maşina mea. O văd bine de jos din vale, este un Mitsubishi Spacewagon alb, ce seamănă cu maşina pe care mă gândisem eu să o cumpăr deoarece părea robustă şi potrivită locului pe care îl cumpărasem şi unde urma să mă mut, şi cam aşa vedeam eu atunci situaţia, după ce m-am hotărât: o maşină oarecum robustă, îmi plăcea aceasta, eu însumi mă simţeam oarecum robust după trei ani petrecuţi pe un coridor de sticlă unde cea mai mică mişcare făcea ca totul să zdrăngăne şi prima cămaşă care mi-a plăcut după ce m-am mutat a fost o cămaşă de flanel în carouri roşii şi negre, de tipul celor pe care nu le-am mai purtat de prin anii cincizeci.

În faţa maşinii albe stă o persoană, o femeie după cum se vede, îmbrăcată cu un palton de culoare închisă, cu capul gol şi cu părul blond ondulat fie natural, fie prin proceduri ceva mai tehnice; ea a lăsat motorul să meargă, pentru că pot vedea gazele de eşapament ridicându-se fără zgomot şi profilându-se albe pe fundalul copacilor de culoare mai închisă din spatele curţii. Ea stă liniştită şi aşteaptă cu mâna dusă la frunte sau în păr şi se uită la mine în jos de-a lungul drumului cum urc, şi figura aceea mi se pare cunoscută şi când Lyra o zăreşte, se năpusteşte înainte şi aleargă ca vântul spre ea. Nu am auzit vreo maşină venind şi nici nu am văzut urme de cauciucuri pe zăpadă când am ajuns la drum venind de pe potecă, dar nici nu aşteptam să vină vreo maşină, nu la ora asta. Nu poate fi mai târziu de opt. Mă uit la ceasul de mână care arată opt şi jumătate. Bine.

Fiica mea e cea care stă acolo. Cea mai mare dintre ele. O cheamă Ellen. A aprins o ţigară şi o ţine aşa cum o ţinea ea de obicei, cu degetele întinse depărtate de corp ca şi cum ar fi pe punctul să o dea altcuiva, sau să pretindă că nu ar fi a ei. Chiar şi numai asta ar fi trebuit să mă facă să o recunosc. Fac socoteala repede că acum trebuie să aibă

treizeci şi nouă de ani. Este o femeie încă atrăgătoare. Nu cred că îmi seamănă, dar mama ei era frumoasă. Nu am văzut-o pe Ellen de cel puţin şase luni şi nici nu am vorbit cu ea de când m-am mutat, sau de fapt cu ceva timp înainte. Ca să fiu cinstit, nu prea m-am gândit la ea şi nici la sora ei. S-au întâmplat atât de multe. Ajung în capul pantei, iar Lyra stă în faţa ei dând din coadă şi se lasă mângâiată pe cap, ele două nu se cunosc, dar fiicei mele îi plac câinii, iar aceştia au imediat încredere în ea. Aşa a fost de când era mică. După câte îmi aduc aminte, avea şi ea un câine atunci când am fost acasă la ea ultima oară. Un câine maro. Atât îmi amintesc. A trecut ceva timp de atunci. Mă opresc şi afişez cel mai natural zâmbet al meu, iar ea se îndreaptă şi mă priveşte.

- Tu erai, spun eu.

- Da, eu sunt. Am vrut să-ţi fac o surpriză.

- Nu pot nega că este o surpriză, spun eu. Ai plecat devreme de acasă.

Ea zâmbeşte cu un fel de zâmbet pe jumătate care dispare încet, trage un fum din ţigară, dă drumul încet la fum şi ţine ţigara departe de corp cu braţul aproape întins. Nu mai zâmbeşte. Asta mă îngrijorează un pic.

- Devreme? spune. Poate. Oricum, azi-noapte am dormit atât de prost, încât mi-era totuna dacă plec devreme. Am plecat cu maşina pe la şapte, când toţi cei care pleacă în mod normal erau pe afară. Astăzi mi-am luat singură liber, aşa cum hotărâsem de multă vreme. Am văzut că nu mi-a luat mai mult de o oră ca să ajung aici. Mă aşteptam să dureze mai mult. De fapt, mi s-a părut ciudat că nu a durat mai mult. Tocmai am ajuns. Acum un sfert de oră.

- N-am auzit maşina, am spus eu. Eram în pădure, acolo jos lângă lac.

Era multă zăpadă. Mă întorc să-i arăt şi, înainte să mă pot întoarce la loc, ea a şi călcat pe ţigară şi a stins-o pe jos în curte, a făcut doi-trei paşi spre mine, şi-a pus braţele în jurul gâtului meu şi mă îmbrăţişează. Miroase bine şi are aceeaşi înălţime ca mai înainte. Nici nu este de mirare, pentru că nu creşti între treizeci şi patruzeci de ani, dar a fost o vreme când eram plecat şi călătoream cea mai mare parte a anului, încoace şi încolo, prin toate locurile posibile din Norvegia şi ambele fete creşteau între întoarcerile mele acasă, sau cel puţin aşa mi se părea mie, şi stăteau pe canapea atât de tăcute una lângă cealaltă, şi ştiu că se uitau fix la uşa pe care urma să intru eu, ceea ce mă tulbura, îmi amintesc, chiar mă făcea să mă simt prost uneori, când în cele din urmă

intram şi le vedeam stând acolo, timide şi pline de speranţe. Mă simt un pic stânjenit şi acum, pentru că ea mă strânge în braţe şi spune:

- Bună, tăticule, îmi pare bine să te văd.

- Bună, fetiţo, răspund eu, şi mie îmi pare bine să te văd. Ea mă ţine strâns în braţe şi îmi spune foarte încet la ureche:

- A trebuit să sun la toate primăriile de pe o rază de mai mult de o sută de kilometri şi la alte câteva pentru a afla unde locuieşti. De câteva săptămâni încerc să dau de tine. Nici măcar nu ai telefon.

- Nu, se pare că nu am.

- Nu, *sigur* nu ai. La naiba, spune ea şi mă loveşte cu pumnul în spate de câteva ori, şi nu tocmai blând.

- Hei, mai încet, îi spun, adu-ţi aminte că sunt un om bătrân.

Mi se pare că plânge, dar nu sunt sigur. Oricum, mă strânge în braţe atât de tare încât mi-e greu să respir, dar nu o dau la o parte, doar îmi ţin răsuflarea, o îmbrăţişez şi eu, poate puţin precaut, şi aştept aşa până când ea îşi slăbeşte strânsoarea, atunci îmi las mâinile jos, fac un pas înapoi şi respir.

- Poţi să opreşti motorul acum, spun eu abia respirând şi dau din cap către maşina care de-abia se aude mergând.

Primele raze de soare se reflectă în lacul alb proaspăt lustruit şi mă orbeşte. Mă usturâ, închid ochii.

- A, da, spune ea, aşa e. Acum *eşti* aici. Nici măcar nu ţi-am recunoscut maşina şi am crezut că am greşit adresa.

O aud că se duce la maşina *ei* prin zăpadă, iar eu fac câţiva paşi şi deschid ochii în timp ce ea deschide uşa de la maşină, se apleacă înăuntru şi scoate cheia din contact. Se face linişte, îmi dau seama că a plâns un pic.

- Hai înăuntru să bei o cafea, spun eu. De fapt, trebuie să stau jos, picioarele mele sunt terminate după plimbarea prin zăpadă. Sunt un om bătrân, cum ţi-am mai spus. Ai luat micul dejun?

- Nu, spune ea. N-am avut timp pentru asta.

- Atunci trebuie să mâncăm ceva. Hai.

Lyra reacţionează la cuvântul „Hai" şi se duce la intrare, urcă cele două trepte şi se aşează în faţa uşii.

- Ce frumoasă e, spune fiica mea. De când o ai? Nu mai e pui.

- O am de mai bine de şase luni. Am fost la o fermă de lângă Oslo care se ocupă cu plasarea câinilor. Nu îmi amintesc cum se cheamă. Am luat-o imediat, nu am ezitat nici un pic, ea a venit drept la mine, a dat

din coadă şi s-a aşezat. Aproape că a făcut o plecăciune, am spus eu, şi încerc să râd un pic. Dar cei de acolo nu ştiau ce vârstă avea sau ce rasă este.

- Ferma se numeşte A.P.A. - Asociaţia pentru Plasarea Animalelor. Am fost o dată acolo. Cred că are sânge amestecat, aşa pare. În Anglia câinii ăştia se numesc British Standard, ceea ce e un fel frumos de a spune că sunt un amestec de tot ce se poate găsi pe străzi. Totuşi, e un câine frumos. Cum o cheamă?

Ellen a studiat în Anglia câţiva ani, ceea ce i-a folosit foarte mult în viaţă. Dar asta s-a întâmplat la maturitate, înainte de asta au fost câţiva ani în care nu a realizat mai nimic.

- O cheamă Lyra. Nu eu m-am gândit să o chem aşa. Aşa scria pe zgarda pe care o purta, în orice caz, sunt mulţumit că am ales-o. Nu am regretat nici un moment. Ne împăcăm bine şi datorită ei îmi este mult mai uşor să trăiesc singur.

Ultimele mele cuvinte cam sună a autocompătimire şi e nedrept faţă de viaţa mea de aici, nu am nevoie să o apăr sau să o justific în faţa nimănui, nici măcar a fiicei mele, la care trebuie să mărturisesc că ţin mult, ea, care a venit aici dimineaţa devreme pe drumuri întunecate prin câteva regiuni în maşina ei Mitsubishi Spacewagon, de undeva de lângă Olso, de fapt de la Maridalen, pentru a descoperi unde stau, pentru că se pare că nu i-am spus şi nici nu m-am gândit la asta; *ar fi trebuit să o fac.* Poate părea ciudat, îmi dau seama de asta acum, văd că ochii i se umezesc din nou şi asta mă enervează puţin.

Deschid uşa, dar Lyra rămâne la uşă până când eu şi Ellen intrăm în vestiar. Atunci o las să intre în casă cu o mişcare a mâinii pe care am repetat-o de multe ori. Iau haina fiicei mele şi o atârn în cuier; apoi o urmez în bucătărie. Acolo este cald încă. Deschid uşiţa de la sobă şi mă uit înăuntru, mai este încă jar în vatră.

- Acest foc poate fi salvat, spun eu, deschid capacul de la lada de lemne şi pun nişte surcele şi nişte fâşii de hârtie peste jar, apoi aranjez trei lemne potrivite peste ele. Deschid uşiţa cenuşarului pentru a mări tirajul şi imediat începe să trosnească.

- E frumos aici, spuse ea.

Închid uşa sobei şi privesc împrejur. Nu ştiu dacă are dreptate. Am sperat că *va fi* frumos, cu timpul, când cele mai multe dintre îmbunătăţirile pe care le plănuiesc vor fi realizate, dar acum este curat şi ordine. Poate că la asta se referea ea, că se aşteptase să găsească

altceva în locuinţa unui om în vârstă care stătea singur şi că ceea ce a văzut a surprins-o plăcut. Dacă este aşa, atunci ea nu prea îşi mai aminteşte de mine aşa cum eram eu în perioada când am stat împreună.

Eu nu m-am împăcat cu dezordinea niciodată. Sunt de fapt o persoană meticuloasă; vreau ca totul să fie la locul *lui,* gata de a fi folosit. Praful şi mizeria mă fac să fiu nervos. Dacă o dată m-aş lăsa pe tânjală şi nu aş face curat, ar fi uşor să las totul baltă în special în această casă veche. Am oroare la gândul de a ajunge precum omul cu jacheta roasă şi pantalonii deschişi la şliţ ce stă la casa de la magazinul universal, cu cămaşa pătată de ou sau mai ştiu eu de ce altceva. Un bărbat naufragiat fără nici o altă ancoră decât gândurile sale fluide unde timpul şi-a pierdut şirul.

O rog să se aşeze la masă şi pun apă proaspătă în ibric, îl aşez pe maşina de gătit, de unde se aude imediat un sfârâit. Probabil că am uitat să o închid după ce am folosit-o azi-dimineaţă, ceea ce, de fapt, este destul de grav, dar nu cred că Ellen a observat, aşa că nu-i dau importanţă şi tai nişte pâine pe care o pun într-un coş. Dintr-o dată mi se face puţină greaţă şi simt că mă enervez, văd cum îmi tremură mâna, aşa că stau un pic într-o parte pentru a ascunde asta atunci când trec pe lângă ea să aduc zahărul, laptele şi şerveţelele albastre şi tot ce mai este necesar pentru masă. De fapt am mâncat bine acum câteva ore şi încă nu mi-e foame, dar scot destulă mâncare pentru amândoi, pentru că ea s-ar putea simţi stingherită stând acolo şi mâncând de una singură. Orice s-ar spune, a trecut multă vreme de când nu ne-am mai văzut. Nu mai e nimic de pregătit, aşa că, deşi nu prea am chef, mă aşez şi eu.

O vreme ea se uită pe fereastră la priveliştea dinspre lac. Mă uit şi eu în aceeaşi direcţie şi spun:

- Eu îl numesc Lacul Lebedei.

- Sunt lebede pe lac?

- Sigur că da. Două sau trei familii, după cum am văzut eu. Apoi ea se întoarce către mine.

- Spune, mai bine, tu cum te simţi, de fapt? zise ea, ca şi când ar exista două versiuni ale vieţii mele, şi acum nu mai este pe punctul de a plânge, ci are o voce tăioasă ca a cuiva care conduce un interogatoriu. Ea joacă un rol, ştiu asta, iar în spatele rolului este neschimbată, cel puţin aşa sper eu: că viaţa nu a transformat-o într-o *cotoroanţă,* dacă îmi iertaţi expresia. Eu respir adânc, mă adun, îmi pun mâinile sub mine pe scaun şi îi povestesc cum îmi petrec zilele aici, cât de bine o duc, ce

lucrări de tâmplărie fac, ce lemne tai, îi povestesc despre plimbările mele lungi cu Lyra, îi povestesc că am un vecin cu care pot să mă ajut la nevoie, că îl cheamă Lars şi se pricepe să mânuiască drujba. Avem multe în comun, îi spun eu, afişând un zâmbet ce se vroia misterios, dar văd că ea nu prea înţelege, aşa că nu continui, îi spun totuşi că sunt un pic îngrijorat de toată zăpada care o să vină acum, o dată cu iarna, însă am găsit o rezolvare, aşa cum a văzut şi ea când a condus până la casă, pentru că am făcut un aranjament cu un fermier pe care îl cheamă Åslien. El are un tractor echipat cu plug de zăpadă şi poate să cureţe drumul pentru mine atunci când este necesar, bineînţeles contra cost. Aşa că mă descurc, spun eu, şi reuşesc să zâmbesc. Ascult şi radioul, îi mai spun, toată dimineaţa ascult radioul când sunt acasă, iar seara citesc diferite lucruri, dar cel mai mult citesc Dickens.

Atunci ea zâmbeşte, un zâmbet adevărat, fără să fie colţuroasă sau cu lacrimi în ochi.

- Tu citeai totdeauna Dickens când erai acasă, spune ea, îmi aduc bine aminte. Stăteai în fotoliul tău cu o carte în mână, erai dus departe, iar când eu te trăgeam de mânecă şi te întrebam ce citeşti, la început nu păreai să mă recunoşti, dar apoi îmi răspundeai *Dickens,* cu o privire serioasă, şi eu credeam că a citi *Dickens* nu era acelaşi lucru cu a citi alte cărţi, că era ceva cu totul neobişnuit, ceva ce nu era la îndemâna oricui, aşa mi se părea mie. Nici nu ştiam măcar că *Dickens* era numele autorului cărţii pe care o ţineai în mână. Credeam că era un anume tip de cărţi pe care doar *noi* le aveam, îmi amintesc că uneori citeai cu voce tare.

- Citeam cu voce tare?

- Da, citeai cu voce tare din *David Copperfield.* Mi-am dat seama de asta când am crescut şi a trebuit să citesc eu însămi aceste cărţi. La vremea aceea nu păreai să te saturi de *David Copperfield.*

-A trecut multă vreme de când am citit-o ultima oară.

- Dar o ai, nu-i aşa?

- Da, desigur.

- Atunci cred că a sosit momentul să o citeşti din nou, spuse ea, şi îşi sprijini obrazul într-o mână cu cotul pe masă şi continuă: „Dacă se va dovedi că eu voi fi personajul principal al vieţii mele, sau dacă această poziţie va fi ocupată de altcineva, o vor arăta aceste pagini".

Ea zâmbi din nou şi spuse:

- Totdeauna aceste rânduri introductive m-au cam speriat pentru că

însemnau că este posibil ca noi să nu fim personajele principale din vieţile noastre. Nu îmi puteam imagina cum s-ar putea întâmpla aşa ceva, ceva atât de îngrozitor: un fel de viaţă-fantomă în care eu nu sunt în stare să fac nimic altceva decât *să privesc* acea persoană care mi-a luat locul şi poate că o urăsc şi o invidiez teribil, dar nu pot să fac nimic, deoarece la un moment dat eu m-am prăbuşit afară din viaţa mea, ca dintr-un avion, aşa îmi imaginez, afară în spaţiul liber şi acolo sunt în derivă şi nu mă pot întoarce căci altcineva stă pe locul meu, deşi acel loc era al meu şi eu aveam biletul în mână.

Nu este uşor să răspund la asta. Nu ştiam că ea gândea astfel. Nu mi-a spus niciodată. Pentru un motiv simplu, şi anume pentru faptul că eu nu eram niciodată acolo când ea avea nevoie să vorbească cu mine, dar nici ea nu are idee despre cât de des aveam şi eu astfel de gânduri şi că am citit şi eu primele rânduri din *David Copperfield* şi că a trebuit să continuu, pagină după pagină, aproape paralizat de spaimă, pentru că trebuia să văd dacă, în cele din urmă, totul se potrivea la locul său, ceea ce se şi întâmpla, dar totdeauna a luat ceva timp până când m-am simţit în siguranţă, în carte, în viaţa de zi cu zi, era cu totul altceva, în realitate, nu am avut curajul să-i pun lui Lars întrebarea evidentă: „Ai ocupat tu locul care era de drept al meu? Ai trăit tu ani din viaţa mea care ar fi trebuit să fie trăiţi de mine?"

Niciodată nu m-am gândit că tata a plecat în ţări ca Africa de Sud sau Brazilia sau în oraşe cum ar fi Vancouver sau Montevideo pentru a-şi reface viaţa. El nu a fugit, aşa cum mulţi au făcut-o, de fapte comise la mânie sau de o viaţă distrusă, sfărâmată de o soartă capricioasă, el nu a plecat protejat de noaptea tăcută de vară cu privirea piezişă, plină de frică, aşa cum a făcut Jon. Tata nu era marinar. El a rămas lângă râu, sunt sigur de asta. Asta îşi dorea el. Şi faptul că Lars nu vorbeşte despre el când vine sus la mine, sau că nu l-a pomenit nici măcar cu un singur cuvânt de când ne-am cunoscut, trebuie să fie datorită faptului că vrea să mă cruţe, sau pentru că el, la fel ca mine, nu îşi poate sistematiza gândurile în jurul acestor persoane, inclusiv eu şi el, până în acel punct, fiindcă nu găseşte cuvinte pentru a vorbi despre aceasta, înţeleg asta bine. La fel a fost şi pentru mine aproape toată viaţa mea.

Dar nu la asta voiam să mă gândesc acum. Mă ridic repede de la masă, mă lovesc de ea şi o fac să se clatine, cănile sar şi cafeaua stropeşte faţa de masă, iar carafa galbenă se răstoarnă, laptele se varsă şi se amestecă cu cafeaua şiroind în jos spre poala lui Ellen, iar motivul

pentru care se întâmplă toate aceasta este că podeaua e înclinată. De fapt este o diferenţă de cinci centimetri din perete în perete. De mult o măsurasem. Ar fi trebuit să mă ocup de treaba aceasta, dar este o treabă grea să pui o podea nouă. Va trebui să mai aştepte.

Ellen trage repede scaunul înapoi şi se ridică înainte ca lichidul să ajungă la marginea mesei, apucă un colţ al feţei de masă şi îl ridică şi opreşte inundaţia cu două şerveţele.

- Îmi pare rău, m-am grăbit prea tare, spun eu şi spre surprinderea mea aud vorbele ieşind în secvenţe scurte, ca şi când aş fi alergat şi acum gâfâiam.

- Nu-i nimic. Trebuie doar să strângem faţa de masă repede, ca să o putem clăti în chiuvetă. Nu există nici o pată care să nu poată fi scoasă de un pic de detergent.

Ea preia controlul situaţiei într-un fel în care nimeni nu a mai făcut-o aici vreodată, dar nu protestez; mută într-o clipă totul de pe masă pe bufet, trage faţa de masă şi o pune sub robinet pentru a clăti partea pătată, o stoarce cu grijă, o pune la uscat peste un scaun în faţa sobei calde.

- O poţi spăla la maşină mai târziu, spune ea.

Eu deschid lada de lemne şi pun câteva lemne pe foc.

- De fapt, nu am maşină de spălat, spun eu şi par atât de lovit de sărăcie când spun aceste vorbe, încât îmi vine să râd, dar micul hohot de râs nu iese prea bine şi ea se amuză, pot vedea asta. Nu este deloc uşor să găseşti tonul potrivit într-o asemenea situaţie.

Ea şterge masa cu o cârpă pe care o stoarce bine de câteva ori sub jetul de apă pentru că este plină de lapte şi trebuie clătită bine, dar dintr-o dată rămâne nemişcată şi, cu spatele la mine, spune:

- Ai fi preferat să nu fi venit?

Ca şi când de-abia acum şi-ar fi dat seama că şi asta ar fi fost o posibilitate. Oricum, este o întrebare bună. Nu răspund imediat. Mă aşez pe lada de lemne, încercând să-mi adun gândurile, când ea spune:

- Poate vrei să fii lăsat în pace. De asta stai tu aici, nu-i aşa, de asta te-ai mutat în locul ăsta, pentru că vrei să ai pace, iar *eu* dau buzna în curtea ta, te deranjez dis-de-dimineaţă şi nu aşa ceva îţi doreai tu să se întâmple, dacă ar fi fost după tine, nu-i aşa?

Ea spune toate acestea cu spatele la mine. A lăsat cârpa să cadă în chiuvetă şi s-a prins cu amândouă mâinile de marginea chiuvetei, dar nu se întoarce spre mine.

- Mi-am schimbat viaţa, spun eu, asta este important. Am vândut ce a mai rămas din firmă şi am venit aici pentru că aşa a trebuit, altfel lucrurile ar fi luat o întorsătură neplăcută. Nu puteam continua aşa.

- Înţeleg asta, spune ea. Înţeleg bine. Dar de ce nu ne-ai spus şi nouă?

- Nu ştiu. Ăsta este adevărul.

- Ai fi preferat să nu vin? spuse ea din nou, insistent.

- Nu ştiu, spun eu, şi tot adevărat este; nu ştiu ce să gândesc despre venirea ei aici, nu făcea parte din planul meu şi apoi îmi dau seama: acum ea va pleca şi nu se va mai întoarce niciodată.

Acest gând mă umple de o asemenea spaimă, încât spun imediat:

- Nu, nu este adevărat. Nu pleca.

- Nici nu intenţionam să plec, spuse ea atunci şi abia acum se întoarce către mine de la chiuvetă. Nu încă, dar aş vrea să-ţi fac o propunere.

- Care?

- Pune-ţi telefon.

- Mă voi gândi la asta, spun eu. Vorbesc serios.

Ea mai rămâne câteva ore şi când se urcă în maşină începe deja să se întunece. Făcuse o plimbare singură cu Lyra, pentru că aşa dorise ea, în timp ce eu mă întinsesem în pat o jumătate de oră. Casa mea este altfel acum şi curtea este schimbată. Ea porneşte motorul fără să închidă uşa de la maşină şi spune:

- Acum ştiu unde locuieşti.

- Bine, spun eu. Mă bucur.

Îmi face un mic semn cu mâna, trânteşte uşa de la maşină şi începe să coboare dealul. Eu urc treptele de la intrare, sting lumina din curte şi trec prin vestiar către bucătărie. Lyra mă urmăreşte îndeaproape, dar chiar dacă *ea* este în urma mea, casa pare cam părăsită. Mă uit în curte, dar nu pot vedea nimic altceva decât propria mea imagine reflectată în geamul întunecat.

16

Franz venea deseori pe la noi după ce am terminat de trimis buştenii. Spunea că a luat vacanţă şi râdea. Stătea jos pe lespedea de la intrare cu o ţigară şi o cană de cafea, era îmbrăcat cu pantaloni scurţi şi arăta foarte ciudat cu picioarele lui albe. Cerul era albastru tot timpul; s-ar putea spune că trecea într-un timp record de la un albastru luminos la un albastru intens, iar în ceea ce mă priveşte, eu aş fi preferat să plouă un pic acum.

Probabil că şi tata ar fi preferat asta. Era în continuare agitat. Putea coborî la râu cu o carte şi putea să stea întins şi să citească acolo, sau în barca cu vâsle legată la mal, cu o pernă sub cap, sprijinit de banca din spate, sau pe panta cu stânci sub pinul cu cruce şi părea că nu se gândeşte la ceea ce se întâmplase chiar în acel loc într-o zi de iarnă a anului 1944, sau poate că exact asta şi făcea şi se străduia să pară indiferent pentru a demonstra cum trebuie să arate un bărbat calm, cu mintea echilibrată, care se bucura de acele zile. Dar nu păcălea pe nimeni. De fapt se gândea la buşteni, îmi dădeam seama după modul în care îşi ridica privirea şi se uita pe râu în jos, iar asta mă irita, pentru că acest lucru era *atât* de important. Noi aveam un pact, nu-i aşa? *Eu* eram acolo şi noi ar fi trebuit să ne bucurăm de ceea ce mai rămăsese din acea vară înainte ca ea să se termine şi să fie pierdută pe vecie.

A doua zi după ce am venit aici cu autobuzul, el a propus o ieşire călare de trei zile şi m-a întrebat dacă nu credeam că e o idee bună, şi când l-am întrebat la ce cai se gândea, el a răspuns că se gândea la caii lui Barkald, iar eu am fost entuziast şi i-am spus că era o *idee foarte* bună. Eu i-o luasem înainte cu acei cai, totuşi noi nu prea călărisem, Jon şi cu mine, acolo pe pajişte şi nici nu s-a terminat cu bine, în orice caz nu pentru mine, şi nici pentru Jon, dacă te gândeşti la ceea ce se întâmplase înainte şi la ceea ce a urmat, dar oricum eu nu am mai auzit nimic de atunci despre acea propunere. Aşa că am fost foarte surprins când într-o dimineaţă m-am sculat şi am auzit prin fereastra deschisă tropăituri şi nechezaturi ce se auzeau dinspre pajiştea din spatele cabanei, unde eu făcusem o treabă de mântuială şi nu îndrăznisem să tai

urzicile cu coasa cea mică de teamă să nu mă doară. Iar atunci tata, fără să stea pe gânduri, le smulsese cu mâna, spunând: „Tu hotărăşti singur când te doare."

M-am aplecat afară din pat şi m-am agăţat de fereastră cu mâinile sprijinite de pervaz şi, cu faţa aproape de geam, am putut vedea că erau doi cai care păşteau pe pajişte. Unul era murg şi altul era negru şi mi-am dat seama imediat că erau aceiaşi cai pe care Jon şi cu mine îi călărisem, şi dacă m-ar fi întrebat cineva în acea dimineaţă, nu aş fi putut spune dacă era un semn bun sau poate mai degrabă un semn rău.

Am sărit din pat ca de obicei şi am aterizat perfect pe podea fără să mă mai lovesc la picior sau în vreo altă parte a corpului. Genunchiul meu era bine acum, se făcuse bine doar după câteva zile, m-am aplecat afară pe fereastră cât am putut de mult, aproape să cad. Acolo l-am văzut pe tata venind dinspre şopron cu o şa în braţe şi punând-o peste capra de tăiat lemne, cu scăriţele atârnând de fiecare parte, şi am strigat:

-Ai fost şi *ai furat* caii ăştia?

El s-a oprit şi a rămas nemişcat o clipă, apoi s-a întors şi m-a văzut aplecat peste fereastră, iar când şi-a dat seama că glumeam, a zâmbit şi a spus tare:

- Vino-ncoace imediat.

- Am înţeles, şefule, am strigat eu.

Mi-am luat hainele de pe scaun şi am fugit în camera de zi şi m-am îmbrăcat cât am putut de repede fără să mă opresc, ţopăind într-un picior şi apoi în celălalt în timp ce îmi trăgeam pantalonii şi m-am oprit doar un pic ca să-mi pun tenişii înainte de a ieşi afară fără să văd mai nimic în timp ce mânecile cămăşii îmi fluturau deasupra capului. Când în cele din urmă mi-am tras cămaşa peste cap l-am putut vedea stând lângă uşa magaziei, uitându-se la mine şi râzând cu poftă de ce vedea, iar în braţe ţinea o altă şa.

- Asta este pentru *tine,* spuse el. Dacă încă te mai interesează. Parcă *erai* interesat, după câte îmi amintesc eu.

- Bineînţeles că mă interesează, am spus. Plecăm acum? Unde mergem?

- Indiferent unde o să mergem, mai întâi trebuie să luăm micul dejun, a spus tata, iar apoi trebuie să pregătim caii. Asta ia ceva timp, pentru că trebuie pregătiţi cu grijă, nu poţi să pleci la drum aşa nepregătit. I-am împrumutat pentru trei zile şi nici un minut mai mult. Îl ştii pe Barkald, el nu glumeşte când e vorba de lucrurile pe care le posedă. Nici nu

înţeleg cum de a fost de acord.

Dar asta nu era un mister pentru mine. Barkald îl simpatizase pe tata dintotdeauna şi după câte mi-a spus Franz, încrederea reciprocă era mai puternică decât îmi imaginasem eu. Poate că tata nici nu a plătit pentru cabana în care locuiam, poate că Barkald i-a dat-o pur şi simplu pentru că erau prieteni atât de buni la sfârşitul războiului datorită a tot ce au trăit împreună. Atunci totul era altfel, nu-i aşa, faţă de cum fusese când venisem aici pentru prima dată, iar pădurea şi râul îmi erau străine şi piaţa de lângă magazin era nouă, şi podul era nou, iar eu nu mai văzusem niciodată buşteni galbeni şi strălucitori purtaţi de curentul apei, iar Barkald era un om pe care îl priveam cu suspiciune pentru că avea proprietăţi şi bani, iar noi nu aveam şi eu credeam că şi tata gândea la fel. Evident că nu era aşa şi, când el a rostit acele cuvinte, probabil că a glumit sau a făcut-o pentru a ascunde adevărata stare de lucruri.

În acest caz, părea un pic ciudat, dar nu puteam să mă gândesc prea mult la asta pentru că vara se apropia de sfârşit, cel puţin pentru noi, iar greutatea care m-a apăsat în ziua în care am dat buştenii la apă şi aproape că mi-a distrus genunchiul dispăruse în mod misterios. Acum eram la fel de agitat ca tata şi simţeam nevoia să scot tot ce se mai putea din zilele pe care le mai aveam, din tot ceea ce se afla la râu şi prin împrejurimi înainte de a pleca la Oslo.

Şi aşa trebuia să facem: să stoarcem ultima picătură de căldură din potecile de prin pădure şi de pe culmea însorită dinspre Furufjellet şi să vedem lumina reflectată de trunchiurile strălucitoare de mesteacăn cum trece printre copaci precum săgeţile trase din arcurile indienilor kiowa ce dispar printre ferigile verde-închis care se legănau la marginea potecii înguste cu pietriş precum frunzele palmierilor în Duminica Floriilor din Biblia de la şcoala de duminică. Noi mergeam călare pe cărarea de la cabană, pe lângă vechiul grajd de lemn unde petrecusem o noapte nu cu mult timp în urmă şi deodată am simţit o căldură în corp, acum era căldura ce venea de la corpul calului ce se atingea de coapsele mele, iar pe faţă, căldura vântului de sud. Călăream contra vântului pe partea de est a râului care era proprietatea noastră, luasem micul dejun şi împachetasem gentile de la şa, rulasem pături ca să ne ţină de cald când vom dormi în aer liber, iar hainele de ploaie erau împachetate împreună cu păturile, caii erau ţesălaţi şi coama lor strălucea. Deasupra dealului, înspre vest, erau pâlcuri de nori ce treceau de-a lungul crestei,

dar nu avea să plouă, aşa spusese tata dând din cap şi legănându-se în şa.

Acolo jos lângă grajd, stătea mulgătoarea şi spăla găleţile şi bidoanele cu apă şi sodă la pârâu, iar soarele scânteia în metal şi în apa limpede şi rece ce curgea în găleţi şi sărea afară în stropi; noi i-am făcut semn cu mâna, iar ea a ridicat mâna şi a făcut semn şi ea şi atunci stropi strălucitori de apă au format un arc prin aer înainte de a cădea pe pământ. Caii au nechezat şi au scuturat din cap, iar ea a râs tare când a văzut cine trecea, dar fără nici un pic de răutate, şi eu nu m-am înroşit la faţă.

Ea avea o voce frumoasă şi, după mine, vocea ei suna ca un flaut de argint, iar tata s-a întors în şa şi s-a uitat la mine cum călăream în urma lui la mică distanţă. Eu eram încă preocupat să-mi găsesc un mod de a sta în şa care să-mi fie confortabil.

- Nu mai încorda coapsele, a spus tata. Fă-ţi coapsele una cu calul. Ai un rulment acolo, a spus el. Foloseşte-l, şi eu am simţit că îl *aveam,* că trupul meu era alcătuit în aşa fel încât era numai pentru călărie, dacă aş fi vrut.

- O cunoşti şi pe *ea?* m-a întrebat tata.

- Sigur că da, ne cunoaştem bine, am spus eu. Am fost pe la ea de câteva ori, ceea ce nu era deloc adevărat, dar nu ştiam la cine se referea când el a spus *şi pe ea,* dacă se referea la mama lui Jon, iar modul în care a spus-o m-a făcut să mă întreb dacă era încă supărat pe mine pentru ziua aceea când am trimis buştenii pe râu, şi apoi a spus:

- N-ar fi mai bine să te gândeşti la cineva de vârsta ta?

- Aici nu *este* nimeni de vârsta mea, am spus, şi asta cel puţin era adevărat.

Două vacanţe de vară şi nu am văzut nici o fată de vârsta mea pe o rază de câţiva kilometri, ceea ce nu mă deranja. Nu aveam timp pentru cineva de vârsta mea, ce treabă să fi avut eu cu o fată? Totul era bine aşa cum era şi mi-am auzit vocea aspră şi ostilă, iar el m-a privit drept în ochi şi apoi a zâmbit.

- La naiba, aici ai dreptate, spuse el, apoi s-a întors şi l-am auzit râzând.

- De ce râzi? am strigat şi am simţit cum mă enervez, dar el nu s-a întors şi a spus ca pentru sine:

- Râd de mine însumi.

Cel puţin, asta cred că a spus şi s-ar putea să fie adevărat. Sigur că el

putea face asta: să râdă de el însuşi. Ceva la care *eu* nu mă pricepeam, dar *el* o făcea adesea. De ce râdea el chiar acum, nu înţelegeam. Apoi a atins calul cu călcâiele şi atunci calul a grăbit pasul la un trap uşor.

- Să mergem, a strigat el, iar eu, care călăream în spatele lui, trebuia să am grijă ca rulmenţii de la şolduri să ruleze corect în şa când calul meu a luat-o şi el la trap după celălalt, iar grajdul a dispărut printre copaci în spatele nostru în timp ce lucrătoarea de la fermă a rămas acolo în curte cu genunchii ei lucioşi şi bronzaţi sub fustă şi cu braţele ei bronzate în aer.

Am mers în jos pe drum până când acesta s-a îngustat şi a rămas doar o potecă, dar noi nu am urmat curba peste câmp către râu şi micul debarcader ascuns în papură unde am mers eu într-o noapte cu lumină stranie şi l-am văzut pe tata sărutând-o pe mama lui Jon ca şi când era ultimul lucru pe care l-ar fi făcut pe lume. În schimb, am luat-o pe altă potecă care a cotit curând către est şi treptat s-a micşorat până când nu a rămas decât o cărare în zig-zag pentru elani printre mesteceni bătrâni, înalţi, cu coroane mari şi foşnitoare, când îţi dădeai capul pe spate şi te uitai printre frunze şi eu asta am făcut până când m-a durut gâtul de mi-au dat lacrimile, apoi am traversat un râu mic şi destul de adânc, cu apă care mi s-a părut rece ca gheaţa. Şi chiar *era* rece când stropii ridicaţi de picioarele cailor mi-au udat pantalonii şi au pătruns imediat prin stofă, iar câteva picături mi-au ajuns pe faţă când stropeam mergând la trap, iar cailor le plăcea asta, că terenul se schimba pe măsură ce ne apropiam de Furufjellet. Pădurea de molizi era deasă şi neatinsă de tăietorii de lemne pe versanţii abrupţi, iar noi am urmărit cărarea ce ducea spre creasta dealului, ne-am oprit un moment în punctul cel mai înalt şi am întors caii ca să privim înapoi printre vârfurile copacilor la râul ce şerpuia ca argintul mat printre pajiştile de curând cosite, în timp ce pâlcuri de nori se întindeau deasupra crestei pe partea cealaltă a văii. Era o privelişte minunată, mai frumoasă decât fiordul de acasă. Ca să spun adevărul, puţin îmi păsa de fiord, asta era problema, iar acum era ultima dată, pentru multă vreme, când aveam ocazia să admir astfel această vale, ştiam asta bine, iar acest lucru nu mă făcea să fiu melancolic, aşa cum s-ar putea crede, ci aproape că mă irita şi mă cam enerva. Vroiam să mergem mai departe. Mi s-a părut că tata a rămas acolo mai mult decât era necesar, cu faţa spre vest, şi atunci mi-am întors calul cu spatele la vale şi am spus:

- Nu putem întârzia mai mult pe aici.

El s-a uitat la mine şi a zâmbit uşor, apoi a întors şi el calul şi a început să se mişte drept către est unde ştiam că este Suedia. Când vom ajunge acolo, totul va fi la fel ca de această parte a graniţei, dar eu mă voi simţi diferit, sunt sigur de asta, pentru că eu nu fusesem niciodată în Suedia. Dacă acolo mergeam. Tata nu spusese nimic. Eu am făcut această presupunere.

Şi nu am greşit. Am coborât creasta pe partea cealaltă printr-o trecătoare îngustă unde vederea ne era blocată din toate părţile, iar caii păşeau cu grijă pe potecă, alegându-şi calea printre stânci şi pietre care alunecau pe panta abruptă. Aşa că m-am lăsat pe spate în şa ţinându-mi picioarele drepte, iar cu tălpile apăsam cu putere în scăriţe ca să nu mă răstorn peste coama calului şi să cad în grohotiş, în timp ce zgomotul copitelor cu potcoave răsuna printre stâncile aflate pe ambele părţi ale trecătorii şi se mai auzea şi ecoul, aşa că nu se putea spune că avansam în linişte. Dar asta nu avea importanţă, pentru că nu ne urmărea nimeni acum, gândeam eu, nu era nici o patrulă germană cu automate şi binocluri, nu erau grăniceri cu câini şi nici vreun şerif slab, strângând din buze, pe un cal la fel de slab ca şi el, care să ne urmărească zi şi noapte păstrând aceeaşi distanţă tot timpul, fără să se apropie sau să se îndepărteze, aşteptând cu răbdare să vină momentul când ne vor ceda nervii şi vom uita să fim vigilenţi pentru o clipă. Atunci el va acţiona. Fără ezitare. Fără milă.

M-am întors cu grijă în şa şi am aruncat o privire înapoi pentru a mă asigura că el într-adevăr *nu* era acolo pe calul său gri, slăbănog şi am ascultat cât am putut eu de atent, dar zgomotul cailor noştri era mult prea tare în acel defileu îngust pentru a ne permite să auzim altceva.

Când am terminat de coborât panta, am ajuns pe un câmp, cu umbra dealului în urma noastră şi soarele în spate, caii au început să meargă uşuraţi la trap, iar tata a arătat spre o colină ce avea în vârf un pin singuratic şi contorsionat ca o sculptură şi a strigat:

- Vezi pinul acela de acolo?

Nu era nimic altceva de văzut acolo, aşa că i-am răspuns:

- Bineînţeles că îl pot vedea.

- Acolo începe Suedia! şi arăta în continuare către pin, ca şi când acesta era greu de văzut.

- Bine, am strigat eu. Să vedem care ajunge primul la pin! Şi mi-am înfipt călcâiele în coastele calului care imediat a schimbat pasul şi s-a aruncat înainte, iar eu am scăpat hăţurile din mână şi, din cauza

smuciturii, am căzut din şa aproape drept pe spate, m-am rostogolit de pe spatele calului şi m-am prăbuşit la pământ, în urma mea tata a strigat:

- Fantastic! Încă o dată! *Da capo!*

Apoi a luat-o la galop şi a trecut pe lângă mine râzând cu poftă, urmărind calul meu care fugise. După numai o sută de metri l-a ajuns din urmă, s-a aplecat şi a apucat hăţurile din viteză făcând un semicerc larg pe terenul plat, apoi s-a întors la pas într-un fel ce spunea întregii lumi că el *putea* face până şi acest lucru. Dar lumea întreagă nu era de faţă, nu eram decât eu întins la pământ ca un sac de cartofi în iarba înaltă, văzându-l cum vine către mine cu cei doi cai, şi chiar dacă nu mă durea prea tare pe nicăieri, am rămas totuşi întins pe spate. El a descălecat, a venit la mine şi s-a aşezat pe vine în faţa mea, spunând:

- Îmi pare rău că am râs, dar era atât de comic, exact ca la circ. Ştiu că pentru tine nu a fost amuzant deloc. A fost o prostie incredibilă să râd. Te doare tare pe undeva?

- Nu prea, am spus eu.

- Ţi-a fost rănită mândria?

- Poate, un pic.

- Nu-i da importanţă, Trond, spuse el. Nu o lua în seamă. Nu-i bună la nimic.

Mi-a întins o mână ca să mă ajute să mă ridic, am apucat-o şi am strâns-o atât de tare încât aproape că m-a durut, dar el nu m-a tras în sus. În loc de aceasta, s-a lăsat deodată în genunchi, m-a îmbrăţişat şi m-a strâns la piept. Al naibii să fiu dacă ştiam ce să spun, am fost foarte surprins. Bineînţeles că eram prieteni buni, sau mai bine spus fusesem şi fără îndoială că aveam să fim din nou. El era bărbatul matur pe care îl admiram cel mai mult, iar noi tot mai *aveam* pactul nostru, eram convins de asta, dar nu aveam obiceiul să ne îmbrăţişăm. Puteam să ne luăm la trântă în joacă şi astfel să ne luăm în braţe, să ne tăvălim ca doi tâmpiţi pe movila de la cabană unde era suficient loc pentru o joacă atât de copilărească, dar acum nu era luptă. Dimpotrivă. Nu îmi aduceam aminte ca el să fi făcut asta vreodată şi nu părea un gest la locul său. Dar l-am lăsat să mă îmbrăţişeze în timp ce mă întrebam ce să fac cu mâinile, pentru că nu vroiam să îl dau la o parte, dar nici nu puteam să îl îmbrăţişez aşa cum o făcea *el,* aşa că le-am lăsat să atârne. Dar nu a trebuit să mă gândesc la asta mult timp, deoarece el mi-a dat drumul, s-a ridicat, m-a luat din nou de mână şi m-a ridicat în picioare. Acum

zâmbea, dar nu ştiam dacă zâmbetul îmi era adresat şi nici nu aveam habar ce să spun. El mi-a dat doar hăţurile calului meu, mi-a scuturat cămaşa de praf şi şi-a revenit.

- Hai mai bine în Suedia, spuse el, înainte ca întreaga ţară să se scufunde şi să dispară şi doar golful Botten să rămână şi Finlanda pe partea cealaltă, dar Finlanda nu ne este de mare folos acum.

Nu am înţeles nici o vorbă din ce a spus el, dar atunci el şi-a pus piciorul în scăriţă şi şi-a făcut vânt în sus pe cal, iar eu am făcut la fel. Nici măcar nu am încercat să par elegant, pentru că eram ţeapăn şi mă durea peste tot. Am urcat la pas către pinul strâmb ce semăna cu o sculptură şi apoi peste graniţă în Suedia, iar aşteptările mele s-au împlinit, mă *simţeam* diferit, deşi totul părea la fel după ce am trecut graniţa.

În noaptea aceea am dormit la adăpostul unei stânci unde am găsit o vatră de foc. Erau acolo şi două grămezi de cetină de pin aranjate ca un pat pe care să te poţi întinde, dar toate acele de pin se uscaseră şi căzuseră de mult, aşa că am curăţat locul de crengile vechi şi am tăiat altele noi din copacii din jur cu o toporişca pe care eu o folosisem nu demult, plin de entuziasm; am făcut două paturi din crengile de pin pe care le-am aranjat sub stâncă şi mirosea tare bine când te întindeai jos cu faţa aproape îngropată în ele. Ne-am luat păturile, am aprins focul în vatra rotundă de piatră şi ne-am aşezat de o parte şi de alta a focului ca să mâncăm. Am înnodat frânghiile cap la cap pentru a face o frânghie suficient de lungă pe care am legat-o de patru pini cu suficient spaţiu între ei pentru a face un ţarc în care am dezlegat caii. De unde stăteam noi lângă foc de-abia puteam să-i auzim cum calcă pe pământul moale din pădure, dar îi auzeam foarte clar când loveau cu copita vreo piatră şi auzeam sunetele înfundate pe care le scoteau atunci când îşi frecau gâturile, dar nu îi puteam vedea prea bine pentru că acum era august şi serile erau mai întunecate. Flăcările se reflectau în tavanul de stâncă de deasupra mea şi îmi colorau gândurile până când m-a furat somnul şi m-au făcut să visez mai intens, iar când m-am trezit noaptea, la început nu mi-am amintit nimic, nici unde eram şi nici de ce. Dar focul încă mai ardea şi dădea lumină şi căldură suficientă, şi am putut să mă scol şi să merg cu băgare de seamă până la cai, apoi să-mi recapăt memoria, totul într-o înşiruire înceată, în timp ce rădăcinile şi pietricelele îmi zgâriau tălpile picioarelor şi am început să vorbesc în şoaptă cu caii peste

frânghie despre lucruri şoptite pe care le-am şi uitat în clipa în care le-am spus şi i-am mângâiat în sus şi în jos pe gâturile lor puternice. După aceea am simţit mirosul lor pe mâini şi am simţit în piept cât de liniştit eram înainte să mă duc în spatele unui bolovan ca să mă uşurez. Eram atât de adormit, încât m-am împiedicat de câteva ori pe drumul de întoarcere şi, ajuns sub streaşină de stâncă, am tras pătura peste mine şi am adormit imediat.

Acestea au fost ultimele zile. Acum când stau aici, în bucătăria vechii cabane în care m-am mutat şi pe care plănuiam să o fac din nou locuibilă în anii ce mi-au mai rămas de trăit, după ce fiica mea a plecat după o vizită neaşteptată şi şi-a luat cu ea vocea şi ţigările şi luminile galbene de la maşina ei ce luminau în jos pe drum şi privesc înapoi la vremea aceea, văd cum fiecare mişcare prin peisajul de atunci prinde culoare de la ceea ce a urmat şi nu se mai pot separa. Unii spun că trecutul este o ţară străină, în care ei fac totul altfel, cam tot aşa am simţit şi eu cea mai mare parte a vieţii mele pentru că am fost nevoit, dar acum nu mai sunt. Dacă mă concentrez, pot să intru în depozitul memoriei şi să găsesc raftul cu filmul potrivit şi să mă afund în el şi să îmi simt încă trupul călărind cu tatăl meu prin pădure: pe înălţimi deasupra râului, de-a lungul crestei, şi apoi în jos pe partea opusă a dealului, peste frontiera cu Suedia şi mai departe în ceea ce *era* o ţară străină, cel puţin pentru mine. Pot să mă las pe spate şi să stau la focul de tabără de sub stâncă ca în acea seară când m-am sculat a doua oară şi l-am văzut pe tata stând întins cu ochii deschişi, uitându-se fix la stânca de deasupra; complet nemişcat, cu mâinile sub cap şi cu o lumină roşie de la jar pe frunte şi pe obrazul nebărbierit şi, deşi mi-ar fi plăcut, nu am rămas treaz destulă vreme ca să văd dacă el a închis ochii înainte de răsăritul soarelui. Totuşi, tata s-a sculat mult înaintea mea, a adăpat caii şi i-a ţesălat pe amândoi, căci era nerăbdător să plecăm mai departe; se mişca încordat, dar nu am observat nici un pic de tensiune în vocea lui. Apoi am împachetat totul, am pus şeile pe cai înainte ca visele să-mi iasă din cap şi am plecat înainte de a mă putea gândi la altceva mai complicat.

Am auzit râul înainte să-l pot vedea, am dat ocol unei coline şi râul s-a ivit aproape alb printre copaci şi ceva în aer s-a schimbat făcându-l mai uşor de respirat. Mi-am dat seama imediat că era râul nostru, doar

că era mai la sud şi curgea acum în Suedia şi chiar dacă nu este posibil să recunoşti apa după felul în care curge, totuşi eu am recunoscut-o.

Am ajuns jos la mal şi am dus caii către sud cât de bine s-a putut, iar tata a inspectat râul în aval, în amonte şi pe malul opus; la început am văzut un singur buştean împotmolit într-un pâlc de papură, dar apoi am văzut mai jos pe râu alţi câţiva eşuaţi pe un banc de nisip. Atunci tata a luat toporişca şi a tăiat câteva prăjini solide din doi pini mici şi am intrat în apă încălţaţi: eu în tenişi, iar tata în bocanci, şi ne-am folosit de prăjini pe post de căngi ca să împingem buştenii înapoi pe firul apei. Dar îmi dădeam seama că tata era îngrijorat, pentru că nivelul apei nu era prea mare şi cu siguranţă era insuficient pentru a trimite buşteni pe râu, şi el a vrut să pornim imediat în jos de-a lungul râului. Aşa că ne-am urcat pe cai şi am plecat călare cu prăjinile ca nişte lănci îndreptate în sus pe o parte a calului aşa cum Ivanhoe şi cavalerii săi probabil îşi purtau lăncile când se duceau la turnir sau către o bătălie decisivă împotriva normanzilor perfizi în vechea Anglie. Am încercat să-mi potolesc imaginaţia, dar asta nu era deloc uşor de făcut când călăreai prin hăţişuri de-a lungul malului, deoarece inamicul putea să-şi facă oricând apariţia. Am ajuns la un cot al râului şi după cot urmau o serie de cataracte unde un buştean se înţepenise în mijloc între două stânci mari, golaşe şi uscate, pentru că nivelul apei era scăzut şi din ce în ce mai mulţi buşteni care veniseră plutind la vale se îngrămădiseră în jurul primului buştean. Acum se făcuse acolo o stivă mare bine înţepenită. Nu asta vroia tata să vadă. Părea că s-a prăbuşit în şa şi pe mine mă durea să-l văd aşa de amărât, m-am simţit neliniştit, aşa că am sărit jos de pe cal şi am dat fuga la apă, am privit cu atenţie grămada de buşteni, am alergat apoi puţin în josul râului de-a lungul malului uitându-mă la râu şi m-am întors în fugă trecând de locul unde stătea tata, şi ţopăiam pe acolo, incapabil să stau locului, studiind grămada de buşteni din toate unghiurile posibile, în cele din urmă, am strigat către tata:

- Dacă trecem o frânghie pe după buşteanul acela - şi i-am arătat buşteanul care se înţepenise primul - şi îl îndepărtăm doar *puţin* de stâncă, se va desprinde din grămadă, iar restul buştenilor îl vor urma cu siguranţă.

- Nu e uşor de ajuns acolo, a spus el cu o voce plată şi lipsită de entuziasm. Iar noi nu vom fi în stare să mişcăm buşteanul acela nici măcar un milimetru.

- Nu, noi nu putem, am strigat eu, dar caii pot.
- O.K., a spus el, şi am simţit un val de uşurare.

Am alergat la calul meu şi am dezlegat funia de la şa, apoi am luat-o şi pe a tatei şi le-am legat împreună făcând un laţ la un capăt, l-am lărgit şi l-am trecut peste cap şi pe sub braţe, peste piept, şi l-am strâns un pic la spate.

- Tu trebuie să ţii capătul celălalt, am strigat eu fără să mă întorc ca să văd dacă el acceptă un ordin direct, şi apoi am fugit în susul râului atât cât am crezut că este suficient, şi acolo m-am aruncat în apă imediat pentru a depăşi cât mai repede şocul termic. La început aproape că mergeam în patru labe pe fundul râului, dar deodată apa s-a făcut adâncă şi am început să înot către mijlocul râului. Curentul nu era puternic acolo, totuşi mă purta cu el şi apoi m-a luat cu totul şi imediat am înaintat mai repede. M-am lăsat purtat de apă până când mâinile au atins primul buştean şi am încercat să văd dacă mă ţine, m-am ridicat, iar tălpile tenişilor au găsit sprijin pe trunchi. Am rămas acolo în echilibru până când, la momentul potrivit, am început să sar din buştean în buştean, ţinând funia cu o mână, sărind în sus şi în jos pe buştenii îngrămădiţi, iar apoi către cealaltă parte a grămezii de buşteni şi înapoi din nou, am făcut câteva salturi care nu erau necesare pentru a găsi ritmul picioarelor, să simt dacă încă îl mai aveam, dar câţiva buşteni s-au rotit când am aterizat pe ei şi şi-au schimbat poziţia, însă eu trecusem deja mai departe fără să-mi pierd echilibrul, iar tata a strigat de pe mal:

- Ce faci acolo?
- Zbor, am strigat.
- Când ai învăţat să faci asta? a strigat el.
- Când tu nu te uitai, am răspuns eu, am râs şi am sărit înainte către buşteanul înţepenit, şi acolo am văzut că partea pe care voiam să o leg era scufundată în apă.
- Trebuie să mă duc acolo jos, am strigat.

Înainte ca tata să poată spune ceva, am sărit în apă şi m-am scufundat până am dat de fund. Acolo am simţit cum curentul mă loveşte în spate şi mă trage de mâini, am deschis ochii şi am văzut capătul buşteanului drept în faţa mea, am scos laţul pe după cap şi l-am pus acolo unde voiam să fie. Totul a mers atât de bine încât simţeam că pot rămâne acolo mult timp aproape lipsit de greutate, ţinându-mi respiraţia şi stând cu mâinile împrejurul acelui buştean. Dar apoi i-am dat drumul şi m-am

ridicat la suprafaţă. Tata a întins funia şi nu mai trebuia decât să mă trag spre mal. M-am ridicat în picioare ud leoarcă şi tata a spus:

- La naiba, nu a mers rău deloc, apoi a zâmbit şi a legat funia de harnaşament cu o improvizaţie pe care a făcuse în timp ce eu eram în apă, a luat hăţurile, s-a dus în faţa calului şi a strigat „Trage!" Iar calul a tras cât de tare a putut, dar nu s-a întâmplat nimic. Tata a strigat din nou „Trage!", şi calul a tras, şi atunci am auzit un scrâşnet dinspre cataractă ca şi cum ceva s-ar fi rupt, şi toată grămada de buşteni s-a aplecat în faţă. Buştean după buştean alunecau şi erau luaţi de curent în partea de jos a cataractei. Tata părea atunci aproape fericit şi vedeam după felul în care se uita la mine că şi eu păream la fel.

III

17

Era ca şi când o draperie coborâse ascunzând tot ce ştiusem vreodată.

Era ca şi cum m-aş fi născut din nou. Culorile erau diferite, mirosurile erau diferite şi sentimentele pe care lucrurile mi le provocau în interiorul meu erau diferite. Nu numai diferenţa dintre cald şi rece, lumină şi întuneric, violet şi gri, ci diferenţa între felul în care eram speriat şi modul în care eram fericit.

Şi eu *eram* fericit din când în când, chiar în primele săptămâni după ce am plecat de la cabană. Eram fericit şi plin de speranţe când m-am suit pe bicicletă şi am coborât panta abruptă de la Nielsenbakken, pe lângă staţia Ljan şi mai departe pe Mossveien pentru a merge cei şapte kilometri până în centrul oraşului Oslo, dar în acelaşi timp eram neliniştit, mă apuca râsul fără nici un motiv anume şi îmi era greu să mă concentrez. Tot ce vedeam pe drum şi pe fiord erau lucruri pe care le ştiam dintotdeauna şi totuşi nimic nu era la fel. Nici Nesodden, nici Bunnefijord către plaja de la Ingierstrand şi casa lui Roald Amundsen, nici insula Ulvoya cu podul frumos pornind din şosea peste braţul îngust al fiordului, sau insula Malmoya imediat în spate, nici silozul de cereale de pe Vippetangen sau zidurile gri ale fortăreţei de pe partea opusă a bazinului portuar unde era legat la chei vasul de linie ce făcea cursa până în America şi înapoi. Nici măcar cerul de sfârşit de august peste oraş.

Mă şi văd mergând cu bicicleta tot drumul până la staţia Østbane în lumina aproape albă a soarelui; cu pantaloni scurţi gri şi cămaşa descheiată, fluturând, trecând pe lângă Bekkelaget; linia de tren spre stânga aici, nordul pe partea stângă şi versantul abrupt al colinei Ekeberg pe partea dreaptă; ţipătul pescăruşilor, mirosul de creozot al traverselor de cale ferată şi mirosul proaspăt de apă de mare în aerul fremătător. Era încă destul de cald la sfârşitul lunii august, deşi vara era pe sfârşite, era aproape un val de căldură şi eu pedalam cât puteam de repede cu aerul fierbinte lovindu-se de pieptul gol plin de transpiraţie, sau mergeam lin, fără să transpir, în soare şi câteodată mă trezeam cântând.

Tata îmi dăduse bicicleta cu un an în urmă, când nu puteai găsi în toată ţara o bicicletă nouă. El o avusese de mult timp, dar o ţinuse în pivniţă lungi perioade de timp pentru că nu era acasă aproape niciodată şi nu îi mai era de trebuinţă; vremurile se schimbaseră, spunea el, cu planuri noi, iar bicicleta nu făcea parte din aceste planuri. Era probabil doar o vorbă spusă de el, dar eu eram fericit să o am şi aveam grijă de ea. Îmi dădea libertate şi o rază de acţiune pe care nu aş fi avut-o în lipsa ei. De câteva ori am desfăcut-o în bucăţele şi am reasamblat-o aşa cum mi-a arătat tata. Era spălată, lustruită şi unsă la toate încheieturile şi roţile dinţate, iar lanţul mergea uns fără să scoată vreun sunet: de la pedale până la butucul de la roata din spate şi din nou înapoi prin apărătoarea de lanţ lustruită bine. Din momentul când m-am suit pe ea şi am coborât panta de acasă, până când la fel de silenţios am cotit pe partea fiordului la stația Østbane şi am parcat-o acolo într-un stativ de biciclete şi din nou am trecut prin uşile înalte din lumina tăioasă a soarelui de afară către aerul stătut şi îmbâcsit de praf din holul gării pentru a studia tabela cu orarul sosirilor trenurilor. Am mers de-a lungul balustradelor împreună cu alţi oameni privind la plăcuţele indicatoare din faţa diferitelor platforme unde tavanul de sticlă murdar de fum se arcuia la înălţime mare deasupra oamenilor şi a trenurilor, dar probabil că eu am fost singurul care l-am tras de mânecă pe un conductor în uniformă şi l-am întrebat în amănunt despre toate trenurile care veneau în Oslo dinspre Elverum. El s-a uitat lung la mine, mă cunoştea deja, îl mai întrebasem şi înainte, de mai multe ori, şi nu a făcut altceva decât să arate spre plăcuţele indicatoare pe care le văzusem deja. Nu avea nici o informaţie secretă, nici un semn nu era greşit.

Ca de obicei, ajunsesem prea devreme. M-am instalat lângă un stâlp pentru a aştepta în strania lumină filtrată ce era neschimbată pe parcursul zilei în holul cel mare al gării şi totuşi oarecum nepotrivită la toate orele; nu era potrivită nici pentru zi, nici pentru seară, nici pentru dimineaţă şi nici pentru noapte şi mai erau şi ecourile paşilor şi vocilor oamenilor, dar cel mai mult era marea linişte de sus de sub acoperiş, unde porumbeii stăteau în şiruri lungi, gri şi albi şi bălţaţi cu pete maro, privind în jos la mine. Ei aveau cuiburi peste tot între grinzile de oţel şi îşi petreceau acolo toată viaţa lor.

Dar el nu a venit.

Nu ştiu de câte ori am făcut drumul în acel sfârşit de vară al anului 1948 pentru a aştepta trenul de Elverum. Şi de fiecare dată eram la fel

de încordat şi de plin de speranţă, da, aproape fericit, când mă aşezam pe bicicletă şi coboram dealul de la Nielsenbakken şi apoi mai departe tot drumul pentru a sta acolo să aştept.

Dar el nu a venit.

În cele din urmă a venit ploaia mult aşteptată şi eu am continuat să merg pe bicicletă la Oslo la fiecare două zile ca să văd dacă el nu venea cu trenul de Elverum chiar în *acea* zi. Eram îmbrăcat cu o manta de ploaie şi arătam ca un pescar din Lofoten în mantaua aceea galbenă şi aveam şi cizme de cauciuc, iar apa era împroşcată de ambele părţi de roata de la bicicletă şi venea ca o cascadă în jos pe dealul de sub creasta Ekeberg şi apoi pe liniile de tren de pe partea dreaptă a drumului înainte ca acestea să dispară într-un tunel şi să iasă din nou la suprafaţă pe partea stângă un pic mai departe, iar toate casele şi clădirile erau mai gri decât fuseseră vreodată şi dispăreau în ploaie, fără ochi, fără urechi, fără voci, ele nu îmi mai spuneau nimic. Apoi am renunţat, într-o bună zi nu m-am mai dus, nici a doua zi şi nici în ziua care a urmat. Era ca şi când o draperie s-ar fi coborât. Era ca şi cum m-aş fi născut din nou. Culorile erau diferite, mirosurile erau diferite şi sentimentele pe care lucrurile mi le stârneau în interiorul meu erau diferite. Nu numai diferenţa dintre cald şi rece, lumină şi întuneric, violet şi gri, ci diferenţa dintre felul în care eu eram speriat şi modul în care eram fericit.

Toamna târziu a venit o scrisoare. Purta ştampila oficiului poştal Elverum şi pe plic era scris numele mamei şi adresa din Nielsenbakken, dar scrisoarea din plic ne era adresată la toţi trei, erau scrise cele trei nume ale noastre, precum şi numele de familie, deşi acesta era acelaşi pentru toţi. Părea ciudat. Era o scrisoare scurtă. Ne mulţumea pentru timpul pe care îl petrecusem împreună, şi îşi amintea cu bucurie de acesta, dar vremurile erau diferite acum şi nu avea încotro: nu avea să mai vină niciodată acasă, într-o bancă din Karlstad, în Suedia, erau depuşi nişte bani pentru buştenii pe care îi tăiasem în acea vară şi îi trimisesem în jos pe râu. El scrisese deja băncii şi pusese în această scrisoare şi procura pentru ca mama să poată merge la Karlstad şi să scoată banii pe baza unui act de identitate. Toate cele bune. Sfârşit. Nici un mesaj special pentru mine. Nu ştiu. Cred că, de fapt, îl meritam.

- Buşteni? a fost singurul lucru pe care mama l-a spus.

Ea avea deja trupul greoi pe care îl va păstra toată viaţa, nu numai o

greutate în braţe, în şolduri şi în felul de a merge, dar şi în voce şi în toată fizionomia sa, chiar şi pleoapele îi erau grele, ca şi când era pe punctul de a adormi şi nu era pe deplin conştientă, şi adevărul era că eu nu îi spusesem nici un cuvânt despre ceea ce făcusem, tata şi cu mine, în acea vară. Nici un cuvânt. I-am spus doar că el urma să vină acasă de îndată ce va putea, atunci când va rezolva ceea ce avea de rezolvat.

Mama a împrumutat bani de la fratele ei, cel care nu fusese împuşcat de Gestapo în timp ce încerca să evadeze dintr-o secţie de poliţie de pe coasta de sud a Norvegiei în 1943. Noi îi spuneam unchiul Amund. Cel care fusese împuşcat era unchiul Arne. Erau gemeni. Trecuseră prin toate împreună, fuseseră la şcoală împreună, merseseră la schi de fond împreună, vânaseră împreună, dar acum unchiul Amund era un vânător singuratic. El locuia în apartamentul din oraş pe care îl împărţise cu fratele său, Arne, în Vålerenga. Nu era însurat. Pe atunci nu avea mai mult de treizeci şi unu sau treizeci şi doi de ani, dar mirosea a om bătrân în apartamentul din strada Smolensgata, cel puţin aşa mi se părea mie când mă duceam să-l vizitez acolo.

Cu banii pe care mama i-a împrumutat, a cumpărat bilete până la Karlstad, la trenul de Stockholm. Am studiat ruta: plecarea dimineaţa devreme din gara Oslo Est, în sus pe râul Glomma până la Kongsvinger, apoi brusc spre sud peste graniţa cu Suedia şi prin Charlottenberg şi în jos către Arvika pe lângă fiordul Glafsfjord şi mai departe către Karlstad, capitala districtului Wårmland, lângă marele lac Vänern, care este atât de mare încât oraşul Karlstad este port. Întoarcerea în aceeaşi după-amiază. Mama voise ca eu să merg cu ea, în timp ce sora mea rămânea acasă. „Ca de obicei", a spus sora mea, şi avea dreptate, dar ce naiba, nu eram eu de vină. De data aceasta nu am mai mers pe bicicletă de-a lungul şoselei Mossveien până la gară, ci cu metroul de la staţia Ljan de-a lungul fiordului, iar pe fiord nu mai era vară, ci un cer gri apăsător care aproape atingea crestele valurilor şi un vânt violent ce biciuia apa făcând o broderie albă printre insule. Stăteam pe platformă şi mă uitam la o pălărie de damă purtată de vânt în sus peste linia de tren şi la pinii înalţi, atât de mulţi acolo unde locuiam noi, care se legănau în vânt şi se aplecau în rafalele mai puternice. Dar nu cădeau. Când eram mic, de multe ori crezusem că vor cădea, că se vor răsturna şi vor ajunge cu rădăcinile în aer, când stăteam la fereastra de la primul etaj privind neliniştit trunchiurile subţiri, galben-roşiatice, clătinate în toate

direcţiile de vântul care bătea printre casele de pe dealul ce se ridica spre fiord, dar pinii nu cădeau niciodată.

La Gara de Est am ştiut imediat la ce platformă ajungea fiecare tren, ştiam când pleca fiecare tren şi am condus-o pe mama la peronul care trebuia şi la vagonul care trebuia, salutând în dreapta şi în stânga oamenii cu care mai vorbisem înainte: hamali, conductori, doamna de la chioşc şi doi bărbaţi care stăteau acolo ca să bea ceva greţos, ceva de nerecunoscut, dintr-o sticlă pe care o treceau de la unul la celălalt şi în fiecare zi erau daţi afară, dar în aceeaşi zi se întorceau la fel de punctuali.

Stăteam în compartiment lângă fereastră cu spatele în direcţia de mers, pentru că mama nu putea să stea astfel fără să i se facă greaţă, spunea ea, şi mulţi alţii aveau aceeaşi problemă, dar pe mine nu mă afecta deloc. Trenul gonea de-a lungul râului Glomma şi stâlpii ticăiau afară pe lângă staţia Blaker şi Årnes; ping şi ping şi ping şi ping, iar roţile loveau rosturile şinelor: dungadung, dungadung, dungadung şi eu am adormit acolo unde stăteam cu o lumină pâlpâindă pe pleoape; nu era lumina soarelui, ci o lumină alb-gri venind de la cerul de deasupra râului şi eu visam că mergeam la cabană şi că de fapt stăteam în autobuz.

M-am sculat şi m-am uitat afară la Glomma cu ochii pe jumătate închişi şi am ştiut că era încă în mine; eram prieten cu apa, cu apa curgătoare, era o chemare care venea de la râul cel mare ce se unduia în direcţia opusă celei în care călătoream noi, pentru că noi mergem spre nord, iar râul curgea spre sud, către oraşele de pe coastă, curgând greoi şi lat, ca toate râurile mari.

Mi-am întors privirea de la Glomma către mama, care stătea în faţa mea, către chipul ei luminat intermitent când treceam pe lângă stâlpii înşiraţi de-a lungul şinelor, pe lângă micile poduri şi pe lângă copaci. Ochii ei erau închişi, cu pleoapele grele lăsate, ca şi când numai faptul de a dormi ar fi fost natural pentru chipul acesta, şi m-am gândit: la naiba, el a dispărut, pur şi simplu, şi m-a lăsat cu *ea*.

Oh, o iubeam pe mama, nu pot spune că nu o iubeam, dar viitorul pe care îl puteam citi pe figura din faţa mea nu era acela pe care mi-l imaginasem. Numai să mă uit la acel chip mai mult de trei minute neîntrerupte făcea ca lumea să mă strângă de umeri din ambele părţi, îmi tăia respiraţia. Nu puteam sta locului. M-am ridicat de la locul meu, am deschis uşa şi m-am dus pe coridor la ferestrele de pe partea cealaltă

a trenului unde câmpurile treceau grăbite, fiind deja secerate şi goale, galben-maronii în lumina molcomă de toamnă. Un om stătea la fereastră uitându-se la peisaj. Spatele său mi se părea cunoscut. Fuma o ţigară şi era dus pe gânduri. Când am venit la fereastră el s-a întors aproape ca prin vis, a dat din cap prietenos şi a zâmbit. Nu semăna deloc cu tata. Am mers pe coridor în lungul uşilor de la compartimente până la capătul vagonului (unde era un mare vas cu apă fixat pe perete), m-am întors şi am mers înapoi, pe lângă omul cu ţigara, uitându-mă la podea, apoi am mers până la celălalt capăt al vagonului unde am găsit un compartiment gol. Am intrat şi am închis uşa, m-am aşezat la fereastră cu faţa în direcţia de mers şi m-am uitat afară la râul care curgea spre mine acum şi dispărea în spatele meu şi poate că am plâns un pic cu faţa lipită de geam. Apoi am închis ochii şi am dormit buştean până când conductorul a deschis uşa cu zgomot şi a spus că am ajuns la Karlstad.

Stăteam umăr la umăr pe peron. Trenul de pe şine, în urma noastră, nu se mişca acum, dar urma să plece curând şi va bate drumul mai departe către Stockholm. Auzeam fâsâitul unei supape, auzeam vântul şuierând printre cablurile întinse pe stâlpii de telegraf de-a lungul staţiei şi un om pe peron strigând către soţia sa: „Haide odată, ce naiba", dar ea a rămas unde se afla cu toate bagajele lor. Mama părea dezorientată, cu faţa umflată de somn. Ea nu mai fusese niciodată într-o altă ţară. Doar eu fusesem, dar numai prin pădure. Karlstad era diferit de Oslo. Vorbeau altfel aici, am auzit asta imediat, şi nu numai cuvintele, dar şi intonaţia părea străină. Văzut dinspre gară, oraşul părea mai ordonat decât Oslo, părea mult mai bine aranjat. Dar noi nu ştiam unde să mergem. Nu aveam cu noi decât o sacoşă, pentru că nu intenţionam să petrecem noaptea acolo sau să facem excursii lungi. Nu voiam decât să mergem la bancă, la banca Wärmlandsbank, aşa cum se numea ea, care era undeva în centrul acestui oraş, iar apoi am fi vrut să mâncăm ceva. Ne-am gândit că ne puteam permite asta: să mâncăm şi noi la o cafenea o dată după ce fusesem la bancă pentru a scoate banii pe care tata ni i-a lăsat, dar ştiam că mama pregătise un pachet cu mâncare şi îl pusese în sacoşă pentru orice eventualitate.

Am intrat în clădirea gării şi am traversat-o pe podeaua cu gresie şi apoi am ieşit afară şi am trecut drumul paralel cu calea ferată. Am mers pe strada Järnvägsgatan către centrul oraşului. Ne uitam la casele de pe ambele părţi după o placă cu numele băncii, a cărei adresă era în

scrisoarea din sacoşă, dar nu vedeam nici o placă şi continuam să ne întrebăm reciproc la scurte intervale de timp: *„Tu o* vezi?", iar apoi răspundeam:

- Nu.

Eu eram acela ce ducea sacoşa sub braţ pe când ne continuam drumul în sus până când strada s-a terminat la râul Klara, care venea curgând dinspre nord şi dinspre marile păduri de acolo de sus şi era despărţit aici de o limbă de pământ. Noi stăteam acum pe acea limbă de pământ, iar râul trecea în jos prin Karlstad pe două albii, despărţind oraşul în trei, pentru ca în cele din urmă să se verse formând o deltă la marele lac Vänern.

- E frumos aici, a spus mama, şi cred că avea dreptate, dar era cam rece, căci un curent de aer îngheţat venea dinspre râu. Îmi era frig după ce dormisem în tren şi apoi ieşisem direct în vântul îngheţat de toamnă, şi tare aş fi vrut să terminăm odată totul, să rezolvăm problema pentru care venisem aici, să încheiem socoteala o dată pentru totdeauna, iar cineva să tragă două linii sub total: atât ai avut. Atât ai dat. Cu atât ai rămas.

Ne-am întors, am plecat de lângă râu şi am luat-o pe o altă stradă, paralelă cu cea pe care venisem.

- Ţi-e frig? a întrebat mama. E un fular în sacoşă pe care poţi să-l iei. Nu e un fular de damă, aşa că nu ai de ce să te jenezi.

- Nu, nu mi-e frig, am spus şi am auzit în vocea mea o nuanţă iritată, nerăbdătoare. Pentru asta am fost criticat mai târziu în viaţă, în special de femei, şi asta pentru că foloseam tonul acesta mai ales împotriva femeilor. Recunosc asta.

O secundă mai târziu am scos fularul de lână din sacoşă. Fusese al tatei. L-am pus în jurul gâtului, l-am legat sub bărbie şi am vârât capetele fularului pe sub jachetă astfel încât să-mi acopere cea mai mare parte a pieptului. Imediat m-am simţit mai bine şi am spus hotărât:

- Trebuie să întrebăm pe cineva. Nu putem să bântuim aşa pe străzi.

- Oh, sunt sigură că o găsim, a spus mama.

- Sigur că până la urmă o vom găsi, dar e stupid să pierdem atâta timp pentru asta.

Ştiam că se temea că oamenii nu vor înţelege ce spunea ea dacă întreba pe cineva, ceea ce o va încurca şi o va face să pară

neputincioasă, ca o ţărancă la oraş, aşa cum spusese ea mai demult, şi ea vroia să evite asta cu orice preţ[4].

Pentru mama, oamenii de la ţară sunt un segment înapoiat al populaţiei.

- Atunci voi întreba eu pe cineva, am spus.

- Poţi să întrebi, dacă vrei. Oricum o vom găsi în curând, spuse ea. Trebuie să fie în apropiere.

Vorbărie, am spus în sinea mea, m-am îndreptat către primul om care venea pe trotuar şi l-am întrebat dacă ne poate ajuta să găsim banca Vărmlandsbank. El arăta perfect normal şi cu siguranţă că nu era un beţivan, pentru că era bine îmbrăcat şi avea un palton destul de nou. Sunt sigur că am ales cuvinte simple pe care le-am pronunţat clar, însă el s-a uitat la mine ca şi când aş fi venit din China şi aş fi avut o pălărie ascuţită şi ochi migdalaţi, sau poate doar un ochi în frunte, chiar deasupra nasului, ca un ciclop despre care citisem. Deodată am simţit cum furia mi se ridica în piept ca o coloană arzătoare, m-am înroşit la faţă şi, cu o senzaţie de durere în gât, am spus:

- Eşti surd?

- Ce?

Suna ca un lătrat de câine.

- Eşti surd? am spus. Nu auzi când vorbesc oamenii cu tine? Ai urechile astupate? Ne poţi spune unde putem găsi banca Vărmlandsbank? Trebuie să găsim banca. Nu înţelegi?

El nu înţelegea. Nu pricepea nimic din ce-i spuneam eu. Era ridicol. Se uita doar la mine şi îşi întorcea faţa încet dintr-o parte în alta cu o privire neliniştită ca şi când persoana din faţa lui era un idiot scăpat de la azil şi tot ce mai rămăsese acum de făcut era să tragă de timp pentru ca gardienii să vină şi să-l umfle înainte să fie cineva rănit.

- Poate vrei un pumn în gură? am spus eu.

Dacă tot nu înţelegea ce spuneam, eu puteam la fel de bine să spun orice îmi trecea prin cap. De altfel, eram la fel de înalt ca el şi eram bine antrenat după acea vară, căci îmi folosisem muşchii pentru tot felul de activităţi, îi întinsesem şi îi răsucisem în toate direcţiile şi ridicasem cam tot ce era de ridicat, împinsesem şi trăsesem pietre şi lemne,

---

[4] Limba norvegiană şi limba suedeză sunt foarte apropiate, dar diferite, (n.tr.)

vâslisem în susul şi în josul râului şi pedalasem pe distanţa dintre Nielsenbakken şi Gara de Est şi înapoi de nenumărate ori în acel sfârşit de vară.

Acum mă simţeam puternic şi într-un fel invincibil, iar omul din faţa mea nu părea să fie tocmai atletic, dar părea să fi înţeles ultima propoziţie mai bine decât pe primele, deoarece a făcut ochii mari şi s-a pus în gardă. Am repetat oferta:

- Dacă vrei un pumn în gură, pot să ţi-l trag chiar acum, deoarece am o poftă nebună să-ţi trag unul, am spus. Nu trebuie decât să spui.

- Nu, spuse el.

- Ce? am spus.

- Nu, spuse el, *nu* vreau un pumn în gură. Dacă mă loveşti, chem poliţia, spuse el foarte clar, ca un actor.

Cuvintele lui m-au enervat foarte tare.

- Vom afla asta imediat, am spus eu şi am simţit cum o mână mi s-a strâns automat în pumn.

Îmi simţeam toate încheieturile fierbinţi, ciudate şi tensionate şi nu ştiam de unde îmi veneau toate aceste vorbe pe care m-am auzit rostindu-le. Nu am mai spus aşa ceva nimănui, nici unui cunoscut şi mai ales nici unei persoane necunoscute. Deodată mi-am dat seama că stăteam pe o bucată de pavaj de pietre cubice, de unde plecau în diferite direcţii linii ca într-o diagramă desenată cu precizie unde eu stăteam în mijlocul unui cerc, iar astăzi, după mai bine de cincizeci de ani, pot să închid ochii şi pot vedea clar acele linii ca nişte săgeţi strălucitoare, şi chiar dacă nu le vedeam tot atât de clar în acea zi de toamnă în Karlstad, ştiam că sunt acolo, sunt sigur de asta. Acele linii erau drumuri pe care eu puteam să le aleg şi o dată pornit pe unul dintre ele, poarta de cetate se lăsa cu zgomot, podul mobil era ridicat de cineva şi se pornea o reacţie în lanţ pe care nimeni nu o putea opri, şi nu mai era nici o cale de întoarcere, nu mai puteai să dai înapoi. Un lucru era sigur: dacă îl pocneam pe bărbatul din faţa mea, aş fi făcut o alegere.

- Al naibii idiot, am spus, şi imediat am ştiut că m-am hotărât să-l las în pace.

Pumnul meu drept s-a relaxat de durere şi un val de dezamăgire a trecut peste figura din faţa mea. El ar fi preferat probabil să cheme poliţia din motive pe care eu nu le înţelegeam, dar în acelaşi moment am auzit-o pe mama strigând din josul străzii:

- Trond! Trond! O văd, e aici! Banca Wärmlandsbank este aici! a

strigat ea, un pic mai tare decât aş fi vrut eu.

Din fericire, ea nu şi-a dat seama de ceea ce era să se întâmple în viaţa mea la capătul meu de stradă şi atunci eu am ieşit afară din cerc, săgeţile strălucitoare au încetat să mai strălucească, iar diagramele şi liniile s-au topit şi s-au scurs de-a lungul trotuarului într-un şuvoi subţire de culoare gri şi au dispărut în primul canal, în palma dreaptă aveam semne roşii lăsate de unghii, dar alegerea fusese făcută. Dacă l-aş fi pocnit pe omul din Karlstad, viaţa mea ar fi fost diferită şi eu aş fi fost un alt om. Ar fi stupid să susţin, aşa cum mulţi o fac, că ar fi fost acelaşi lucru. Nu ar fi fost acelaşi lucru. Am avut noroc. Am mai spus asta şi înainte. Este adevărat.

Nu am vrut să intru în clădirea băncii, aşa că am aşteptat afară lângă ferestre cu un umăr sprijinit de zidul cenuşiu şi cu fularul de lână al tatălui meu la gât; simţeam luna octombrie pe faţă, o senzaţie clară venind de la râul Klara nu departe în spatele meu şi de la tot ceea ce ducea cu sine şi aveam un trepidat în abdomen, ca şi când aş fi alergat o distanţă mare şi mi-aş fi recăpătat suflul de multă vreme, dar efortul îl simţeam încă în mine. O lampă pe care cineva uitase să o stingă.

Mama a intrat în clădirea băncii, cu procura de la tata în mână; sigură pe sine şi gata să rezolve treaba, dar şi împovărată de timiditate din cauza limbii norvegiene. A stat mai mult de jumătate de oră. La naiba, era atât de frig afară în stradă, eram sigur că am să mă îmbolnăvesc. Când mama a ieşit în cele din urmă, cu o figură dezorientată, aproape visătoare, era ca şi când aerul rece de la râu depusese un strat subţire dintr-un material necunoscut în jurul corpului meu şi mă făcuse un pic şi mai izolat, cu pielea parcă ceva mai groasă decât o avusesem înainte. M-am îndreptat şi am spus:

- Cum a mers? Au înţeles ce spuneai sau nu au vrut să-ţi dea banii? Sau poate că nu era nici un cont?

- Ba da, spuse ea. Totul a mers bine. Era un cont şi ei mi-au dat banii care erau depuşi.

Apoi a râs cam nervos şi a spus:

- Dar nu erau decât o sută cincizeci de coroane. Nu ştiu, nu crezi că e cam prea puţin? Bineînţeles că eu nu mă pricep, dar câţi bani poţi câştiga, de fapt, în felul acesta cu buştenii, ce crezi?

Eu nu eram expert la asta la vârsta de cincisprezece ani, dar cu siguranţă ar fi trebuit să fie de zece ori mai mult. Franz nu a ascuns

niciodată faptul că plutăritul nu se făcea aşa cum vroia tata să-l facă, că era un proiect disperat şi că singurul motiv pentru care se implicase era pentru că erau prieteni şi că ştia de ce tata era aşa de disperat. Chiar dacă tata şi cu mine eliberasem mulţi buşteni din acea cataractă înainte să trebuiască să ne întoarcem acasă, tot era prea puţin. Râul probabil că apăsase pe frâne fără milă; după ce au trecut ploile torenţiale nivelul apei a revenit rapid la nivelul normal pentru luna iulie şi probabil că buştenii se ciocniseră, se rostogoliseră sau se împotmoliseră în grămezi enorme pe care numai dinamita le-ar fi putut desface la timpul potrivit, se proptiseră în malul pietros sau se scufundaseră jalnic la fundul apei scăzute şi nu se mai mişcaseră, aşa că la gater au ajuns mai puţin de o zecime dintre buşteni înainte de a fi prea târziu. De aceea, preţul nu a fost mai mare de o sută cincizeci de coroane suedeze.

- Nu ştiu, am spus. Nu ştiu câţi bani poţi face cu buştenii. Habar n-am.

Stăteam pe trotuarul din faţa băncii uitându-ne unul la celălalt; eu posac şi neprietenos, aşa cum eram deseori faţă de ea, iar ea şovăielnică şi neajutorată, dar fără nici un pic de amărăciune în acea zi. Şi-a muşcat buzele, a zâmbit deodată şi a spus:

- Ei bine, cel puţin am făcut o excursie împreună, şi asta nu se întâmplă în fiecare zi, nu-i aşa?

Apoi a râs:

- Ştii care e lucrul cel mai amuzant?

- Este oare ceva amuzant? am spus eu.

- Trebuie să cheltuim banii aici. Nu avem voie acum să luăm cu noi banii în Norvegia, spuse ea râzând cu poftă. E ceva în legătură cu restricţiile valutare de care bineînţeles că ar fi trebuit să ştiu. Mi-e teamă că nu am dat atenţia cuvenită acestui lucru. Va trebui să am mai multă grijă de-acum înainte, nu-i aşa?

De fapt, ea nu a reuşit asta niciodată, era de felul ei prea visătoare, cea mai mare parte a timpului fiind preocupată de propriile sale gânduri. Dar în acea zi se trezise dintr-odată. A râs cu poftă din nou, m-a luat de umăr şi a spus:

- Hai, vino să-ţi arăt ce am văzut când am venit aici. Am mers împreună în jos pe stradă către gară. Nu mai îmi era atât de frig acum. Picioarele îmi erau înţepenite după ce stătusem atâta timp nemişcat şi eram cam amorţit, dar m-am simţit mai bine când am început să ne mişcăm. Ne-am oprit la un magazin de confecţii.

- Aici este, a spus, şi m-a împins în magazin înaintea ei. Un bărbat a venit dintr-o cameră din spatele tejghelei, ne-a salutat şi ne-a întrebat cu ce ne putea ajuta. Mama a zâmbit şi a vorbit tare şi clar:

- Dorim un costum pentru acest tânăr.

Bineînţeles că nu se numea costum. Se numea cu totul altfel, iar noi nu aveam cum să ghicim, dar ea a rezolvat problema simplu, şi asta fără să se ruşineze; într-o scânteie de eleganţă, ea s-a dus la stativul unde erau atârnate un şir de costume, a luat unul şi l-a întors ţinându-l de umeraş, l-a etalat pe braţul stâng, a dat din cap către mine şi a spus:

- Unul ca acesta, pentru el.

A zâmbit şi a atârnat costumul la loc, iar bărbatul a zâmbit şi el, a dat din cap că da şi mi-a măsurat talia şi lungimea dintre picioare până jos şi a întrebat ce măsură aveam la cămaşă, ceva la care eu nu mă gândisem niciodată, dar mama ştia. Apoi s-a dus la stativ şi a luat un costum bleumarin care credea el că este măsura potrivită şi a arătat către o cabină de probă din spatele magazinului zâmbind tot timpul. M-am dus în cabina de probă, am pus costumul într-un cuier şi am început să mă dezbrac. Acolo era o oglindă mare şi un taburet. Era atât de cald în magazin încât am simţit înţepături pe pielea de pe abdomen şi de pe braţe. Eram cam ameţit şi cam adormit, aşa că m-am aşezat pe taburet cu coatele pe genunchi şi capul în mâini. Nu aveam pe mine decât chiloţii şi cămaşa albastră şi aş fi putut adormi cu uşurinţă dacă mama nu ar fi spus:

- Trond, e totul în regulă?

- Da, e-n regulă, am răspuns eu şi am început să pun costumul pe mine; mai întâi pantalonii şi apoi haina peste cămaşa albastră, îmi venea perfect. Stăteam acolo privindu-mă în oglindă. M-am aplecat, mi-am pus pantofii, apoi m-am îndreptat şi m-am uitat în oglindă din nou.

Arătam cu totul altfel. Am închis doi nasturi de la haină. M-am frecat la ochi cu dosul palmelor şi pe faţă cu mâinile, de jur împrejur, mi-am trecut degetele prin păr cu putere de multe, multe ori, mi-am dat bretonul într-o parte şi părul de la tâmple pe după urechi. M-am frecat la gură cu buricele degetelor căci buzele mă înţepau şi pielea de pe faţă mă înţepa şi m-am plesnit peste faţă de câteva ori. M-am uitat din nou în oglindă. Am închis ochii pe jumătate, strângând din buze. M-am întors într-o parte în timp ce mă priveam peste umăr în oglindă şi apoi am făcut acelaşi lucru întorcându-mă în partea cealaltă. Arătam ca o

persoană complet schimbată faţă de ce fusesem mai înainte. Nu mai arătam deloc ca un băiat. Mi-am trecut degetele prin păr încă de câteva ori înainte să ies din cabină şi pot să jur că mama a roşit când m-a văzut. Şi-a muşcat buzele repede şi s-a dus la bărbatul ce se întorsese la locul său din spatele tejghelei, cu acelaşi pas energic ca înainte.

- Dorim să-l cumpărăm pe acesta, spuse ea.

- Costă nouăzeci şi opt de coroane, a spus el cu un zâmbet larg.

Eu stăteam în faţa cabinei de probă. Am văzut-o pe mama aplecându-se peste sacoşă, am auzit sunetul casei de marcat şi pe acel bărbat spunând:

- Vă mulţumesc foarte mult, doamnă.

- Pot să rămân îmbrăcat cu costumul? am spus cu voce tare şi amândoi s-au întors, s-au uitat la mine şi au dat afirmativ din cap ca o singură persoană.

Aveam vechile haine într-o pungă de hârtie pe care o făcusem sul şi o duceam sub braţ. Când am ieşit afară pe trotuar şi ne-am îndreptat către gară şi poate către o cafenea ca să mâncăm ceva, mama m-a luat de braţ şi am mers aşa mai departe ca un adevărat cuplu, cu pasul uşor, de aceeaşi înălţime, şi tocurile pantofilor mamei făceau un zgomot ţăcănit al cărui ecou răsuna în pereţii de pe ambele părţi ale străzii. Era ca şi cum o parte din forţa gravitaţiei fusese suspendată. Era aproape ca un dans, mă gândeam eu, deşi nu dansasem în viaţa mea.

Noi doi nu am mai mers aşa niciodată. Când am ajuns acasă la Oslo, ea a redevenit greoaie şi a rămas aşa toată viaţa ei. Dar în acea zi la Karlstad noi am mers pe stradă braţ la braţ. Costumul meu cel nou îmi cădea atât de uşor pe corp şi se mişca o data cu fiecare pas pe care îl făceam. Vântul bătea tot rece ca gheaţa dinspre râu printre case şi mâna mă durea şi era umflată de la unghiile ce îmi intraseră în carne atunci când strânsesem pumnul atât de tare, şi totuşi mă simţeam bine în acel moment; costumul era frumos, era plăcut să mergem prin oraş de-a lungul străzilor pietruite, şi noi singuri hotărâm când ne doare.